

MICHEL ZEVACO

pardayanlar serisi:3

PARDAYAN VE FAUSTA

baskan yayınları

PARDAYAN VE FAUSTA

(La Fausta)

**Dünyanın en ünlü tarih, aşk,
macera ve kahramanlık romanı**

BASKAN YAYINLARI

MİCHEL ZEVAÇO

Çeviren I

CEMİL CAHİT CEM

SELCOEPUB

Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş.
tesislerinde dizilmiş ve basılmıştır.

İktibas Hakkı Mahfuzdur.

İSTANBUL 1973

İkinci Baskı

MICHEL ZEVACO (Mişel Zevako okunur) 1860 yılında Korsika Adasının Ajaccio şehrinde dünyaya gelmiştir. Edebiyat Fakülte-

sinde okurken çok parlak bir öğrenci olan Zevaco, daha sonra Viyana'daki (Isère) Kolejinde "retorik" (güzel söz söyleme sanatı) profesörü olmuştur. Fakat, devrinin hükümeti kendisini, ilerici fikirlerinden dolayı vazifeden uzaklaştırınca, Zevaco'nun bu profesörlük hayatı çok kısa sürmüştür. Bunun üzerine Paris'e giden Zevaco, Jules Roques tarafından idare edilen, o günlerin anarşist gazetesi "L'Egalité"nin yazı işleri müdürü olarak, devrinin ideolojik mücadelelerine girmiştir.

1890 yılından itibaren daha ziyade "Polemik adamı" vasıflarıyla ününü geliştiren Zevaco, zamanın hükümet erkânı ve idarecileriyle giriştiği mücadeleler sonucunda, "Sainte-Pelagie" politik mahkûmlar hapishanesinde bir süre hapis yatmıştır.

Devrinin politikacılarıyla yaptığı söz düellolarında kullandığı üslûp, ilerde PARDAILLAN romanlarında Şövalye de Pardaillan'ın ağzından döken sözlerde aynen bulunacaktır.

Bir seri mahkeme kararı sonucu "L'Egalité" kapanınca, Michel Zevaco'yu "Courrier Français" in artistik ve edebî kritiği olarak görüyoruz. Fakat artık kırk yaşına ulaşan Zevaco, hayatının yeni bir dönüm noktasına gelmiştir. Evli ve beş çocuk babası olan Zevaco'nun artık tek amacı çocuklarını en iyi şekilde yetiştirmektir. Bunun üzerine Zevaco, tarihî tefrikalar yazmaya başlamış ve ilk eseri olan "Borgia", devrinin bir gazetesinde neşredilmiş ve çok büyük bir başarı elde etmiştir.

Bu başarıyla gazetenin tirajı yükselmiştir.

1901 senesinde gazete, Zevaco'nun yeni bir tefrikasına başlarken, iftiharla: "Okuyucularımız

dün, eskiden sadece, Féval, Alexandre Dumas ve Eugène Sue gibi yazarların tefrikalarını okumaya başlayan okuyucuların tattığı bir sevinci tattılar. Evet okuyucularımız, dün Michel Zevaco'nun yeni bir tefrikasını okumaya başladılar," demektedir.

Gazetenin başladığı yeni tefrikanın adı: "Le Pont Des Soupirs" idi. Doç'lar Venedik'inde geçen yeni bir Monte-Cristo hikâyesi...

Bir süre sonra Michel Zevaco'nun tefrikaları, "Le Matin" isimli meşhur gazetenin en büyük prestiji olmuştu. Bir müddet sonra burada, genç Jean - Paul Sartre, tefrikalar arasında Şövalye de Pardaillan'ı bulmuş ve devrin editörlerinden bir tanesi Pardaillan tefrikalarını ciltler hâlinde toplayarak yarım yüzyıl geçen bir süreden beri macera meraklılarının zevk ve heyecanla okuduğu meşhur 10 ciltlik Pardaillan'lar serisini meydana getirmiştir.

Michel Zevaco'nun olgunluk çağının en verimli senelerinde yazdığı eserleri onsekiz yıllık bir devreye yayılmakta olup tam otuz adettir.

Pardaillan'ın maceraları son derece heyecanlı bir tarih devresi meydana getirmektedir. Zevk, heyecan ve merakla okunan, her yaşta okuyucuya zevkli dakikalar geçirten bu serinin başlıkları:

Pardayanlar

Pardayan'ın Aşkı

Pardayan ve Fausta

Pardayan'ın İntikamı

Fausta'nın Entrikaları

Pardayan'ın Zaferi

Pardayan'ın Oğlu

Pardayan'ın Milyonları

Pardayan'ın Kızı

Pardayan'ın Sonu'dur.

Michel Zevaco, en verimli çağında, 8 Ağustos 1918 yılında, 58 yaşında ölmüştür.

BAŞLANGIÇ

Havasında çiçek kokuları uçuşan, ılık ve güzel bir bahar gecesiydi. Notre - Dame kilisesinin avlusuna uzanan caddenin ucundaki büyük bir konağın balkonunda beyaz bir genç kız hayâli durmuş; gözlerini uzaklaşan bir delikanlıya dikmişti.

Bu konak, Hotel de Montaigues adını taşıyordu. Balkondaki genç kız da, Baron de Montaigues'in güzelliğiyle meşhur biricik kızı Léonore'ydi. İhtiyar Baron, sayısız protestanın hayatına mal olan o müthiş Saint - Barthélemy katilâmı gününde canını kurtarmış olmakla beraber, iki gözünü kaybetmişti. O zamandan beri de hayatını, kızının şefkat ve sevgisinden aldığı durgun ve mahzun saadet içinde geçiriyordu.

Léonore, bu akşam, bakışlarıyla sevgilisi Dük Jean

de Kervilliers'i uğurluyordu. Dük, Paris'in, yakışıklılığı ve zenginliğiyle meşhur asilzadelerinden biriydi.

Genç kız sevgilisini gözden kaybedinceye kadar üzgün üzgün arkasından baktıktan sonra, yavaş adımlarla salona girdi. İçeriye göz gezdirir gezdirmez, az önceki olayları hatırladı. Âşığının boynuna kollarını dolayarak içini kemiren korkunç gerçeği itiraf ettiğinden beri bir saat bile geçmemişti. Anne olacağını hissediyordu. Babasının bunu duyması ihtimalini düşündükçe utancından yerin dibine geçecek gibi oluyor ve korkuyordu. Sevgilisine bu işi vaktiyle açarak evlenmelerini çabuklaştırmayı sağlayacak ve ailesine bir leke gelmesini önleyecekti.

Kervilliers, genç kızın söylediklerini duyunca mosmor kesildi. Léonore, âşığının sınırsız bir sevinç heyecanına kapıldığını sanıyordu. Nitekim Dük de genç kıza, hiç merak etmemesini, hemen babasına söyleyerek Léonore'yle nişanlanacağını ve birkaç gün sonra da evleneceklerini bildirdi.

Léonore, sevgiliyle konuştuklarını hatırladıkça vücudunun sevinçli bir heyecanla ürperdiğini hissetti. Jean'dan hiçbir şüphesi yoktu. Doğan güneşe nasıl inanıyorsa ona da öyle inanıyordu. Bu inanç onu mesut ediyor, genç kız, ümitli bir gülümseyişle yarını bekliyordu.

Birdenbire balkonun camlarından biri şangırtıyla kırıldı ve kâğıda sarılı bir taş, odanın ortasına, halının üstüne düştü. Léonore, korku içinde, ne yapacağını şaşırmış bir hâlde, bir an kaldı. Sonra kendini toparladı ve kâğıda sarılı nesnenin çekici gücüne dayanamıyormuş gibi ilerleyerek taşı eline aldı. Kâğıdı sokağa fırlatıp atmak istiyordu. Fakat yapamadı. Kâğıdı taştan sıyırdı, açtı ve okudu:

«*Yarın Notre - Dame kilisesindeki Paskalya töre-*

nini yapacak olan piskopos, Monsenyör Prens Farnèse, Dük Jean Kervilliers'in sizinle niçin asla evlenemeyeceğini, size anlatabilecek tek adamdır.»

Léonore'nin elleri buz kesilmiş, kâğıdı tutamaz olmuştu. Genç kızın gözleri bulandı ve ağzından bir çığlık fırladı. Zorlukla kendine geldiği zaman bu taşı kimin atmış olabileceğini düşündü. Jean'la sevişmesini çekemeyen biri mi, yoksa ailesine düşman olan bir kimse mi? Bu soruya hiçbir cevap veremiyordu.

Fakat o, bir yanda böyle müthiş bir üzüntüye boğulmuş bir hâlde bocalarken, Dük de Kervilliers de evine kapanmış, Léonore'nin resmi önünde çökmüş hiçkır a hiçkır a ağlıyor ve mırıldanıyordu:

«Demek anne olacak... Acaba yanlış mı duydum? Ah, Allahım... Mahvoldu zavallı... Mahvoldu... Ben de ne vicdansız ve alçakmışım!.. Niçin bir sevgi yüreğimi sarmaya başladığı vakit bırakıp kaçmadım? Keşke ölseydim de başıma bu iş gelmeseydi... Babasından kendisini istememi bekliyor... Ne yapsam acaba?»

Bir an sustu. Sonra bir karar vermiş gibi söylendi:

«Kaçmaktan başka çare yok... Yarından tezi yok, gitmeliyim...»

1573 yılı Paskalyasına rastlayan o pazar günü, büyük tören çanları çalınırken şimdiye kadar bir kato lik kilisesine hiç girmemiş olan Léonore de, Notre - Dame kilisesine giriyordu.

Bütün geceyi uykusuz ve ağlayıp sızlayarak geçirmişti. Piskopos kendisine acaba ne diyecekti? Jean'ın zaten evli olduğunu mu söyleyecekti?

Beyni, bir türlü çözemediği bu karıma karışık sorularla allak bullak olan zavallı genç kız, sarhoş gibi sallana sallana ilerleyerek ön saflara kadar yürüdü. Sırmalı elbiseleri içinde bir dua okuyan piskoposu

görünce heyecanından kalbi duracak gibi oldu. Kendini zorla tutarak ilerledi ve piskoposun on adım kadar gerisinde durdu. Şimdi aklında bir tek düşünce vardı: Her ne pahasına olursa olsun, törenin sonunu bekleyerek, içini kemiren müthiş sırrı öğrenmek...

Piskoposa bakıyordu. Bu adam, papanın mümessili bir din adamıydı. Herhâlde yalan söylemeyecekti.

Fakat doğru olan neydi?... Kuşkulandığı gibi korkunç bir şey mi? Léonore'nin içine bir korku düştü. Bir an, gerisin geriye dönmek, gerçeği öğrenmemek, birkaç dakika daha sevgilisine inanarak yaşamak hevesine kapıldı. Fakat tam gerileyeceği sırada birdenbire İsa'nın göğe yükselişini ilân eden çanlar çalınca duraladı. Piskopos da aynı anda geriye, yüzünü halka dönmüştü. Genç kızın gözleri, kısa bir zaman piskoposun yüzüne ilişti. Sendeledi, bir çığlık atmak için kendini zorlukla tutabildi. Bütün vücudu tir tir titriyordu. Bu yüzü tanımıştı. O değil miydi bu? Evet, ta kendisiydi...

Fakat nasıl olabilirdi? Prens Farnèse, başka bir adam değil miydi? Benliğini saran şüpheyi gidermek için piskoposun yüzünü yakından görmek isteğine dayanamadı. Mihrapla halkı ayıran parmaklığın üstünden aşarak piskoposa yaklaştı. Titrek bacaklarına vücudunun son gücünü vererek mihrabın basamaklarına tırmandı. Titreyen iki eli, müthiş bir ağırlık altındaymış gibi çöken piskoposun omuzlarına indi ve ağzından şu sözler döküldü:

— “Allahım! Sen misin, Jean? Piskopos sen miydin? Sevgilim olacak adam sen miydin?..”

Son bir gayretle elleriyle lânet okur gibi bir hareket yaptı ve bir ceset gibi piskoposun ayaklarının dibine yığılıverdi.

Kilisenin içinde bir öfke fırtınası kopmuştu. Kim-

di bu dine hakaret eden, günah işleyen?.. Kimdi bu?...

Halk. sıralarından fırlayarak koşuşmuş, Léonore'nin üstüne üşüşerek kızcağızı yakalamıştı. Yobaz katolikler, zavallı kızı sürükleyip zindana atarlarken, Léonore'nin hain âşığı Kervilliers'den başka kimse olmayan Prens Farnèse de için için ağlıyor ve kendi kendine:

“Ben dünyanın en iğrenç adamıyım,” diyordu.

Sisli bir Kasım sabahı, büyük bir kalabalık, Grève Meydanı'nda, kalın kütüklerden kurulmuş bir idam sehпасının çevresinde toplanmıştı. Sehpanın ortasındaki kalın direğe, iriyarı ve herkesin dehşetle seyrettiği bir adam dayanmış duruyordu. Bu Paris'in baş cellâdı Claude ustaydı. Bugün, Notre-Dame kilisesinde bir din adamına hakaret ve iftirada bulunmuş olan kadın idam edilecekti. Yargılanması altı ay sürmüştü. Zavallı kızın kilisede yakalanıp zindana tıklandığı haberini alınca babası da kendisini hançerleyerek öldürmüştü. Léonore ise, kendisine sorulan bütün sorulara, sâkin ve mânasız bakışlarla cevap vermiş, hiç sesini çıkarmamıştı. Mahkûm olduğu vakit de ancak vücudunun ceza göreceğini anlamış bulunuyordu...

Tam saat dokuzda, çanlar çalmaya başlayınca papazlar, jandarmalar, hâkim ve emniyet müdüründen kurulu büyük alay, ortalarında saçları darmadağınık Léonore bulunduğu hâlde harekete geçerek idam sephasına doğru yola koyuldu. İdamda hazır buluncak hâkimler ve din adamları arasında Prens Farnèse de vardı. Piskopos, üzüntüden buruşmuş yüzüyle bir hayâlet gibi yürüyordu. Roma'da kendisine verilen emirde, kadının iddialarının kuru iftira olduğunu belirtmesi için idamında da mümkün mertebe ilgisiz bir yüzle hazır bulunması bildirilmişti.

Halk, itişip kakışıyor, mühim bir olay seyrediyor-
muş gibi aç gözlerle bakışiyordu. Alay, idam sepha-
sının yakınında durunca iriyarı cellâdın, Léonore'ye
ilerlediği ve omuzlarından yakalayarak kendisini sü-
rüklercesine sephaya getirdiği görüldü. Artık yağlı
ipin, kadının boynuna geçmesi, bir saniye işiydi. Fa-
kat tam bu sırada Léonore'nin içler acısı bir feryat-
la bağırduğu görüldü. Grève Meydanı'ndaki bütün ka-
dınlar, bu bağırmalara kulak kabarttılar. Bunlar
ölümünden korkan bir insanın feryatları değildi. Hayır,
bunlar, büsbütün başka bir şeye işaret ediyorlardı.
Nitekim, Léonore'nin kasıklarını tutarak kıvrır kıvrır
kıvrandı ve can acısından haykırdığı görülüyordu.
Herkes anlamıştı. Ölüm mahkûmunun tepesinde
idam ipi sallanırken, zavallı mahkûm, doğum ağrı-
ları içinde kıvranıp haykırıyordu.

Cellâtbaşı Claude, geriledi. Hekim, yere düşen ka-
dına yaklaştı. Sonra tekrar ayağa kalktığı zaman
halk, Léonore'nin baygın bir hâlde yerde yattığını ve
yanıbaşında da yeni doğan çocuğunun başına gelecek
felâketleri biliyormuş gibi yanık yanık haykırdığını
gördüler. Kalabalık arasından bir kadın:

— “Kız doğurdu! Kız doğurdu!” Diye bağır-
dı.

Meydanı dolduran kalabalık, zavallı yavrunun et-
rafını almıştı. Biraz önce hepsi Léonore'nin ölümü-
nü beklerken birdenbire bu zavallı kadına karşı mer-
hamet duymaya başlamıştı.

Kısa zamanda her yandan, kadının affedilmesi ge-
rektiğini haykıran sesler yükselmeye başladı. Emni-
yet müdürü bir zaman ne yapacağını kararlaştıramaz
bir hâlde duraladı. Sonra halkın ısrarını görünce Lé-
onore'yi affetti.

Halk bu kararı şiddetle alkışladı. Léonore, baygın
ve dünyasından habersiz, bir sedyeye konup zindana
götürüldü.

Çocuk ise oracıkta kaldı. Çünkü zindan mahkûmlarının, evlâtlarını görmek hakları yoktu. Çocuk, halkın merhametine bırakılır, kim isterse ona evlâtlık verilirdi. Fakat bir idam mahkûmunun çocuğunu eve almak da, saçma sapan şeylere inanan o devir insanları için imkânsız bir işti. Böyle bir çocuğun, alındığı eve çeşitli uğursuzluklar getireceği muhakkaktı. Kimse, zavallı yavruyu almaya istekli çıkmadı.

Beri yanda Léonore'yi, Jean de Kervilliers adı altında aldatarak bütün bu felâketlere sebep olan Prens Farnèse de, canından bir parça olan çocuğa bakıyor, fakat hiçbir şey yapamıyordu. Çocuğunu alıp bağrına basmasına, götürmesine imkân yoktu. Rahipler, evlenemezler, çocuk sahibi olamazlardı. Aksi hâlde işkenceler içinde öldürülürlerdi. Farnèse susmaya mecburdu. Fakat içi kan ağlıyordu.

Ama, bu iş böyle nereye varacaktı? Çocuğu kimse almayacak ve zavallı yavru meydanın orta yerinde kalacak mıydı?

Hayır, öyle olmadı. Birdenbire birisinin, küçük yavruya eğildiği, merhametten büzülen yüzüyle acı acı gülümseyerek çocuğu kaldırdığı ve şöyle söylendiği duyuldu:

— *“Vah zavallı yavrucak! Vah ölüm sehpası dibinde bitmiş biçâre menekşecik... Zavallı Violetta'cık... Seni kimsecikler istemiyor, öyle mi? Gel seni alayım da benim kızım ol...”*

Adam bu sözleri söyleyerek, yavruyu mantosuna sardı. Bağrına bastı ve uzaklaşmaya başladı. Prens Farnèse ise hıçkırıkları boğazına düğümlenmiş, büyüyen gözlerle bakakalmıştı.

Çocuğu kucaklayıp ağır ağır uzaklaşan adam, celâatbaşı Claude ustaydı...

VIOLETTA

1 588 yılı Mayısının onikinci günü sabahıydı. Fırınadan ürken kuşlar kadar hızla at koşturan altı asîlzade, dörttnala, Chaillot sırtlarına tırmanıyor-du. Tepeye vardıkları zaman en önde giden elebaşılari durdu ve üzüntüden rengi uçmuş yüzünü Paris'e çevirerek uzun uzun baktı. Paris, coşmuş bir deniz gibi uğulduyor, bu uğultuya tüfek sesleri karışıyordu. Atlının gırtlğından boğuk bir ses çıktı ve yumruklarını Paris'e doğru sıkarak tarihe geçen şu sözleri mırıldandı:

“Nankör ve vefasız şehir... Seni karımdan çok severdim. Fakat artık titre... Çünkü içine, surlardan açacağım gediklerinden gireceğim.”

Tam bu sırada tepede iki atlı daha belirdi. Bunlardan biri otuzunu aşkın, güçlü kuvvetli, alaycı ve cesur, bakışları karşısındakinde saygı uyandıran bir adamdı. Hâlerinden ve davranışlarından çok akıllı biri olduğu anlaşılıyordu. Öteki de onsekizinde ancak vardı. Uzun boylu, ince yapılı, yakışıklı ve korkusuz bakışlı bir delikanlıydı. Paris'e yumruk sıkın adamın arkadaşları, iki atlıyı görünce elebaşılarını çekip götürmek istedilerse de, o, ellerini göğ-e kaldırıp inler gibi söylendi:

— “Tanrının lânetine uğradım. Herkes benden kaçıyor... Bana acıyan var mı?”

Gür bir ses:

— “Ben!” Dedi.

Adam, sesin geldiğı tarafa bakıp da iki atlıyı ve

onların gencini görünce korkudan çıldıracak gibi oldu. Yuvalarından uğrayan gözleriyle bakınarak:

— “Sen... Sen ha?...” Dedi. “Charles, sen de bana işkence yapmak için mezardan mı çıktın?”

Yabancı söylendi:

— “Yanlıştınız var. Dokuzuncu Charles’in hayâli, hep yüreğinizi üzüyor, ama o, ben değilim.

— “Öyleyse kimsin?”

— “Onun oğlu Charles d’Angoulême’yim.”

Beriki homurdandı:

— “Ya! Marie Touchet ile Charles’in piçi sensin ha?... Benden ne istiyorsun? Fransa Kralı Üçüncü Henri’den alıp veremediğin nedir? Söyle...”

— “Size söyleyeceğim çok şey var, mösyö... Ben reşid olalı henüz sekiz gün oldu. O gün annem bana babamın resmini gösterdi ve nasıl öldüğünü anlattı. Zavallı babam, üç cellâdın elinde, çıldırarak ölmüştü. Ben de o cellâtlardan biri olan Dük de Guise’ye: “*Hain köpek! Kralına neler yaptın?*” Demek için Orléans’tan yola çıktım.”

Henri, kinli bir sesle:

— “Guise’yi Paris’te benim tahtıma oturmuş bulacaksın,” dedi.

— “O cellâtların ikincisi olan Catherine de Médicis’e de: “*Alçak ve yüreksiz ana, oğlunu neden işkenceler içinde öldürdün? diye sormak isterim.*”

Henri, birdenbire hıçkırıklarını tutamayarak ağlamaya başlamıştı:

— “Onu da Guise’nin tıktığı zındanda bulacaksınız sanırım,” dedi.

— “Fakat yalnız o kadar da değil... Aynı zamanda Fransa Kralı Henri de Valois’i bulmak ve ona: Bir zamanlar nasıl Hâbil’in çocukları, amcaları Kaa-

bil'e: "Kardeşine ne yaptın?" Diye bağırırlarsa öylece bağırarak için Orléans'tan çıktım..."

Henri, bu sözleri duyunca irkilmiş ve atını geri çekerek boğuk bir sesle:

"Kaabil! Evet, ben Kaabil'im..." Diye söylenmişti.

Fakat aynı anda yanındaki beş asîlzade de bağırırmışlardı:

— "Ne demek? Kral her zaman kraldır. Yaşasın kralımız! Kimdir kralımıza hakaret eden?..."

Beşi birden kılıçlarını çekmişlerdi. Lâkin yerlerinden kıpırdamalarına vakit kalmadan iki atlıdan yaşlısı, uzun kılıcını çekerek yıldırım hızıyla ortalarına atılmış ve kılıcına havada şimşekler çizdirdikten sonra sâkin bir sesle:

— "Mösyöler!" Diye haykırmıştı." Burada aile meseleleri konuşuluyor. Amcayla yeğenin tatlı dertleşmelerine imkân vermezseniz, sizi o aileden sayacağım. O zaman kendimi de bu aileden addetmeye mecbur kalırım ve işler kötüye varır."

Beş adam, hiddetle kılıçlarını kaldırarak, ilerlemek istedilerse de Kralın bir işareti üzerine durakladılar. Yalnız homurdanarak:

— "Mösyö, isimlerini saklamazlarsa başka bir sefere görüşürüz inşallah..." Dediler.

Yabancı atlı, önceki atılgan ve cesur halini hiç değiştirmede:

— "Kılıcım ve adımı, her zaman emrinize hazırdır... Bana Şövalye de Pardaillan derler!" Dedi.

Beş adam, bu adı duyunca, pek heyecanlı birtakım olaylar hatırlamış insanlar gibi korku ve şaşkınlıkla kendisine bakarak mırıldandılar:

— "Şövalye de Pardaillan!"

Şövalye, adının uyandırdığı etkiyi umursamaz görünerek ilgisiz bir tavırla bir kenara çekildi, ıslık

çalmaya başladı. Dük d'Angoulême yerinden kıpırdamamış, üzüntüyle yüzü buruşan Henri'nin karşısına dikilmişti. Kral:

— “Delikanlı,” dedi. “Kara talihimin beni sürgün etmesi yetmiyormuş gibi, yoluma bir de sen çıktın. Tahtıma tekrar döndüğüm zaman şurada beni küçük düşürdüğünü unutmam için çok dua et...”

— “Dua mı? O gün tam tersine karşınıza dikilecek ve sırtınızdaki krallık kaftanını alıp sizi çırılçırak soyarak: “*İşte kardeşini öldüren Kaabil budur,*” diye bağıracağım!”

Henri, kinle yumruklarını sıkarken Dük d'Angoulême devam etti:

— “O zamana kadar size acıtmaktan başka bir şey elimden gelmez. Sürgün edilmiş, tacından ve tahtından olmuş bir kral gölgesinden başka nesiniz ki?... Hem burada ne duruyorsunuz? Kaçsanıza... Şimdi peşinizden kovalayanlar geliverirler.”

Üçüncü Henri, hiddetinden sapsarı kesilmişti. Bir şeyler söyleyecek olduysa da vakit kalmadı. Yanındakiler, Paris'ten dışarıya kalabalık bir atlı birliğin çıktığını görünce Kralın atını başından tutup çektiler az sonra hep birlikte tozu dumana katarak dört-nala gözden kayboldular.

Charles d'Angoulême, birdenbire dalgın ve düşünceli, âdeta mahzun bir hal almıştı. Kralla kaçan arkadaşlarını unutmuş gibiydi. Üzgün bakışlarını Paris'e çevirmiş, bakarken tatlı tatlı gülümseyerek mırıldandığı duyuldu:

“*Violetta!..*”

Gülümseyişi bütün yüzüne yayıldı ve mırıldandı:

“*Ben Paris'e yalnız öç almak için mi geldim? Niçin bunu kendi kendime söyleyip kendimi aldatmaya çalışıyorum. Hep budala Charles... Seni Paris'e*

getiren sebeplerin başlıcasının o meçhul sevgilin Violetta'yı tekrar bulmak olduğunu neden kendi kendinden saklıyorsun? O dilber kır menekşesini bir türlü aklından çıkaramadığını neden kendine itiraf edemiyorsun?..."

Şövalye de Pardaillan, gözlerini Paris'e dikerek dalgın dalgın bakan Charles'in yanına yaklaştı ve elini omuzuna koyduktan sonra:

— "Şimdi sahipsiz duran ve ele geçirilmesi gereken tahtı düşünüyorsunuz, değil mi monsenyör?" Diye sordu.

Charles d'Angoulême rüyadan uyanır gibi irkildi:

— "Tahtı mı?" Diye sordu. "Oraya kendiniz mi oturmak istiyorsunuz, Şövalye?..."

Pardaillan, sâkin bir sesle:

-- "Taht nerede, ben nerede..." Dedi. "Böyle şey aklımdan bile geçmez. Ben Paris'e, yıllardır aradığım Maurevert'e bir çift lâkırdıyı söylemek için geldim. Hem bana, oturmak için sağlam yer lâzım. Ben öyle, Fransa tahtı gibi çürük yerlere oturamam, hemen çöküverir. Fakat siz o tahta oturabilirsiniz, hattâ mecbursunuz da..."

Genç Dük, tamamen şaşırmış bir hâlde:

— "Pardaillan, Pardaillan!" Dedi. "Ne söylüyorsunuz Allahaşkına?..."

— "Henri de Valois'in artık Fransa Kralı olmadığını, Henri de Guise'nin de sadece Pris'in kralı olduğunu söylüyorum. Henri de Navarre'ye gelince, aç gözlerini buraya dikmiş av arıyor. Bir taç için üç cambaz bir ipte oynamaya savaşıyorlar... Halbuki ben annenize olan borcumu ödemek için bu tacı sizin başınıza takmayı pek isterdim."

Şövalye bu sözleri söyledikten sonra Montmartre'ye inen yoldan atını sürüverdi. Genç Dük ise:

“Ah Violetta!” Diye söylendi. “Ne yazık ki sana sunacak bir tahtım yok... Bilmem ki ne yapayım?”

Dük, tatlı hayaller kurn kurn, atını Pardaillan'ın peşinden sürmüştü. Bu sırada, az ötede Paris'ten çıkan altı birliği de Chaillot sırtlarına ulaşıyordu. Bu birliğin başında, otuzsekiz yaşlarında, giyimi ve endamı zarif, güzel yüzlü ve alnında eskiden alınmış bir yaranın izi bulunan, hazin bakışlı bir adam vardı. Davranışındaki asalete bakan herkes, bunun Henri de Lorraine, Dük de Guise olduğunu tanırdı. Birlik, tepeye varınca Dük de Guise atını durdurdu ve:

— “Kral kaçmış gitmiş, efendiler.” Dedi. “Artık kendisini, tebaasına kavuşturmak düşüncesinden vazgeçelim.”

Yanıbaşında duran bir asîlzade, alçak sesle söyledi:

— “Yanıma on kişi verin, eğer kendisini ölü veya diri bulup getirmezsem...”

Dük, yine alçak sesle cevap verdi:

— “Deli misin Maurevert? Varsın, kaçsın... Böylesi bizim için daha iyi...”

Sonra yüksek sesle şunları söyledi:

— “Haydi gidelim... Biz, elimizden geleni yaptık. Durun ama... Bu umacı suratlı yolcu da kim böyle?...”

Gösterdiği tarafta, boyaları dökülmüş, tekerlekleri inler gibi gıcırdayan ve iskelet hâlinde, soluğan bir beygirin çektiği bir araba geliyordu. Beygirin yanında, sırtında yollu bir elbise ve üstünde de bir manto taşıyan, garip, fakat asîl tavırlı, yüzüne kırmızı bir maske takmış bir çingene karısı geliyordu. Kadının omuzlarına dökülen sarı saçları çok güzeldi. Dük de Guise atını, kadına doğru sürdü ve seslendi:

— “Heey! Sen kimsin? Şeytana benzeyen suratına bakılırsa sakın onun yanından gelmeyesin?...”

Kadın hiçbir cevap vermeyince, Dük kızdı:

— “Bana saygısızlık mı ediyorsun?” Diye çıkışarak kadının üstüne saldıracak olduysa da, kapalı arabanın içinde, harikulâde güzel bir sesin söylediği bir şarkıyı duyunca, büyülenmiş gibi duraladı. Bu sese, bir gitarın sesi de karışınca Dük’ün sarardığı ve atının üstünde eğilip dinlemeye başladığı görüldü. Dük:

— “Ah,” diyordu, “bu ses, muhakkak onun sesi... O büyüleyici ses... Kim bu, şarkı söyleyen?... Cevap ver.”

Çingene karısı yine cevap vermedi. Fakat arabanın penceresini örten perdeler arasında bir genç kız başının, kimseye görünmeden belirmesiyle çekilmesi bir oldu. Genç kız sararmış ve korkudan titreyerek söylenmeye başlamıştı:

— “Anne, anneciğim... Korkuyorum. Yine o Orléans’taki adam burada... Başına bir felâket getirecek...”

Anne diye seslendiği kadının, öz annesi olmasına ihtimal verilemezdi. Çünkü bakışlarında merhamet ve şefkat sezilmesine rağmen, o kadında, genç kızın yüzündeki asaletten eser yoktu. Kadın:

— “Zavallı çocuk,” diye söyleniyordu.” Artık seni korumak için yanında bulunamayacağım. Vaktim tamam oluyor. Tanrı sana acısın da, seni koruyacak birini göndersin...”

— “Beni kim korur, anne? Böyle birisi yok ki...”

— “Öyle deme, Violetta.. Hani sana bir kelime bile söylemeye cesaret edemeyen utangaç delikanlı vardı ya... Ben onun yüreğinden geçenleri okudum. Seni çılgıncasına seviyor...”

Bu sırada dışarıda, arabanın arkasından bir erkek meydana çıkmıştı. Dük ve yanındakiler bu adamı tanırlardı. Her işe yarar soyundan, Belgodère adlı

bir çingeneydi. Adam, Dük'ü görünce Violetta'ya seslendi:

— “Violetta, Violetta; Çabuk dışarı çık... Bak, monsenyör gelmiş!...”

Dük de Guise, Belgodère'ye eğildi:

— “Bırak şimdi kızcağızı...” Dedi. “Paris'e mi gidiyorsun?”

— “Elbette, monsenyör... Yarından itibaren Paris'te çiçek panayırı başlıyor. Ben de Grève Meydanında bulunacağım... Tabii, Violetta da beraber olacak.”

— “İyi... Al şunu...”

Çingene, Dük de Guise'nin fırlattığı para kesesini havada uçarken yakaladı. Dük:

— “Bu kesede on düka altını var,” dedi. “Eğer yarın göndereceğim adamımın isteyeceği şeyleri yapmaya razı olursan, bunun gibi on kese daha alacaksın.”

Çingene, bu büyük bağış karşısında yerlere kadar eğildi. Doğrulduğu vakit, Dük de Guise'yle askerlerinin Paris'e doğru yola koyulmuş olduklarını gördü. Araba da yoluna devam etmiş, epey ilerlemişti. Belgodère, arabaya hain hain baktıktan sonra homurdandı:

“Ey Claude! Ben de sana kızın Violetta ile bir oyun oynayayım da, Belgodère nasıl öç almış gör...”

GRÈVE MEYDANI

En ağır kumaşlardan perdeler, en kıymetli halılar ve en zengin mobilyalarla süslenmiş olan bu geniş salondaki kanepede oturan kadın, sözle anlatılmaz bir güzellikteydi. İlk göreni büyüleyici güzelliğinin etkisi altında bırakmamasına imkân yoktu ve kimse, onun kâh baygın, kâh parıltılı siyah gözlerinin bakışları karşısında bocalamadan edemezdi. Bu kadının eşsiz güzelliğinden başka, önemli bir özelliğini de, hiç şüphesiz hâlindeki ağırbaşlı ve hükmedici edâ teşkil ediyordu.

Bu sırada salona, siyah kadifeden sade bir atlı elbisesi giymiş bir erkek girdi. Adam bir veremli gibi soluk ve zayıf yüzlüydü. Kadının önüne gelince diz çöküp selâmladı. Kadın, kendisine gösterilen bu saygıya alışık bir tavırla elini pencereye doğru uzattı. Adam ayağa kalktı ve dışarıya bakarak mırıldandı:

“Grève Meydanı... Geceleri, cinayetlerimin bedelini ödediğim rüyalarım girerek beni titreten, gündüzleri de en korkunç hâtıraların kafamda canlanmasına sebep olan meydan!..”

Kadın, ağır ve içe işleyen bir sesle söylendi:

— “Kardinal, biraz önce verdiğim emri hâlâ yerine getirmediniz... Neden?..”

Erkek, irkildi ve:

— “Kutlu efendimize itaat etmemek aklımdan bile geçmez,” dedi.

«Kutlu efendimiz!..» Bu söz, ancak hristiyanlar

tarafından Papa'ya söylenebilirdi. Lâkin kadın hiç şaşmamış göründü:

— “Kardinal, şimdi söylemiş olduğunuz bu sözü Roma'da söylemeniz yerinde olurdu. Çünkü ben, Roma'da, bir büyük dinî hükümdarlığın biricik vârisiyim. Fakat burada, Paris'te Lucrece Borgia soyundan Prenses Fausta'dan başka bir şey değilim...”

Bu kadın bir hükümdar edâsıyla konuşuyordu. Belki de Fausta'nın bu kadar kurumlanmaya hakkı yoktu. Ne yapasın ki Lucrece Borgia'nın kanından gelmeydi. Vücudunda, en ihtirash aşkla; en büyük devleti idare etme, insan sürülerini kullanma arzusunun bir arada yaşayışını, sadece bu gerçek bile anlatmaya yetmez miydi?

Kaldı ki karşısındaki adam da ona saygı, hem de çok derin bir saygı göstermekte kusur etmiyordu. Halbuki o da kardinal sıfatını taşımasına rağmen asilzadelerden biriydi. Zekâsı bakışlarından ve kibarlığı tavırlarından anlaşılıyordu. Adam, Fausta'nın gösterdiği pencereye giderek Grève meydanına baktı.

Tarihin, «*Barikatlar Günü*» adıyla kaydettiği meşhur Paris isyanının ertesi günüydü. Paris, Kralını kovmuştu ve şehir sokakları, baştan başa barikatlarla kapatılmıştı. Havada dünkü isyanda patlayan tüfeklerin barut kokuları henüz dağılmamışken, şehir, bugün de Çiçek Bayramı'nı kutlamaya başlamıştı. Her yıl Mayıs ayında kutlanan Çiçek Bayramı'nda olduğu gibi Paris'liler, bugün de yine süslenmiş, Grève Meydanı'nı doldurmuşlardı. Halk birbirine karışmıştı. Şık ve süslü kadınlarla üstleri başları paramparça dilenciler; hokkabazlarla asilzadeler bir arada dolaşıyorlardı.

Kardinal bu manzarayı seyrederken sağ tarafta, kırık dökük bir çingene arabasının meydana doğru ilerlediğini ve etrafında köseleden zırhlarını giymiş

birtakım silâhlı asîlzadelerin toplandıklarını gördü. Bu asîlzadelerin başına, şu anda Paris'in kralı denecek kadar kudret sahibi olan yarık yüzlü Dük de Guise görünüyordu. Çingene arabası durmuş, yanında yürüyen kırmızı maskeli çingene kadını da bir heykel gibi olduğu yerde kalmıştı. Bu kadına *Saïzuma* diyorlardı. Belgodère de onun yanibaşında duruyor ve çığırtkanlık ediyordu:

— “Haydi, başlıyor efendiler, başlıyor! İsteyen görebilir... Nubya kraliçesinin gönderdiği, içi saman dolu *Leopar* adlı canavarı görünüz... Ayrıca, bizim Croasse'nin çakıl taşlarıyla nasıl karnını doyurduğunu ve meşhur Picouic'in de paçavraları yakarak alevlerini nasıl su gibi içtiğini görünüz... Başlıyor, başlıyor...”

Kardinal, pencereden bakarken Dük de Guise'nin Belgodère'ye yaklaştığını ve çingenenin, arabanın içindeki Violetta'ya seslendiğini görünce, Fausta'ya:

— “Geldiler,” dedi.

Prenses Fausta denilen esrarengiz kadın ayağa kalktı. Pencereye yaklaştı. Alev saçan gözlerini Dük de Guise'ye dikti. Sonra dudaklarında bir gülümseme gezindi. İçinden söyleniyordu.

— “Henri! Henri de Guise! Sen benim olacaksın. Sen kral olacaksın. Çünkü ben kraliçe olmak ve papalık tacıyla kraliçelik tacını başımda birleştirmek istiyorum. Seninle benim aranıza girecek herşey mahvolacaktır. Karın Catherine de Clèves de gebe-recektir. Âşık olduğun şu Violetta da ortadan kalkacaktır. Ben öyle istiyorum, Henri...”

Birdenbire, hükmeden bir sesle kardinale doğru söylenmeye başladı:

— “Artık işe başlamak zamanı geldi, kardinal... Herkesin kendisinden bir şeyler beklediği şu adama bakınız. Tahta oturmayı düşünecek yerde, çingene

kızlarına sarkıntılık etmekle uğraşıyor. Guise, daha şimdiden bizden kaçmaya başladı. Hem de şu basit çingene kızı yüzünden... Onun yüreğinde uyanmaya başlayan bu sevgiyi söküp atmalıyız, Kardinal... Bu yabani çingene kızı karşısında nasıl elpençe divan duruyor, görüyor musun?"

Kardinal:

— "Zavallı kızcağız," dedi.

Fausta, soğuk bir edâ ile cevap verdi:

— "Merhamet çok kere cinayettir. Başka zamanlarda da beceriksizlikten ibarettir. Ben bile kadinken Tanrının keskin kılıcını elimde tutuyorum. Yufka yüreklilik size yakışır mı? Hemen meydana ininiz ve Belgodère'nin bu kızı şehrin göbeğindeki meydana getirmesi için ne lâzımsa yapınız."

Kardinal, kızın saraya getirilmesinin nasıl bir sonuç vereceğini biliyor olacak ki titredi ve yalvarır gibi:

— "Mademki kurtulmamız bu kızın ölmesine bağlıdır, öldürünüz," dedi. "Fakat onu size getirmek gibi bir görevden beni affetmenizi rica ederim. Bu yaştaki kızlara karşı ne kadar zayıf olduğumu biliyorsunuz."

Fausta soğuk bir edâ ile yeni bir emir verdi:

— "Claude ustaya da haber iletmeniz lâzım..."

— "Cellâda mı? Ah madam, çok rica ederim, beni kızımı çalıp öldürmüş olan bu sefil herifle bir daha karşı karşıya getirmeyiniz."

— "Susun, Kardinal Farnèse..."

Fausta'nın sesi, gök gibi gürlemişti ve gözlerinden şimşekler saçılıyordu. Kardinal, bu hâli görünce boyununu bükmekten başka çare kalmadığını kestirdi. Prenses Fausta da sâkinleşerek söylendi:

— “Bu akşam saat onda... Şu mektubu da Dük de Guise’ye veriniz. Haydi Kardinal!..”

Üstü mühürlü zarfı alıp kapıdan çıkarken, Kardinal Farnèse’nin yüreği kan ağlıyordu. Artık etrafına ölüm saçmaktan bezmişti. Ne çare ki yeniden bir cinayete âlet olacaktı.

Grève Meydanı’na indiği zaman Belgodère’ye doğru yürüdü. Arabanın önünde Violetta, korkudan titreyerek Belgodère’nin emrini bekliyor, Saizuma da her zamanki gibi hareketsiz duruyordu. Bu esnada Dük de Guise, çingene komedyene eğilmiş, kulağına:

— “Mendebur çingene,” diyordu. “Birazdan buraya bir asilzade gelecek. Kemiklerinin kırılmasını istemezsen onun söylediklerini yapıp kızı bana yollayacaksın. Altınlar da senin olacak.”

Belgodère, yerlere kadar eğildi:

— “Elbette efendim, elbette...”

Sonra kıza seslendi:

— “Violetta! Violetta!”

Genç kız, bir rüyadan uyanıyormuş gibi titremişti. Meydanda ilerleyerek kendisine yaklaşan genç bir asilzade görmüş ve ikisinin gözleri birbirlerine öyle dalmıştı ki dünyayı unutmuşlardı. Bu delikanlı, gençliğinin en parlak devresinde bulunan, Dokuzuncu Charles’in oğlu Dük d’Angoulême’ydi. Belgodère tekrar haykırdı:

— “Violetta diyorum sana!..”

Aynı anda, arabanın içinden iniltiyle karışık bir feryat yükseldi. Genç kız, hemen koşup arabaya girerken:

— “Annem, annem ölüyor galiba!..” Diye bağırdı.

Kızcağızın «*annem*» dediği kadın, yattığı yatağın

kenarındaki pencereye gözlerini dikmiş, korkunç bir şey seyredermişcesine dışarıya bakakalmıştı. Violetta, kızıcağızın yanına seğırtirken:

— “Anne, anneciğim,” diye hıçkırdı.

Dışarıdan da Belgodère’nin sesi duyuldu:

— “Affedersiniz monsenyör... Ben şimdi şarkıcı kızı arabadan alır getiririm. O zamana kadar Saizuma da sizin el falınıza baksın. İster misiniz?”

Fakat Saizuma, yine taştan bir heykel gibi hareketsizdi. Kırmızı maskesinin altından gözlerini, kalabalıkta gördüğü Kardinal Farnèse’ye dikmiş, yiyecek gibi bakıyordu. Kardinal de çingene kadının kendisini süzdüğünü sezmişti. O da ister istemez ona baktı. Belgodère ise arabanın basamaklarından çıkarken durmaksızın söyleniyordu:

“Sana, gel diyorum, Violetta...”

Genç kız, bu sözleri duymuyordu. Annesinin yanında diz çökmüş:

— “Anneciğim, ne oluyorsun anneciğim?” Diye sızlanıyordu.

Kadın birdenbire şefkatli gözlerini kızıcağıza çevirerek boğuk bir sesle söylendi:

— “Bana anne diyorsun, Violetta... Ölmek üzere bulunduğum için sana, işin doğrusunu söylemek isterim. Ben senin annen değilim, Violetta!..”

— “Anneciğim, ne oluyorsunuz? Neden böyle asılsız, esassız şeyler söylemeye, saçmalamaya başladınız?”

— “Bunlar saçmalama değil kızım... Sen, babanın da Claude usta olduğunu sanırsın... Halbuki o da senin baban değildir.”

Kızıcağız, bu sözlerden bir şey anlamıyor, inanmıyordu:

«Acaba annem can mı çekiyor? Kendini kaybet tiği için mi böyle saçmalıyor?» Diye düşündü.

Gerçekten can çekişme hâlinde bulunan kadın, hır-
rılıyla:

— “Annenin kim olduğunu ben de bilmiyorum,”
dedi. “Fakat babanı görmek, tanımak ister misin,
Violetta? Öyleyse bak...”

Kadın, son bir çabayla pencerenin dışında, kızca-
ğıza göstermek istediği adamı işaret etti. Fakat kız-
gınlığından kudurmak derecelerine gelen Belgodère,
bu sırada yanlarına ulaşmıştı. Violetta'nın üstüne
atılarak ayağa kaldırdı:

— “Çık dışarı!” Diye uludu. “Haydi bakalım,
şarkını dinleyecekler seni bekliyor.”

Ölüm hâlindeki kadın, hâlâ pencerenin dışındaki
adamı göstermek istiyordu:

— “İyi bak, kızım. Aklına iyice yerleşsin,” diyor-
du.

Belgodère, bu sefer de, hiddetle ona döndü:

— “Bu işler hep senin başının altından çıkıyor,”
dedi. “Dur şimdi sana göstereceğim, Simonne...”

Violetta'yı bir itişte, arabanın bir köşesine fırlat-
tıktan sonra Simonne diye seslendiği kadının gırtlak-
ğına yapıştı. Bütün gücüyle sıkmaya başladı. Simon-
ne iki saniye kadar ancak çırpınabildi. Birdenbire
boğazından bir hırıltı çıktı ve hareketsiz kalıverdi.
Bu anda bile incecik kolu, pencereye uzanmış, dışar-
da halk arasında duran Fausta'nın adamı Prens far-
nèse'yi gösteriyordu.

Violetta, şiddetle fırlatıldığı köşede yere yıkılmış
alını sıyrılmış ve Simonne'nin feci ölümünü göreme-
mişti. Ayağa kalktığı vakit Belgodère'yi dehşet için-
de gördü ve:

«Acaba fazla mı sıktım? Ama, herhâlde ben öldür-
medim. Zaten ölecekti.»

Diye söylenirken buldu. Zavallı kız gözlerinden

yaşlar boşanarak, annesinin balmumu gibi sararmış ölüsüne kapandı. Ağlamaya başladı:

— “Annem öldü. Artık kimsem kalmadı benim.”

Belgodère:

— “Haydi oradan, budala!” Dedi. “Annenin öldüğü filân yok... Sadece uyuyor, o kadar... Çabuk dışarı çık... Herkes senin şarkılarını bekliyor?”

— “Anne! Zavallı annem benim... Artık bana gülümsemeyecek, beni sevmeyeceksin... Mezarını birkaç çiçekle süsleyecek kadar bile param yok... Ah anneciğim! Zavallı anneciğim!”

Tam bu sırada arabanın kapısı açılarak içeriye Saizuma girmiş, sarı saçları omuzlarına dökük, dalgın ve etrafını göremez bir hâlde gidip bir köşeye oturmuştu. Kendi kendine söyleniyordu:

«O adam niçin bana bakıyordu? Ben neye ona baktım? Ben o gözleri acaba bir kere daha nerede gördümdü? Neden hiçbir şeyi hatırlayamıyorum? Neden beynimin üstüne kara bir perde örtüldü?..»

Başını elleriyle sıkınca yüzündeki kırmızı maske sıyrılıp düştü. Bu soluk, fakat düzgün yüzde garip, yabancı ve durgun bir güzellik, bir asâlet vardı. O, böyle düşünürken Violetta da hıçkırıp ağlıyor, Belgodère ise homurdanıyordu.

Nihayet Violetta'yı yola getiremeyeceğini anlayınca eline bir kırbaç aldı ve:

— “Şimdi seni de, anneni de kırbaçlarım ha!” Diye haykırdı.

Zavallı kız, Saizuma'ya koşarak yalvardı:

— “Bakın madam, beni de, şu zavallı ölüyü de dövecek... Şuna bir şey söylesenize, bizi kurtarmanız, madam. O sizden çekinir. Sözüünüzü dinler.”

Saizuma'nın sesi çıkmıyordu. Belgodère bir daha bağırdı:

— “Haydi diyorum, artık sabrım tükendi ha!..”

Violetta:

— “Ne olur... Bize acısanıza madam... Sizde kalb yok mu hiç?..” Dedi.

Saizuma dalgın ve kendi âleminde söylendi:

— “Kalb mi? Benim kalbim orada kilisede kayboldu. Dinle kızım... Kalb çalan piskoposlardan kendini koru...”

Belgodère'nin sabrı tükenmişti. Kırbacı kaldırıp ölü kadına indirirken Violetta atılarak araya girince kırbaç kızcağıza rastladı. Zavallı kız, hüngür hüngür ağlayarak gitarını kapıp arabadan kaçtı. Belgodère de arkasından fırlamış, iriyarı iki adamına seslenerek kalabalık arasında Violetta'nın durup şarkı söyleyebileceği bir yer açtırmıştı. Haykırıyordu:

— “İşte meşhur şarkıcı Violetta, efendiler! İşte kumpanyamızın gözbebeği...”

Genç kız, bir yandan hüngür hüngür ağlarken öte yandan da:

“Annem öldü, bense şarkı söylemeye mecbur oluyorum,” diye söyleniyordu. *“Bâri toplayacağım parayla onun mezarına çiçek alabilsem...”*

Violetta öyle ruh okşayıcı ve yanık bir sesle şarkısına başladı ki bütün dinleyenler, yerlerinde mihlanmış gibi kalakaldılar...

Hele Dük de Guise, şehvet kesilmiş gözlerini kızcağıza dikti ve üzgünmüş gibi sordu:

— “Ağlıyor musunuz, şekerim? Neden ağlıyorsunuz?”

Zavallı kız, korkuyla gerileyerek:

— “Yine mi siz?” Dedi. “Çekilin yanımdan...”

Dük, şehvetten kudurmuş bir köpek hâliyle soludu:

— “Sen istersen ebediyen gözyaşı dökmezsın, kı-

zım. Paris'in en güzel kadını olursun... Neden ben-
den kaçyorsun öyle?.. Dinle beni... Seni sevdiğimi
aklına koymak gerek."

Öte yandan Charles d'Angoulême'nin artık bu
münasebetsizliğe dayanamayıp eli kılıcının kabzasın-
da, Dük de Guise'ye doğru ilerlediği görüldü. Fakat,
Dükün yanına varmadan Grève Meydanı'nı boru ses-
leri doldurdu. Halk bağırmaya başladı:

— "Kralın muhafızları... Grillon'un İsviçre'lileri
geliyor... Gebertin onları!.. Nehre atın!.."

Halkı birdenbire heyecanlandıran bu askerler,
dünkü isyanda, Paris sokaklarındaki engelleri te-
mizlemek için saraydan çıktıktan sonra isyancılar
tarafından belediye binasına sürüklenerek oraya
hapsedilen bir avuç kral taraftarı muhafızdı. Geceyi
orada geçirmişlerdi. Şimdi de boru çala çala dışarı
çıkıyorlardı.

Dük de Guise, bu hâli görünce müthiş bir küfür
savurarak yerinden fırladı. Yanındakiler de kılıçla-
rını kınılarından çekerek ayaklandılar. Halk ise bir
gün önceki düşmanlarını görünce, yeniden kudur-
muşçasına, bağırıp çağırmaya ve silâhlarını kuşan-
mak için evlerine koşmaya başladı... Grève Meyda-
nı'ndaki bu kargaşalık sırasında kadınlar ve çocuk-
lar, ayaklar altında ezildi. Bağırışmalar göğe yük-
seldi:

— "Silâh başına! Gebertin muhafızları! Crillon'u
suya atın!.."

Dük d'Angoulême, ortalığın karıştığını görünce
hemen Violette'nin yanına koşmuştu. Meydanı allak
bullak eden bu kargaşalık, genç âşığın, sevgiliyle
konuşmasına ilk fırsatı vermişti. Genç kıza yanaş-
mış, soruyordu:

— "Neden ağlıyorsunuz matmazel? Şu küstah
herifin söylediklerine mi üzüldünüz?"

Zavallı kız hıçkırarak:

— “Hayır,” dedi, “annem öldü de ona ağlıyorum. Zavallıya bir bakın, acıyan bile yok.”

Charles üzüntüsünden sapsarı kesilmişti:

— “Bir yanda anneniz ölmüş, öte yanda bu adam sizi şarkı söylemeye mi zorluyor?”

Belgodère genç kıza hain hain bakarak etraflarında dolaşıyordu. Violetta korktu:

— “Hayır,” dedi. “Belki annemin tabutuna birkaç çiçek alabilecek birkaç para toplarım diye ben kendiliğimden şarkı söylüyordum.”

Genç Dük’ün tüyleri diken diken olmuştu. Şimdi meydan birdenbire sessizleşmişti. Crillon’la muhafızları, Dük de Guise ve adamlarıyla karşılaşmışlardı. Halk, muhafız komutanıyla Guise’nin neler konuştuklarını dinleyebilmek için susmuştu. Charles, şiddetle titreyen Violetta’nın elinden tutarak onu annesinin ölüsüne kadar götürdü ve şefkat dolu bir sesle:

— “Siz burada kalınız,” dedi. “Ben annenizin tabutunu çiçeklerle süslerim.”

Hemen meydanı geçerek, karşıdaki bir çiçekçi dükkânına girdi. Bir altın fırlatarak kucak dolusu gül, karanfil, yasemin, zambak ve şebboy alıp arabaya koştu. Ölünün üstünü tüm bu çiçeklerle örttü. Violetta, diz çökmüş, ellerini birleştirmiş, hayâl görüyormuşçasına şaşalamış, bu hâli seyrediyordu.

Charles d’Angoulême, genç kıza:

— “Sizinle konuşmam lâzım,” dedi. “Sizin bu çingenelerle bir arada kalmanız doğru olmaz. Yarın sabah arabanın sahibiyile konuşmaya geleceğim.”

O, bu sözleri söylerken, ikisinin peşini hiç bırakmamış olan Belgodère lâfa karıştı:

— “Emirlerinizi bekliyorum monsenyör...”

— “Güzel... Demek siz de buradaydınız. Sizinle nerede konuşabilirim?”

— “Buraya çok yakın bir «*Espérance*» oteli vardır. Biz orada kalıyoruz.”

— “Peki o hâlde... Yarın sabah beni orada bekleyin.”

Charles d'Angoulême, son bir defa, derin yası içinde bile harikulâde güzel olan Violetta'ya baktı. Sonra kendi kendine söylendi:

‘*Şimdi artık sıra öc almaya geldi. Babacığım, oğlunu sen de beğeneceksin.*»

Belgodère ise delikanlıyı arkasından seyrettikten sonra homurdandı ve arabanın basamaklarından inerek meydanın ortasında duran Dük de Guise'ye doğru dönerek, içinden:

“*Aptal!*” Dedi. “*Yarın gel de bak bakalım, Violetta'yı bulabiliyor musun? Şimdi gitmeli de, şu Simonne'nin leşini elden geldiğince çabuk kaldırmalı... Haydi bakalım, Simonne, güle güle öbür dünyaya güt...*»

Tam arabanın basamaklarından inerken sapsarı benizli, siyah kadifeler giyinmiş biriyle karşılaştı. Bu adamın yalnız görünüşü değil, sesi de korkunçtu. Belgodère'ye baktı ve:

— “Arabanın sahibi Belgodère sen misin?” Diye sordu.

Çingene içinden: «*Ne umacı yüzlü adam!*» Diye düşünürken, yüksek sesle:

— “Evet efendim, benim,” dedi.

— “Demek, şu genç şarkıcı kızın efendisi sensin. öyle mi?”

Belgodère'nin içinden şunlar geçti: «*Bu, herhâlde Dük de Guise'nin gönderdiği adam olacak. Ey Claude, o kadar araştırdın bulamadın. Şimdi kızının*

âkıbetini yine benden öğreneceksin.» Sonra siyah kâdife elbiseli adama baktı:

— “Ben de zaten sizi bekliyordum.”

Adam, çingeneyi kolundan yakaladı, hafifçe eğildi:

— “Ben sana, pek mühim birisi tarafından geliyorum... Bu kız, bu Violetta...”

Farnèse tereddüt ediyor, sanki içine doğan bir his, onu bu zavallı kızcağızı ölüme sürüklemekten alıkoymak istiyordu.

Fakat Belgodère, acele acele söylendi:

— “Evet efendim, ben ve Violetta, emirlerinizi bekliyoruz...”

Kardinal, dalgınlıktan uyanır gibi silkindi. Sonra:

— “Verdiğim emirleri harfi harfine yaparsan...”

Diye söze başlayacak olduysa da, Belgodère lâfını kesti:

— “Bana on kese düka altını vereceksiniz, biliyorum efendim. Yalnız, yapacağım şey nedir?”

— “Yapacağın şey bu gece saat dokuzda kızı, Notre - Dame'nin arkasında bulunan harap görünüşlü eve getirmektir. Evin kapısı demirden, tokmağı tunçtandır. Unutma, tam saat dokuzda...”

Kardinal, bir an durdu. Sonra birdenbire sesini iyice alçaltarak:

— “Demin dışarıda arabanın yanında, kırmızı maskeli sarı saçlı bir kadın vardı. Kimdi o?” Dedi.

— “Bizim obadan bir çingene kadınıdır.”

— “Çingene mi? Adı ne?”

— “Saizuma...”

— “Sahi mi? Sahiden çingene mi? Demek adı da Saizuma, öyle mi? Sakın başka adı da olmasın?”

— “Yok.”

Belgodère'nin «umacı yüzlü» dediği adam, büyük bir yükten kurtulmuş gibi doğruldu. Yüzünde büyük bir memnunluk ifadesi vardı. Çingeneye parmağının ucuyla bir selâm verdikten sonra Fausta'nın, Dük de Guise'ye teslim edilmek üzere kendisine verdiği mektubu koynundan çıkararak, meydandaki kalabalığın arasında kaybolup gitti. Belgodère, o akşam eline geçireceği altınların hayâliyle sarhoş bir hâlde:

«Akşam tam saat dokuzda kızı getiriyorum. Mösyö de Guise, hiç merak etmeyin,» diye homurdandı.

PARDAILLAN

Kardinal Farnèse'yle Belgodère arasında, zavallı Violetta'yı muhakkak bir ölüme götürecektir olan korkunç anlaşma konuşulurken, Dük d'Angoulême de, Dük de Guise'ye doğru yürüyordu. Gözlerinin önünde, hâlâ Guise'nin Violetta'ya doğru eğilip şehvetle bakan gözleri vardı. Dük d'Angoulême bugün ömründe ilk defa olarak kıskançlığın ne müt-hiş ve yakıcı bir şey olduğunu öğrenmişti. İçinde Dük de Guise'ye karşı sönmek bilmez bir kin uyanmıştı. Bu duygunun etkisi altında, hızla Dük de Guise'ye doğru yürürken birden kolundan tutulduğunu hissederek döndü ve söylendi:

— “Siz miydiniz? Tam zamanında geldiniz, Şövalye de Pardaillan...”

Pardaillan:

— “Evet,” dedi. “Sizi bir çılgınlık yapmaktan alıkoymak için tam zamanında geldim. Böyle hızlı hızlı nereye koşuyorsunuz? Şu budalaların Hazreti Süleyman lâkabını taktıkları Dük de Guise'yi tahkir etmeye mi? Hiddetlenince gözünüz dünyayı görmüyor. Şurada hırsından kuduran kalabalığa tek başınıza nasıl karşı koyabilirsiniz? Vaktiyle bu işi yapacak bir tek adam vardı. O da öldü... Bahsettiğim adam, benim babamdı.”

Pardaillan, genç dükü oyalayıp hiddetini yatıştırmak istiyordu. Fakat Charles, kararından vazgeçmedi.

— “Hayır, Şövalye,” dedi. “Şu adama muhakkak haddini bildirmem lâzım...”

Pardaillan cevap verdi:

— “Doğrusu benim de dilim kaşınmıyor değil, ama hayatımı bu kadar budalacasına tehlikeye koymak da istemem. Hele Maurevert’e söyleyeceğim bir çift sözü söylemeden ölmek hiç işime gelmez.”

Dük d’Angoulême’nin hiddetinden gözleri yaşarmıştı:

— “Ne olursa olsun, kendisiyle konuşacağım,” dedi. “Şimdi artık, Dük de Guise’den, hiçbir zaman nefret etmediğim kadar nefret ediyorum.

Pardaillan işi anlayarak mırıldandı:

— “Ah aşk... Sen insanın içinde ne yenilmez, ne başedilmez, fırtınalı duygular yaratırsın...”

— “Pekâlâ.” dedi, “mademki öyle istiyorsunuz, gidelim. Fakat ben işin sonunun nereye varacağını biliyorum. Yine son sözü emektar kılıcım söyleyecektir.”

Şövalye bu sözleri söyledikten sonra şapkasını iyice başına geçirdi ve çevresindekileri dirsekleyip iterek kendilerine yol açmaya başladı. Birkaç kişi bu zorlamaya ayak direyecek oldularsa da Şövalye ile arkadaşının şimşekler çakan gözlerini görünce seslerini kısıtlar.

Dük, halkın alkışları arasında Crillon’un karşısında duruyordu. Mağrur gözleri kan çanağına dönmüştü. Crillon’a bir şeyler söylediği anlaşıyordu.

Olay şuydu: Dokuzuncu Charles’in Saint-Jean-d’Angely kuşatmasında, yararlılığından ötürü “kahraman” adını verdiği Crillon, Üçüncü Henri’nin Paris’ten kaçtığını haber alınca, bin muhafız ve ikibin İsviçreli ücretli askerle birlikte kapanmış olduğu belediye dairesinden çıkmış, Paris’ten ayrılıp krala katılmaya karar vermişti. Kendisi muhafızlara komuta ediyor, İsviçre’liler de bir albayın komutasında bulunuyordu. Fakat çoğu yaralı, sargılar içinde ve

sakot bulunan bu katile, Grève Meydanı'na geldiği vakit kalabalık bir halk kitlesi tarafından önlenmişti. Askerlerle halk, hemen kapışmışlar, müthiş bir gürültü içinde, kanlı bir boğuşma başlamıştı. Guise, hızla yetişerek Crillon'un karşısına çıktı. Önce halkı durdurdu, sonra da, yüzü gözü kan içinde kalmış olan kahraman muhafız komutanına döndü ve mânalı bir tavırla:

— “Galiba Dük Crillon, muhafızları, Krala götürüyor,” dedi.

Crillon, soğuk bir tarzda cevap verdi:

— “Dük de Guise yanlış görmüyorlar.”

— “Demek Louvre sarayına gidiyorsunuz?”

— “Yanılıyorsunuz. Kral Paris'ten çıktı. Biz de ona katılmaya gidiyoruz.”

Yüzü yaralı dük haykırdı:

— “Dikkat edin komutan... Belediye dairesinden çıkmakla zaten büyük bir hatâ işlediniz.”

— “Orası benim bileceğim iş... Şimdi de Louvre'ye giderek ikinci bir hatâ işlemek istemiyorum. Hem fazla konuşmaya ne hacet?... Şimdi yol açık mı, onu anlayalım.”

Dük de Guise biraz bozuldu:

— “Yol Kralın bütün sâdık tebaalarına açıktır. Fakat kral...”

Crillon gür bir sesle bağırdı:

— “Yaşasın Kral! Hem siz de dikkat buyurunuz monsenyör... İkimiz de Kral tarafından bize verilmiş olan Saint-Esprit nişanını taşıyoruz. Bu nişanı alırken siz de, ben de Krala ebediyen sadık kalacağımıza yemin etmedik mi? Yoksa yemininizi unuttunuz mu?”

Bu sözler meydanda büyük bir uğultuya sebep oldu.

Halk:

— “Kahrolsun dinsiz kral!” Diye bağırdı. “Muhafızları suya atın... Crillon’u Seine nehrine atın...”

Dük de Guise, sapsarı kesilmiş, yanındakilere emirler yağdırıyor, maiyetindeki subayları, doludizgin imdat getirmeye Kutlu Birlik askerlerinin dağılık bulunduğu Arsenal, Bastille, Temple, Louvre, Gramme ve Châtelet semtlerine gönderiyordu...

Crillon birdenbire kılıcını çekmişti. Tam bu sırada Pardaillan’la Charles d’Angoulême de oraya varmışlar ve olayları seyre başlamışlardı. Gerçi Crillon kılıcını çekmişti ama, İsviçre’lilerin komutanı olan albay, Guise’ye doğru ilerleyerek:

— “Monsenyör, ben ve emrimdekiler birlik askerlerine teslim oluyoruz. Biz Paris’ten çıkmayacağız,” dedi.

Crillon, şiddetli bir hamleyle herifin üzerine atılacak olduysa da, vakit kalmadı. Aynı anda herkesi yerinde mıhlı gibi kaskatı bırakan bir ses duyuldu:

— “Alçak! Senin gibisine de ancak Guise gibi bir alçağa teslim olmak yaraşır.”

Guise’nin benzi morardı, kılıcını yarıya kadar sıyrarak kendisine bu ağır hakareti yapanı gözleriyle araştırdı ve herkes, ortaya genç bir asîlzadenin fırlayıp, albayı bir kenara ittikten sonra kollarını kavuşturduğunu gördü. Bu genç, şimdi gözlerini Guise’ye dikmiş, kamçı gibi şaklayan sesiyle söyleniyordu:

— “Henri de Lorraine, Dük de Guise! Babamın kaatili, alçak ve hain adam! Fransa Kralı Dokuzuncu Charles’in oğlu olan ben, Charles d’Angoulême, senin alçak olduğunu tekrarlar ve yüreğin varsa benimle düello etmeni isterim.”

Hemen yirmi kadar asîlzade kılıçlarını çekmiş, genç Düke saldıracaklardı. Fakat Guise’nin bir işaretiyle durdular. Hiddetinden kuduracak hâle gelen

Dük de Guise, d'Angoulême'yi kışkırtmak için kelime aradıktan sonra nihayet kuduz bir köpek gibi uludu:

— "Charles'in oğlu, düello davetini kabul ediyorum. Fakat, korkaklık senin soyunun bellibaşlı huyudur. O zamana kadar kaçmayasın diye seni muhafaza altına aldırma istiyorum. Tâ ki ben, yüzü yaralı..."

Sözünü bitiremedi. Aynı saniyede ortaya bir başkası atılmış ve kahkahalarla gülerек:

— "Sizin lâkabınız "yüzü yaralı" değildir," diye bağırması.

Pardaillan, Charles'in tutuklanacağını anlar anlamaz delikanlıyı kurtarmaya karar vermiş ve fırlamıştı. Dük de Guise, Şövalyenin sözlerinin hakaret mi, takdir mi ifade ettiğini anlayamamıştı:

— "Siz kimsiniz? Adınız ne?" Diye sordu.

— "Canım, benim adımın ne önemi var, Dük hazretleri... Asıl sizin lâkabınız mühimdir. Hatırlarsınız ya... Bundan onaltı yıl kadar önce Béthisy sokağındaki bir konağın avlusunda..."

Guise yuvalarından uğrayacakmış gibi açılan gözlerini Pardaillan'a dikti:

— "Ne?... " Dedi. "Eğer sen Béthisy sokağındaki adamsan mahvoldun demektir."

— "O zaman siz Amiral Coligny'yi öldürmüştünüz... Tam ayağınızı biçâre ölünün yüzüne koyuyordunuz ki, şu el..."

Pardaillan sağ avucunu açıp salladıktan sonra:

— "Şu el, suratınıza inmişti, Dük hazretleri..." Dedi. "O zamandan beri adınız, yüzü yaralı değil, «yüzü şamarlı Guise» dir.

Halk, bu iki çılgına duyduğu hiddetten delirmiş gibiydi. Dük de Guise de haykıyordu:

— “Yakalayın bunları! Ölü veya diri... Muhakkak yakalayın...”

Halk, fırtınalı bir denizin dalgaları gibi ilerleyerek Crillon’u askerlerinin yanına itmişti. İsviçre’li albay, Charles d’Angoulême’yi tevkif etmek için omuzuna yapışacak olduysa da, Pardaillan’ın kılıcının kabzası başına inince kafatası ezilerek yere yuvarlandı. Charles d’Angoulême hâlâ kükrüyordu:

— “Guise! Guise! Düello davetimi sakın unutma...”

Halk:

— “Öldürün! Öldürün!” Diye bağıırıyordu.

Fakat Pardaillan, İsviçre’lilerin komutanını yere serdikten sonra Charles d’Angoulême’yi yakaladığı gibi muhafız kıtasının yanına çekmiş, bir yandan da kılıcını havada pervaneler gibi çevirmeye başlamıştı. Kılıç, kısa zamanda Dük de Guise’nin adamları arasında bir boşluk hâsıl edince Pardaillan’ın yolu temizlendi.

Guise, Crillon’a bağıırıyordu:

— “Crillon, bu iki azgın domuzu bana teslim edersen, Paris’ten çıkmaya izin veririm.”

Crillon’un askerlerinde de bir şaşkınlık ve dağınıklık başgöstermişti. Tam bu sırada Pardaillan topukları üstünde yükselerek bütün heybetiyle belirdi ve gü r bir emir savurdu:

— “Mızıka! Kral marşını çal...”

Mızıka, Kral marşını çalmaya başlar başlamaz, askerler hemen kendilerini toparladılar. Kamçılanmış gibi canlanıp bağırdılar:

— “Yaşasın Kral!”

Kafile, bir çığ gibi ilerlemeye başlamıştı. En önde Crillon, Charles d’Angoulême ve kılıcıyla Guise’nin askerleri ve halk arasında kanlı bir yol açan Pardail-

lan gidiyordu. Tüfekler patlıyor, mızraklı kalabalık sürüler, Crillon'un askerlerine saldırıyor, fakat Kral marşı bütün gürültüleri bastırıyor ve arada Pardailan'ın kükremesi duyuluyordu:

— “İleri! İleri!”

Dük de Guise, kin ve utancından ne yapacağını şaşırılmış, haykırıyordu:

— “Askerlerim, nerede askerlerim?”

Askerler darmadağın olmuştu. Halk da fena hâlde yılmış, şaşkına dönmüş, dört bucağa koşuşmaya başlamıştı.

Muhafızların önü kısa zamanda boşaldığı için Pardailan da kılıcını kınına yerleştirmişti. Pardailan arada bir de:

— “Krala yol verin!”

Diye bağırıyor, kimse hangi krala yol vereceğini anlamıyordu. Bu şaşkınlık arasında Crillon'un askerleri kolayca Grève meydanından çıkarak Porte-Neuve kapısına doğru yürümeye başladılar. Arkalarında Paris uğulduyordu.

Onlar meydandan çekildikten biraz sonra Bastille'den çıkan bin kadar asker, Bussi-Leclerc'in komutasında dörtlü Grève meydanına geldi. Dük de Guise vahşi bir sevinçle:

— “Nihayet yetiştiler,” dedi.

Fakat Guise, Bastille komutanı Bussi-Leclerc'e doğru koşmaya hazırlandığı sırada birisi koluna yapışınca durdu:

— “Ne istiyorsunuz?” Diye sordu.

Bu, siyah kadifeler giyinmiş, korkunç yüzlü bir adamdı. Sakin bir tavırla bir mektup uzattı:

— “Şunu okuyunuz, monsenyör.”

Guise, şaşırarak sordu:

— “Siz ne söylüyorsunuz, Allahaşkına! Şimdi

mektup okumanın sırası mı? Bunun yarını yok mu?”

— “Yarın pek geç olur, monsenyör... Bu mektup Prens Fausta’dandır...”

Dük, yerinde mihlanıp kaldı. Mektubun mühürünü söktü ve yazılanları okur okumaz, yüzü sapsarı kesildi. Boğazından boğuk bir hırıltı çıktı. Alnında beliren terleri silmeye başladı. Bussi-Leclerc, Düke kadar yanaşmış, soruyordu:

— “Emirleriniz, monsenyör?...”

Guise, çıldırmış gibi etrafına bakındı. Sonra inlercesine söylendi:

— “Emirlerim mi? Peşimden konağıma geliniz.”

Guise, Bussi-Leclerc ve diğer subayları da peşine takarak Crillon’u, Pardaillan’ı, Violetta’yı ve bütün dünyayı unutmuş bir adam hâliyle titrek adımlarla yürüdü.

Pardaillan, arkasında Crillon’la askerleri olduğu hâlde hızla ilerliyordu.

O kadar hızla yol alıyorlardı ki Guise’nin askerleri Paris’in dört bucağından toparlanıp Grève meydanına ulaşınca kadar şehrin Porte-Neuve kapısına varmışlardı. Kapıdan geçtiler. Pardaillan, son asker de kapıdan sonraki açılır-kapanır köprüyü aştığını görünce durdu. Crillon, Pardaillan’ın yanına geldi:

— “Bana verilmiş olan *“kahraman”* unvanı bundan sonra sizindir,” dedi.

— “Şimdi birbirimizi pohpohlamanın sırası değil dostum. Bugün pek hızlı ilerlemeniz lâzım...”

— “Peki ama, ne tarafa gideyim? Kralın nerede olduğunu bilmiyorum ki...”

— “Ben dün kendisini kaçarken gördüm. Beti

benzi uçmuştu. Lâf aramızda, pek korkmuştu. Herhâlde Chartres istikametine gitmiş olacak.”

Crillon, kendisini ve askerlerini kurtaran adama dikkatle baktı:

— “Benimle beraber gelerseniz, Kral sizi albay yapar,” dedi.

— “Ama dostum, ben kendi kendimi zaten mareşal tâyin ettim. Şimdi albaylığı kabul edersem küçülmüş olmaz mıyım...”

Crillon, bu sözlerden bir şey anlamayarak başını salladı:

— “Ne demek istediğinizi pek anlamadım, ama gayet cesur bir arkadaşsınız,” dedi. “Namusum hakkı için Kralın, sizin gibi on adamı olsaydı, yarından tezi yok, tekrar tahtına otururdu. Allahaismarladık.”

Elini uzatıp Pardaillan’ın elini sıktı. Sonra:

— “İsminizi sorabilir miyim?” Dedi.

— “Adım şövalye de Pardaillan’dır. Allahaismarladık, kahraman Crillon... Krala söyleyin de kiliseye gidince benim için de duâ etsin.”

Crillon, bu sözün de mânasını pek kavrayamadı. Askerleriyle birlikte yola koyulurken Pardaillan’a kılıcıyla bir selâm daha gönderdi.

Şövalyeye gelince hiçbir şey olmamış gibi yine keyiflendi. Charles d’Angoulême’yi kolundan yakaladı:

— “Gel dostum,” dedi. “Biz de Montmartre kapısından tekrar Paris’e girelim de Devinière lokantasına bir uğrayalım... Madam Huguette Grégoire’nin şarapları pek nefistir. Babam da oranın şaraplarını pek severdi. Ah ah! Hep şu eski günleri hatırlıyorum vesselâm!...”

Pardaillan’la Charles d’Angoulême dediklerini yaparlarken Dük de Guise de şaşkın ve perişan, konağına dönüyordu.

Tarih bu kanlı adamın, böyle daimî tereddütler içinde bocaladığını kaydeder. Nasıl tereddüdü yüzünden Paris'te boş kalan kral tahtına oturamamışsa Grève meydanında da mektubu alınca kendisine yapılan hakaretleri ve Crillon'u her ne pahasına olursa olsun, Paris'ten çıkarmamak düşüncesini unutuvermişti. Halbuki Crillon'la askerleri krala katılırlarsa, Guise'nin başa çıkamayacağı yeni bir ordunun çekirdeği vücuda gelmiş olacaktı.

Acaba Guise'nin aklını, fikrini allak bullak ederek ona en hayati gayelerini bile unutturan Fausta tarafından gönderilmiş mektupta neler vardı?

Okuyucularımızın meraklarını gidermek için bu mektubu aynen alıyoruz:

“Dinsizlerin peşinden Paris'ten çıkanlar arasında Kont de Loignes yoktur. Düşes de Guise'yi iki gün önce şahsen Lagny'ye kadar götürmüştünüz. Şimdi de onun Lorraine yoluna devam ettiğini sanıyorsunuz. Halbuki siz ondan ayrılır ayrılmaz hemen Paris'e döndü. Konağınızda sizi bekleyen birisi vardır. Bu iki olay hakkında vereceği delillerle sizi ikna edebilecektir.”

CELLÂT CLAUDE USTA

O akşam güneş batarken, Paris'teki heyecan havası ve sabahleyin Grève meydanında kopan gürültünün uyandırdığı gerginlik, henüz dağılmamış bulunuyordu. Halk, tepeden tırnağa silâhlanmış, sokak başlarında gruplar teşkil ederek tartışmaya dalmıştı. Bütün Paris'lilerin göğüslerinde Katolik topluluğundan olduklarını belirten beyaz haç vardı ve boyunlarında da tesbih asılıydı. Göğüslerinde beyaz haç bulunmayanların bu kalabalık sokaklardan geçmelerinin epey tehlikeli olduğu muhakkaktı.

Güneş batalı epey olmuş ve Paris'in çapraşık sokakları, adamakıllı karanlık olmuştu.

Bu sırada Belgodère'nin arabasına, tabut taşıyan dört kişi yanaştı.

Arabanın içinde, sönük bir şamdanın ışığında Violetta, Simonne'nin ölüsünün yanında oturmuş, ağlıyordu. Bir köşeye çekilmiş olan Saizuma da heykel gibi hareketsiz ve dünyaya ilgisiz, oturuyordu. Dört adam arabaya giderek cenazeyi alıp tabuta yerleştirdiler. Zavallı Violetta, annesinin ölüsünden ayrılma zamanının geldiğini görünce ağlayıp yırtınmaya:

— “Elvedâ, Simonne anne! Elvedâ!...”

Diye bağırmaya başlamıştı. Belgodère, bir an bu hâli seyretti. Sonra ölüm döşeginde genç kıza, doğumu hakkındaki sır perdesini açacakken ömrü vefa etmeyen kadının cenazesine baktı. Nihayet Simonne'nin cesedi üstüne kucak kucak çiçek serpen genç kıza yaklaşıp garip bir sesle:

— “Anneni yalnız yollama!...” Dedi. “Haydi sen de tabutun peşinden git bâri...”

Genç kız, sevinçle duraladı. Şaşkın şaşkın Belgodère'nin yüzüne baktı. Çingenenin böyle bir iyilik yapabileceğine asla ihtimal vermemişti. Belgodère de işin farkına vararak:

— “Canım, sen beni bu kadar da mı kötü bir adam sanıyorsun?” Dedi.

Dört adam tabutu kaldırıp dışarıya çıkardılar. Violetta da arkalarından koştu.

Şehir sokaklarında gezinen devriyeler, dört adam tarafından taşınan bu tabutun peşinde, hıçkırı hıçkırı yürüyen bu zavallı genç kızı kederli bakışlarla seyrettiler...

Bu sırada Belgodère arabanın merdivenlerinde oturan iki adamına seslendi:

— “Arabayı hana çekin!... Belki bu akşam gelmeyeceğim... Violetta da bir daha buraya gelmeyecek!...”

Ve hızlı adımlarla arabadan uzaklaştı. Duvarlara sürünürcesine yürüyüp kendini göstermemeye çalışarak Violetta'nın peşine düştü. Avını kollayan bir avcı gibi kızcağızı gözden kaybetmiyordu.

Tabutu taşıyanlar arabadan ayrılıp, Violetta da peşlerine düşünce, meydana bakan evlerden birinin gölgesine sinmiş, siyah elbiseli, başı kukuleteli bir adam, saklandığı yerden, üzgün bakışlarla genç kızı, gözden kayboluncaya kadar takip etti. Sonra kendi kendine mırıldandı:

— “Kurban yola çıktı:... Şimdi şu kurbanı kesecek kasaba haber ulaştırayım... Zavallı talihsiz kız... Benim de görevim çok iğrenç ya...”

Soğuk varmış da üşüyormuş gibi tepeden tırnağa titreyerek o da yola koyuldu. Notre-Dame köprüsü-

nü geçtikten sonra Paris'in göbeğindeki dolambaçlı sokaklara saptı.

Sarayla Notre-Dame kilisesi arasındaki Calandre sokağının ortalarında, pis görünümlü, ufacık bir ev vardı. Gündüzleri bile halk bu evin önünden geçmekten çekinir; geçmeye mecbur da kalsa korkudan büzülererek; lânetler, beddualar okuyarak hızlı hızlı koşardı. Bu evin süssüz, âdeta çıplak ve duvarında siyah abanoz ağacından büyük bir haç asılı bir odasında, iriyarı bir adam, iki elini avuçları içine almış, düşünüyor, yaşlı bir hizmetçi kadın da karşısında ayakta duruyordu. Bu kadın, adama:

— “Yemek istemiyor musunuz, Claude usta?” Diye sordu.

Adam cevap vermeden, belirsiz bir işaret yaptı. Kadın başını salladı:

— “Canım, bırakın şimdi şu eski korkunç hâtıraları... Yoksa çocuğu mu düşünüyorsunuz?”

Claude usta kendi kendine söyleniyormuş gibi kısık bir sesle:

— “İdam ettiğim insanların hayalleri de beni üzmüyor değil, Gilberte nine!” Dedi. “Fakat onun, hayatıma bir rüya gibi girip çıktığından beri tam sekiz yıl oldu. Zavallı yavrum. Karanlık ömrümü ışıldatan minimini menekşeciğim! Ne oldun, nereye gittin? Kollarını boynuma dolayarak: «Babacığım!» deyişini duyamayalı: beri ömrüm karardı.”

Claude usta, talihine kızan bir adam hâliyle koca elleriyle masaya bir yumruk indirdi:

— “Demek nasibimde bu kadarcık bir saadet de yokmuş. Yavruyu ancak haftada iki defa gidip görüyordum. Ama o günler, benim bayram günlerimdi.”

Claude usta, gözleri parlayarak sözlerine devam etti:

— “Her pazartesi ve perşembe günleri, erkenden kalkar, temiz elbiselerimi giyip hazırlanır, ona koşardım. Meudon’a ne zevinçle giderdim! Bahçeye girdiğim zaman kalbim çatlayacakmış gibi çarpardı. O iyi kalpli Simonne, hemen karşıma çıkar, çocuk da koşarak kucağıma sıçrardı: *«Simonne anne! İşte babam!»* Diye bağırırdı.”

Claude usta, ağlamaya başlamıştı. Gilberte nine:

— “Bunları hatırlayıp üzölmek doğru değöl!... Yüreğınızı sıkı sıkı hasta olacaksınız!” Dedi.

— “Yüreğim mi? Onu kaybettiğimden beri yüreğim de kayboldu. Bir sabahıtı. Bir perşembe sabahıydı. O müthiş günü hiç unutmayacağım. Güzel bir gündü. Tekrar Meudon’daki eve gittim. Bahçeden seslendim. Kimse cevap vermedi. Eve girdim. Ne Simonne, ne de çocuk vardı! Evde herşey, müthiş bir savaş olduğunu gösterir biçimde altüst olmuştu. Delirecek gibi oldum. Koştuım, etrafı aradım, bağırdım. Fakat kimseyi bulamadım. Yorgunluktan bitmiş bir hâlde bir yere yığılmış kalmışım. Kendime geldiğim vakit beni ayıltanın bir kadın olduğunu gördüm. Meudon’da kimse, çocuğumun ve Simonne’nin nereye gittiğini bilmiyordu. Bir gün önce oradan bir çingene geçtiğini söylüyorlardı, o kadar... O zaman nasıl oldu da ölmedim, Gilberte nine?”

— “Fakat az kaldı ölüyordunuz, Claude usta!... Tam sekiz gün, ateşler içinde sayıklaya sayıklaya yattınız...”

Birdenbire sokak kapısına vurulunca ikisi de irkildi.

Claude usta:

— “Bu vakitte kim gelebilir?” Dedi. “Benim evime yıllardır kimse uğramıyor.”

Fakat kapı bir daha, sert sert çalınınca Gilberte nine dışarı çıktı. Az sonra da odanın kapısından, başı

siyah bir kukulete ile örtülü biri girdi. Claude ayağa kalkmıştı. Ürkek bir sesle sordu:

— “Kimsiniz? Benden ne istiyorsunuz?”

Yabancı yavaş yavaş bir-iki adım attı. Bir an durdu. Sonra boğuk bir sesle:

— “Usta!” Dedi. “Vazifeni yapmanı istemeye geldim.”

Claude birden titredi. Sonra dedi ki:

— “Bir zamanlar o korkunç işi yaparken ancak Emniyet Müdürü veya dinî mahkeme reisi tarafından vazifeye çağırılırdım... Siz, bunların her ikisi de değilsiniz. Sonra şurasını da bilmelisiniz ki ben, sekiz yıldan beri artık o uğursuz vazifeyi bırakmış bulunuyorum. Paris’in eski cellâdına yüzünüzü göstermek istemeyen siz, kim olursanız olun! Hemen başka kapıya gidin!”

Kukuleteli adam, yerinden kımıldamadı. Daha boğuk bir sesle söylendi:

— “Ben ve beni gönderen kimse için siz hâlâ cellâtsınız. Beni gönderene körü körüne itaat etmek zorunda olduğunuzu unutmamalısınız... Bakın!”

Kukuleteli adam, cübbesinin altından sağ elini çıkardı. Bu elin orta parmağında büyük bir yüzük ve bu yüzüğün üzerinde de esrarengiz işaretler vardı. Claude, yüzüğe bakınca titreyerek eğildi:

— “Emirlerinize itaate hazırım, Monsenyör!”

— “Peki! O hâlde Notre-Dame’nin arkasında Cité adasının ucundaki eve gel. Saat onda, orada birini idam edeceksin!”

Claude mırıldanır gibi:

— “Geleceğim Monsenyör!” Dedi. “Fakat sizi gönderene söyleyiniz. Son derecede yorgunum. Korkudan geceleri gözlerime uyku girmiyor. Yarın, aramızdaki anlaşmayı bozmak ve bir daha cellâtlık yap-

mamak istiyorum. Bundan sonra artık ne bana başvurun, ne de güvenin! Bu akşamki idam, ömrümün son uğursuz vazifesi olacaktır."

Kukuleteli adam birdenbire başından kukuletesini çekip sıyırdı. Claude, onun yüzünü görünce kekeleydi:

— "Aman Yarabbi!... Kardinal Farnèse! Çocuğun babası!..."

Farnèse, hırıltılı bir sesle cevap verdi:

— "Evet... Benden çaldığın çocuğun babası!.. O zaman seni lânetleyen ve kendisine acımadığın için bâlâ sana beddua eden adam benim! Claude, ömründe bir kere olsun, bir insan gibi acıyıp kederlenebildin mi? Hâlâ ümidim var! Söyle Claude! Bana doğruyu söyle!..."

Claude, bir an duraladı. Farnèse, soluk soluğa bekliyordu. Cellât nihayet:

— "Bana ilk defa başvurduğunuz zaman da size doğruyu söylemiştim ya!" Dedi.

Farnèse, inanmamış gibi başını salladı. Claude devam etti:

— "Çocuğu darağacının dibinden alıp götürdüğümünden üç gün sonra kendisine bakması için verdiğim kadının kucağında öldü..."

Farnèse, bu sözleri heyecanla dinledikten sonra birdenbire gerisin geriye döndü, kukuletesini başına geçirerek odadan çıkmaya hazırlandı. Fakat Claude, peşinden seğırtti:

— "Ben de sizinle beraber geliyorum... Acaba öldüreceğim kimse nasıl bir insan? Erkek mi, kadın mı?"

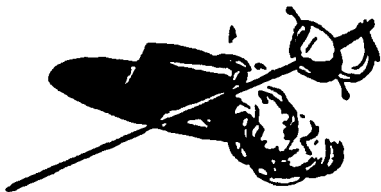
— "Genç bir kız..."

Claude, yerinde mihlanmış gibi durdu. İçinde bir kuşku belirmişti. Fakat aynı anda Notre-Dame'nin saati onu vurdu. Kardinal:

— “İdam saati!” Dedi.

Farnèse önde, cellât arkada, Fausta’nın evine yol-
lanırlarken cellât mırıldanıyordu:

— “Son idam!... Son kurban!...”

Beşinci Bölüm

ÖLÜM EVİ

Simonne, en yakın mezarlığa, yâni Innocents mezarlığına götürülmüş ve mezarlığın en dibindeki çukurlardan birine atılıvermişti. Hristiyan olmayan ve bir cambaz kumpanyasıyla beraber gizen çingenelerin ölülerine de uzunboy lu saygı gösterilecek değildi ya!..

Ölü gömülür gömülmez Belgodère, hemen genç kızın yanına sokulmuş, bileğinden yakaladıktan sonra âdeta çeke çeke götürmeye başlamıştı. Yolda Violetta, kendisine o gün kucak kucak çiçek getiren yakışıklı delikanlıyı düşünüyordu. Simonne öldükten sonra kendisiyle ilgilenen biri daha vardı. Demek ki dünyada yapayalnız değildi. Annenin ölümüne üzülmüştü ama, o yakışıklı delikanlıyı hatırladıkça içinde o zamana kadar hiç bilmediği birtakım tatlı duygular uyanıyordu.

Bir ara, dalgınlığından kurtularak, Grève meydanı yolundan büsbütün başka bir yol tutturmuş olduklarını farkedince irkildi ve Belgodère'ye:

— “Nereye gidiyoruz?” Diye sordu.

Çingene, hiç cevap vermedi ve kızcağızı sürüklemeye devam etti. Böylece Seine nehrini geçerek Notre-Dame kilisesinin arkasından dolaştılar. Burada arka yüzleri nehre bakan, yanyana yapılmış iki bina vardı. Bunlardan biri, büyük olmakla beraber son derecede çirkin ve korkunç görünüşlüydü. İkinci bina ise daha ufaktı, fakat çok bakımlı ve süslü bir evdi. Bu binanın kapısında bulunan bir levhada şunlar yazılıydı.

“PRESOIR DE FER OTELİ

Sahipleri: ROUSSOTTE VE PÂQUETTE”

Öteki binanın kapısı kalın demirdendi ve üstünde tunçtan iri bir halka sallanıyordu.

Belgodère, genç kıza çeke çeke büyük binanın kapısına kadar götürdü: Violetta fena hâlde ürkmüştü:

— “Nereye geldik?... Söylesenize, korkuyorum!”

Diyordu. Fakat çingene hiçbir cevap vermeden ağır tunç halkayı kaldırıp indirince kapı sessiz sadasız açılıverdi. Genç kız kendini kurtarmak ve eve girmemek istediye de çingene onu kuvvetle çekerek kendisiyle birlikte zemini kaygan taşlarla döşeli geniş bir taşlığa soktu. Loş bir ışıkla aydınlanan bu taşlıkta, bellerindeki kemerlerde kınsız birer hançer bulunan maskeli iki adam bekliyordu. Violetta, korkusundan bayılacak hâlde gelmişti. Belgodère:

— “Adım Belgodère!” Dedi. “Bu kıza buraya getirmemi emretmişlerdi. Yanlış gelmedim ya?...”

İki muhafızdan biri:

— “Burası!” Dedi. “Yanılmadın!”

Öteki de çingeneye bir kese altın uzattı:

— “İşte istediğin yüz düka altını!”

— “Ben istemedim ki... Bunu Dük kendisi söylemişti. «Her biri onar altınlık, on kесе veririm» demişti.”

— “Ne Dük mü? Prens desene!”

— “Canım, Dük olmuş, Prens olmuş, bence hepsi bir! Paraları verdi ya, ben ona bakarım.”

— “Şimdi paraları aldın! Eğer bu akşam yaptığın işten kimseye bir kelime fısıldayacak olursan, diri diri derin yüzölür, dilin koparılır! Bu evi de tamamen aklından çıkar! Haydi bakalım, yallah...”

Çingene, dudaklarında garip bir gülümsemeyle yerlere kadar eğilerek evden çıktı.

Notre-Dame kilisesinin saati onu çaldığı vakit Belgodère gideli epey olmuştu. Az sonra da Claude usta kapıyı çalarak içeriye girmişti. Yolunu bilen bir adam emniyetiyle şaşırmadan yürüyordu. Halbuki bu evin bir tarafı ne kadar bakımsız ve çıplaksa taşlık geçildikten sonra girilen salonlarının zenginliği ve ihtişamı da o derece göz kamaştırıcıydı. En ağır halılar, en kıymetli kumaşlardan perdeler, baştan aşağı yaldızlı ve altın eşya ve duvarlarda en ünlü ressamların elinden çıkmış tablolar vardı.

Salonlardan bir tanesi, taht salonu şeklinde döşenmişti. Bu salonda som altından oniki şamdan vardı. Kocaman mermer vazolar içinde çiçekler duruyordu. Yüksek arkalı koltuklardan her birinin üstüne bir papalık tacı ve “F” harfi kakılmıştı. Bu harfin altında da çaprazlama iki anahtar vardı. Baştan aşığıya zırhlar giyinmiş yirmidört muhafızın onikisi tahtın sağında, onikisi de solunda duruyordu. Bütün bu ihtişam ve zenginlik esorlerine hayran olmamak elde değildi. Bununla birlikte cellât, peşine takıldığı muhafızın ardından, hiçbir şaşkınlık göstermeden hızlı hızlı gidiyordu.

Böylece bu dışı harap sarayın, Seine nehrine bakan bir odasına kadar yürüdü. Binadaki süslü salonların aksine çırılçıplak denecek bir hâlde bulunan bu odanın zemini taştandı. Duvarlarında halkalar vardı ve bu halkalara zincirler takılmıştı. Odanın görünüşünden, zindan olduğunu anlamak mümkündü.

Odanın ortasında siyahlar giyinmiş bir kadın ayakta duruyordu. Yüzü gülümsüyordu. Yalnız parmağında, kardinal Farnèse'ninkine benzeyen ve pırıl pırıl parlayan bir yüzük vardı. Fakat, Kardinalin yüzüğü demirden olduğu hâlde bu yüzük altındandı. Üstündeki işaretler de elmaştan yapılmıştı.

Claude, kadının parmağındaki yüzüğü görür görmez, hemen diz çökerek mırıldandı:

— “Ulu Kraliçe!”

Claude, dehşetle ve secde edercesine eğilmişti. Fausta, aşk uyandırdığı kadar korku aşıl原因an âhenkli sesiyle:

— “Cellât!” Dedi. “Emirlerine itaat edeceğini vaadettiğin ulu tarikatın başkanı olan bizler kutsal gayemizin başarılmasına engel olan bir günahkârı yargılayıp kendisine ölüm cezası verdik. Sen, ulu Tanrının adaletine hizmet eden bir Hristiyan olarak, bu gibi gizli hükümleri yerine getireceğine dair bize söz vermiştin.”

Claude, başını kaldırarak ellerini Fausta'ya doğru uzattı. Fausta sordu:

— “Bir şey mi söylemek istiyordun?”

Cellât, titreyerek söylendi:

— “Ulu ve kutlu Kraliçemden bir ricam var.”

— “Söyle cellât... Yeryüzünde bulunuşumuzun sebebi, günahkârları cezalandırmak olduğu kadar, birçoğunu da teselli etmektir.”

— “Teselli! Evet, benim teselliye ihtiyacım var!.. Gecelerimi, canlarını aldığım insanların hayâlleriyle

başbaşa, huzursuz bir hâlde, azap içinde geçiriyorum. Benden öç almak isteyen hayâllere, benim bir suçum olmadığını, sadece Tanrı'nın adaletine hizmet ettiğimi boşuna haykırıp duruyorum. Çektiğim çile, dayanılacak gibi değil. Artık canımdan bezdim. Fakat günah çıkartmadan ölmekten korkuyorum. İki yıl önce size itaat edeceğime söz vermiş ve üç defa da idam hükmünü yerine getirmek için buraya gelmiştim. Öldürdüklerimi Seine nehrinin ortasına attım ve nehir, sırrını kimseye açmadı."

Cellât, yıllardır çekmekte olduğu vicdan azabının yüküne dayanamayıp aklını oynatmış gibi yırtına yırtına anlatmaya devam etti:

— "Kaç hekime başvurduysam, cellât olduğumu öğrenince bana bakmadı. Kaç papaza günah çıkartmak için gittiysem, beni yüzgeri etti. Adamlarınızın bana vermek istedikleri paraları reddettim. Fakat artık günah çıkartmazsam delireceğim sanıyorum. Bana acıyınız ulu Kraliçe!.."

Fausta acımış gibi bir tavır takınarak:

— "Bana içini döktüğün iyi oldu!" Dedi. "Artık seni yeteri kadar denedik, cellât! Yarın Notre-Dame kilisesine git. Duadan sonra herkes günah çıkarırken Papalığın verdiği özel yetkiye sahip bir kilise prensi sadece senin için orada bulunacak, seni dinleyecek ve günahlarını affedecektir. Demek oluyor ki günahlarından, doğrudan doğruya Papa tarafından kurtarılmış olacaksın. Ondan sonra artık rahat uykuna kavuşursun!"

Claude usta, sevinçle başını kaldırdı!

— "Bütün günahlarım bağışlanacak değil mi?" Dedi. "Bu idam sonuncu olacak. Başka kimseyi öldürmeyeceğim, değil mi?"

— "Evet! Bu kadın son kurbanın olacak!"

Fausta'nın ayakları dibine süklüm püklüm sürü-

nen insan çöküntüsü dikilmiş, tekrar cellât hâline gelmişti. Kapıya doğru yürürken:

— “Öyleyse o da ölsün!” Dedi.

Ve birdenbire idam odasına girerek kapıyı kapadı. Fausta da kapıya yaklaşarak küçük bir delikten içerisini gözetlemeye koyuldu.

Burası, evin dışında ve kapalı bir balkon biçiminde, Seine nehrinin üstüne uzanacak tarzda yapılmıştı. Duvarları ve zemini tahtadandı. Tam ortada bir kapak vardı ve bu kapağa bağlı bir halat tavandaki makaradan duvarlardan birine sarkıyor, orada bir halkaya düğümlenmiş bulunuyordu. Cellât odaya girince mahkûmu bağlayıp boğacağı ipi eline aldı. Sonra döşemenin üstünde boylu boyunca yatan ve başına siyah bir torba geçirilmiş olan hareketsiz mahkûma yöneldi. Mahkûm baygın olmalıydı. Çünkü hiç kıılmıyordu.

Claude usta, tam mahkûma elini süreceği ve baygınlığından istifade ederek onu boğuvereceği sırada duraladı. Şimdiye kadar hep erkek öldürmüştü. Oysa bu bir kadındı. Bir kadına el sürmek, Claude'nin ağırına gidiyordu. Hem sonra bu ne kadar ufak tefek bir şeydi. Prens Farnèse ne demişti? *«Bir kız... Genç bir kız...»* Claude usta, birdenbire kaybettiği evlâtlığını hatırladı. Eğer sağ olsaydı o da şimdi bu yaşlarda bir kız olurdu. Hem de ne güzel, ne şirin bir kız! Acaba bu mahkûm da güzel miydi?..

Cellâdın içini bir merak sardı. Şu mahkûmun yüzünü görmek merakı... Yavaş yavaş mahkûma yaklaşarak, başından torbayı çıkarınca gördüğü, mâsum ve dilber yüz karşısında hayret içinde duraladı. Kapalı gözlerinin kirpikleri upuzundu. Claude usta, birdenbire buraya ne yapmak için geldiğini unuttu; kendi kendine:

«Ne kadar da güzel yavrucağı!» Dedi. *«Ölecek demek ha?..»*

Odanın içerisi aydınlık değildi. Fakat cellâdın gözleri loşluğa alıştığı için şimdi daha iyi görmeye başlamıştı. Baygın kızın yüzüne bakıp dururken birdenbire gözleri dehşetle büyüdü. Anıan yarabbi! Bu yüz! Bu yüz, onun yüzüne benziyordu!

«Sakin!» Diye düşündü. «Sakin bu da bana Tanrının bir cezası olmasın! Gözlerini açsaydı da bir ke-re görseydim!.. Bu, o mu yoksa?..»

Baygın kızı sarsarak haykırdı:

— “Kızım! Çocuğum! Violetta! Violetta!”

Violetta sarsılınca ayılmıştı. Genç kız, korkuyla gözlerini açtı. Karşısındaki adamı görünce tıpkı vaktiyle darağacının dibinde yeni doğduğu zaman yaptığı gibi kollarını cellâda doğru uzattı ve sonsuz bir sevinçle:

— “Baba! Claude babacığım!” Diye mırıldandı.

Cellât, doğrulup geriye fırlamıştı. Bu tesadüfö aklı almıyordu. Titriyor, ellerini kızcağıza uzatacak gibi oluyor, sonra dokunmaya kıyamıyormuş gibi yine gerisin geriye çekiliyordu. Ağlaması, gülmesi birbirine karışmıştı.

«Sahi mi?» Diye kendi kendine söyleniyordu. «Sahi mi? Bu benim çocuğum mu? Delirmedim ya... Yanlış görmüyorum ya?»

Violetta:

— “Benim, babacığım!” Dedi. “ Benim, yanılmıyorsun!”

Claude usta bu sözleri duyunca atıldı. Kızcağızını bir tüy hafifliğiyle kaldırıp kucağına aldı. Bir köşeye çekilerek yere oturup Violetta'yı da dizlerinin üstüne aldı. Gözlerinden sevinç yaşları akıyor, dudaklarından anlaşılmaz sözler dökölüyor ve adamcağız, sevincinden aklını bozacak gibi görünüyordu. Violetta ise bir kuş gibi cıvıldıyordu:

— “Babacığım! Benim Claude babacığım! Demek sizi nihayet buldum ha?..”

— “Hah işte böyle kızım! Böyle kollarını boynuma dola! Bana, «babacığım» diye seslen!.. Sen benim kızım, hayatım, Violetta’sın, değil mi? Öyle değil mi?”

Cellât, buraya niçin geldiğini tamamen unutmuştu. Mutlu bir gülümseyle:

— “Artık evimize dönelim,” dedi.

— “Meudon’daki evimize döneceğiz, değil mi?”

— “Hayır... Ha, evet, öyle ya. Burada ne yapıcağız? Gel gidelim...”

Violetta titreyerek:

— “Burası korkunç!” Dedi. “Burası neresi baba?”

Cellât, birdenbire nerede bulunduğunu, buraya ne iş yapmak için gelmiş olduğunu hatırladı. Dehşet içinde ayağa fırladı. Kızının kolundan tuttuğu gibi:

— “Allah kahretsin!” Dedi. “Burası... Burası... Gel kaçalım kızım, hiç durmayalım.”

Tam bu sırada kapı açılmış, yüzü siyah bir tülle örtülü Fausta belirmişti.

Fausta, Violetta’ya merakla baktı ve aklından şunları geçirdi:

«Demek bu kız, cellâdın evlât edindiği çocuk, Farnèse’nin kızı imiş. Öyleyse bu kızı ortadan yok etmek şart oldu.»

Claude usta ise Fausta’ya ellerini uzatmış, sevinçle haykırıyordu:

— “Çocuğum, madam!.. Bu benim çocuğum! Onu yıllar önce kaybetmiştim... Yıllardır hayatımın tadını da onunla beraber kaybetmiştim madam... Anlıyorsunuz ya madam... Bize izin verin de gidelim.”

Fausta, soğuk bir tarzda söylendi:

— “Cellât! Bu kızı idam için ne bekliyorsun?”

Violetta bu sözü duyunca siyahlı kadına hayretle baktı. Sonra babasına döndü ve üzüntü içinde haykırdı:

— “Cellât mı? Benim babam cellât mı?”

Genç kız, korku içinde gerilemişti. Claude, bu sözleri duyunca sarardı. Omuzları çöktü, boynu büküldü ve Violetta’ya dönerek:

— “Benden korkma,” dedi. “İstemezsen sana elimi bile sürmem... Sana kızımsın da demem.”

Birden Fausta’ya dönerek korkunç ve boğuk bir sesle:

— “Madam, şimdi büyük bir cinayet işlediniz!” Dedi. “Bu yavrunun bana olan bağıını neden koparmak istediniz? Benim bir sır hâlinde sakladığım mesleğimi neden ona söylediniz? Kendinizi koruyun, madam, yoksa!..”

Fausta’nın gözlerinde şimşekler çakarak:

— “Ne?” Diye sordu. “Bana isyan mı ediyorsun? Çabuk vazifeni yap!”

— “Ne diyorsunuz siz madam? Kızımı mı öldüreceğim?.. Haydi kızım gidelim!”

Fausta:

— “Ya onu öldürürsün, yahut sen de onunla birlikte geberirsin!” Diye kükredi.

Claude usta:

— “Haydi oradan!” Diye bağırdı. “Kızımı öldürecekmişim... Yediği naneye bak! Çekil yolumdan, yoksa paralarım!”

Claude usta, Violetta’yı belinden kavramış, yumruğunu kaldırarak tehdit eden bir tavırla kapıya yönelmişti. Fakat aynı zamanda Fausta, ağzına bir düdüğü götürüp şiddetle çaldı. O anda nereden çıktığı belli olmayan onbeş kadar arkebüzlü muhafız, Clau-

de'nin karşısına dikilivermişti. Claude, korkusundan yarı baygın bir hâle gelmiş olan Violetta kucağında, geri geri gitmeye başlamıştı. Fausta ise muhafızları bir sıraya dizdikten sonra silâhlarını da ateş etmek üzere hazırlatmıştı.

Cellât, tüyleri diken diken olmuş, gözleri yuvalarından ugramış bir hâlde haykırdı:

— “Ne? “Kızıma ateş mi edecekler?”

Fausta'nın sert sesi duyuldu:

— “Dikkat!”

Fakat hemen aynı anda odada önce bir haykırış, sonra da müthiş bir kahkaha işitildi. Tam bu sırada onbeş arkebüz birden ateş ettiği için dumanla dolan odada iri bir karaltının sıçradığı görüldü. Fakat kulakları sağır eden gürültü ve gözleri kör eden duman arasında bir şeyin farkına varmak mümkün olmadı. Nihayet silâh gürültüsü kesilip duman biraz dağılıncaya. Fausta, ortadaki kapağın açılmış olduğunu ve cellâtla kızın ortadan kaybolduklarını farketti.

Kapağın altında bir boşluk ve bu boşluğun dibinde Seine nehrinin uğultuyla akan karanlık suları vardı. Bu karanlık suların içinde cellâtla kızının birbirine sarılmış ölülerinin, anafarla beraber dönmekte oldukları muhakkaktı...

ESKİ DOSTLAR

Pardaillan'la Dük d'Angoulême, önce dosdoğru Devinière lokantasına gitmeye karar vermişlerken sonra bundan caydılar ve Paris etrafındaki surlarla hendekleri dolaşarak Montmartre kapısından şehre girip Barrés sokağına saptılar. Bir gün önce, Paris'ten kaçan Kral Üçüncü Henri'ye rastladıktan sonra da bu sokakta orta hâlli bir eve inmiş ve geceyi orada geçirmişlerdi. Bu evi, vaktiyle Dokuzuncu Charles, Marie Touchet'e hediye etmişti. Evin her yanında Dokuzuncu Charles'in hâtıraları vardı. Dük d'Angoulême, babasından kalan bu ufak tefek hâtıraları evirip çeviriyor ve her birine hazin bir dikkatle bakıyordu.

Charles d'Angoulême, Pardaillan'ı bu eve, Şövalyeye derdini dökmek için getirmişti. Bu dert büyüktü ve saatlerce anlatılsa bitmezdi. Fakat şu, bir tek cümleyle özetlenmesi kaabili: «*Aşık oldum!*»

Charles d'Angoulême, Orléans'ta çok sevilen bir gençti. Birçok arkadaşı bulunmasına rağmen pek kısa bir zamanda tanıdığı Pardaillan'a çok sıkı bağlanmıştı. Kısa zamanda diyoruz: çünkü onbeş günden beri beraber geziyorlardı. Pardaillan bir gece, bilinmeyen bir yerden gelerek Orléans'a uğramış ve Marie Touchet'i de ziyaret etmişti. Genç kadın, Pardaillan'ın, kendisini unutmamış olmasına o kadar sevinmişti ki nasıl ağırlayacağını şaşırmıştı. Zaten Pardaillan, onu bundan yıllarca önce bir kere daha ziyaret etmişti ve evini biliyordu. Marie Touchet, o gece evinde misafir ettiği Pardaillan hakkında bütün bildiklerini oğluna anlatmıştı. Dük, misafirin kahra-

manlıklarını hayranlık içinde dinlemiş ve sabahleyin Pardaillan'ın Paris'e gitmekte olduğunu öğrenince onunla birlikte Paris'e gelmek istediğini söylemişti. Marie Touchet, oğlunun isteğini kıramayacağını anlayınca Pardaillan'a rica eden gözlerle bakarak:

— “Oğlumu Paris'e göndermeyi hiç istemiyorum, korkuyorum!” Demişti. “Fakat yanında siz olduktan sonra korkmam!”

Pardaillan da şu cevabı vermişti:

— “Madam, sayın Dük d'Angoulême'nin beni yol arkadaşlığına kabul etmesini büyük bir şeref sayarım!”

Böylece birlikte yola çıkmışlardı. Her geçen gün Dük'le Pardaillan'ı birbirine daha çok yaklaştırmış; genç d'Angoulême, Pardaillan'ın kibar ve dünyaya metelik vermeyen şen huyuna hayran kaldıktan başka, Grève meydanındaki kahramanlığını da görünce kendisini büsbütün takdir etmişti. Bu adam hiç şüphesiz eski devirlerden kalma, gerçek bir şövalye ruhu taşıyordu. Dük, böyle bir insanla arkadaş olmaktan hem sevinç, hem de gurur duyuyordu.

Genç asilzade, derdini uzun boylu ağzında geveliyip durduktan sonra Violetta'dan söz açmış ve o sabah Belgodère'nin arabasında olup bitenleri anlatmıştı. Ertesi gün, muhakkak l'Espérance hanına gidip kızı görecekti. Acaba Pardaillan bu aşka ne diyordu?

Pardaillan önce hiçbir şey söylemedi. Saatlerce süren bu sözleri dinledikten sonra önündeki kadehi boşalttı ve:

— “Dünyada sevmek ve sevimekten daha tabii ne vardır?” Dedi. “İster çingene, ister prenses olsun... Değil mi ki sevişiyorsunuz, mesut olmanız için sebep göremiyorum. Aşk, Tanrının insanlara sunduğu en tatlı nimetlerden biridir...”

Şövalye, yatmaya gitmek üzere ayağa kalktı ve

giderken de yarın muhakkak Devinière lokantasına giderek kendisini orada bekleyeceğini, o sırada Dük'ün de Belgodère'ye uğramasını söyledi. Sonra Dük de lokantaya gelir ve olanı biteni Pardaillan'a anlattı.

O gece, günün yorgunluklarını gideren rahat birer uyku uyudular. Pardaillan, sabahleyin saat dokuzda kalkarak Devinière lokantasına gitti. Yıllardır buraya uğramamıştı. Vaktiyle bir Rabelais ile Pléiade edebî topluluğunun devamlı buluşma yeri olan bu lokantanın o ünlü börekleriyle şaraplarını pek özlemişti.

Pardaillan, lokantanın kapısından içeriye girdi ve karanlık bir köşedeki masalardan birine ilişti. Lokantacı kadın önünde çulluk ve kekliklerin kızardığı ocağın karşısında bekliyor, ateşten pembeleşmiş yüzüyle kebabların kıvamında olmasını gözlüyordu. Ocağın oldukça yakınında sert tüylü bir çoban köpeği uzanmış, aç gözlerle kebablara bakıyordu.

Devinière'nin sahibi Huguette, bu sıralarda otuzbeşine gelmiş ve kadın güzelliğinin en olgun devresine varmıştı. Şişmanlamadığı için endamı da hiç bozulmamıştı. Yüzüne bakan, kendisini ancak yirmialtı yaşlarında sanırdı. Bakışlarının yumuşaklığı gözlerine bir kadife tatlılığı veriyordu.

Ocağın yanındaki köpek birdenbire burnunu havaya kaldırarak ortalığı kokladı ve dört ayağı üstüne dikiliverdi. Huguette sordu:

— “Yine ne var, koca Pipeau?..”

Köpek bu soruya, sevinç ve şaşkınlık belirten kısa havlamalarla karşılık verdi. Sonra güdük kuyruğunu sallayıp ok gibi lokanta salonuna fırladı. Ardından Huguette, kucağına bir sıra tabak alarak masaları düzenlemek için salona girdi. Bu sırada Pi-

peau, sevincinden yerinde duramıyor, kesik kesik havlıyordu. Kadın, köpeğin yere oturup başını bir yabancıya dizlerine dayadığını ve adamın da hayvana bir şeyler söylediğini gördü. Yabancıya bakar bakmaz, sapsarı kesilerek:

— “Aman yarabbil!” Dedi. “Sakın yanlış görmüş olmayayım?”

Tam bu sırada Pardaillan da başını kaldırmış, yüzünü göstermişti. Huguette, kendisini hemen tanıdı:

— “O! Vallahi o!..”

Hancı güzelinin bu sözleri söylemesiyle kucağındaki tabakları düşürüp şangır şungur kırmaması bir oldu. Fakat, o bu hâle aldirmeden Pardaillan’a doğru yürüdü.

— “Aman yarabbil.. Sahiden siz misiniz Şövalye?” Diye sordu.

Pardaillan ayağa fırlamıştı. Huguette’yi sevgi dolu bakışlarla bir an seyretti. Sonra hizmetçilerin hayretten açılan gözleri önünde tutup kadını iki yanağından öptü:

— “Galiba benim, otelinize her gelişim, birkaç düzine tabağa mal oluyor!” Dedi.

Huguette, kendisini biraz toparlamıştı. Sinirli sinirli güldü:

— “Yalan değil! Siz de, babanız da her gelişinizde otel allak bullak olurdu. Artık kocam Grègoire sizi görünce bir kargaşalık çıkacak diye korkar olmuştı.”

Pardaillan sordu:

— “Ee... Grègoire usta ne âlemde bakalım?”

— “Allah sizlere ömür versin! Yedi yıl önce öldü.”

Kocasının lâkırdısı edilince Huguette’nin gözle-

rinde birer damla yaş belirmişti, ama bu yaşların, kocasını hatırlamasından mı, yoksa Pardaillan'ın görmesinin sevincinden mi ileri geldiği de pek belli değildi. Şövalye şaşmış gibi:

— “Nasıl öldü canım? Turp gibi enine boyuna adamdı. Canına iyi bakardı...” Dedi.

— “Oburluğunun kurbanı oldu.”

Huguette, bir yandan konuşurken bir yandan da Pardaillan'ın üstünü başını gözden geçiriyordu. Gerçi Şövalyenin giyimi fakirliğe delâlet etmiyordu, fakat bu giyimde çok zengin bir adam görünüşü de yoktu. Demek Pardaillan, zengin olmamıştı.

Huguette:

— “Şövalye!” Diye söze başladı. “Devinière'ye son defa gelişiniz hatıranızda mı? Söyle böyle onbeş sene oluyor. O zaman ne kadar üzgündünüz. Fakat bana bunun sebebini söylememişsiniz!”

Pardaillan, yandaki pencerenin perdesini açıp otelin karşısındaki evi göstererek:

— “Onu ilk defa burada görmüştüm!” Dedi.

Hancı kadın, kendi kendine mırıldandı:

«Loïse'yi!..»

Pardaillan, pencerenin perdesini bırakarak meşhur kahkahalarından birini attı:

— “Madam Huguette,” dedi, “babamın bayıldığı o sert şaraplarınızdan hiç kaldı mı?”

Hancı kadının bir işareti üzerine gelen hizmetçi kız, hemen şarabı getirmiş ve Huguette de ağzına kadar doldurduğu kadehi Şövalyeye sunmuştu. Pardaillan kadehi bir nefeste devirdikten sonra:

— “Mükemmel!” Dedi. “Fakat insan bu şaraptan çok içmeli ki bir şey anlansın.”

Üst üste üç-dört kadeh içti. Bu sırada Huguette de Şövalyeye bir sürü soru yağıdırıyordu. Pardaillan

ıttıkçe mahzunlaşmış, alaycı neşesinden eser kalma-
mıştı.

— “Bana bak, Huguette...” Diyordu. “Dünya-
da beni seven kimse kalmadı. Yalnız siz...”

Pipeau, söylenilenleri anlamış da itiraz ediyor-
muş gibi hafif hafif havlayınca, Şövalye:

— “Doğru! Sen de varsın!..” Dedi. “Öyle ya,
şimdi burada beni seven iki kalp karşımdayım...
Bâri içimi döküp saçayım da biraz hafifleyeyim.
Son defa sizin lokantaya geldiğim vakit çok mahzun-
dum, çok kederliydim değil mi Madam Huguette...
Sebebi neydi biliyor musunuz? Loïse’yi henüz kay-
betmiştim...”

Huguette içten gelen bir kederle sordu:

— “Ne diyorsunuz? Öldü mü? Loïse de Mont-
morency öldü mü?..”

Şövalye vakur bir tavırla cevap verdi:

— “Loïse de Pardaillan, Kontes de Margency
öldü. Onunla evlenmişim. Ben de Margency kontu
olmuştum. Size gelişimden önce Paris’ten çıktığı-
mız, kan içinde yüzdüğümüz o müthiş dinî savaş
günü’nü hatırlıyor musunuz? İşte o gün babam,
Montmorency konağını barutla havaya uçurmuş ve
enkazın altında kalarak ağır yaralanmıştı. Paris’ten
çıkıp da Montmartre tepesine ulaştığımız sırada za-
vallı babam ruhunu teslim etti. Ben babamın can-
sız vücudu üstüne eğilmiş bir hâlde dururken bir
şeytan, bir alçak, Loïse’nin üstüne atılıp biçareyi
hançerlemişti... Öff... Haydi Huguette’ciğim, biraz
şarap ver!”

Hancı kadın:

— “Ne korkunç günmüş o gün!” Dedi. “Hem
babanızın, hem de sevgilinizin ölümünü bir günde
mi yaşıyorsunuz?”

Pardaillan, kadehlere şarap koyduktan sonra sözüne devam etti:

— “Hayır, Loïse o gün ölmedi. Hattâ yarası da hafifmiş... Kısa zamanda iyileşti, geçti, gitti. Montmorency’ye vardık. Orada evlendik. Artık sandetime sınır yoktu. Kendimi cennette yaşıyor sanıyordum. Siz de bilirsiniz ya, Loïse’yi, sevgimi kendisine söyleyemeyecek derecede severdim. O benim için bir sevgiliden üstün şeydi. Ben ona tapıyordum. O benim ruhumdu. Onu, kalbim ve kılıcım ile fethetmiştim...”

Pardaillan’ın gözleri çok uzaklara, geçmişin derinliklerine dalmıştı ve acı acı anlatıyordu. Huguette bile kendi sevgisini unutarak acıdı:

— “Zavallı Şövalye! Zavallı Loïse!” Dedi.

— “Ne yazık ki saadetimiz ancak üç ay sürdü. Gerçi bu aylar zarfında Loïse’nin günden güne sararıp solduğunu görmüyor değildim. Fakat kendisini o kadar çok seviyordum ki ölüm bu aşkın kudretinden korkar, onu benim elimden alamaz sanıyordum. Bir akşam şiddetli bir nöbete tutuldu. Ertesi sabah kollarını boynuma dolayıp bir şeyler söylemek istedi. Mavi gözlerini gözlerime dikti ve sessizce ölüverdi...”

Uzun bir sessizlik oldu. Nihayet Huguette sessizliği bozmaktan ürküyormuş gibi yavaş sesle söyledi:

— “Demek hastalığa dayanamadı, öldü!..”

Pardaillan, dalgın ve kendilerini görmüyormuş gibi Huguette’nin yüzüne baktıktan sonra başını salladı. Boğuk bir sesle:

— “Hayır,” dedi, “eğer hastalıktan ölmüş olsaydı, dünyada yapacak bir işim kalmazdı ve ben de onunla birlikte ölürdüm. Fakat yaşadım, yaşıyorum. Çünkü Loïse’yi öldürdüler!”

— “İyi ama, Şövalye, yarası geçmişti dediniz ya...”

— “Yarası geçmişti, ama hançer zehirliydi. Bunu Loïse’nin ölmesinden az sonra öğrendim. O zaman kaatili yakalamak, ondan hesap sormak için yola çıktım. Size de uğradım ve sadık köpeğimi, Pi-peau’yu size emanet ettim.”

— “Peki, kaatili buldunuz mu?”

— “Bulmasına buldum ama, elime geçiremedim. Kendisini tam dört defa kısırdım. Fakat korku, en büyük öğretmendir. İnsana her türlü hile ve kurnazlığı o öğretir. Her seferinde elimden kaçmanın çaresini buldu. Ama bir gün gelecek, kaçamayacak... İtalya’da peşinde dolaştım. Provence’de, Burgonya’da, bütün Fransa’da onu kovaladım; babamdan bana miras kalan serseri hayatı yaşamaya başladım. Montmorency’den ayrılırken Margency kontluğunun bana verildiğini belirten bütün belgeleri orada bırakmış, beş parasız yola çıkmıştım. Çok kere bir saman yığını üstünde yattım, Huguette... Nice geceler, aç acına ve kendisini her ziyaret edişimde bana mükemmel yemekler hazırlayan Devinière lokantasının dilber sahibesini düşünerek uyurdum.”

Huguette, bu sözleri işitince pek duygulandı ve:

— “Devinière’nin sahibesi de hep sizi düşünürdü,” dedi. “Yemeğe gelince, ümit ederim ki...”

— “Neyi ümit edersin, Huguette? Karnım zil çalıyor. Hemen hazırlat...”

Hancı kadın bu sözleri duyunca sevinçle mutfağa koştu. Yandaki sokağa açılan kapıdan, mutfağa iki adam girmişti.

Bunlardan biri:

— “Madam,” dedi. “Arkadaşımla bana özel bir odada bir sofraya hazırlatın. Dört şişe şarap, bir veya

iki tavuk isterim... Daha başka münasip yemekler de olsun..."

Huguette, iki adamı hususi bir odaya götürerek:

— "Soframız şimdi hazırlanır, Mösyö de Mainville ve Mösyö de Maurevert," dedi.

Kapıyı kapatarak tekrar büyük salona koştu ve kendi elçeğiyle Pardaillan'ın sofrasını hazırlamaya başladı. Henüz sofra kurulmuştu ki kapıdan içeri beti benzi sapsarı kesilmiş bir asilzade girmişti. Etrafına bakınmış ve Şövalyeyi görünce yanına seğirtmişti. Pardaillan, Dük d'Angoulême'yi tanıdı ve Huguette'ye:

— "İki takım koyunuz, Madam Huguette," dedi.

Genç Dük, halsiz ve yorgun, Pardaillan'ın yanına çöktü:

— "Pardaillan! Pardaillan! Ben mahvoldum!" Diye inledi.

— "Ne var? Ne oldu? Mösyö de Guise'nin uşakları mı saldırdı? Yoksa Catherine de Médicis tarafından yemeğe mi davet edildin?.."

— "Ah, Pardaillan, yapma... Kalbimdeki yara ile alay etme..."

Şövalyenin alaycı sözlerinde acı bir ciddilik belirmişti:

— "Hayır," dedi, "insanların acılarıyla alay etmek âdetim değildir. Yalnız, size verdiğim nasihatleri unutmayın delikanlı! Dük de Guise, adamı sırtından hançerler, Kraliçe de yemeğe davet edip zehirler. Biz şimdi Paris'in her köşesinden ölüm saçılan bir devirde yaşıyoruz. Böyle zamanda benim gibi bir adamın kahkahası da ağlamak demektir. Şimdi anlatın derdinizi bakalım..."

Dük d'Angoulême'nin gözleri yaşardı:

— "Pardaillan, size anlattığım, çılgıncasına sev-

diğim o genç kız yok mu? Ortadan kaybolmuş, Pardaillan...”

— “Çingene mi söyledi?”

— “Belgodère de kayıp... Onu da gören yok.”

— “Hancı ne diyor?”

— “Hiçbir şeyden haberi olmadığına, yemin üstüne yemin ediyor.”

— “Alçak kerata! Adamakıllı bir sopa yerse, dilinin altındaki baklayı çıkarır... Sonra?..”

— “Sonrası bu... Deli gibi gezindim. Her yanı aradım. Ne yapacağımı şaşırdım.”

Pardaillan bir an düşündü. Nihayet:

— “Elinizde bu kıza ait bir şey var mı?” Dedi.

Dük d'Angoulême kızardı. İçini çekti. Sonra konyundan işlemeli bir boyun atkısı çıkararak Şövalye-ye uzattı:

— “Dün bunu çingenenin arabasından almıştım.”

Pardaillan yavaş yavaş cebine yerleştirirken:

— “Yâni, aşurmuştu,” dedi.

Şövalye ayağa kalkmış, kılıcını düzeltiyordu. Genç Dük'e:

— “Siz şimdi Barrés sokağındaki eve dönüp orada beni bekleyin,” dedi. “Belki bu akşam, belki de yarın sabah size bir haber getireceğimi umarım. Çünkü güvenilir bir kılavuzum var.”

Sonra Pipeau'ya seslendi:

— “Haydi bakalım, Pipeau!..”

Köpek hafif hafif havlayınca Şövalye seslendi:

— “Sen de artık ihtiyarladın. Adamakıllı miskinleştin ya! Ama herhâlde burnun yine eskisi gibi koku alıyordur. Beni istediğim yere götürürsün sanırım.”

Pipeau gururla kuyruğunu sallarken Huguette de son derecede nefis bir öğle yemeği çeşitlerini sofraya dizmeye başlamıştı. Bunlar arasında kızartmaların âlâsı, böreklerin lezzetlileri, Seine nehrinin balıkları, meyvalar... Krallara lââyık ve fakat Huguette'nin, Pardaillan'dan başkasına asla çıkarmayacağı yiyecekler vardı. Şövalyenin ayağa kalkmış olduğunu görünce sesi titredi:

— “Ne o, gidiyor musunuz? Yemek yemeyecek misiniz?”

Pardaillan, nefis yemeklere bir göz attı:

— “İmparatorlara lââyık bir sofraya,” dedi.

— “Halbuki ben sadece sizin için hazırlamıştım. Bu sofraya sizden başka lââyık kimse yoktur.”

— “Kim demiş, iki gözüm Huguette... Ben şimdi iki tane aç imparator bulur, bu yemekleri onlara yediririm. Yalnız, dâvet edeceğim kimselerin, bunları yemelerine engel olmayacağına söz veriyor musun? Hatırım için bunu yap...”

Huguette şaşaladı:

— “Söz veriyorum, Şövalye...”

Şövalye, hemen lokantanın kapısına çıktı. Sokaktan geçenleri gözden geçirdi ve birdenbire iki adama seslendi:

— “Hecey... Lütfen içeri buyurun, efendiler... Evet, evet, siz... Karga burunlu ve siz, sırtık boylu... Sizi çağırıyorum... Yemeğe davet ediyorum, buyurun sanıza...”

Bu iki adamın üstleri başları harap, pahuçları paramparçaydı. Adamlar hayret içinde durdular. Sonra korka korka, her basamakta bir selâm çakarak merdivenlerden çıktılar. Boyları son derece uzundu ve kendilerini görenler üzerinde öyle kötü bir etki bırakıyorlardı ki lokantadakiler, bunların içeriye girdik-

lerini görünce homurdanmaya başladılar. Fakat Pardaillan'ın şimşekler çakan gözleri hepsini susturdu.

Şövalye, iki zavallıyı sofraya götürdü. İkisi de Huguette'nin hazırlamış olduğu nefis yemekleri bir rüya görüyormuşçasına seyrederek iskemlelere oturdular. Pardaillan birine seslendi:

— “Senin gözlerin pek velfecri okuyor... Adın ne?”

Adamın gözleri fıldır fıldır dönüyordu. Burnu sivri, boynu ve kollarıyla bacakları da gayet uzundu.

— “Benim adım Picouic,” dedi.

— “Hoş isim... Peki, seninki ne?”

— “Benimki de Croasse, efendim.”

— “Âlâ, şimdi, Mösyö Picouic ve Mösyö Croasse, şu güzel sofrayı bir temiz silip süpürün bakayım. Bugün Şövalye de Pardaillan'ın misafirisiniz.”

Pardaillan, Madam Huguette'nin eline iki altın sıkıstırdı:

— “İşte yemeğin ücreti,” dedi.

Huguette, parayı kabul etmek istemiyor:

— “Bu para çok fazla,” diyordu.

— “Zarar yok... Artanını da misafirlerime hediye edersin...”

Şövalye bu sözü söyledikten sonra peşinde Pipeau olduğu hâlde dışarıya çıktı. O, kapıdan çıkarken özel kabinelerden birinin perdesi açılmış, bir baş belirmişti. Yüzü kinle buruşmuş, dehşetten rengi sararmış olan bu başın sahibi Maurevert idi.

Maurevert... Zehirli bir hançerle Loïse de Pardaillan'ın ölümüne sebep olan kaatil Maurevert!

GÖKTEN KADIN YAĞIYOR

Dük Henri de Guise, Paris'in en yakışıklı erkeklerinden biriydi. Asıl ve kibar kadınların olduğu kadar, orta tabaka kadınlarının da gönülleri ni fethetmiş olmasına rağmen talihin ne garip cilvesidir ki, karısı tarafından müthiş bir surette aldatılıyordu. Catherine de Clèves, düşes de Guise, kocasının, herşeyin üstünde tuttuğu gururuna ve onuruna hiç önem vermiyor, kendisini rezil ediyordu. Âşıklarından biri olan Saint - Mègrin, Dük tarafından öldürülünce Catherine, bir hafta kadar arkasından ağlamış, lâkin bir başkasını bulmakta gecikmemişti. Ondan sonra da artık sevgililer birbirini takip etmişti.

Dük'ün, bu aldatılma mesclesi üstünde bu kadar durması, karısını sevip kıskandığından değildi. Onu asıl korkutan ve delirten şey, bütün Paris'in ağzında, aldatılan bir erkek olarak alay konusu olmaktı. Karısının bu sefer de yeni bir âşık edindiğini biliyor, fakat bu yeni sevgiliyi tanımıyordu. Paris'te kopacak isyandan uzak bulunması için karısını, güvendiği bir kadınla birlikte Lorraine'ye göndermişti. Halbuki Fausta'nın mektubunda yazıldığına göre karısı, Paris'in bir kapısından çıkıp ötekinden yine şehre girmişti. Dük bu mektubu alınca evine dönmüş ve mektupta adı geçen şahsı konağında bulurak, kendisiyle uzun uzun görüşmüştü.

O geceyi ve ertesi günü, bazı işlerini yoluna koymak ve mektup yazmakla geçirdi. Bazı adamlarının rütbelerini yükseltti ve oğlunun Paris'ten kaçması-

na rağmen şehirde kalmakta inat göstermiş olan ana Kraliçe Catherine de Medicis'e elçiler gönderdi.

Dük de Guise'nin üzgün ve sinirli olduğu, her hâ-
linden belliydi. Yüzü asıktı. Ağzını bıçak açmıyor-
du.

Şövalye de Pardaillan'ın, Pipeau ile beraber Vio-
letta'yı aramak üzere Huguette'nin lokantasından
çıktığı günün akşamı, mantolarına sıkı sıkı sarınmış
iki karaltı, Notre - Dame'nin arkasındaki, dışarısı
harap, içi bir saray gibi döşeli evin kapısını çaldılar.
Kapı açılınca, taşlıkta bekleyen iki muhafız, ziyaret-
çilerden birinin Dük de Guise olduğunu hemen ta-
nıdı ve kendisini birçok salondan geçirdikten sonra
Seine nehri üstündeki idam odasına değil de, bu bina
ile Pressoir-de-Fer Otelinin birleştiği kısımdaki bir
odaya götürdü.

Burası oldukça basit döşenmiş bir odaydı. Fausta,
beyaz bir rahibe elbisesi giymiş, ayaklarını beyaz at-
lastan bir yastığa dayamış, beyaz bir koltukta, heykel
gibi hareketsiz oturuyordu. Bütün bu beyazlıklar
içinde Fausta'nın güzelliği bir kat daha artmıştı.
Uzun ve gür kirpiklerinin çevrelediği siyah gözleri,
elmas ışıkları gibi parlıyordu.

Koltuğun iki yanında duran iki kadın, ellerinde-
ki tüylü yelpazeleri yavaş yavaş sallıyorlardı.

Dük de Guise, kendisini bekleyeni şaşırtmak için
âdeti olduğu üzere hızla odaya girdi. Fakat Fausta'yı
karşısında görünce şaşalamış gibi durarak yer-
lere kadar eğildi. Kan çanağına dönmüş gözlerini,
Fausta'nın yanındaki iki kadına dikerek, kuşkuyla
baktı. Fausta, bu hâli görünce yürekleri eritecek ka-
dar tatlı bir gülümseyişle:

— “Dük,” dedi, “her istediğinizi söyleyebilirsiniz.
Ne Mirtis, ne de Lea, fransızca anlamadıkları
gibi, bir başka Avrupa dilini de bilmezler. Bilselerdi

bile, bir şey görüp işitmek hakkına malik olmadıklarını bilirlerdi.”

Dük de Guise, birdenbire dillerini gıcırdatarak söze başladı:

— “İşte, dâvetinize hemen koştum, geldim. Delil isterim, delil!..”

Fausta, kurumlu bir tavırla yukarıdan aşağıya baktı:

— “Ya?.. Delil mi istiyorsunuz?”

Bu soru, Guise’yi titretmeye yetti. Adam daha alçak gönüllü bir tavır takınmaya mecbur kaldı ve:

— “Affınızı rica ederim,” dedi. “Adetâ aklım karıştı. Ah, şu Kont de Loignes’i de Saint-Mégrin gibi bir kıştırırsam!.. Ondan daha büyük düşmanım yok, madam... O da Üçüncü Henri’nin Kırkbeşler’indenidir. Hattâ Kırkbeşler’in en yırtıcısı ve hainidir. Bir kere elime geçerse...”

— “Demek delil istiyorsunuz?”

— “Eğer böyle bir şey ispat edilirse, mahvoldum demektir, madam.”

Fausta, elbisesinin kemeriyle oynayarak:

— “Fakat karınıza, o zavallı şehvet budalasına dokunmayınız...”

Guise, hiddetinden kudurmuş gibiydi:

— “Eğer Kont de Loignes’i sevecek kadar çılgınlığı artırmışsa ve beni lekelemişse o da ölsün...”

Fausta irkildi. Dilber ve mâsum yüzü kızardı:

— “Dük,” dedi, “önemli ödevleriniz hulunduğunu unutmayınız. Sizi bu çeşit ufak tefek düşüncelerden kurtarmak istiyorum. Çünkü siz, halkın sevgilisi olduğunuz gibi, bizim gözümüzde de kilisenin sevgili oğlu ve Fransa Kralısınız...”

Fausta bir gonga vurdu ve sözüne devam etti:

— “Şimdi artık sizi üzen şeyi hallettiniz. Gidiniz, görünüz ve emin olunuz.”

Dük de Guise, bir-iki teşekkür cümlesi mırıldandı. Sonra Fausta'nın yanına girenlerin hepsinin yaptıkları gibi dindar bir selâmla eğildi. Gongun sesine koşan bir uşağın peşine takılarak birlikte odadan çıktılar. Onlar gidince Fausta derhal bir duvara ilerleyerek, duvardaki halıyı kaldırdı. Altından bir kapı belirdi. Bu kapı, Fausta'nın sarayı ile Pressoir-de-Fer otelini birleştiriyordu ve kapının kanatlarından birinde açılmış ufak bir pencereden, öbür tarafta olan bitenleri görmek mümkündü.

Dük de Guise, önüne düşen adamla beraber, Fausta'nın evinden çıkıp yandaki Pressoir-de-Fer otelinin önüne gelmişti. İnsanda, bomboş hissini bırakacak kadar sessiz olan binanın kapısını tıkırdatınca kapı derhal açıldı. Birlikte içeriye girince taşlıkta kendilerini saygıyla selâmlayan, yüzleri boyalı, dekolte elbiseli iki kadın tarafından karşılandılar. Guise, hançerinin kabzasıyla oynayarak, hiddetli hiddetli sordu:

— “Siz kimsiniz bakalım?”

Kadınlardan bir tanesi:

— “Ben Roussotte'yim, efendim,” dedi.

Öteki biraz daha gençti. O da ilâve etti:

— “Ben de Pâquette'yim, monsenyör...”

Sonra bu sonuncusu, Dük'e yanaşarak, o zamanki asîllerin, gündüz güneşten rahatsız olmamak veya tanınmamak istedikleri zaman taktıkları kadife maskelerden bir tanesini Dük'ün yüzüne taktı. Ötekisi de Guise'nin omuzlarına bir manto atarken:

— “Tanınmamanız için,” dedi.

Dük de Guise, bu iki kadının, kendisinin kim olduğunu ve ne maksatla oraya geldiğini bildiklerini

anlamıştı. Maskenin altında yüzü utancından kıpkırmızı kesilmişti. İki kadın, kendisini bir kapının önüne kadar götürdüler. Birisi:

— “Monsenyör buraya girebilirler,” dedi. “Zaten beklenen bir davetli vardı, gelmedi. Monsenyör o davetlinin yerine geçebileceklerdir. Bu akşamki eğlence saat ona kadar maske çıkarılmayacaktır. Saat onu çalınca, herkes yüzündeki maskeyi atacaktır.”

Sonra kapının kanadını açtılar ve Dük de Guise içeriye girdi. Karanlıktan geldiği ve çok ışıklı bir yere girdiği için önce gözleri kamaştı. Nihayet gözleri alışınca, geniş bir salonda bulunduğunu gördü. Dört köşede büyük buhurdanlar tütüyor, içeriyi hoş kokular dolduruyordu. Odanın tam ortasında zengin bir sofra kurulmuştu. Üstündeki altın kaplarda çeşitli yemek ve meze vardı. Garip şekilli sürahiler, nefis şaraplarla doldurulmuştu ve yarı çıplak hizmetçi kızlar, misafirlerin kadehlerini hiç hoş bırakmıyorlardı. Dük de Guise, misafirlerin dördü erkek, beşi kadın olmak üzere dokuz kişi olduklarını saydı.

Dört çift hâlindeydiler ve kadınlar, erkeklerin kucaklarında oturuyorlardı. Dört çiftin gözleri, maskelerin altından kâh parlıyor, kâh süzülüyor; bazan dudaklar bir şeyler fısıldıyor, bazan da gülüyordu. Guise içeriye girerken kendisine pek dikkat eden olmadı. Yalnız tek başına kalmış olan kadın, onu görünce hızla kendisine koştu. Çıplak kollarıyla Dük’e sarıldı:

— “Sevgili mösyö, neden bu kadar geciktiniz?” Dedi.

Guise hiddetinden delirecek gibi oldu. Şimdi hemen bu rezillerin üstlerine atılmalı, maskelerini yüzlerinden çekmeli ve hançeriyle vücutlarını delik deşik etmeli miydi? Boynuna sarılan kadını şiddetle fırlatıp atmak istedi. Fakat kadın o kadar kuvvetle

sarılmıştı ki, kendisini koparıp sökmek mümkün değildi. Üstelik elini Guise'nin ağzına koyan bu kadın, Düke büyük duvar saatini gösterdi. Saat onu çalmak üzereydi. Guise'nin boynuna sarılmış olan kadın, kendisini bıraktı ve :

— “Vakit geldi, mösyöler.” Diye haykırdı. “Saat on oldu. Maskelerin çıkarılacağı an geldi!..”

Dük de Guise, kadından kurtulunca fırlamış, kendisini bir koltuğun üstüne atmıştı. Alnından soğuk terler boşanıyordu. Hizmetçilerden birinin uzattığı şarap kadehini bir dikişte içti. Tam bu sırada saat onu çaldığı için çiftler de birbirlerinden ayrılmışlardı. Gülüyor, tereddüt ediyor, âdeta yüzlerini açmaktan çekiniyor gibiydiler.

İçlerinden bir kadın, birdenbire kararını vermiş gibi söylendi:

— “Söz vermiştik... İşte ben sözümde duruyor, maskemi indiriyorum!”

Maskesini çekip çıkarmış, üstelik kucağında oturduğu adamın da yüzünü açmıştı. Dük de Guise bu kadını görünce, hiddetini tutmuş, hayretler içinde kalmıştı. Kendi kendine mırıldandı:

— “Kraliçe Margot! Navarre Kralı Henri'nin karısı!..”

Başka bir kadın da bir kahkaha atarak maskesini çekip çıkarmıştı. Guise:

— “Claudine de Beauvilliers.” Diye mırıldandı.

Guise, Claudine'nin kucağında oturduğu erkeği tanımıyordu. Bu sırada, evvelkilerden daha şen ve şuh kahkahalar atan üçüncü bir kadın daha maskesini çekip sıyırmıştı. Bu kadın, Düşes de Montpensier, yani Dük de Guise'nin öz kız kardeşiydi. Düşes, kendi maskesini çıkardıktan sonra utangaç bir tavır takınmaya çalışarak, erkeğinin de maskesini indirmeye uğraşıyordu. Lâkin erkek ayılmıştı ve maskesini

çıkarmamaya gayret ediyordu. Ne çare ki Düşes daha atik davranarak maskeyi çekince, adamın yüzü açıldı. O zaman bütün kahkahalar kesildi. Adam sapsarı yüzü ve yuvalarından uğramış gözleriyle ayağa fırladı. Elini alnında gezdirdi:

— “Aman yarabbi!” Dedi. “Ne yaptım? Neden buraya geldim? Utancımdan ölesim geliyor!”

Gerisin geriye çekildi. Düşes Marie de Montpensier kahkahayı basarken, o kapıya koştu, dışarıya fırladı ve kaçıp gitti.

Guise:

— Papaz Jacques Clément... Marie'nin aşığı...” Diye mırıldandı.

Maskesini açmak sırası dördüncü kadına gelmişti. Dördüncü kadın, hiç utanç duymadan, yüzündeki maskeyi kahkahalar içinde sıyırdı ve kucagında oturduğu adamın maskesini de çekti, aldı. Dük de Guise bu ikisini görünce beyninden vurulmuş gibi sendeledi. Kadın, kendi karısı, Catherine de Clèves, Düşes de Guise'ydi. Yanındaki erkek de Dük de Guise'nin can düşmanı Kont de Loignes idi.

Dük de Guise, yediği sillerin etkisi altında bir an durdu. Sonra doğruldu. Fakat karısı birdenbire ona dönerek:

— “Ya siz, mösyö?” Dedi. “Haydi bakalım, siz de maskenizi çıkarın... Çıkarın da yüzünüzü görelim.”

Kont de Loignes de acı acı güldü:

— “Haydi ya! Ne duruyorsunuz? Sözüünüzü tutmayacak mısınız yoksa?..”

Dük de Guise, birdenbire maskesini çıkardı. Kont, Dükü görür görmez ayağa fırlamıştı. Bütün erkekler, yerlerinden sıçramışlardı. Düşes de Montpensier de kapıdan kaçmış. Claudine de Beauvilliers düşüp

bayılmış, Düşes de Guise de bütün cesaretine ve yırtıklığına rağmen şaşırması ve tiz bir çığlık atmıştı.

Dük de Guise, elinde hançeri, masanın bir tarafına, Kont de Loignes'in karşısına geçmişti. Kont:

— "Mösyö... Şunu belirtmek isterim ki görünüşe rağmen..."

Diye söze başlayacak oldu, fakat sözünü tamamlamadı. Dük de Guise, müthiş bir hamle ile aralarındaki masayı devirdikten sonra hançeri tutan elini kaldırdı ve indirdi. Loignes, kanlar içinde külçe gibi yere yıkılıverdi.

Guise, yere eğildi, Kontun göğsünde saplı duran hançerini çekip çıkardı. Kanlı gözlerini Düşese çevirdi. Fakat karısı, müthiş bir korku içinde fırlamış, kapıdan kaçıyordu. Dük, hemen toparlanarak kadının arkasından koştu. Düşes, bir yandan kaçıyor, bir yandan da bağırıyordu. Sokak kapısına ulaşmış ve dışarıya koştu. Düke gelince, yolu üstünde bir iskemleye çarparak, boylu boyunca yere yuvarlanmıştı... Kanlı hançeri elinde, kendinden geçmiş, bayılmıştı.

Bu sırada Kont de Loignes'in kanlı vücudunun serili bulunduğu odada bir kapı, sessizce açıldı. İçeriye giren kadın şöyle bir Konta baktıktan sonra aşağıya inerek, sokak kapısına doğru giderken mırıldandı:

«Herhâlde Henri de Guise, Catherine de Clèves'i öldürmüştür. Dük artık bekârdır. Bu durumda Fransa Kralı olacak, ben de kraliçesi...»

Geri dönüp gelirken ayağı yerde bir şeye takıldı, eğilip de bunun baygın yatan Guise olduğunu görünce, yüzü sıkıntıyla buruştu:

«Hayır, Catherine de Clèves kurtulmuş... Başka bir çare bulunmalı...» Diye düşündü.

Fausta, girdiği kapıya yöneldi. Orada birinin Kont

de Loignes'in üzerine eğilmiş olduğunu farketti. Yaklaşarak sordu:

— “Ölmüş mü?”

— “Hayır, madam... Ölmeyecek de...”

Fausta bir an düşündü, sonra:

— “Üstad Ruggieri,” dedi, “bu adamın ölmesi için ne yapmalı?..”

Ruggieri korkunç bir soğukkanlılıkla:

— “Buyurun, işini tamamlayıverin,” dedi.

— “Hayır, üstad... Ben elimi sürmeden bu yarının bu adamı öldürmesi lâzım...”

— “O hâlde yaralıyı benim daireme götürmek gerekecek. Yarasının yapacağı ateş nöbeti sırasında, Kont de Loignes'in yanında bulunursam, mesele kalmaz.”

Fausta, başını sallayıp Ruggieri'nin bu teklifine razı olduğunu anlattıktan sonra, otelle kendi sarayını birbirine bağlayan gizli kapıdan, sarayına girdi. Ruggieri de kadını korkunç bir gülümseyişle takip etti. Eğer Fausta, adamın bu tebessümünü görmüş olsaydı, korkusundan donar kalırdı.

Ruggieri içinden söylendi:

«Sen merak etme... Neler düşündüğünü bildiğimi aklından bile geçiremezsin. Halbuki Loignes yaşayacak, Guise ve sen onu ölmüş sandığınız sırada, birdenbire karşınıza çıkacak... O zaman kimbilir ne olacak...»

Hemen aynı anda, Fausta'nın gönderdiği altı adam içeri girdi. Baygın Kont de Loignes'i bir koltuğu uzattılar ve Ruggieri'nin peşisıra Pressoir-de-Fer otelelerinden çıktılar.

Dük de Guise'nin karısı Catherine de Clèves, ölüm korkuları içinde:

— “Acı, Henri! Acı bana! Beni öldürme!”

Diye haykırarak nefes nefese otelden dışarıya fırlamıştı. Artık gücünün tükendiğini ve yere düşüp kalacağını hissettiği sırada karşı kaldırımında bir adam görür gibi oldu ve son bir gayretle ona doğru koşarak:

— “Beni kurtarın! Beni kurtarın! Öldürecekler!”

Diye hay'.rdı. Yabancı, hayret içinde:

— “Vay babam vay!” Dedi. “Bu gece buraya kadın yaşıyor! Bakalım bu karşıma çıkan güzel mi?”

Korkudan tir tir titreyen kadını daha iyi görebilmek için Fausta'nın evinden sızan bir ışığın altına kadar taşıdı. Catherine de Clèves:

— “Ne olur, mösyö, beni kurtarın. Kim olursanız olun, size sığınıyorum...”

Dedikten sonra bayılmıştı. Yabancı, hem bu yükten kurtulmak, hem de güzelliğini beğendiği kadını, muhtemel bir tehlikeden kurtarmak için Fausta'nın evine doğru yollandı ve kapının tokmağını çalarak bekledi. Kimse cevap vermiyordu ama, sokağa sızan ışık, içeride insan olduğunu gösteriyordu. Adam, kapıyı daha hızlı çalarak seslendi:

— “Açsanıza kapıyı, canım... Sizde hiç insaf yok mu? Kapınızın önünde bir kadın ölüyor da hiç umursamıyorsunuz...”

Kapı ansızın açıldı ve Pardaillan, kucağında Düşes de Guise olduğu hâlde, babasının evine girer gibi içeriye daldı. Fausta'nın demir kapısı, arkasından kapanmıştı.

Dışarıdan bir köpeğin acı acı havladığı işitildi. Pipeau sokakta kalmıştı.

Sekizinci Bölüm

ELDEN KAÇAN AV

Sövalye de Pardaillan, Devinière lokantasından çıkar çıkmaz Dük d'Angoulême'yi Barrés sokağındaki eve göndermiş, kendisi de Pipeau'yu alarak Espérance oteline gidip orada bir oda kiralamıştı. Şövalye, hiç vakit kaybetmeden, otelciyle ve çoğu şüpheli insanlar olan müşterilerle çene çalmaya girişti. Fakat bütün uğraşmalarına rağmen küçük çingene kızının birdenbire ortadan kaybolmasını aydınlatacak ufak bir ipucu bile ele geçiremedi. Artık geceyi beklemekten ve Pipeau'nun burnuna güvenerek işe koyulmaktan başka çıkar yol kalmamıştı. Zaten Pardaillan'ın kendisine kalsa bu çingene kızıyla hiç ilgilenmeyecekti. Fakat Dük'ün kıza

ne derece bağı olduğunu biliyordu. Gençliği ve onların kederlerini bilirdi. Loïse'nin ölümünden beri sevgiden uzak yaşıyordu, ama âşıkların duygularına yabancı değildi.

Gece olunca giyindi, kılıcını kuşandı ve peşinde Pipeau olduğu hâlde, bir şarkı mırıldanarak otelden çıktı. Sokağın karanlığında Violetta'nın atkısını çıkarıp köpeğe koklattı. Pipeau, atkıyı kokladıktan sonra anladığını gösterir bir tarzda hırladı ve atkının sahibesini bulacağından emin bir tavırla yürümeye koyuldu. Fakat, ilk sokak kavşağına varınca, Pipeau biraz duraladı. Sonra burnuna Devinière lokantasının yemek kokuları gelmiş olacak ki oraya yönelmeye niyetlendi. Ancak Pardaillan, tiz bir ıslıkla köpeğe bu işten kaçmasının mümkün olmadığını, aklını başına toplaması lâzım geldiğini anlatınca, Pipeau da burnu havada, etrafını koklaya koklaya yürümeye başladı.

Karanlıkta, Pardaillan'ın yirmi adım kadar gerisinde, duvarlara sürtünürcesine gizlenip saklanarak ilerleyen üç karaltı geliyordu. Bunlardan ikisinin elinde sivri hançerler vardı. Üçüncüsü de her an Pardaillan'ı kolluyor ve iki hançerliye kılavuzluk ederek, onları Şövalyenin üstüne saldırtacak en uygun zamanı bekliyordu.

Bu üçüncü adam Maurevert'ti. Devinière lokantasından çıkarken Şövalyeyi görmüş, hemen peşine takılarak Espérance oteline kadar gelmiş, sonra da sokakta Şövalyenin otelden çıkmasını beklemişti. O kadar sabırlıydı ki, gerekirse sabaha kadar beklerdi. Pardaillan'ın tekrar Paris'te olması, tüylerini diken diken ediyordu. Onunla gündüzün yüz yüze gelmek ölümü bile bile göze almaktı. En iyisi geceyi kollamak ve Şövalyeye, ansızın saldırmaktı.

Pardaillan'dan kurtulmak... Evet, Şövalyeden kur-

tulmak demek, Maurevert için yıllardır hayatını cehennem azabına çeviren müthiş korkudan kurtulmak demektir. Maurevert'i, değil Pardaillan'ın yüzünü görmek, adını duyduğu zaman bile, öyle bir korku alıyordu ki adam kaçacak, gizlenecek yer aramaya başlıyordu. Bu, hayat mıydı? Her an: «Acaba şimdi karşıma çıkar mı?» Diye düşünmek, her an başını çevirip kuşkuyla arkasına bakmak... Onbeş yıldır, sürekli olarak ölüm endişesi içinde yaşamak... Yaşamak mıydı bu?.. Hayır, Pardaillan sağ oldukça, rahat bir nefes alamayacağını iyi biliyordu. Onbeş yıldır, bu bitmez, tükenmez korkuyu, bu kahredici işkenceyi lüzumundan fazla tatmıştı. Onun için bugün Devinière'de onu görür görmez, Mainville'yi orada bırakmış ve Şövalyenin peşine düşmüştü.

Maurevert, aslında gözüpek bir adamdı. Zaman olmuş, tek başına on hasmına karşı koymuştu. Fakat Pardaillan'a karşı dövüşmek, onun harcı değildi. Pardaillan'a arkadan saldırmak, onu gafil avlamak düşüncesi bile, Maurevert'in yüreğini oynatıyordu.

Birden, Maurevert, Espérance otelinin yakınında pusu kurmuş beklerken, karşıdan yan yana gelen iki karaltı gördü. Bunlar herhâlde tehlikeli haydutlar olacaktı. Maurevert, bu düşüncesinde yanılmadı. Kendilerine bir işaret çakınca, adamlar yaklaştılar. Maurevert sordu:

— “Ellişer ekü kazanmak ister misiniz?”

Bir yandan da göz ucuyla, karşısında pusu kurup beklediği Espérance otelinin kapısını kolluyordu. Ser-seriler bu soruyu duyunca birbirlerini dürttüler ve birisi ince sesiyle:

— “Hayırdır inşallah!.. Bugün talih pek fazla yüzümüze gülüyor,” dedi.

Maurevert yine sordu:

— “İsimleriniz nedir sizin, aslanlarını?”

— “Benimki Picouic, arkadaşımınki de Croasse...”

— “Mükemmel, mükemmel... Şimdi beni dinleyin. Yapılacak iş şu: Bu otelde bir adam var...”

Maurevert, tereddüt edip susunca Picouic söze ka-
rıştı:

— “O adam sizin hoşunuza gitmiyor.”

Maurevert memnunlukla:

— “Hay Allah senden razı olsun!” Dedi.

Picouic tekrar söylendi:

— “Bu adamı ortadan kaldırmak lâzım...”

— “Tamam...”

— “Oldu öyleyse... Herifi ortadan kaldırıncaya yüz
ekü alacağız!..”

Maurevert’in bir keseyi uzatmasıyla Picouic’in bu-
nu kapması bir oldu. Picouic:

— “Paramızı da aldık. İşinizi mükemmel surette
göreceğiz, monsenyör...” Dedi. “Sonra arkadaşına
döndü.”

— “Croasse, hançerini hazırla...”

Maurevert, birdenbire heyecanlandı:

— “Susun!..”

Otelin kapısı açılmıştı. Üçü de duvara yaslandı-
lar. Maurevert, otelin aralanan kapısından sızan ışı-
ta Pardaillan’ı tanımıştı. Şövalye, köpeğiyle beraber
yola koyulur koyulmaz, Maurevert:

— “Peşimden gelin,” dedi. “Ben, işaret verir ver-
mez adamın üstüne atılırsınız. İlk hamlede isabet et-
tiremezseniz, o sizi haklar, ha... Bunu böylece bilin...”

Serseriler bu sözlere cevap yerine hançerlerini
çektiler, sonra hep birlikte yola koyuldular. Bu tâ-
kip sırasında Maurevert, belki yirmi defa hücum işa-
reti verecek olduysa da, her seferinde belki isabet et-
tirezler korkusuyla bundan vazgeçti. Böylece

Innocents mezarlığına kadar gelmişlerdi. Pardaillan burada köpeğini uzun uzun azarladı. Sonra geriye döndü ve duvara yapışmak fırsatını güç belâ bulan üç adam, Pardaillan'ın, burunlarının dibinden geçtiğini gördü.

Takip yeniden başladı ve Pardaillan, Notre-Dame kilisesinin arkasındaki bir evin önüne kadar geldi. Pardaillan'ın, bu evin kapısında durmasının sebebi, Maurevert'i ilgilendirmiyordu bile. Kafasını kurcalayan biricik şey, iki serseri, Şövalyeye saldırdıkları zaman kendisinin nasıl kaçacağı meselesiydi. Bir aralık, saldırı için en elverişli zamanın geldiğini düşünerek iki arkadaşına işaret vermek üzere dönmeye hazırlanıyordu ki birdenbire komşu evin kapısı şiddetle açıldı. Dışarıya, saçı başı darmadağanık bir kadın fırlayarak kendisini Pardaillan'ın kollarına attı. Şövalye az sonra evin kapısına varmış, tokmağı vuruyordu. Picouic:

— “Av elimizden kaçıyor, bunun suçu sizde, monsenyör,” dedi.

Maurevert'in verdiği cevap şu oldu:

— “Ne zararı var? Bekleriz.”

BİR KIZ VE İKİ BABA

Cellât Claude usta, son dakikada Violetta'yı onbeş arkebüz tüfeği karşısında görünce, tek kurtuluş çaresini döşemedeki deliği açıp Seine nehrine atlamakta görmüştü. Fakat bu da çok zayıf bir ümitti ve nitekim genç kızı yakalayıp boşluğa atlayışını takip eden ilk saniyelerde ölümün muhakkak olduğunu düşünmekten kendini alamamıştı. İkinci büyük endişesi de şu olmuştu:

«Kız, benim cellât olduğumu öğrendi!»

Violetta'yı kucağında tutup suya atlamasıyla dibe dalması bir oldu. Fakat kızcağızı bağrına basarak şiddetli bir topuk darbesiyle hemen tekrar suyun yüzüne çıktı. Soğuk su, aklını başına getirmiş, darma-dğınık kafasını toparlamasına sebep olmuştu. Bütün çabasını, Violetta'nın başını suyun üstünde tutarak kıyıya ulaşmaya harcadı. Böylece bir zaman yüzdükten sonra dizini şiddetle dibe çarpınca, sığ kıyıya vardığını anladı ve ayaklarını yere basıp Violetta'yı büsbütün sudan çıkardıktan sonra kız, kollarında olduğu hâlde soluk soluğa koştu ve çabucak evine vardı. Fakat bütün seslenmelerine, bağırımlarına rağmen kapı bir türlü açılmıyordu. Claude'nin geniş omuzları kapıya yükleniyor ve kanat çatırdamaya başlıyordu ki Gilberte nine de elinde bir şamdan olduğu hâlde kapıyı açtı. Durumun korkunçluğunu gören kadıncağızın dili tutulmuş gibiydi. Claude usta:

— “Ateş yak... Kuru çamaşır getir,” dedi. “Çabuk ol, çabuk!”

Koca adamın şimdi bir tek düşüncesi vardı: Vi-

oletta'ya bir zarar gelip gelmediğini anlamak... Bu yüzden, kapıyı açık unutarak kendi odasına koştu. Kızcağını, kendi karyolasına yatırdı ve şaşkın şaşkın söylendi:

“Acaba öldü mü? Acaba kendisini bulduğum hâlde yine kayıp mı edeceğim? Böyle olursa dayanamam, ben de ölürüm.”

Sonra ihtiyar kadına bağırdı:

— “Ne duruyorsun, be kadın, çabuk olsana!”

Cellâdın kendi kapısını açık unutarak yukarıya koşmasından az sonra Calandre sokağına bir adam girmiş ve evin açık kapısı önünde durmuştu. Bu Belgodère'ydi. Kapıyı açık görünce bir an şaşkın ve mütereddit duraladı. Sonra hançerinin yerinde olup olmadığını yoklayarak, içinden:

“Oh, oh,” dedi. “İşler yolunda gidiyor. Neredeyse herifin beni beklediğine inanacağım. Şimdi içeriye girince ona ne diyeyim? Kızını nasıl Dük'ün yatağına attığımı söyleyeyim de yüreğini parçalayayım mı? Nasıl, Claude usta, oynadığım oyunu beğendin mi? İnanmazsan git de bak, kızını nasıl Dük de Guise'nin kollarında bulacaksın... Ne sandın ya, fahişe oldu artık... Hem de sayemde oldu bu iş...”

Böyle düşünerek, bir yandan da merdivenlerden çıkıyordu. Aralık kalmış bir oda kapısının önüne gelince birdenbire durdu. Odanın içinde Claude, bir yatağın üstüne doğru eğilmiş, ağlıyordu:

— “Aman Allahım!” Diyordu. “Yaşıyor! Büyük Tanrım, bana da yardım ettin. Bin şükürler olsun. Aç gözlerini Violetta'cığım. Aç evlâdım, korkma... Bak, kurtuldun işte... Sabah olur olmaz butadanı, bu kahrolası memleketten kaçıp gideceğiz, evlâdım.”

Belgodère, bu sözleri duyunca hayretinden taş kesilmişti. Kendini toparlayınca hemen gerisin geriye döndü. Yavaş yavaş sokağa çıktı ve müthiş bir kin

ve hiddetle ne yapacağını şaşırmış bir hâlde Fausta'nın evine yollandı... Oraya varınca durdu. Kızgınlığından tir tir titreyerek:

"Nasıl oldu bu iş?" Diye kendi kendine mırıldandı. *"Ben kızı kendi elimle şu eve getirip Guise'nin adamlarına teslim ettim ve karşılığında yüz düka altını aldım. Şimdi de öcümü almak için sabaha kadar dayanamayıp akşamdan Claude'nin evine giriyorum ki ne göreyim? Kız burada..."*

Düşünüyor, taşınıyor, bu bilmeceyi bir türlü çözemiyordu. Herhâlde kız sonradan Guise'nin elinden kaçarak kendisini Seine nehrine atmış, mûcizeye benzer bir tesadüfle orada bulunan Claude de kendisini kurtararak evine kaçırmış olacaktı. Üstelik Claude, yarın sabah Paris'i terketmekten söz ediyordu.

Belgodère'nin öcü böylece yarıda mı kalacaktı?

Belgodère kapının tokmağını birkaç kere vurdu. Taşlıktaki muhafızlarla zorbelâ anlaştıktan sonra Fausta'nın huzuruna çıkarıldı ve olanları bir bir anlattıktan sonra da sarayın çıplak bir odasına kapatılarak kapı üstüne kilitlendi. Çingene böyle bir davranış beklemiyordu ama, sesini çıkarmamıştı. Çünkü korkmuyordu. Fausta'ya gelince, derhal Prens Farnèse'yi çağırtmış, kendisiyle uzun uzun görüşmüştü.

Beri yanda Gilberte nine, kızcağızı soyduktan sonra üşümüş vücudunu ovmuş, sıcak çamaşırlar giydirek yatağa yatırınca, Violetta da kendine gelmişti.

Claude usta, odaya tekrar girdiği vakit, Violetta'nın dalgın dalgın düşünmekte olduğunu görünce büyük bir üzüntüyle irkildi. Acaba aklından neler geçiyordu? Herhâlde bir cellâdın kızı olduğunu düşünüyor ve muhakkak ki, Claude ustadan nefret ediyordu...

Cellât, bütün gece kendini bu çeşit düşüncelerle yedi bitirdi. Bir türlü Violetta'nın yanına sokulama-

dı. Fakat aynı gece, genç kızın da gözlerine hiç uyku girmedi. Sabah olup da güneşin ilk ışıkları odaya dolduğu vakit Violetta yataktan kalkarak bir koltuğa oturdu. Az sonra Claude usta da neçeli bir tavır takınmaya çalışarak içeriye girdi. Tatlı tatlı gülümseyerek:

— “Biraz sonra bir araba gelecek, Gilberte nine ile birlikte o arabaya bineceksin. Gilberte nineyi hatırlıyor musun? Ben de pek budalalaştım ya... Nereden hatırlayacaksın? Onu ancak bir kere görmüştün ve o zaman da çok ufaktın... Hiç korkma... Ben de arabanın yanısıra atımla gideceğim... Bak, şu tabancalara... Şu hançere bak... Yanımıza sokulmak isteyenin vay hâline!..”

Violetta heyecanından titreyerek:

— “Yola çıkmazdan önce sizinle konuşmayı pek isterdim.” Dedi.

Cellâdın yüreği hop etti. Genç kızın ne söylemek istediğini aklı kesiyordu. Herhâlde kendisinden korktuğunu ve onunla birlikte bir yere gidemeyeceğini söylemek istiyordu. Gerçekten bunu mu söyleyecekti? Öyle ya, başka ne diyeceği olabilirdi ki? Pe ki, o zaman Claude ne yapacaktı?

Cellât bu kadarını düşünemiyordu. Violetta’sız nasıl yaşayabileceğini düşünmek istemiyordu. Böyle bir ihtimal, onun aklını başından alıyor, kafasını bomboş bir hâle getiriyordu. Claude birdenbire ayakta duramaz oldu ve Violetta’nın önünde diz çö küverdi. Genç kız hayretler içinde ihtiyara bakarken, Claude:

— “Demek bana söyleyeceklerin var,” Dedi. “Fakat önce beni dinle... Evet, ben adamı öldürürüm... Sararma, kızım! Dinle bak, anlatayım: Yargıçlar, sanığı ölüme mahkûm ederlerdi. Bana da ce zayı yerine getirmem için emir verirlerdi, ben de bu

emre boyun eğdim. Ben bir âletten başka bir şey değildim ki... Babam da, büyük babam da bu işi yapmışlar... Ben de onların yolundan gittim.”

Claude bir yandan bunları söylerken, bir yandan da sözlerinin uyandırdığı etkiyi genç kızın yüzünden anlamaya çalışıyordu. Fakat Violetta'nın yüzünde en ufak bir değişiklik olmadı. Cellât kaşlarını çatmış, farkında olmadan ağlayarak devam etti:

— “Bir gün yine cellâtlık yaparken seni buldum, evlâtlığa aldım... Sen o zaman minimini, dünyadan habersiz bir varlıktın. Etrafta toplanmış olan halka kollarını uzatarak sanki merhamet ve şefkat diliyordun. Ben bu hâli görünce dayanamadım...”

Violetta:

— “Ben mi kollarımı uzatıyordum?” Diye sordu.

— “Evet, sen... O zaman ben, seni aldım, evlât edindim... Çünkü babasıydın.”

Violetta bütün vücudu titreyerek sordu:

— “Ben mi babasıydım?”

— “Evet, sen... Fakat bunu sana bugüne kadar söylememiş, seni hep oyalamıştım.”

Claude acı acı içini çekti:

— “Ben senin asıl baban değilim,” diye sözlerine ekledi.

Violetta, kamaşmasına engel olmak istermiş gibi, gözlerini elleriyle kapadı ve mırıldandı:

— “Demek ki Simonne anne doğru söyledi?...”

Claude usta, sözüne devam etti:

— “İşte, görüyorsun ya! Ben senin asıl baban değilim. Canın istediği zaman benden ayrılabilirsin. Fakat sana anlatacaklarım daha bitmedi... Sen zavallı, terkedilmiş bir çocuktun... Bana gelince, ben

de insanlığın ne demek olduğunu, ancak seni yanıma aldıktan sonra anladım... Ondan sonra da artık cellâtlıktan nefret eder oldum. Hele bir gün senin, benim kim olduğumu öğrenebileceğini düşündükçe, rahatım büsbütün kaçıyordu... Gözlerimin önünde idam ettiğim insanların hayâlleri dolaşıyor, bana lânet okuyorlardı. Kilise kilise geziyor günahlarımı affettirmek istiyordum, fakat benim cellât olduğumu duyan hiçbir papaz bu işi kabul etmiyordu. Hiçbir yerde rahat, huzur bulamaz olmuştum. Yalnız Meudon'da, senin yanında olduğum ve bana gülümsediğin zamanlar, bütün acılarımı unutuyor, mutluluğa kavuşuyordum ve seni kendi öz evlâdım gibi bağrıma basıyordum."

Claude, derin bir soluk alıp bir süre sustuktan sonra sözüne devam etti:

— "Fakat bana bu mutluluğu da çok gördüler ve seni bir gün kaybettim! O zaman neler çektiğimi sana anlatamam. Allaha şükürler olsun ki seni tekrar bulmuş bulunuyorum... Ama ne çare, bu sefer de sen benim kim olduğumu öğrendin... Demek ki, çektiğim çile henüz bitmemiş... Artık benim kim olduğumu öğrendin. Bundan böyle benden nefret edecek, beni görmeye bile tahammül edemeyeceksin!... Senden yine ayrılmak zorunda kalacağımı biliyorum... Lâkin hiç olmazsa seni güvenilebilir bir yere götürmeme izin ver de, ondan sonra istersen benim yüzüme bakma!..."

Cellât, boynunu cellâda uzatmış bir mahkûm kadar mahzundu. Fakat birden Violetta'nın sesini duydu:

— "Baba! Benim Claude babacığım! Haydi beni kucağına al... Çok üzgünüm!..."

Cellât kulaklarına inanamıyordu. Yanlış duyduğunu sandı ve titreyerek kekeleydi:

— “Ne? Ne dedin? Bir şey mi söyledin?”

Violetta, kollarını, sevincinden bir koltuğa çöken cellâdın boynuna dolayarak:

— “Babacığım! Benim iyi yürekli babacığım,” dedi.

Bu sahneyi izleyen saatler, Claude ustanın ömrünün en mutlu anları oldu. Uzun bir zaman, sevincinin ve saadetinin tadını tatmak istercesine sustuktan sonra:

— “Az kaldı unutuyordum, kızım! Ben bu evden korkuyorum, hemen gidelim,” dedi.

Violetta, bir an mahcup, duraldı:

— “Ben henüz Paris’ten ayrılmak istemiyorum, babacığım. Birkaç gün daha kalalım... Ben, birazdan bir yere kadar gideceğim de...”

Claude hayret içinde:

— “Sen mi gideceksin?” Dedi. “Nereye gideceksin, bakayım?”

— “Espérance oteline...”

— “Ya... Pekâlâ öyleyse... Söyle bakalım bana, demin bir şeyler anlatıyordun... Simonne annenin ölümünden, çiçek getiren bir delikanlıdan söz ediyordun... Kimmiş bu delikanlı? Neden kızardın öyle?... Yoksa o genç seni seviyor mu?”

Violetta’nın rengi uçtu:

— “Böyle bir şey demedim,” dedi.

— “Hem de asıl bir delikanlıymış... Adı neymiş bakayım?... ”

Violetta yavaşça:

— “Adını söylemedi,” dedi.

Claude, camları sarsan bir kahkaha attı. Sevinç içinde:

— “Anladım, anladım,” dedi. “Ben onu sana

şimdi bulurum. Espérance otelinde mi bekleyecekti? Gidip kendisini bir göreyim. Bakayım, senin aşkına lâayık mı?..."

Sonra ihtiyar kadına dönerek:

— "Ben gelinceye kadar sakın yerinden kıpırdama, Gilberte nine! Pencereleeri, kapıyı sımsıkı kapat!..." Dedi.

Claude usta, Violetta'yı bir daha kucaklayıp alnından öptükten sonra koşa koşa çıktı, gitti.

Aradan epey vakit geçti. Violetta, bütün bu süreyi yerinden kıpırdamadan ve Claude'nin otelde delikanlı ile buluşup neler konuştuğunu tahmin etmekle geçirdi. Claude baba dönmek üzere olmalıydı. Belki de gelmişti...

Bu sırada birdenbire alt kattaki camlardan biri şangırtılarla kırıldı. Evin içine bir sürü adam doluverdi. Violetta, kulak kesilerek, gürültüleri korku içinde dinlerken, şu sözleri duydu:

— "Eğer herif karşı koymaya kalkarsa, öldürün... Fakat, unutmayın, kızın kılına bile dokunulmayacak!..."

Claude usta, hızlı hızlı yürüyerek Espérance oteline ulaştıktan sonra orada delikanlıyı araştırıp soruşturmuş ve bulamayınca, bir saat kadar da beklemişti. Fakat kimse gelmeyince, sabırsızlandı. Violetta'nın evde sıkılacağını düşündü. Sonra genç kızın bir kere gördüğü delikanlıya ciddî bir surette âşık olamayacağını hesaplayarak, bu işin üstünde pek fazla durmamak gerektiği neticesine vardı. Oteldön çıkıp evinin yolunu tuttu. Halbuki Dük d'Angoulême, o ayrıldıktan on dakika sonra otele gelmiş, boş yere aranıp durmuştu.

Bu sırada yolda bulunan Claude ustanın canı sıkındı. Tam evinin yakınlarına gelmişti ki, ihtiyar-

lamış, kamburu çıkmış ve yüzü çok felâket görmüş insanlarınki gibi, hüznün dolu çizgilerle kırış kırış bir adamla karşılaştı. Claude usta, bu adamı hemen tanıdı. İçini merhamet duyguları kabardı ve:

“Violetta’nın asıl babası!” Diye mırıldandı.

Bu adam, Prens Farnèse idi. Şu anda Claude ustanın evinden geliyordu. Geceleyin Fausta tarafından çağrılarak, cellâdın evini basıp kızı kaçırmak emrini almıştı. Kızı kaçırmıştı ama, cellâdı bulamamıştı. Claude ustanın içinde, şöyle bir arzu belirdi:

“Bu mutlu günümde şu zavallı adama da biraz teselli vermeyeyim mi? Meselâ ona kızının sağ olduğunu söylesem!...”

Fakat birden, Farnèse’nin, Fausta’nın adamı olduğunu düşündü. Durup dururken Violetta’yı tehlikeye atmakta mânâ yoktu. Farnèse’ye görünmeden sıvışmak istediye de, geç kalmıştı. Kardinal kendisini görmüş, yanına gelmişti. Cellâda:

— “Sizin günahlarınızı çıkarmak için emir aldım!” Dedi.

Claude’nin yüreği titredi. Kendisi, bu adamın evlâdını çalmış; saklamıştı. Halbuki o zavallı şimdi kendisine yardım etmek, günahlarını çıkararak, ruhuna huzur vermek istiyordu. Claude usta:

— “Monsenyör,” dedi. “Sizi aldatmak istemem... Dün akşamdan beri öyle olaylar meydana geldi ki artık günah çıkartmama lüzum kalmadı...”

Farnèse, cevap olarak:

— “Ne olursa olsun,” dedi. “Günahlarınızı dinlemeye mecburum!”

Kardinal yola koyulmuş, Notre-Dame kilisesine doğru ilerliyor, Claude de peşinden gidiyordu. Cellât, hep kızının yaşadığını Kardinale itiraf etmesinin doğru olup olmayacağını düşünüyordu. Kilisenin

içine girdikleri vakit Farnèse'nin o müthiş Léonore olayını hatırlayarak titrediği görüldü. Zavallı Kardinal:

— “Ah... 1573 yılının o korkunç Paskalya sabahı!...” Dedi. “O sabahı hiç unutmayağımı!...”

Claude'yi bir sıraya oturttukten sonra kendisi de günah çıkaran papazların yaptıkları gibi kapalı bir hücreye girmeyerek, cellâdın yanına oturdu. Claude'nin, kendi kızı hakkında bazı gerçekleri söylemesini dört gözle bekliyor, kızının hayatta olup olmadığını öğrenmek isteğiyle kıvranıyordu. Fakat Claude'nin anlattığı şeylerin hiçbirisi, Farnèse'yi ilgilendiren asıl meseleye dokunur şeyler değildi. Kardinal, adamın her ağız açışında kulak kesiliyor, her seferinde de hayâl kırıklığına uğrayarak cellâdın günahlarını dinlemeye devam ediyordu.

Claude usta nihayet, soluk soluğa kalarak sustu. Farnèse:

— “Bütün günahların bunlar mı?” Dedi.

— “Evet bunlar... Hepsini anlattım... Hiçbir şeyi unutmadım!...”

Farnèse bir an gözlerini kapadı, sonra birdenbire açarak cellâdın kalbine hançer gibi saplanan bir bakışla baktı.

— “Yalan söylüyorsun,” diye haykırdı. “Yalan söylüyorsun!... Birçok adamı kestin; işkenceler ederek canlar aldın... Lâkin bunların hiçbirisi o kadar mühim değil. Vazifeni yaptın!... Fakat günahlarının en iğrencini benden saklamaya kalkıyorsun!... Sen, hiç üstüne vazife olmadığı hâlde, bir insanın yüreciğini paraladın, onun evlâdını çaldın!...”

Claude usta dehşet içinde ayağa fırlamıştı. Kardinal:

— “Dinle,” dedi. “Bak, senin de bir kızın var.

Baba kalbinin ne demek olduğunu bilirsin! Öyle değil mi? Bildiğin hâlde, bana bunları nasıl çektiriyorsun? İnsafsız, taş yürekli adam! Ama ben de senden öcümü aldım... Ben de senin kızını cellâda teslim ettim. Bunu öğren de, belki babalığın ne olduğunu anlarsın!. Gülüyorsun... Çünkü kızını kendi eline kurtardığını sanarak seviniyorsun... Halbuki kızın tekrar kaçırıldı. Hem de onu ben kaçırttım. Kızın şimdi yine Fausta'nın eline geçti... Belki onu şu anda öldürüyorlardır. Gördün mü nasıl öç alınırmış? Gördün mü?"

Claude ustanın gözleri dehşetten büyümüş, koca vücudu âdeta taş kesilmişti. Birden:

— "Bana bunu yaptın ha?" Diye gürledi. "Çocuğu tekrar o zalim kadına teslim ettin ha?..."

— "Evet, öyle yaptım..."

— "Onu şimdi öldürüyorlar, diyorsun değil mi?"

— "Evet... Belki şimdi ölmüştür bile..."

Claude'nin gırtlğından boğuk inilti yükselerek kilisenin kubbesinde korkunç yankılar bıraktı:

— "Bu çocuk... Senin ölüme terkettiğın bu çocuk kimdi, biliyor musun? Senin kızındı!..."

Claude usta, bir sarhoş gibi sendeleyerek ve hıçkırarak kilisenin kapısına doğru koştu. Kardinal Farnèse'ye gelince, yediğı korkunç silleye dayanamayarak tüyler ürpertici bir feryatla yere yıkılmıştı...

İleride, kilisenin bir ucunda dua eden genç bir rahip, Kardinalin yere düşüp bayıldığını görünce, yardım etmek üzere koştu.

Bu, rahip Jacques Clément'ti.

Cellât, Notre-Dame kilisesinden çıktıktan sonra deli gibi Fausta'nın evine koşmuş, kapıyı yumrukla-maya, tekmelemeye koyulmuştu. Fakat uğraşmaları-na rağmen kapıyı açtıramadı. Çıkardığı büyük gürül-

tü, etrafına büyük bir kalabalığın toplanmasına ve çokluk çocuğun kendisini deli zannederek alaya almasına sebep oldu. Hattâ bazıları, devriyeyi çağırıp kendisini teslim etmeye kalktılar. Çünkü herkes, bu evin bomboş olduğunu ve yıllardır orada kimsenin oturmadığını sanıyordu.

Bir ara, siyahlar giyinmiş bir adam, Claude'nin çevresinde toplanan halkı yarararak, yandaki Pressoir-de-Fer oteline girdi. Bu adam Claude'yi görmediği gibi cellât da onun farkına varamadı.

Cellât epey bir zaman bağırip çağırdıktan, kızını isteyip durduktan sonra nihayet bezdi ve oradan ayrılarak evine koştu.

Ev karmakarışıkta. Gilberte nine ortadan kaybolmuş, kapılar kırılmış, eşya altüst edilmişti. Cellât, ortalığı biraz topladıktan sonra yorgunluktan bitmiş bir hâlde, Violetta'nın oturduğu koltuğa çöktü. Uzun bir zaman düşündü ve sonra kararını vermiş bir adam hâliyle ayağa kalkarak mırıldandı:

“Bunu neden daha önce akıl edemedim?... Böyle yaşamaktansa ölmek bin defa daha iyidir.”

Bir köşeden bir kangal ip aldı. Duvarın yüksek bir yerine iri bir çivi çaktı. İpi oraya taktıktan sonra bir ilmik yaptı ve bunu boynuna geçirip, ayağının altında bulunan iskemleye bir tekme attı...

Aynı saniyede, odanın eşiğinde bir adam belirdi. Claude ustayı duvara asılı görünce hançerini çekerek koştu, ipi kesti. Cellâdı ayıltmaya uğraştı ve adam kendine gelinceye kadar yanında bekledi.

Claude usta gözlerini açınca kardinali tanıdı. Fakat sabahleyin kilisede siyah saçlı olarak gördüğü Farnèse'nin saçları yarım gün içinde ağarıvermişti. Kardinal, cellâdın ayıldığını görünce:

— “Çocuğunun öcünü almak ister misin cellât?”
Dedi. “Sana bir teklifim var: Senden sonra ben

Pressoir-de-Fer otelinden geçerek Fausta'nın sarayına gittimse de hain kadın evlâdımı vermek istemedi. Bu alçak fakat kudretli kadından öç almak ister misin?"

Cellât tereddüt ediyor, yeni bir tuzığa düşmek ihtimalinden çekiniyor ve nefret ettiği bu adama şüpheyle bakıyordu. Farnèse:

— "Yalnız bir yıl!..." Dedi. "Bir yıl, o kadından öç almak için bana hizmet et... Esir gibi çalış... Bir yıl sonra artık çalışmana lüzum kalmayacak... O zaman yine cellât olabilirsin..."

Claude usta kindar gözlerle baktı:

— "Bir yıl sonra senin de canını almak şartıyla kabul!" Dedi.

Farnèse, hazin bir bakışla cellâdı süzdü. Sonra canından bezmiş bir adam hâliyle:

— "Peki," dedi. "Bir yıl benim kölem olacaksın! Bir yılın sonunda da sana cellât canımı al, diyeceğim!..."

Elini uzattı, el sıkıştılar.

Kardinal, bir yazıhanenin başına geçerken:

— "Anlaşmamızı, kendi elimizle yazıp birbirimize verelim." Dedi.

Oturdu ve bir kâğıda şu satırları yazdı:

14 Mayıs 1588

"Ben, Prens Farnèse, Kardinal, Meudon piskoposu; bir yılın sonunda veya Fausta adlı kadın, bir yıldan önce öldüğü takdirde ' hemen onun ölümünden sonra, cellât Claude ustanın her arzusuna hizmet etmeyi ve isterse canımı almasına izin vermeyi taahhüt ederim. Bu sözümü tutmazsam, Allahın lânetine uğrayayım."

Prens Jean Farnèse

Piskopos ve Tanrının inayetiyle Kardinal."

Farnèse, ayağa kalkıp kâğıdı cellâda uzattı. Claude usta alıp okudu ve başıyla başgendiğini gösterir bir işaret yaptıktan sonra yazı masasının önüne oturarak şu kâğıdı yazdı:

14 Mayıs 1588

“Ben Paris’in eski başcellâdı Claude usta, Fausta adlı kadını mahvetmek için bugünden başlayarak bir yıl müddetle bütün gücümü Kardinal ve piskopos Prens Farnèse’nin emrine vermeyi ve kendisine körü körüne itaat etmeyi kabul ederim. Sözümü tutmazsam Tanrının lânetine hedef olayım.

Claude usta

Paris eski başcellâdı.”

Claude usta, elindeki kalemin sivri ucunu vücuduna saplayarak çıkan kanla yazının altına bir haç işareti yaptı ve kâğıdı Kardinale uzatırken:

— “Benim imzam,” dedi.

— “Kabul ediyorum!..”

Kardinal Farnèse ile cellât Claude usta, bir an, birbirlerinin kanına susamış iki düşman gibi ayakta durup birbirlerini süzdüler. Sonra Prens, çekip gitti. Cellâda gelince, kin dolu bakışlarla onun gidişini seyrederken:

«Evvelâ o kadını... Sonra da seni...»

Diye mırıldanıp dişlerini kıracakmışçasına gıcırdatıyordu.

FAUSTA VE PARDAILLAN

Violetta'nın, cellâdın evinden kaçırılmasından ve Prens Farnèse ile Claude ustanın garip bir anlaşma imzalamalarından az sonraydı. Maurevert, Picouic ve Croasse, hâlâ Fausta'nın esrarengiz konağının önünde, Pardaillan'ın içeriden çıkmasını bekliyorlardı. Pipeau, kapının önünde bir hayli hağırıp havladıktan sonra artık görevini yeteri kadar yapmış olacağını düşünerek, Devinière lokantasının yolunu tutmuştu.

Pressoir-de-Fer otelindeki rezil cümbüşten teker teker sıvışanlar, üçü erkek ve dördü kadın olmak üzere yedi kişiydi. Bunlardan Dük de Guise, karısı Catherine de Clèves'in peşinden koşarken baygın bir hâlde yere serilmişti. Rahip Jacques Clément te kaçtıktan sonra kilisede, Prens Farnèse'yi ayıltır bir hâlde görmüştük. Düşes de Guise'nin âşığı Kont de Loignes'e gelince onu da ölüm hâlinde yaralı olarak Ruggieri'nin evine götürülürken bırakmıştık.

Dükün kız kardeşi Marie de Montpensier'le kim olduğunu sonradan öğreneceğimiz Claudine de Beauvilliers, iki evi birbirine bağlayan ara kapıdan Fausta'nın evine girmişlerdi. Navarre Kralı Henri de Béarn'ın karısı olan Kraliçe Margot ise sokağa fırlayıp ortadan kaybolmuştu.

Düşes de Guise'ye gelince sokağa çıkıp kendisini Pardaillan'ın kucağına atınca Şövalye tarafından Fausta'nın evine götürülmüş ve Pardaillan iki muhafızın beklediği taşlığa gitmişti.

Fausta, Kral Üçüncü Henri'nin en sadık bendele-

rinden ve korkunç dövüşçülerinden biri olan Kont de Loignes'in ölümüne çok önem verir görünüyordu. Bunun sebebini ileride anlayacağız. Yalnız şurasını belirtelim ki bu müthiş kadın, Ruggieri ile konuştuğundan sonra kontun öleceğine kesinlikle inanmıştı. Tekrar Dük de Guise'yi kabul ettiği odaya girmişti. İki hizmetçisi, gözlerini Fausta'nın yüzüne dikmiş, en ufak bir işaretini görünce koşmaya hazır, bekliyordu.

Fakat bazan «*kutlu prenses*» ve bazan da «*hanımefendi*» diye hitap edilen ve kendisine büyük bir saygı gösterilen Fausta'nın yüzü, tamamen asılmıştı. Kendi kendine:

«*Alçak herif*» diye mırıldandı. «*Karısını can düşmanının kucagında gördükten sonra düşüp bayılmış... Kadın kadar hükmü yok... Ama kimbilir, belki ileride Fransa Kralı olur da, o zaman onun bu hâ-linden istifade ederim... Şimdilik karısı Catherine de Clèves'i kurduğum ağa düşürmeye bakayım!*»

İki hizmetçiye bir-iki söz söyleyerek odadan çıktı.

Fausta'nın konağı, dışarıdan hiç belli olmadığı hâl-de gayet geniş, saray yavrusu bir yapıydı. Binanın sağ kısmında taht salonuyla resmî dairesi bulunuyordu. Solda, nisbeten basit döşeli olan Fausta'nın özel dairesi, ortada da uşak ve muhafızlarının oturdukları daireler vardı.

Fausta kendi özel dairesine doğru ilerlerken kordorda durdu ve şöyle düşündü:

«*Şu kapının ardında küçük çingene var... Şu öteki odada da Dük Guise'nin kardeşi Marie de Montpensier bulunuyor... Ona rahipten bahsetmeli... Bu odaya da Belgodère'yi hapsettim. () köpeği de Farnèse'nin üstüne saldırttım...*»

Tam bu sırada aşağıdan bir gürültü işiten Fausta, hemen taşlığa açılan kapıya koştu. Peşinden gelen iki hizmetçisine birtakım emirler vererek kapıdaki kü-

çük pencereden taşlığı seyretti. Pardaillan, kucağında Düşes de Guise olduğu hâlde taşlıktaki iki muhafıza, insanlık dışı davranışlarından dolayı uluorta çatıp duruyordu. Fausta bu hâli görünce hemen kapıyı aşarak taşlığa seslendi:

— “Bu ne biçim iş!.. Bir hristiyan, yardımımızı istiyor da kapıyı neden açmıyorsunuz? Giriniz mösyö... Getirdiğiniz hanıma hizmetçilerim şimdi bakarlarsın, efendim...”

Pardaillan, Düşes de Guise’yi iki hizmetçiye bıraktı. Kadınlar, baygın düşesi alınca sarayın içinde kayboldular. Şövalye de şapkasını çıkararak ve Fausta’yı kibarca selâmlayarak:

— “Madam,” dedi, “size çok teşekkür ederim... Siz olmasaydınız, kötü bir durumda kalacaktım. Çünkü bu hanım, benim eşim değildir. Sokaktan geçerken birdenbire bağırarak kendisini kollarıma attı ve bayılıverdi. Kapınızı güçlükle açtırabildim... Siz olmasaydınız iki muhafızı haklamak zorunda kalacaktım. Allahtan, geldiniz de lütfkârlılığınızla Şövalye de Pardaillan’ı kendinize gerçekten minnettar bıraktınız!..”

Fausta, Pardaillan’ı büyük bir dikkatle gözden geçirdikten sonra:

— “Şövalye de Pardaillan,” dedi. “Sözleriniz ve tavırlarınız, içimde sizi daha iyi tanıma arzusunu uyandırdı. Acaba, Paris’e sadece Fransız edebiyatı ve sanatıyla Fransız zarafetini ve kibar âlemini gözden geçirmek için gelmiş olan Prenses Fausta Borgia’nın evinde bir süre dinlenmek istemez misiniz?”

Pardaillan ortalığı adamakıllı gözden geçirdikten sonra karşısında duran harikulâde güzel kadına baktı ve içinden şunları geçirdi: *«Burası da neresi? Bir aşk yuvasına benzemiyor, çünkü pek soğuk bir yer...»*

Acaba batakhane mi? Ne olursa olsun.. Şu kadın o kadar güzel ki sortunda başım derde girecek bile olsa kendisiyle biraz çene çalmak isterim doğrusu!..»

Ve kibar bir tavırla eğilirken, elini silâhçılara has bir zarafetle kılıcının kabzasına götürerek:

— “Madam,” dedi. “Borgia adı; sizin, hem edebiyat ve sanatta, hem de zarafet konusunda mükemmel bir insan olduğunuzu göstermeye bol bol yetiyor. Bana gelince, benden serseri bir şövalyeninkinden fazla zarafet istemeyiniz!.. Emirlerinizi bekliyorum, madam!..”

Fausta, öne düşmüş, Pardaillan da arkasından yürüyor ve konağın en muhteşem, en zengin salonlarından geçiyorlardı. Önce buranın bir kibar fahişe konağı olmasından şüphelenen Pardaillan, taht salonunu, oradaki armaları ve nihayet üç katlı papalık tacını görünce hayret içinde kalmıştı. Burası neresiydi, bu kadın kimdi?..

Pardaillan'ın kendi kendine sorup bir türlü cevabını bulamadığı bu sorular, kafasını kurcalayıp dururken Fausta bir odadan içeriye girdi. Burası, Dük de Guise'yi kabul ettiği beyaz döşeli odaydı.

Kadın odaya girer girmez, Pardaillan'a sordu:

— “Şövalye!.. Grève meydanında Dük de Guise'ye karşı gelerek Crillon'un yaralı askerlerini alıp kaçıran, herkesi kendine hayran bırakan Şövalye de Pardaillan siz değil misiniz?..”

Şövalyenin dünyada hoşlanmadığı bir şey varsa o da yaptıklarından dolayı yüzüne karşı övülmesiydi. Utancından kızarak, içinden: *«Hay Allah canımı alsaydı da şu kadını buraya getirmeseydim...»* Dedikten sonra Fausta'ya:

— “O işi benim yaptığımdan emin misiniz, Madam?” Diye sordu.

— “Elbette!.. Grève meydanındaki oyuncular seyrederken bütün yaptıklarınızı gördüm...”

— “Öyleyse dediğiniz doğrudur, Madam!.. O hareketim, tetkik ettiğiniz Fransız asilzadeleri hakkında size küçük bir fikir verebilir sanırım!..”

Pardaillan'ın şaşkınlığı geçmiş, Şövalye yine o eski terbiyeli, fakat alaycı hâlini almıştı. Gözlerini Fausta'nın gözlerine dikmiş, bakıyordu. Fausta ise ömründe ilk defa olarak karşısında tam bir erkek hâkimiyetiyle durup kendisine metelik vermeksizin bakan bir adam görüyordu. Heyecanlandığı, beyaz göğsünün hızlı hızlı kalkıp inişinden belliydi. Her türlü olay karşısında taş kadar sert olan yüreği, ürkek bir kuş gibi çırpınıyordu. Fausta:

— “Mösyö, o yaptıklarınızı hayranlıkla seyrettim,” dedi.

Pardaillan cevap verdi:

— “Bu sözleriniz bence pek kıymetlidir madam... Zannımca böyle takdir sözlerini pek az sarfediyorsunuz!..”

— “Şövalye, kılıcınız gibi görüşleriniz de kuvvetli... Beni ancak olağanüstü hâdiseler hayrette bırakabilir. Neyse sözümüze gelelim. Hissediyorum ki sizinle açık konuşmam lâzım...”

Pardaillan, içinden: «*Hele hele... Dilinin altındaki baklayı çıkar bakalım!*» Dedi. Fausta ise gözlerini Şövalyeden ayırmamaya gayret ederek söylendi:

— “Grève meydanında yaptıklarınızı gördükten sonra sizi daha yakından tanımak istedim. Tesadüf bu arzumu kolaylaştırmış bulundu. Bu isteğimin ne kadar yerinde olduğunu şimdi anladım...”

— “Madam, hakkımda beslediğiniz bu güzel duygulara çok teşekkür ederim...”

— “İyi ama Mösyö de Guise sizden öç almak isterse?..”

Fausta bu son sözü alçak sesle söylemişti. Şövalye, soğukkanlılıkla:

— “Mösyö de Guise’nin beni sevmeyeceğine inanırım...” Dedi. “Fakat benden öç alınmak isteyeceğini ummam... Çünkü böyle bir isteği olsaydı, şimdiye kadar çoktan ölmüş gitmiştim...”

— “Lâkin sizi sevmemesi bile, onunla bir an barışmanız için yeter bir sebep değil midir?”

— “Yani o benimle barışsa iyi olur, demek istiyorsunuz değil mi, madam?..”

Fausta, Paris’in tek hâkimi olan adam hakkında bu sözleri söyleyen Şövalye’ye haklı. Berrak ve namuslu bakışlarında endişeden eser görmedi. Tam tersine sonsuz bir cesaret sezdi ve birdenbire:

— “Mösyö,” dedi, “eğer kılıcınızı Mösyö de Guise’nin hizmetine verirsiniz, kendisi yalnız size olan kırgınlığını unutmakla kalmaz, aynı zamanda sizi pek büyük bir mevkîye de yükseltir!..”

Şövalye, sakın ve heyecansız sağ elini uzattı:

— “O hâlde şu eli tutması gerekecektir!..”

— “Tutar!..”

— “Tutamaz Madam... Yarın Fransa Kralı olması imkânı bulunan Mösyö de Guise hakkında daha iyi bir fikir edinesiniz diye söylüyorum... Bu eli tutmaz, çünkü bu elin tokadını yemiştir!..”

Pardaillan bu sözleri gayet sakın ve basit bir tavırla söylemişti. Fausta, içinin garip bir korkuyla titrediğini hissetti ve :

— “Demek Dük de Guise’yi tokatladınız öyle mi?” Dedi.

— “İsterseniz kendisine sorun, Madam. O da anlatır. Arkasındaki orduyla muhafızsız ve himayesiz, ölüm döşeginde yatan bir ihtiyar, Amiral Coligny’yi öldürttüğü ve büyüklük göstererek ölüsünü pencere-

den avluya attırdıktan sonra sınırsız bir cesaretle ayağını bu ölünün yüzüne koymaya kalkıştığı sırada kendisini bir tokatla mükâfatlandırdığını hatırlar, sanırım!..”

Fausta boşuk bir sesle:

— “Ama Dük kilisenin hakkını korumak için çalışıyordu...” Dedi.

— “Hangi kilisenin, Madam?.. Kilise bir tane değil ki!..”

Pardaillan bu sözü alay olsun diye söylemişti.

Fausta ise sapsarı kesilmişti:

— “Siz, iki kilise olduğunu nasıl öğrendiniz?..” Dedi.

Bu soru, güzel ağızdan umulmayacak kadar sert bir şekilde çıkmıştı. Pardaillan şaşladı:

— “İki kilise mi? Bu da ne demekmiş?” Diye sordu.

Fausta: «*Sakın bu adam casus olmasın?*» Diye düşündü.

Şövalye de içinden şunları geçirdi:

«*Yoksa bu kadın, kutsal birliğin asıl reisi de, Dük de Guise bunun elinde âlet mi? Acaba kutsal birlik dedikleri şey yeni bir mezhep mi? Öyle ya... Bu saray... Papalık işaretleri, o taç ve taht nedir?.. İnulanacak gibi değil... Galiba Paris'te bir ikinci papa var.*»

Fakat bütün bunlar, inanılmaz, akıl almaz şeylerdi. Fausta ise kendini toparlamış, Şövalyeyi tetkike başlamıştı. Bu adam kim daha fazla para verirse kılıcını onun hizmetinde kullanan serseri şövalyelerden biri değil miydi, canım? Mademki bu kılıcı iyi kullanıyordu, o hâlde kendisinden istifade etmek lâzımdı. Birdenbire:

— “Demek ki Dük de Guise'nin hizmetine gir-

mek istemiyorsunuz,” dedi. “Ama bu, bir başkasının hizmetine girmenize engel değildir ya!..”

Pardaillan karşısındaki dilber kadına şöyle bir baktı:

— “Bu, hizmet edilecek adama göre değişir Madam!.. Ben hayattan bezmiş ve vakit öldürmekten başka bir işe yaramayan bir adamım... Canımdan bıkmış olmam da yine kendi suçumdur. Çünkü dünyada ne tarafa baktımsa pislik ve rezillikten başka bir şey göremedim. Eğer ruhu elmas gibi parlak, bilgisi geniş ve kalbi temiz bir Şövalyeye rastlamış olsaydım, derhal onun hizmetine girerdim. Uzaktan parlak ve büyük görünen birçoğunu yakından tanıdım ve bunların gerçekte çok aşağılık kimseler olduklarını ve onlara ayak uydurabilmem için alçalmam lâzım geldiğini anladım... Ama, başımı kendi boynumdan daha aşağıya indiremezdim, madam. Onun için kendi hizmetime girmekten başka çare bulamadım!.. Şimdi söyleyin bakalım, kimdir bu hizmetine gireceğim insan?..”

Pardaillan yine o, dünyaya metelik vermez alaycı tavrıyla, fakat gözlerinden şimşekler çakarak konuşuyordu. Şövalye, bir erkeğe yaraşır bütün niteliklere sahip olduktan başka, çok da yakışıklı adamdı. Fausta onu dinlerken içinde, sebebini kendisinin de anlayamadığı bir titreme hissetti ve içinden:

«Ne? Ben mi heyecanlanıyorum? Haydi oradan... Dünyada beni heyecanlandıracak erkek yoktur. Bâkire Fausta kendine gel!» Diye söylendi. Sonra Şövalyeye baktı, emredici bir tavrıyla:

— “İşte o insan karşınızda duruyor,” dedi. “O da bir zamanlar sizin düşündüğünüz gibi düşünürdü, Şövalye...”

— “Ha!.. Demek siz, öyle mi, madam?..”

— “Evet, ben, Şövalye!.. En yürekli insanların

bile ürkecekleri korkunç plânları uygulamak için kendisine yardımcı arayan ben. Yardımcılarımdan olmak ister misiniz, Şövalye? Sizde büyük bir cesareten başka, yüksek bir ruh görüyorum. Sizde insan sürülerini hükmü altına alabilecek bir kudret seziyorum. Neden size bu kadar açıldım?.. Bilmem ama öyle sanıyorum ki siz, aradığım insanlardan birisiniz!..”

Şövalye: «*Hay Allah lâyığını versin! Başıma açtığım şu işe bakın! Dünyada rahat yaşamaya imkân yok mu acaba?*» Diye düşündü. Fausta, gittikçe ateşleniyordu:

— “Şunu da biliniz ki ben, bütün piskopos ve kardinallerin gizli bir toplantısında, kilisenin kaderini idare etmek için seçilmiş bir kimseyim!.. Başkalarını dehşetten titretecek olan bu ağır vazife benim kılımı bile oynatmadı, Şövalye... Bana en muhteşem krallıkları sunmaya gelen hükümdarları reddettim... Ben...”

Birdenbire sustu. Elini alnına götürerek kendini toparlamak istedi. Bu ne demek oluyordu? Şu basit fakir ve serseri Şövalye, krallara bile emir verici Fausta’yı heyecanlandırırsın! Bu iş nasıl oluyordu?..

Fakat Pardaillan, Fausta’yı gizleyen esrar perdesini yırtmış, karşısındaki kadının kim olduğunu anlamıştı. Demek ki bu gizli saray, bu parlak işaretler, o taç ve taht, bunların hepsi ikinci bir papaya aitti. Hem de bir kadın papaya... Vatikan’daki papadan Sixte-Quint’ten ayrı, hattâ ona düşman, o geçimsiz aksi ve zâlim ihtiyara meydan okuyan bir dilber Papaya!.. Hayır, hayır! Pardaillan, karşısındaki güzel kadına bakarak:

«*Olur şey değil,*» diye düşündü.

Fausta da şöyle düşünüyordu: «*Benim kim oldu-*

ğumu ve düşüncelerimi öğrendi. Ya bana hizmet edecek, ya da buradan sağ çıkmayacak!»

Pardaillan, bir an karşısındakinin konuşmasını bekledikten sonra:

— “Demek ki siz, Fransa’ya, bilmediğimi mühim bazı şeyleri görmeye geldiniz,” dedi.

Fausta, düşüncelerini belli etmemeye çalışarak cevap verdi:

— “Evet... Ve siz de başarımızın ilk safhasını gördünüz. Valois soyundan Üçüncü Henri, sillelerimize dayanamayıp kaçtı, gitti. Şimdi Fransa tahtı bomboş Şövalye, Üçüncü Henri’ye ne dersiniz?”

— “Ne diyeyim, Madam? Kaçmış, gitmiş... Kaçanlar hakkında çenemi yormam!..”

— “Kendisini sever misiniz?”

— “Vallahi, krallığı sırasında onu hiç görmedim desem, yeridir. Dük d’Anjou adını taşıdığı sıralarda birkaç kere karşılaşmıştık. Hiç hoşuma gitmemişti.”

Fausta, bu sözlere sevindi. Tekrar sordu:

— “Şu hâlde Dük de Guise hakkında ne düşünüyorsunuz? Kendisi krallığa lâayık mıdır? Kral olduktan sonra sizin kendisine hakaret etmiş olduğunuzu ona belki ben unutturabilirim...”

— “Çok teşekkür ederim, madam... Ben de Dük de Guise’nin kral olduktan sonra kendisine hakaret etmiş olduğumu unutmamasını tercih ederim. Hem bence o kral olacağına, Fransa tahtının boş kalması daha iyi olur... Yook, eğer bu memlekette halktan vergi almak için muhakkak birinin vücuduna lüzum varsa o zaman bu adamın, Fransa’nın en kibar, en sevimli ve merhametli insanı olması gerekir...”

Fausta’nın bakışları sertleşti:

— “Dük de Guise’de bu meziyetler yok mudur?”

Pardaillan şaşalamış bir hâlde söylendi:

— “Ama, efendim, demin anlatmadım mı? Ölmüş hasmının başına basacak kadar kendini bilmez bir kişi, merhametli olabilir mi? Kendisine tokat attığım bir adam bana nasıl sevimli görünür?..”

Pardaillan ayağa kalkarak kılıcına dayandı:

— “Dük de Guise canavarın biridir...” Dedi. “Ona sevgi duymam şöyle dursun, sadece nefret beslerim... Hem canım...”

Şövalye susuverdi. Fausta, can yakıcı bir gülümsemeyle:

— “Evet...” Dedi. “Sözünüzü tamamlayınız, Şövalye...”

— “Hem canım, siz nelerle uğraşıyorsunuz Al-lahaşkına? Güzel, çok güzel bir kadınsınız da, neden güzel yaşayıp mutlu olmaya uğraşacağınıza, böyle acayip işlerle vakit geçiriyorsunuz?.. Bütün bu söylediğiniz şeyler, beni sıkan, midemi bulandıran taş ve taht hikâyeleridir. Kabalığımı affediniz... Ama, ben size Fransa asîlzadeleri hakkında fikir verebilecek çapta bir adam olmadığımı zaten söylemiş-tim.”

— “Tam tersine... Fikirlerinizden pek istifade ettim. Devam ediniz...”

— “Teşekkür ederim, madam... Zaten benim bu işler hakkındaki düşüncelerimi, siz hiç de hoş bulmazsınız sanırım. İsterseniz söyleyeyim, madam... Bence, Dük de Guise asla Fransa kralı olamayacaktır!”

— “Niçin? Söyleyin bakalım, niçin?..”

— “Niçin mi? Çünkü ben istemiyorum da ondan... Açık konuşmamı istediniz de ondan söylüyorum... Eğer siz Fransa'ya böyle işlerle uğraşmak için geldinizse emeğinize acırım, madam... Böyle boş bir

işle uğraşacağınıza, aşk ve eğlence ülkesi olan memleketinize dönün... Orada herkes, anadan doğma ressam veya şairdir. Kadınlar ise melekten farksızdırlar. Siz burada asla başarıya ulaşamazsınız, Madam...”

— “Neden? Niçin?..”

— “Ben sizin düşüncelerinizi iyice anladım, Madam... Bir kadın, aşk ve saadetle uğraşacak yerde kendisine papa denilmesinde hoşlanırsa böyle bir kadın benim sinirime dokunur. Hem sonra siz, benim tahta çıkmasına kesinlikle engel olmayı aklıma koyduğum birini de o tahta çıkarmak istiyorsunuz...”

Fausta sapsarı kesilmişti. Fakat gönül okşayan bir sesle:

— “Neden muvaffak olamayacakmışım?” Diye sordu.

— “Çünkü Madam, yolunuzun üstünde beni bulacaksınız!..”

Pardaillan artık konuşacağı bir şey kalmadığını anlatmak için selâm vermek üzere eğildi. Fakat aynı anda keskin bir düdük sesi işitildi ve Şövalye, tekrar başını kaldırdığı vakit Fausta’yı ortalıkta görmedi. Arkasında bir gürültü duyarak hızla geriye döndü ve kahkahayı basarak söylendi:

— “Kadın papa da, Roma’daki papa gibi doğru sözden hoşlanmıyor... Şunlara bak... Üç, yedi, oniki... Heey, siz kimsiniz mösyöler?.. Kardinal misiniz, yoksa kilise kâhyası mısınız, nesiniz?..”

Bu sözleri söylerken her dövüş girişinde olduğu gibi yüzü korkunç bir görünüş almıştı. Uzun kılıcını çeker çekmez sıçramış, odanın bir köşesine çekilerek savunma durumuna geçmişti.

Pardaillan, selâm vermek üzere eğildiği sırada Fausta düdüğünü öttürerek gizli bir kapıdan kaçır-

ken odaya da yüzleri maskeli bir düzine silâhlı adam girmişti. Bunların kiminde hançer, kiminde kılıç vardı. Adamlar hiçbir söz söylemeden hücumla geçtiler ve odanın içerisi, birbirlerine çarpan silâhların şakırtılarıyla doldu. Hemen arkasından da kısa bir inilti işitildi. Bu, aldığı bir yarayla cansız yere serilen birinin sesi idi. Daha sonra uzun bir feryat duyuldu. Bu da, ağır yaralanıp dövüşten çekilen bir başkasının ağzından çıkmıştı.

Pardaillan, köşesinde, âdeta sevinçle dövüşüyordu. Fakat ona saldıranlar da yaralandıklarına aldırmadan, habire hücum ediyorlardı. Bir ara Pardailan, uzun kılıcıyla müthiş bir çember çizerek ileri atıldı ve:

— “Mösyöler!” Diye bağırdı. “Size bir nasihat vereyim mi?..”

Ötekiler susuyorlardı. Fakat yüzlerinde maskeleri olmamış olsaydı, tek başına hepsine karşı koyan bu adama hayretle baktıkları apaçık görülürdü. Pardailan, yeni bir hamle daha yaparak:

— “Benden korkun!” Diye bağırdı.

Fakat maskeliler, kendilerine ses çıkarmamaları sıkı sıkı tembih edildiği hâlde bu tembihi unutacak kadar çileden çıkmışlardı ki:

— “Gebertin! Yaşatmayın!” Diye bağırıştılar.

Pardaillan kükredi:

— “Savulun, diyorum size!..”

Şövalye hiç yara almamıştı. Berikilerden ise beşi yaralı veya ölü olarak yerlere serilmişti. Derken odaya, ellerinde tabanca bulunan yedi-sekiz kişi daha girdi. Pardaillan, bu hâli görünce kurtuluş ümidi kalmadığını anladı ve kendi kendine: «*Loïse’ye kavuşmadan önce şu Maurevert hainine cezasını vermek isterdim!*» Diye düşündü.

Tam bu anda yandaki bir kapı açıldı. Eşikte bir adam görüldü. Şövalyenin yıldırım hızıyla fırlayıp adamı yere sererek kapıdan çıkması bir oldu.

Girdiği yer, Fausta'nın sarayına bitişik olan gizli bir aşk yuvasıydı. Pardaillan, bir-iki salonu geçerken ardından:

— “Tutun!.. Tutun!..”

Diye bağırıldığını duydu. Çevresine hiç aldırmadan, süratle sokak kapısına fırladı. Kapı, Düşes de Guise'nin kocasının önünden kaçışından beri açıktı. Şövalye hemen sokağa çıktı. Ardından bir ses:

— “Yazıklar olsun!” Diye haykırdı.

Pardaillan bu sesin, Fausta'nın sesi olduğunu anlamıştı. Cevap olarak:

— “Saygılarımı sunarım, Madam!..” Diye bağır-
dı.

Gecenin karanlığına daldı. Hızlı hızlı yürürken düşünüyordu: Bu eve kucığında bir kadınla beraber gelmemiş miydi? Şimdi o kadın orada kalmıştı. Acaba, gidip kadını arasa mıydı? Elin kadını için kendini tehlikeye atmaya değer miydi, canım? Kendi kendine mırıldandı:

«Huguette kadar iyi bir kadın bile olsa. budalaca hareketin mânası yok! Acaba, şu çingene kızı ne oldu? Bak, Pipeau da ortalıktan yok olmuş... Muhakkak kaçmıştır. Bu köpeğin sonu kötü olacak... Hele bir gidip yatayım, şöyle bir güzel dinleneyim de...»

Şövalye, Barrés sokağındaki eve gidiyordu. Çünkü Charles d'Angoulême orada kendisini bekleyecekti.

Fakat Pardaillan o sokağa girdiği zaman Pressoir-de-Fer otelinden fırlayıp çıktığından beri peşinden gelen üç karaltı da kendisini adım adım takip etmeye koyuldu. Bunlar, Maurevert ile iki serseriydi. Maurevert, epey zaman Fausta'nın evinin önünde bekle-

dikten sonra birtakım gürültüler duymuş, nihayet Şövalyenin sokağa fırladığını görünce Picouic'le Croasse'ye:

— “Gayret,” demişti. “Şunu gebertirseniz, sizi her istediğinize kavuştururum...”

Hemen Pardaillan'ın arkasına takıldılar ve tam Şövalye Barrés sokağına girerken. Maurevert de:

— “Haydi!” Diye seslendi. “Tam sırası...”

Pardaillan, birdenbire arkasından koşan iki kişinin ayak seslerini duyunca elini kılıcının kabzasına götürdüyse de sonra bundan vazgeçip:

«Herhâlde sokak hırsızlarıdır. Kılıcsız da haklarından gelirim,» diye düşündü.

Bu sırada iki serseri, Şövalyenin yanına ulaşmışlardı. Picouic, hırlar gibi:

— “Ya paranı, ya canını!” Diye söylendi.

İki serseri, hançerlerini çekip kaldırmıştı, ama indirmeye vakit bulamadan Pardaillan'dan müthiş birer yumruk yediler. Croasse'nin burnu ezilmiş, Picouic'in de gözü şişmişti. Şövalye:

— “Çabuk dize gelin de, Şövalye de Pardaillan'dan af dileyin bakayım!” Diye kükredi.

İki adam yedikleri yumrukla sersemlemiş bir hâlde bıçaklarını fırlatıp atmışlar, şaşkın şaşkın duruyorlardı. Şövalye, serserileri enselerinden tutup kafalarını şiddetle birbirine tokuşturdu. Birisi:

— “Affedin Şövalye, ben Picouic'im,” dedi.

Öteki de:

— “Beni de bağışlayın,” diye kekeledi. “Size el sürmektense bir ay oruç tutarım. Ben de Croasse'yim!..”

Pardaillan, hafızasını yoklayarak:

— “Ben bu acayip adları bir yerde duydumdu ama!..” Diye söylendi.

— “Sabahleyin bizi Devinière lokantasında doyurmuştunuz, Monsenyör!..”

— “Vay reziller vay!.. Huguette'nin elceğiyle hazırladığı o nefis yemekleri size yedirdim diye mi beni öldürmeye kalktınız?..”

Picouic'le Croasse, bir ağızdan:

— “Ah efendim; siz olduğunuzu ne bilelim? Biz o namussuz ayarttı... Hem buradan gidelim, belki size saldırır!..” Dediler.

— “Kim bu, bana saldıracak olan?..”

— “Sizi öldürmek için bize para vaadeden adam, Monsenyör!.. Saatlerdir peşinizleyiz... Fakat siz olduğunuzu bilmiyorduk ki... Bilseydik...”

Pardaillan sözün sonunu dinlemeden, hızla koşarak dört bir tarafı aradıysa da kimseyi bulamadı ve tekrar iki serserinin yanına döndü:

— “Nasıl bir adamdı bu? Tarif edin şunu bana!” Dedi.

Croasse, dili yettiği kadar tarif edince Pardaillan adamı hemen tanıdı:

«*Demek benim Paris'te olduğumu biliyor...*» Diye düşündü.

Bir an düşünceli kaldı. Sonra eğdiği başını kaldırarak:

— “Haydi bakalım!” Dedi. “Yallah! Çabuk defolun buradan!..”

Fakat iki adam yalvarmaya başladı:

— “Monsenyör... Rica ederiz... Müsaade ederseciniz...”

— Eee, müsaade edersem ne olacak?”

— “Sizinle beraber gelelim!..”

Pardaillan bir kahkaha attı:

— “Yoksa korkuyor musunuz?”

Picoulo:

— “Doğrusu, korkuyoruz,” dedi.

— “Pek korkunç kılıklı bir herifti, efendim!..”

— “Arkanızdan gelir, diye korkuyorsunuz, ha? Eh, bu hoş doğrusu... Canıma kıymaya kalkanları şimdi ben koruyacağım, demek... Haydi, düşün önüme bakayım... Bana adıyla sanıyla Şövalye de Par-dailan derler. Ben varken kimseden korkmayın...”

Şövalye, kılıcını çekerek iki serserinin peşine düştü ve söylendi:

— “Haydi bu gece gelin, bende misafir kalın!..”

ANA KRALİÇE

Kraliçenin konağının, yarı karanlık bir odasında, yaşlı bir kadın, bir meşe ağacından yapılma koltuğa oturmuş, lâtince büyük bir kitabın yapraklarını karıştırıyordu. Kitabın üstünde şu ad vardı:

«Lorraine ve Bar Düklerinin Şeceresi.»

Kadın, kaşları çatık, kitabı heyecan ve merakla inceliyordu. Nihayet kitabı kapatarak söylendi:

— “İşte René, Guise ve taraftarlarının küstahlıklarının sebebi... Öldürtmüş olduğum avukat David, Guise’lerin soyunu tâ İmparator Charlemagne’ye kadar çıkarıyordu. Bu kitabı yazan Rosière adlı budala ise utanmadan, Frank Kralı Kılı Clodion’u, Guise’nin atası olarak göstermiş...”

Bu sözlerin söylendiği adam, ayakta durup bir dolaba dayanmıştı:

— “Neden şikâyet ediyorsunuz, madam,” dedi. “Guise’ye bu kadar yüz veren siz değil misiniz?”

Kadın bu sözleri duymamış gibi söylendi:

— “Demek ki oğlum da, bu tahtta hakkı olmadığı hâlde oturuyor. Demek bütün Valois soyu, hak etmedikleri bir tahtı ele geçirmişlerdir. Öyleyse gerçek kral soyu Lorraine’ler olacak, öyle mi?”

— “Saint-Barthélemy olayında en önemli görevleri Dük de Guise’ye vermemiş miydiniz, Catherine? Geçmişi bu kadar çabuk unutmayınız.”

Kral Üçüncü Henri’nin anası Catherine de Médicis, başını kaldırarak dalgın dalgın baktı. Yetmiş ya-

şına ulaşmıştı. Binbir olay içinde geçen ömrü, onu yıpratmış, ezmiş, yormuştu. Kafası zorlukla işler görünüyordu. İçini çekerek söylendi:

— “Saint-Barthélemy...”

René dediği adam, sâkin bir sesle:

— “Evet, oğlumun öldüğü gün!” Dedi.

Kadın bu sözü de duymazlıktan geldi:

— “Sen haklıymışsın, Ruggieri... Saint-Barthélemy, hayatımın en hatâlı işi oldu. Ben, herşeyden önce şu Guise’lerden kurtulmalıymışım... Huguenot’ları, ne zaman olsa halkın gazabına bırakmak kaabildi... Neyse olan oldu... Artık bunların tekrar konuşulmasında fayda yok... Şimdiki duruma bak... Oğlum, Paris’ten zor belâ kaçtı. Dük de Guise, buranın tek hâkimi oldu. Fakat henüz ben de buradayım. Henri, ihtiyar annesinin buradan ayrılıp meydanı boş bırakmayacağını bilir...”

Eliyle kitabı gösterdi:

— “Onlar, istedikleri kadar Guise’lerin tahtta hakları olduğunu ispat etmeye uğraşsınlar. İsyân etsinler... Ben ihtiyar, buradayım. Yerimden bile kılmıdamam. Allah şahidim olsun, ben yaşadıkça Fransa tahtı bizimdir. Bütün bu hilêkârlara verilecek cevap şuradadır...”

Catherine alnını işaret ediyordu. Ayağa kalkmıştı. İhtiyar gözlerinde bir intikam ışığı pırıldamıştı. Fakat çabucak yine sâkinleşerek koltuğuna gömüldü ve Ruggieri’ye:

— “Beklediğimiz zat neredeyse gelir,” dedi. “Kendisini herşeyi görüp işiteceği bir yere oturt. Dük de Guise’ye gelince, onu yanıma getirirsin... Hâ... Unutuyordum... Kont de Loignes nasıl? Kurtulacak mı?”

— “Kurtulacak, kraliçem... Bir ay sonra ayağa kalkar.”

— “İyi... O zaman kendisini bana getirirsin. Bakalım, bildiği bir şeyler var mı, anlarız... Şimdi git, dediklerimi dikkatle yap... Dikkat et de, benim Guise’yle konuştuklarımı, misafirimiz iyice dinlesin...”

Fakat Ruggieri, gideceği yerde, Kraliçeye daha çok yaklaşıp cebinden çıkardığı bir taşı uzattı. Catherine’nin bileğini tutup bileziğinden sarkan bir sürü garip şekilli taşın arasına bu yenisini de katarak söylendi:

— “İşte, bütün şeytanca büyülere karşı sizi koruyacak bir tılsım, kraliçem...” Dedi.

— “Teşekkür ederim, René, senin tılsımların olmasa ne yapardım bilmem...”

Ruggieri odadan çıkınca uşaklardan birine seslendi:

— “Mösyö Peretti geldi mi?”

— “On dakikadan beri bekliyor, efendim.”

Müneccim, hemen ziyaretçinin beklediği salona koştu. Bu salon, dört bir tarafı tablolarla süslenmiş, sanatkârane bir yerdi. Ziyaretçi, orta halli bir Paris’li gibi basit giyinmiş bir ihtiyardı ve duvarlardaki açık saçık tabloları aşağılayıcı gözlerle süzüyordu. Saçları iyice kırışmıştı. Altmışsekiz yaşlarında vardı. Uzun boyluydu ve yaşına göre güçlü bir adamdı. Dudaklarının şekli ve bakışları, gerekirse kan dökmekten çekinmeyecek bir adam olduğunu anlatıyordu. Geniş alnı zekâsına, çene kemiklerinin genişliği de inatçılığına delâlet ediyordu.

Ruggieri içeriye girince, dimdik duran ihtiyar, birdenbire iki büklüm oldu. Sağ elinde tuttuğu bastona dayanarak hafif hafif inlemeye koyuldu. Sonra müneccimin koluna dayanıp ayağa kalktı, iki adam, hiçbir şey konuşmadan, birlikte yola koyuldu. Ruggieri, ziyaretçiyi, kraliçenin oturduğu odanın bitişi-

ğindeki daireye götürdükten sonra bir koltuğa oturttu. Peretti, bu koltuktan, öbür odada konuşulacak herşeyi duyabileceği gibi karşısındaki duvarda bulunan bir açıklığa bakınca o odada olan bitenleri de görebilirdi.

Bu sırada dışarıdan, sokaklardaki halkın bağırışmaları ve alkışları duyulmaya başlamıştı. Bu gürültüyü yapanlar, Dük de Guise'yi görerek coşup haykıran Paris'lilerdi. Demek oluyordu ki Guise, saraya, ana kraliçeyi ziyarete geliyordu. Kulakları kırışte bekleyen Catherine, sarayda Guise'yle yanındaki-lerin ayak seslerini duydu, mahmuz şıkırtılarını işitti. Nihayet Kraliçenin bulunduğu odanın kapısı açıldı ve bir uşak göründü. Lâkin Kraliçe, uşağa ağız açtırmadan:

— “Dük de Guise'ye haber ver, kendisini Kralın en sâdık tebaası olarak kabul etmekle bahtiyarız,” dedi.

Dük içeri girerken:

— “Vicdanlı bir asîlzâdeye sunmak lütfunda bulunduğunuz şu sâdık tebaa unvanından ötürü size teşekkür ederim,” dedi.

Kapı kapanmış, Guise'nin beraberindekiler, yandaki odada kalmıştı. Kraliçe yerinde oturuyor, Guise ise kurumlu bir tavırla ayakta duruyordu. Bu hâliyle sadık bir tebaadan çok emirlerini bildirmeye gelmiş, muzaffer bir komutana benziyordu. Catherine de Médicis'e gelince o da yüzünün ifadesini derhal değiştirmiş, vakarlı bir hâl almıştı. Guise, Kraliçenin yenilmiş ve küçük düşmüş bir insan edâsıyla, oğlu için kendisinden aman dileyeceğini sanmaktaydı. Fakat Catherine gayet sakin bir sesle:

— “Yeğenim,” diye söze başladı. “Düşüncelerinizi anlamak isterim. Burada bizi kimse dinlemiyor; yalnızız. Açık konuşabiliriz. Ben tahtsız bir kraliçe-

yim. Ölmüş bir kralın karısı, evlâtlarını birbiri ardı sıra kaybetmiş ve nihayet sonuncusunu da bir kralın başına gelebilecek en kötü durumda görmüş bir anneyim. Artık Tanrıya rahat rahat dua etmekten başka bir arzum yok... Bana herşey, apaçık söylenbilir. Sokaklardaki barikatlar, ister sizin bilginiz dâhilinde, ister haberiniz olmadan yapılmış bulunsun... Şimdi Valois'lere galip bir durumdasınız. Dük, size sorarım: Bu galibiyetinizden ne gibi çıkarlar elde etmek niyetindesiniz?"

Dük de Guise, Catherine'nin kurnazlığını bildiği için bugünkü konuşmaya iyice hazırlanıp öyle gelmişti. Fakat Kraliçenin bu kadar sade bir dille aşağıdan aldığını görünce hesapları altüst oldu. Kendi kendine şöyle düşündü:

«Kraliçe artık, gizli veya açık mücadelelerden yorgun düşmüş, meydanı bırakıyor. Bütün hâkimiyet elimde. İş sıkı tutmam lâzım. Eğer gevşetirsem, fırsatı kaybetmiş olacağım. Bir galip gibi konuşmalıyım.»

Dük kararı verdikten sonra birdenbire söze başladı:

— "Madam, barikatları benim yaptırdığımı herhâlde bilirsiniz. Sokakları böylece engellerle kapatarak Paris halkının taşkınlığının önüne geçmek istedim. Halkın neden isyan bayrağını açtığını da biliyorsunuz sanırım. İdaresiz oğlunuz, akılsız ve vicdansız maliyecilerine o kadar geniş yetki verdi ki bu adamlar, vergi alıyoruz diye halkı soyup soğana çevirdiler."

Kraliçe başıyla doğru, der gibi bir işaret yapınca Dük de Guise büsbütün ateşlendi:

— "Açık konuşmamızı emrettiğiniz için söylüyorum: Ayaklanmanın bir sebebi de, Kralın hazan Kutlu Birlik mensubu Katoliklere, bazan da Protestan-

lara gülerek iki yüzölçü davranması ve etrafına birtakım dalkavuklar toplayıp gittikçe halkın gözünden düşmesidir. Paris'liler, tam bir krala, gerçek bir krala kavuşmak için ayaklandılar.

— “Ve bu gerçek kral da sizsiniz, öyle mi?”

Guisse bu soruya hiddetlendi:

— “Kral ben olmuşum veya başkası olmuş, burası önemli değil. Önemli olan şu ki dinsizlik aldı yürüdü. İkinci bir Saint-Barthélemy katliâmına girmek gerekiyor. Millette ne para, ne de hürriyet kaldı, madam! Asilzadelerde şeref kalmadı. Fransa'yı kurtarmak lâzım.”

— “Fransa'yı siz kurtaracaksınız, değil mi?”

— “Ben veya bir başkası, ne ehemmiyeti var? Elverir ki Fransa'nın şan ve şerefi, sahte din törenlerinin örttüğü eğlence ve sefahat arasında ahlâksızlık ve rezillik içinde ebediyen kaybolmasın.”

Kraliçe, Dük de Guise'yi, âdeta içini dökmeye teşvik eder bir surette tasdik ederek dedi ki:

— “Bu dediklerinizi ben de düşünmedim değil, Dük... Çevresindeki dalkavukları başından atmasını kaç defa söyledim. Dinlemedi. Artık ihtiyarladım ve yoruldum. Bundan sonra mücadele etmeye gücüm kalmadı. Fakat bu tahta bir dinsizin oturduğunu görürsem, gözlerim açık gidecek. Şimdi La Rochelle'de büyük bir ordu toplamakla uğraşan Navarre Kralı, gelip tahta oturur diye içim titriyor.”

Guisse bu sözleri duyunca sapsarı kesildi. Catherine'nin yaşlı gözlerini tavana dikerek söylediği bu sözler, Dük'ün beynine bir gülle gibi inmişti. Kendisi Navarre Kralı Henri'den çok korkuyor ve karşısında en kuvvetli rakip olarak onu görüyordu. Catherine, sözlerinin etkisi kaybolmadan, tekrar konuştu:

— “Protestanların Fransa tahtını ellerine geçir-

melerine kim engel olacak? Oğlum kaçmış, askeri yok, devlet idare etmek hakkını kaybetmiş, elinden hiçbir şey gelmez. Size gelince ~~yetimim~~: sizin de Navarre Kralına karşı koymaya ~~yetenek~~ ~~askeriniz~~ ve paranız yok ki...”

Artık Üçüncü Henri tamamen konu dışı edilmişti. Şimdi Guise’yle Navarre Kralı arasındaki rekabet konuşuluyordu. Catherine devam etti:

— “Bu işi güzel bir şekilde bitirebilecek misiniz!.. Herşeyden evvel sizin kral olduğunuzu ilân etmek lâzım... Yâni oğlumu tahttan indirmek gerek.. Böyle bir hareket de hiç hoş karşılanmaz sanırım.”

Dük de Guise:

— “Hoş karşılanmazsa karşılanmasın... Bunu muhakkak yapmak lâzım,” dedi.

— “Demek bir iç savaş olacak. Bunun sonu ne olur, orasını Tanrı bilir...”

Dük de Guise, Kraliçeyi tepeden turnağa süzerek sordu.

— “Navarre Kralını durdurmak için sizin elinizden bir şey gelir mi?”

Catherine, vekar ve ciddiyetle:

— “Bir tek çare var,” dedi. “Oğlumu tahttan indirmemek ve onun ölmesini beklemek...”

Guise irkildi. Fakat Catherine, birdenbire kederli bir tavır takınmıştı:

— “Zaten oğlum ölüme mahkûm,” dedi. “En kudretli hekimler bile kendisinin bir yıldan fazla yaşayamayacağını söylüyorlar. Beni dinleyiniz, Dük... Ben, içi kan ağlayan, bütün yavrularını kaybetmiş bir anayım. Henri benim son evlâdımdır. O da ölünce, Valois hânedanı, tamamen sönecektir...”

Guise, dinlediği sözlerden duyduğu sevinçle o ka-

dar şaşırmıştı ki şapkası elinden kayıp yere düştü. Kraliçe, hemen şapkanın üstüne ayağıyla basarak hükmeder bir tavırla:

— “Oğlumun daha kaç aylık ömrü kaldığını kim bilir?” Dedi. “Acaba Kral Üçüncü Henri, kendisine kimi veliâht tayin edecek dersiniz?”

Catherine içini derin derin çektikten sonra devam etti:

— “Ben size söyleyeyim,” dedi. “Oğlum, benim kendisine, tavsiye edeceğim adamı, veliaht ilân edecektir. Gerçi ben kraliçe değilim... Fakat anayım ve oğlumun yüreğinde bana karşı sonsuz bir saygı vardır. Dolayısıyla oğlumdan sonra benim seçtiğim adam, Fransa tahtına oturacaktır!”

Guisse'nin yüreği hop etti:

— “Bu adam kim olacak, madam?”

Kraliçe, bu sinsî mücadelede zaferin kendisinde kaldığını derhal sezmiş, Guisse'nin aklından geçenleri yüzünden okuyormuşçasına teker teker kavramıştı. İlgisiz bir tavırla:

— “O adam, bugün bana, daha doğrusu Navarre Kralını ezmek için oğluma yardım edecek olan kimsedir,” dedi. “Yaradılışı, gücü ve kabiliyetiyle bu görevi başaracak tek bir insan tanıyorum: O da sizsiniz, yeğenim!”

Dük de Guisse, insan kalbini bütün derinlikleriyle tanımış olan bu usta siyaset kadınının önünde secde edercesine eğilmişti. Catherine'nin teklif ettiği şey, Guisse'nin kanaatine gayet parlaktı: Emin bir krallık. Üçüncü Henri ile savaşmadan, Huguenot'larla mücadele, bir krallık ve bu krallığın da meşru kral tarafından onaylanması:

Buna karşılık kendisinden istenen şey, sadece kralın ölümüne kadar beklemek, değil miydi?

Bir yıl bekleyecekti. Hem kimbilir, belki Kralın bir yıldan önce ölmesinin de çarçısı bulunurdu. Sor-
du:

— “Madam, Kralı bulup kendisini parlak bir tö-
renle Louvre sarayına ne zaman getirmemi emreder-
siniz?”

Catherine, düşünmek ister gibi gözlerini kapadı.
Asıl maksadı, gözlerindeki sevinç parlaklığını Guise’-
den saklamaktı.

— “Beraber gideriz, yeğenim,” dedi. “Fakat oğ-
lum geri dönmeden önce Paris’lilerle oturup mese-
leyi konuşmalı. Siz de bu konuşmada, hem kendiniz,
hem de taraftarlarınız için birçok şey isteyebilirsiniz
ve istemelisiniz de... Siz, bizimle birlik olduğunuz
zaman taraftarları-ızın bağlılığına muhtaçsınız. Bu
bağlılığı tehlikeye düşürecek şüpheler uyandırmak-
tan çekinmelisiniz.”

— “Madam, dâhice düşüncelerinize hayranım.
Herşey istediğiniz gibi yapılacaktır. Kendim için de,
Kraldan, Kutsal Birlik Ordusunun komutanlığını
isteyeceğim.”

Catherine alaylı bir neşeyle güldü:

— “Yalnız, birçok kimse size karşı çıkacaktır,
Dük...” Dedi. Sonra karşısındaki perdenin örttüğü
duvardaki yarığa kaçamak bir göz atarak devam etti.

— “Meselâ Papadan yardım istemeniz lâzım.”

Dük de Guise, umursamaz bir tavırla:

— “Papa, artık Fransa’yla uğraşmayı bıraksın da
kilise işlerine baksın,” dedi. “Oğlunuz diine kadar
Papa Sixte-Quint’e pek yüz veriyordu. Halbuki o do-
muz çobanı, yüz verilmeye değer adam değildir. Pa-
pa Sixte-Quint gayet iki yüzlü ve açgözlü bir adam-
dır. Kimbilir, Fransa’dan neler koparmak emelinde-
dir...”

— “Ama, Papanın gücünü inkâr edemeyiz.”

— “Onun eski gücü kalmadı, madam... Bugün onun gücü, istifade edilecek bir hâlde değil... Papa o kadar keyfî davrandı ki kardinaller, kendisinden yüz çevirdiler. Kardinallerin gizli bir toplantısında konuşulan öyle bir mesele var ki...”

Guise, fuzlasını söylemekten çekiniyormuş gibi durmuştu. Catherine:

— “Söyleyiniz,” dedi. “Biz artık barışıp birleşmedik mi?”

— “Söyleyeceğim şey, size son derecede inanılmaz görünür, madam. Ben bile hâlâ inanmakta güçlük çekiyorum. Yalnız şu kadarını biliniz ki Hristiyanlık âleminin Papa Sixte-Quint gibi göze görünen bir başkanı yanında bir de gizli başkanı var. Kutsal Birlik, bu ikinci başkana itaat ediyor, madam... Sixte bana iki milyon vaadetmişti. Hani ya, nerede? Hâlâ gönderecek... Sixte sözde bana, İspanya Kralı Philippe’nin desteğini sağlayacaktı. Oysa Philippe bana yardım değil, surat ediyor. Papa, iki taraflı oyun oynuyor, sırası gelince...”

— “Yâni oğlumdan sonra tahta geçtiğiniz zaman...”

— “Evet, madam, o zaman Sixte, karşısında kendisinden daha kudretli ikinci bir papanın dikildiğini görecektir!”

— “Bu nasıl olur? Papayı mevkiinden mi indireceksiniz?”

— “Neden olmasın? Papayı mevkiinden indirmek işimize yarayacaksa pekâlâ indiririz.”

Catherine, duymaya tahammül edemiyormuş gibi başını salladı:

— “Bu dediklerinizin gerçekleştiğini görmektense Allah canımı alsın, daha iyi... Dünyada istediğim

bir şey var: O da, oğlumun şu son bir-iki aylık ömrünü huzur içinde geçirinesi. O öldükten sonra artık dünyada yapacak işim kalmıyor...”

Guise, saklayamadığı bir sevinç heyecanıyla titredi... Sonra eğilerek kapıya kadar gitti ve dışarıda bekleyen tepeden tırnağa silâhlı maiyetine seslendi:

— “Efendiler! Kraliçe hazretleri bir iç savaşa engel olmak için ellerinden geleni yapacaklarını vaat buyurdular. Yaşasın Kraliçe!”

Guise bu sözleri öyle hükmeden bakışlarla söylemişti ki şaşırıp kalan maiyeti de âdeta zorla ve bir ağızdan:

— “Yaşasın Kraliçe!”

Diye bağırmaktan kendini alamadı. Guise, sözüne devam ederek:

— “Kraliçe hazretleri, Kutsal Birliğimizin isteklerini de krala kabul ettirmeyi vaadetmiş bulunuyorlar!”

Dışarıdakilerin hayreti son haddine varmıştı. Catherine:

— “Efendiler, isteklerinizi birer birer yazarak bana veriniz. Hepsini Krala kabul ettirmeyi vaadedirim. Yakında Genel Kurultayın toplanmasını da sağlamaya çalışacağım.”

Guise tekrar:

— “Yaşasın Kraliçe!”

Diye haykırdı. Adamları da işlerin böyle birdenbire değişmesine iyice şaşmış bir hâlde aynı sözleri tekrarladılar.

Catherine de Médicis, Dük de Guise'yle adamlarının gidişini gülümseyerek seyrettikten sonra mırıldandı:

«Oğlum yaşayacak... Oğlum tahtta oturacak... Aptal Guise! Kibirli budala!... Sen de öleceksin!”

Kraliçe. perdeyi kaldırarak yandaki odaya geçince bütün konuşmayı dinlemiş ve görmüş olan Mösyö Peretti'nin önünde saygıyla eğildi:

— “Kutlu efendimiz, herşeyi duydular ve gördüler mi?...” Diye sordu.

— “Evet kızım, hepsini gördüm ve duydum. Dük de Guise, benim çocukluğumda domuz çobanı olduğuma değinmek istedi. Yalan değil, kızım. Ben domuzları güderek çıraklığımı tamamladıktan sonra insanları idare etmek ustalığına yükseldim...”

Takma adıyla Mösyö Peretti, asıl adıyla Papa Sixte-Quint acı söylüyordu:

— “Ben, papazlıktan kardinalliğe ve oradan da papalığa gelinceye kadar geçen hayatım boyunca insan idaresinin, domuz idaresinden farklı bir şey olmadığını gördüm. Papa Onüçüncü Grégoire'nin ölümünden sonra yeni bir papa seçilmesi söz konusu olduğu zaman da yine domuz çobanlığındaki tecrübelerimden yararlanarak başarıya ulaştım.

Papa, alaylı alaylı gülerek sözlerine ekledi:

— “Biliyor musunuz, papa seçilmesi için toplanan Kardinaller Meclisinde bana ne ad takmışlardı? Bana «sürücü eşeği» derlerdi, kızım. Beni, beli bükük, içi geçmiş bir adam gördükleri için çabucak öleceğime inanmışlardı ve bunun için papalığa seçtiler. Fakat papa olur olmaz nasıl dimdik kesildiğimi görünce ödleri patladı, kızım!.. Onlara öyle bir oyun oynadım ki.. Yalnız, benim tek güvendiğim kardinal olan Cajetan onlar gibi değildi. O, işin içyüzünü anlamıştı: “*Vallahi bizim eşek, öyle eğilerek cennetin anahtarlarını arıyor! Onun beli ihtiyarlıktan bükülmüş filân değil,*” derdi. Cajetan'ı onun için severim. Zekidir. Guise ise, beyinsizin biri... Hâlis domuz yavrusu, kızım...”

Papa, koltuğuna iyice yerleşerek:

— “Kardinaller benden hoşlanmıyorlar,” dedi. “Tabii hoşlanmazlar. Kardinallere zengin olmak imkânı vermedim. Halbuki onlar da ne domuz yavru-larıdır!...” Yoksa başlarına benim gibi bir domuz çobanını seçerler miydi? Fakat hiçbirisi benimle sava-şa cesaret edemedi. Şimdi de başlarına bir kadını ge-çirdiler...

Parmağını tehdit edici bir tavırla kaldırdı. Yüzü korkunç bir ifade aldı:

— “Korkmuyorum,” dedi. “Kimseden korkmuyo- rum! Çünkü Tanrı yardımcımdır.”

Ayağa kalkmış, dinç adımlarla geziniyordu. Bir- denbire Kraliçeye döndü:

— “Oğlunuz, zavallı bir prenstir, madam,” dedi. “Guise, Kralın emri dışında Paris’e gelip de yüz-süz-lüğü, Louvre sarayına girecek kadar artırdığı vakit, mendeburu ortadan kaldırıvermeliydi...”

Papa bir an sustu. Catherine, Sixte’nin, Dük de Guise’yi öldürmek gerektiğini apaçık belirten sözle-rini, kulak kesilmiş, dinliyordu. İhtiyar Sixte, tekrar konuşmaya koyuldu:

— “Dük de Guise, Fransa’da dinsizliğin kökünü kurutmak için benden para istemişti. Bu parayı ha-zırlamıştım. Kardinal Cajetan, altın yüklü otuz ka-tırın Paris’e doğru yola çıktığını size söyleyecektir. Fakat bana böyle bir paraya hiç lâayık olmayan bir Guise tanıttınız, madam... Altınlar tekrar Roma’ya dönecektir.”

Kraliçenin yüreği ferahlamıştı. Papa söylendi:

— “Oğlunuzu pek zayıf bulduğum için bir ara kilisenin kurtarılması hususunda Guise’den yarar-lanmayı düşünmüştüm... Yanıtlığınızı bana ispat et-tiniz, kızım. Peki, ama şimdi bu görevi kime vere-ceğiz?”

Kraliçe dikildi:

— “Bana, aziz pederim,” dedi. “Bana... Ben eski bir savaşıyım... Ve sizden yardım da istemem... Sadece tarafsız kalınız... O zaman benim Guise’yi de, din düşmanlarını da ne hâle getirdiğimi görürsünüz. Benim param var. İstedğim zaman bol adam da bulurum.”

— “Peki kızım, bütün bu dediklerinizi kabul ediyorum.”

— “Şu hâlde kutlu pederim, sarayımda misafir olmayı da kabul edersiniz herhâlde?..”

— “Onu da kabul ederim, kızım... Biraz dinlenmeden yola çıkmaya yaşım zaten elvermez...”

Catherine dışarıya çıkınca Papa Sixte Quint, bir masaya oturarak uzun uzun bir şeyler yazdı. Sonra Cajetan’ı çağırdı. Cajetan, papanın tam güvenini kazanmış bir kardinaldi. Sixte kendisine:

— “Bu emri Paris’ten çıkınca okur ve yakarsın,” dedi.

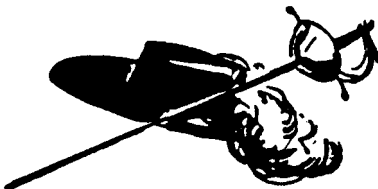
— “Nereye gideceğim, kutlu peder?”

— “Kiliseyi kurtaracak ve Fransa’yı tekrar bize kazandıracak adamı bulmaya gideceksin, Cajetan...”

— “Bu kimmiş, kutlu peder?”

Sixte Quint, Kardinalin gözlerinin içine baktı:

— “Katolikliği kurtaracak olan adam, bir protestandır. İsmi Henri de Bourbon’dur. Şimdilik sadece Navarre Kralı unvanını taşır. Haydi şimdi git, Cajetan...”

SAİZUMA

Şövalye de Pardaillan'la Dük d'Angoulême, Violetta'yı bulmak için Paris'te aramadıkları yer bırakmadılar. Tam üç gün üç gece, Paris kazan, onlar kepçe, dolaştılar. Fakat bir iz bulmaları mümkün olmadı. Charles iyice kederlendi ve:

— “Artık hiç ümidim kalmadı. Onu katiyen bulamayacağız,” dedi.

Bir yandan da gözlerinden sicim gibi yaşlar boşanıyordu. Pardaillan üzgün bakışlarla arkadaşını süzdü:

— “Anneniz, Paris'te size göz kulak olmamı söylediği vakit buraya yükselmek gayesiyle geldiğini sanmıştım. Hattâ, Chaillot sırtlarında size, kral olmanızı da teklif etmiştim.”

Dük d'Angoulême Şövalyenin sözünü kesti:

— “Ben Paris'e Kral olmak için gelmedim, Pardaillan.”

— “Ya niçin geldiniz? İntikam almak için mi?”

Genç Dükün gözleri parlamıştı. Birdenbire ve sâkin bir sesle:

— “Sizden bunu saklamaya çalıştığım hâlde muvaffak olamadım,” dedi. “Ben ne krallık, ne de kimseden öç almak istiyorum. Ben sizin gibi değilim, Pardaillan... Siz kahramansınız... Fakat ben sizin gibi olamam, benim hayatımın büyük acılarla dolu bir tarafı vardır, Pardaillan, bunu size anlatmalıyım.”

Şövalye, odada bir aşağı bir yukarı gezinmekten vazgeçti. Bir koltuğa oturup bacak bacak üstüne at-

tuktan sonra kılıcını dizlerine yerleştirerek Dük d'Angoulême'yi dinlemeye hazırlandı. Genç Dük:

— “Siz bana krallıktan söz edince bir an için taht gözlerimi kamaştırmadı değil,” dedi. “Hattâ birden ne olduğumu unutuverdim. Ben bir piçim, Pardailan...”

şövalye büyük bir nezaket göstererek:

— “Siz kral oğlusunuz,” dedi. “Dük de Guise'nin krallıkta bu kadar da hakkı yok ya...”

— “Kral oğluyum ama, kraliçe oğlu değilim. Pardailan... Bununla annemi küçük gördüğümü sanmayınız. Dünyada annem kadar sevdiğim ikinci bir kadın yoktur. Ben kral oğluyum ama, tahta oturmaya lâıyk bir prens değilim. Çünkü annem, kralın meşru karısı değildi.”

Pardaillan, delikanlıyı ezen düşünceleri silip süpürmek amacıyla şöyle sordu:

— “Ay, siz bu sudan düşünceler yüzünden mi, size bahsettiğim büyük savaştan caydınız?”

— “Yalnız bu kadar değil, Pardailan, benim böyle mücadelelere atılmak içimden gelmiyor. Hattâ diyebilirim ki eğer evlâtlık görevimi kötüye kullanmaktan korkmasanı, Kral Üçüncü Henri'ye kin beslemezdim.”

— “Peki, ya Dük de Guise?..”

— “O başka... Elimden gelse onu, bir kaşık su da boğardım. Fakat bunu, babamın öcünü almak gayesinden çok, Dük'ün, Violetta'ya aç gözlerle bakışına dayanamadığım için yapacağım... şövalye, ben Orléans'tan çıkarken, beni oradan ayırıp buralara getiren duygunun sadece Violetta'ya karşı duyduğum aşk olmadığı kanısındaydım... Daha büyük görevlerim olduğunu sanıyordum. Halbuki aldandığımı anlıyorum. Beni o şehirden koparıp buraya getiren sebep, sadece Violetta'yı tekrar görebilmek dileğiymiş. Gö-

rüyorsunuz ya, Pardaillan, ben size lâayık bir arkadaş değilim. Beni kendi hâlime bırakınız.”

Bu son cümleyi söylerken, Charles'ın gözleri yaşarmıştı. Pardaillan delikanlıya acıdı. Ayağa kalkıp onun elini tuttu ve son derece şefkatli bir sesle:

— “Hayır, dostum,” dedi. “Sizi aşığı görmüyorum. Çünkü bence dünyada duyguların en yükseği aşktır. İnsanlara en az zararı dokunanı odur. Bence sevilen bir genç kızın elde edilmesi, bir tahtın ele geçirilmesinden daha yüce ve daha büyük bir başarıdır. Violetta'nızı sevmeye yerden göğe kadar hakkınız var.

Dük d'Angoulême'nin gözlerinde sevinç parıltıları belirmişti:

— “Sahi mi söylüyorsunuz, Pardaillan... Ya öç duygusu?” Dedi.

— “Öç duygusu, insana, kısa bir zaman için zevk verebilir. Fakat bu zevki aşkla ölçmek, aşkı küçültmek demek olur. Ben, yalnız sizin neden bu kadar üzgün olduğunuzu anlamıyorum. Dünyada çâresi bulunmayan tek şey, ölümdür. Violetta'nız ölmüş olsaydı, o zaman anlardım... Halbuki...”

Charles, yavaşça fısıldadı:

— “Ölmediği ne malûm? Daha kötüsü var. Ya kızcağız, o Guise alçağının kucağına atmışlarsa?..”

— “Atmış bile olsalar, bana inanınız ki, bir kadın gerçekten sevdiği erkek için kendini korumak uğrunda hiçbir fedakârlıktan kaçınmaz. Violetta sizi, gerçekten seviyorsa onu muhakkak görürsünüz.”

Pardaillan gibi zekî ve gözüpek bir savaşıının delikanlıyı teselli etmek için söyledikleri, hakikaten şaşılacak kadar inandırıcı ve güzel sözlerdi. Charles epey bir zaman bu öğütleri dinledikten sonra sâkinleşti. Bir koltuğa uzanarak uyumaya başladı. Gece ol-

muştı. Şövalye, arkadaşına şöyle bir baktıktan sonra yavaşça odadan çıktı. Kendi kendine:

«Ya ben?.. Beni kim teselli etsin?»

Diye mırıldanarak aşağıya indi. Barrés sokağındaki küçük evin solunda ufak bir avlu vardı. Şimdi Pardaillan ile Dük d'Angoulême'nin atları burada duruyordu. Şövalye, avludan geçerken, ahırın kapısında bir saman balyası üstüne oturmuş, dalgın dalgın konuşan iki adam gördü. Bunlar Picouic'le Croasse'ydi. Önce öldürmeye niyetlendikleri, sonra da misafiri oldukları adamı görünce ayağa kalktılar. Şövalye, kendilerine evinde sadece bir gün dinlenmek için izin verdiği hâlde onlar, birkaç gündür yerlerinden kıyılmamışlardı. Halbuki Pardaillan onları unutmuştu ve çoktan gitmiş olduklarını tahmin ediyordu. Neden gitmediklerini sorunca ikisinden de, burada dinlendikleri cevabını aldı. Bunun üzerine söylendi:

— “Neden burada dinleniyor da, başka bir yerde dinlenmiyorsunuz? Hem bu ne dinlenmesi böyle?..”

Picouic:

— “Ah, monsenyör,” dedi, “emin olunuz, öyle yorgunduk ki daha kendimize gelemedik bile... Koskoca arabayı yokuş yukarı iter, üstelik habire sopa yerdik.”

— “E, bu da kolay hazmedilir şey değil hani...”

— “Efendim, evvel Allah biz ne olsa hazmederiz, ama dişimize göre yiyecek bulursak, tabii daha hoşumuza gider.”

— “Peki, burada ne yapıyorsunuz?”

— “Saman balyaları üstünde istirahat ediyoruz... Sonra, Allah sizden razı olsun, uşağa bize yemek vermesini de emretmişsiniz... Yiyip içip yatıp sağlığınıza duâ ediyoruz.”

Pardaillan güldü:

— “Öyle ya, yiyecek bedava, barınacak yer bedava... Bir türlü buradan kopamadınız, demek...”

Croasse, bu soruya üzgün üzgün şu cevabı verdi:

— “Efendim, er-geç buradan sapıtılacağımızı bilmiyor değildik... O zamana kadar Belgodère’den daha insafli bir efendi bulacağımızı ümit ediyorduk...”

Pardaillon’ın gözlerinde bir şimşek çaktı:

— “Hangi Belgodère bu?” Dedi. “Tissanderie sokağında Espérance otelinde oturan cambaz Belgodère mi?”

— “Üstüne bastınız, monsenyör... Ta kendisi... Geçen gece bir ara ortalıktan kaybolunca hemen sıvıştık. Fakat kaçığımıza daha ilk günden pişman oluyorduk ki Allah sizden razı olsun, karşımıza çıktınız da Devinière lokantasında bize harikulâde bir ziyafet çektiniz. Lâkin şu saman balyasının üstünde pineklerken aklıma gelen bir şeyi size söylemeden edemeyeceğim, efendim.”

Şövalye, keyifli keyifli:

— “E, söyle bakalım,” dedi.

— “Bizlere herhâlde bir efendi gerek, monsenyör... Bu efendinin sabahtan akşama kadar bize sopa çekmemesi veya bunu yapsa bile, dayak arasında bir istirahat zamanı bırakıp karnımızı doyurması lâzım... Sonra bu efendi, bizim cesaretimizi, zekâmızı, hünerimizi de...”

Pardaillon:

— “Bunların hepsi sizde var, demek?” Dedi. “Şimdi onları bırakın da, yine Belgodère’ye gelelim. Mademki Belgodère’nin yanındaydınız herhâlde o genç kızın ne olduğunu da bilirsiniz.”

— “Acaba monsenyör, şarkıcı Violetta’dan mı bahsediyorlar?..”

— “Ta kendisi... Ondan bahsediyorum. Belgodère bu kızı neden hep yanında gezdiriyordu?”

— “Vallahi, orasını bilmiyoruz, efendim. Bundan beş yıl kadar önce bizi, arabayla dünya gezisine çıkarıp prensler gibi yaşatmak vaadiyle hizmetine aldığı zaman Violetta ile Saizuma zaten bulunuyorlardı.”

— “Saizuma mı? O da kim?”

— “Bir falcı karı, efendim... Galiba biraz kafadan kontak...”

— “Saizuma da Belgodère’yle birlikte kayıp mı oldu?”

— “Bilmiyoruz efendim. Kaçtığımızdan beri Espérance oteline bir daha uğramadık. Lâkin, monsenyör, teklifimize henüz bir cevap vermediler...”

— “Ha, öyle ya... Size bir efendi lâzımdı. Galiba bu efendi de ben olayım, istiyorsunuz? Hele bu akşam da burada kalın da yarın konuşuruz. Bu Saizuma dediğiniz kadın, acaba Violetta hakkında bir şeyler bilir mi?”

— “Saizuma’nın kafasındakileri bilmeye imkân mı var, efendim? Yüzünü bile doğru dürüst görmedik. Yüzünde hep kırmızı bir maske taşır. Violetta hakkında çok şey bilen Simonne’ydi, ama o zavallı da öldü, efendim.”

Konuşma bu kadarla kaldı. Pardaillan, bir an sessiz ve düşünceli durdu. Sonra Dük d’Angoulême’nin kederini düşündü ve Violetta’yı bulmanın, Mauververt’i bulmaktan daha önemli olduğuna karar vererek yola çıktı. Espérance oteline vardığı zaman, ışıkların söndürülmesi işareti çoktan verilmişti. Fakat Şövalye, otelin altındaki meyhanenin kepenkleri kapalı olduğu ve dışarıya hiç ışık sızmadığı hâlde içeride bir hayli kalabalık bulunduğunu sezmekte gecikmedi. Henüz kapatılmakta olan kapıyı bir itişle açarak içeriye girdi. Dükkânda kadınlı erkekli yirmi kadar sarhoş; kafa çekmekteydi. Şövalye,

belki bir haber alabilirim ümidiyle bir masaya çökünce hemen hepsi sokak hırsızı, çapulcu ve fahişelerden ibaret olan bir topluluktan ayrılan güzelce bir kız, Pardaillan'ın masasına koştı. Şövalyenin karşısına oturup dirseklerini masaya dayadı ve gülmeye başladı. Pardaillan'ın ses çıkarmadığını görünce nihayet dayanamadı:

— “Güzel asîlzadem,” dedi, “bana bir şey ısmarlamayacak mısınız?..”

Fakat tam bu sırada kızın ayrıldığı sarhoş kalabalığından bir adam bağırdı:

— “Loïse, buraya gel... Yoksa karışmam ha!..”

Şövalye bu adı duyunca titremişti. Duyduğu isim, içindeki acı hâtıraları uyandırmıştı.”

Fahişeye:

— “Adın Loïse mi?” Dedi.

— “Evet, asîlzadem.”

Bu cevap, Şövalyenin önündeki kadehi bir dikişte boşaltmasına yetti. İlerideki ayyaş yine sesleniyordu:

— “Gel diyorum, yoksa ben oraya gelirim ha!”

— “Geliyorum, Rougeaud... Bırak da şu akşamki nafakamı çıkarayım.”

Pardaillan, yumuşak ve hülyâlı bakışlarla:

— “Al şu eküyü de, âşığın Rougeaud ile iç,” dedi.

Kız bu cömertliğe şaşırmıştı. Ne yapacağını bilemiyormuş gibi duraladıktan sonra:

— “Karşıdaki evde oturuyorum,” dedi.

Pardaillan, meyhaneciyle konuşup kendisinden, Saizuma hakkında bilgi almayı düşünüyordu. Fakat ayyaşlar ondan önce davranarak meyhaneciye seslendiler:

— “Hey, şeytan herif! Getir şu kırmızı maskeli çingene karısını da falımıza baksın.”

Pardaillan kimi istediklerini anlamamıştı; meyhaneciye:

— “Kimdir bu kırmızı maskeli kadın?” Diye sordu.

— “Efendim, bana rehine olarak bırakılan bir deli karı var da...”

— “Rehine olarak bırakılan kadın mı? O da nasıl şey öyle?..”

— “Birkaç gün önce otele bir cambaz kumpanyası gelmişti. Her biri üç-beş kişilik yemek yiyor, bir o kadar da içiyordu. Adamlar gırtlığa kadar borçlandıktan sonra teker teker ortadan kaybolmasınlar mı? Fakat sıvışırken falcı kadını beraberlerinde götürmeyi unutmuşlar... Ben de onu burada alıkoydum. Müşterilerin falına baktırıyor ve böylece borçlarını ödetiyorum.”

Meyhaneci bu bilgileri verirken ayyaşlar da falcı kadını getirtmek için gürültü patırdıyı gittikçe artırıyorlardı. Meyhanecinin, dükkânın arka kapısında gözden kaybolmasıyla yanında çingene karısıyla belirmesi bir oldu.

Sarhoşlar, falcı kadını görünce sesizleşmişlerdi. Saizuma, çizgili elbisesine bürünmüş, güzel sarı saçlarını omuzlarına dökmüştü.

Ayyaş kalabalığı arasında şimdi bir tartışma başlamıştı. Saizuma, kendi hayatını mı anlatsındı, yoksa fala mı baksındı. Fakat Saizuma, bu tartışmaya aldırmadan bir fahişenin elini alarak baktı:

— “Ömrün uzun,” dedi. “Ama, senin için ne zenginlik, ne de saadet görünüyor.”

Fahişe yanıp yakıldı:

— “Hay Allah kahretsin! Ömrümden birkaç yıl vereydim de biraz param olsaydı.”

Bu sırada ayyaşların en zorbası Rougeaud da elini uzatmıştı.

Saizuma:

— “Senin kanın akacak. Gözünü aç...” Dedi. “Senin hançerine üstün gelecek bir kılıç var.”

— “Haydi oradan... Atıp durma, sihirbaz karı... Paris’te benim hançerime üstün gelecek kılıç mı olurmuş?”

— “Ben sana bu kadar söylerim.”

Rougeaud, masaya müthiş bir yumruk indirerek ayağa fırladı. Çingeneyi kolundan tutarak:

— “Uğursuz karı, sözünü geri al,” dedi. “Eğer almazsan şimdi pis kanını şuracığa akıtırim!”

Rougeaud, arkadaşları arasında kabadayı geçiniyordu. Kimse kendisine ses çıkaramıyordu. Sarhoş herif, çingene karısının, kendisini büyülediğini sanmış, hırpalamaya başlamıştı. Fakat tam bu sırada omuzuna balyoz gibi bir yumruk inince sallandı ve hızla arkasına döndü:

— “Vay vay... Loïse’nin âşığıymış be!..” Dedi.

Pardaïllan bu söze aldırmadı. Haydudun elinden kurtardığı kadını kendi masasına kadar götürdü ve hiçbir şey olmamış gibi sâkin:

— “Madam,” dedi, “benim de falıma bakar mısınız?”

Saizuma birden titredi:

— “Madam mı dediniz? Yıllar var ki bana bu sözü söyleyen olmadı. Çok önceleri evet, çok önceleri söylerlerdi.”

Pardaïllan dikkat kesilmiş, dinliyordu. Fakat tam bu sırada Rougeaud Şövalyenin nişanına haykırdı:

— “Bu karının, senin falına bakması hoşuma gitmiyor!”

Pardaillan, yavaş yavaş başını kaldırdı:

— “Dostum, sana faydalı bir nasihat vereyim mi?”

— “Benim nasihate ihtiyacım yok. Burada senin ne işin var? Sizin gibi kibarlar, buraya benden izin almadan giremezler. Hemen buradan bas git...”

Rougeaud, sâkin konuşuyordu. Fakat meyhanedekiler bu sükûnetin altında ne müthiş bir hiddetin saklı olduğunu biliyorlardı. Pardaillan:

— “Ya gitmezsem?” Dedi.

Haydut bağırdı:

— “Ben seni kulağından tutar, kapı dışarı ederim.”

Haydut böyle diyerek iki elini havaya kaldırmış, Pardaillan’a yaklaşırken, meyhanedekiler, yabancı-nın başına gelecek felâketin korkusuyla titriyorlardı. Fakat Rougeaud, ellerini uzatmaya vakit bulamadan göğsüne yaldırım hızıyla öyle bir yumruk inmişti ki sendeleyip masalardan birine çarptı ve masayla birlikte yere yuvarlandı. Ne var ki Rougeaud dayanıklı adamdı. Düşmesiyle kalkması bir oldu. Arkadaşlarına:

— “Haydi!” Diye emir verdi. “Gebertin şu asilzadeyi!..”

Haydutlar, hep birden hançerlerini çekip hücumla hazırlanmışlar, fahişeler de tehlike alanından mümkün olduğu kadar uzağa, bir köşeye çekilmişlerdi. Fakat meyhanedekiler, birdenbire yerlerine mihlanmış gibi kalakaldılar. Pardaillan, Rougeaud’u kısıkrak yakalamış, havaya kaldırdıktan sonra bir masanın üstüne yatırmış, bir eliyle boğazına basarken ötekiyle de hançerini çekip göğsüne dayamıştı. Kendisine saldıranlara:

— “Bir adım atarsanız, bana bu mendeburun canını aldırtmış olursunuz,” dedi.

Rougeaud, bu demir pençe altında neye uğradığını şaşırmış, hiddetinden kuduracak hâle gelmişti. Bir yandan kıvranırken bir yandan da arkadaşlarına bağınyordu:

— “İleri! Atılın be!..”

Pardaillan'ın hançeri Rougeaud'un göğsüne saplanıverdi ve oluk gibi kan fışkırdı.

Haydutlar, bu hâli görünce biraz gerilediler. Rougeaud, son bir gayretle kurtulmak istedi ve hırıltılı bir sesle:

— “Yetişin! Ölüyorum... Ölü...” Diye bildi.

Arkadaşlarından en azılıları küfürler savurarak atıldılar. Fakat Pardaillan, haydudu kavradı ve birkaç adım geriledikten sonra kaldırdığı gibi saldıranların üstüne fırlatıverdi. Altı hayduttan dördü koca Rougeaud'un vücut darbesiyle yerlere serildiler. Fahişeler, sevinç içinde:

— “Yaşasın güzel asîlzade!” Diye bağınytılar.

Haydutlar, fena hâlde ürkmüşlerdi. Kaçışmaya başladılar... Kaçarken başlarını çevirerek Şövalyeye bakanlar, Pardaillan'ı, kollarını kavuşturmuş, güler bir hâlde görünce daha beter ürktüler. İçlerinden:

— “Şeytan mıdır, nedir?” Diyenler oldu.

Pardaillan sâkin sâkin, Saizuma'ya döndü:

— “Madam, size bir hizmette bulunabilir miyim?” Diye sordu.

— “Beni buradan götürünüz.”

Pardaillan ayağa kalktı ve meyhaneciye seslendi:

— “Kapıyı aç!..”

Fakat meyhaneciden önce birkaç müşteri daha çevik davranmış, kapıyı açmışlardı. Pardaillan gülümsemi. Saizuma'nın elinden tutarak salonu, kendisine korkuyla yol veren haydutların arasından boydan boya geçti. Yerde Rougeaud'un kanlı ve baygın vü-

cudu yatıyordu. Loïse, ağlayarak yaralı haydudun başına soğuk su döküyordu.

Pardaïllan, fahişeye bir altın uzatarak:

— “Bana darılma,” dedi. “Ölmedi. Birazdan kendine gelir. Bu parayı sana, adın *Loïse* olduğu için veriyorum.”

Meyhaneden ayrılmadan önce cebinden çıkardığı bir avuç gümüş ve bakır parayı ortalığa serpererek:

— “Bir daha böyle bir şey yaparsanız, cezanız çok ağır olur, Şövalye de Pardaïllan, bu seferlik sizi affetti,” dedi.

Pardaïllan, Saizuma ile dışarıya çıkarken, meyhanenin içinde de altalta, üstüste, bir para kapışmasıdır başlamıştı.

Gece karanlıktı. Şehir, derin bir uykuya dalmıştı. Dar sokaklardan epey bir zaman yürüdüler. Pardaïllan birdenbire:

— “İşte sizi o meyhaneden çıkardım. Şimdi gideceğiniz bir yer var mı?” Diye sordu. “İsterseniz benimle beraber gelin. Sizi bir yere misafir edeyim. O evin sahibi madam sizi teselli eder.”

Saizuma başını salladı:

— “Ben içinde acı çektiğim ve hâlâ da çekmekte olduğum bu şehirden çıkıp gitmek istiyorum,” dedi. “Beni buradan çıkarınız. Çıkarmazsanız, size lânet okurum!”

Kadının acıklı sesi, Pardaïllan’ı çok duygulandırmıştı:

— “Peki,” dedi, “benimle gelin.”

Yürüyerek Montmartre kapısına kadar geldiler. Pardaïllan, oradaki nöbetçi çavuşa biraz bahşış vererek kapıyı açtırttı. Birlikte şehirden çıktılar. Şimdi Montmartre sırtına doğrulmuşlardı. Şövalye, yolda düşündü: «*Croasse ile Picouic yalan söylememişler.*

Bu kadın deli... Ağzından bir lâf almak mümkün değil.»

Fakat yine de kadına bir şeyler sormaktan kendini alamadı:

— “Çoktandır Belgodère'nin yanında mısınız?”

— “Evet. Çok kötü bir adamdır o. Fakat kardinal kadar değil...”

— “Ya Violetta?.. Onu da tanırırsınız herhâlde değil mi?”

— “Onu tanımıyorum. Tanımak da istemiyorum!”

Pardaillan şaşırdı:

— “Neden? Onu sevmiyor musunuz?.. Halbuki pek iyi bir kızdır.”

— “Onun yüzüne baktıkça acı duyuyorum. O bana çok şeyler hatırlatıyor. Acı şeyler... Ondan bahsetmeyelim, rica ederim.”

Pardaillan, kadını Montmartre tepesine çıkarmıştı. Zavallıyı oradaki manastırda misafir bırakmak ve rahat bir yürekle tekrar Paris'e dönmek istiyordu. Kadına:

— “Şimdi sizi, kimsesizleri misafir eden temiz bir yere götüreceğim,” dedi. “Birkaç gün orada dinlenin. Sonra yine gelir, sizi alırım.”

— “Sahi mi? Yine gelip alacak mısınız? Siz, çok iyi yürekli bir insansınız!”

Pardaillan, manastırın kapısını çaldı. Açan kadın, Şövalye'ye o kadar garip ve dâvetkâr bir tarzda gülümsedi ki Pardaillan şaşırdı:

— “Burası Bénédictines Manastırı değil mi?” Diye sordu.

— “Evet efendim. Sayın annemiz Claudine de Beauvilliers idaresindeki Bénédictines Manastırı burasıdır.”

— “Söylediğiniz ismi hatırlamıyorum. Buraya bir kadını birkaç gün misafir etmeniz ricasıyla gelmiştim.”

Üstünde rahibe elbisesi taşımamasına rağmen sörlerden olduğu anlaşılan kadın, Saizuma'ya baktı:

— “Annemiz Claudine de Beauvilliers bu gibi dinsizlerin, manastırın özel bir kısmına alınmasını uygun görür,” dedi. “Ben de kendisini oraya götüreceğim.”

— “Zaten bir-iki gün sonra gelip kendisini alacağım.”

— “Ne zaman isterseniz, asilzadem.”

Saizuma içeriye girdi. Kıyafetsiz rahibe, Şövalye-yi hayrette bırakan mânâlı bir gülümseyişle kapıyı kapadı. Pardaillan da bu acayip manastırı ve rahibesini düşünce düşünce Paris'e döndü.

JACQUES CLÉMENTE GÖRÜNEN MELEK

Fausta'nın, Paris'in göbeğindeki, dışı harap, içi-
risi bir saray kadar muhteşem konağında, vak-
tiyle Pardaillan'ın kabul edildiği küçük salon-
dayız. Bu salonda Fausta ile, evvelce kendisini
Pressoir-de-Fer adlı gizli zevk evinde gördüğümüz,
Montmartre Manastırı başrahibesi Claudine de Beau-
villiers, başbaşa vermişler, konuşuyorlardı. Bu ko-
nuşma, epeydir devam etmekteydi. Fausta, bir an
sustuktan sonra sordu:

— “Şarkıcı kız da manastırda, değil mi?”

— “Evet efendim. Kendisini manastırın emin bir
yerine koyduktan başka, başına Belgodère'yi nöbetçi
diktim. Yalnız kafamı kurcalayan bir şey var, ma-
dam: Bu Violetta ölüme mi mahkûm?”

— “Evet. Fakat öldürülmeden önce kirlenmesi,
namusunu ve şerefini kaybetmesi, bekâretiyle övüne-
meyecek bir duruma gelmesi lâzım. Bu işi siz yolu-
na koyacaksınız. Anlaşıldı mı?..”

Claudine, utanmış gibi kızararak eğildikten sonra
salondan çıktı. Fausta:

«Bir de kızarıp bozarıyor,» diye düşündü. «Yeme-
dikleri halt kalmaz, sonra da bunun lâfını etmeye ge-
lince, utanırlar... Ben henüz erkek yüzü görmemiş
olduğum hâlde, bütün bunların utanır göründükle-
ri üzerinde serbestçe konuşmaktan çekinmem.»

Fausta, salonda bir aşağı bir yukarı gezinerek, dü-
şünmeye devam etti:

«Ben neden başka kadınlara benzemiyorum? Çün-
kü yeryüzünde başarılacak ödevlerim var. Eğer kal-

bimde herhangi bir erkeğe karşı ufaklık bir zaaf belirirse, o kalbi, elimle söker atarım...»

Mermer beyazlığındaki güzel ve düzgün elleriyle göğsünü paralayacakmış gibi sıktı. Sonra sâkinleşerek gülümsedi. Kendine sonsuz bir güven duydu. Tam bu sırada içeriye gayet güzel ve neşeli bir genç kadın, gülümseyerek girmişti. Kadının çok serbest, ve hareketli bir görünüşü vardı. Bu yüzden, bir ayağının hafifçe aksamakta olduğu zor farkediliyordu. Bu kadın, Marie de Lorraine, Düşes de Montpensier'di. Yâni Dük de Guise'nin kız kardeşiydi. Fausta onu görünce candan bir tavırla sordu:

— “Ne o?.. Yüzünüzden anladığıma göre önemli haberleriniz var galiba? İyi haberler mi bâri?..”

Kadın, bir koltuğa oturdu:

— “Hem iyi, hem de kötü haberlerim var,” dedi.

— “Öyleyse önce şu kötü haberleri bir sıralayın bakalım...”

— “Efendim, kötü haberlerim, ağabeyimle ilgili olanlar... Dük de Guise, Catherine Médicis ile uyuşmuş... Bu yetmiyormuş gibi, küçük şarkıcı kıza olan ilgisi kızın ortadan kaybolmasıyla bir kat daha arttı.”

Fausta'nın bakışları karanlıklaştı. Düşes de Montpensier:

— “Anladığıma göre ağabeyim Dük de Guise, Kraliçe Catherine'yi avucuna almış,” dedi. “Plânını bana da anlattı. Ana Kraliçeye boyun eğerek gibi görünerek Kral Üçüncü Henri'ye yanaşacak... Kendisiyle konuşup anlaşmak istediğini söyleyecek. Bu sırada yanında en cesur adamları bulunacak, madam... Ben de tabii bunlar arasında olacağım... Bu fırsat elimize geçince, Henri'yi yakalayıp bir manastıra tıkacağız. Tabii, manastıra girerken saçlarını da keseceğiz!”

Düşes de Montpensier, bir kahkaha attı. Fausta ciddi duruyordu. Beriki:

— “Hem de Henri'nin saçlarını ben kendi elimle keseceğim,” dedi. “Bakın madam, makasımı hazırladım bile...”

Marie de Lorraine, boynunda bir zincirle asılı duran altın makası gösterdi.

Fausta sordu:

— “Kral Üçüncü Henri'ye bu kadar kırgınsınız demek?”

— “Elbette kırgınım... Bütün saray halkının önünde bana, ayakkabılarımdan birinin ökçesini, ötekinden daha yüksek yaptırmamın doğru olacağını söylemişti. Kaba herif!.. Saray halkı yüzüme gülerken, ben hiddetimden hüngür hüngür ağlamıştım!..”

Küçük ve sevimli Düşesin gözlerinde yaşlar belirmişti. Teselli bekleyen bir tavırla Fausta'ya sordu:

— “Söyleyin, rica ederim. Ben çok topallıyor muyum, Allahaşkınıza?..”

Bir yandan da ayağa kalkarak gayet çabuk birkaç adım attı. Fausta:

— “Hayır, güzelim asla topallamıyorsunuz,” dedi. “Böyle bir şeyi iddia etmek için insanda kafa olmamalı...”

Düşes de Montpensier, memnun bir tavırla durdu. Kendisinin söylemediği, Fausta'nın da bilmezlikten geldiği bir şey varsa o da, güzel Düşes'in vaktiyle Henri için yanıp tutuştuğu hâlde, onun tarafından şiddetle reddedilmiş olmasıydı. Hiç şüphesiz, Üçüncü Henri'ye beslediği kin de bundan ileri geliyordu. Fausta sordu:

— “Başka ne haberleriniz var?”

— “Annem Paris'e geldi madam.”

— “Yal.. Demek Düşes de Nemours burada öyle mi?”

— “Evet burada. Kendisi Sixte’yle görüştükten sonra o hain ihtiyara müthiş kin bağlamış. Anneme gizlice seçilen yeni papadan bahsettim. Bana derhal bu papanın tarafını tutacağını söyledi. Yalnız yeni papayı tanımak istiyor...”

Fausta çok memnun olmuştu:

— “Bak, bu cidden iyi bir haber,” dedi. “Ben ona yeni papayı tanıtırım. Başka ne haber var?”

— “Kötü bir haber daha var efendim. Dük de Guise, karısı Catherine de Clèves’le barıştı. Daha doğrusu karısını, iki saatlik bir kavgadan sonra affetti. Ben bu kavgayı şöyle biraz dinledim. Düşes, Kont de Loignes’in öldüğünden, artık çulğnlıklarına son verdiğinden bahsetti. Ağabeyim de kendisini Lorraine’ye sürdü ve iş böylece kapandı.

— “Ağabeyiniz pek yufka yürekli bir adam, Marie!..”

— “Bana kalırsa ağabeyim karısına pek ilgi duymuyor. Şimdi akıllı fikri hep o şarkıcı kızda... Paris’i allak bullak edip onu bulacağına yemin ediyor...”

Fausta’nın yüzünde hafif bir gülümseme belirdi. Epey bir zaman düşündükten sonra:

— “Ben ağabeyinizle kraliçenin ne konuştuğunu biliyorum,” dedi. “Ağabeyiniz bu işte fena atladı.”

— “Nasıl olur Madam?”

— “Ne Yazık ki böyle oldu. Dük de Guise, Üçüncü Henri ölünceye kadar uslu oturacağına söz verdi.”

— “Yâni Paris’lilere ve Kutsal Birliğe ihanet mi etti demek istiyorsunuz?”

— “Bu ihanet değildir, Marie... Buna siyaset derler... Ağabeyiniz ava giderken avlandı. Bir yıl, Üçüncü Henri ölecek diye bekleyecek!..”

Düşes de Montpensier'in keyfi kaçmıştı:

— “Vah vah!.. Demek Henri'den öç alamayacağım!..”

Fausta, karşısındakinin yüzüne dikkatle baktı:

— “Hayır!..” Dedi. “Eğer bana inanıyorsanız...”

— “Size inanıyorum, Madam!.. Siz benim gerçek kraliçemsiniz... Ne emrederseniz yaparım...”

— “Şu hâlde Fransa kralının ölmesi lâzım geldiğinde benimle hemfikir misiniz?..”

— “Tamamiyle madam!..”

— “Zaten Fransa kralı, tarafımdan idama mahkûm edilmiştir!”

Düşes heyecanla:

— “Peki onu kim idam edecek?” Diye sordu.

— “Siz, Marie!..”

Düşes sapsarı kesilmişti. Fausta soğuk bir tavırla:

— “Meseleyi anlatayım,” dedi. “Dük de Guise, Catherine de Médicis'e Henri'nin ölümünü bekleyeceğine dair söz verdi. Ana kraliçe de ona, Henri'nin ölümünden sonra kral seçileceğini vaadetti. Fakat bütün bunlar boş lâf... Üçüncü Henri daha on yıl yaşayabilir. İhtiyar kraliçe vakit kazanmak ve bu arada Guise ailesinin kökünü kurutmak istiyor!.. Vakit geçmeden işe başlamak, yoksa ölümlerden ölüm beğenmek gerekecek Marie!..”

Marie de Montpensier titredi:

— “Ben insan canına kıyamam!.. Ellerimle onu nasıl öldürürüm?”

— “Halbuki şu güzel başınızı cellât satırı altına yatırırken Üçüncü Henri'nin kılı bile kıpırdamaz. Guise ailesi, Fransa kralıyla mücadelede çok ileri gitti. Bu yoldan geri dönemez. Ya siz mahvolacaksınız ya da Valois hanedanı sönecek. Bu bir ölüm-ka-

lım savaşıdır... Ama siz hâlâ insan öldüremeyeceğiniz inancındaysanız, ben ne diyeyim? Haydi, güle güle Marie..."

Düşes de Montpensier bembeyaz kesilen bir yüzle:
— "Durun, durun," dedi. "Mademki iş böyle... O hâlde Henri'yi kendi ellerimle öldürürüm!.."

— "Demek aklınız kesti. Halbuki bence o güzel ellerinizi kana bulamanız hiç doğru değil... İçinizdeki intikam hissini başka birine aşılısanız, olmaz mı?"

Düşes heyecandan pürüzlenen bir sesle:

— "Böyle bir sırrı kime açabilirim?" Dedi. "Sır vereceğim kimsenin de kalbinde kral ailesine karşı büyük bir kin yatması lâzım gelmez mi?"

— "Aşk, herşeyi yaptırır... Size âşık birisi de yok değil..."

— "Yoksa Jacques'ten mi bahsediyorsunuz?"

Fausta birdenbire sert bir tavır takındı:

— "Evet," dedi. "Bu işi rahip Jacques Clément yapar. Sizi deli gibi seviyor. Size tanrı gibi tapıyor... Onun yüreğine bu intikam hissini aşılayabilirsiniz..."

Düşes mahzun mahzun gülerek:

— "Zavallı Jacques," diye söylendi.

Fausta ise işin peşini bırakmadı:

— "Sizi küçük düşüren adamın ölmesini, ağabeyinizin Fransa tahtına oturmasını, sarayın en güzel kadını olmayı istemez misiniz?"

— "İsterim!.."

— "O hâlde hiç durmayın kızım... Hemen dediklerimi yapmaya koşun!.."

Düşes, zihni allak bullak olmuş bir hâlde eğildi:

— "Ah, Madam," dedi. "Kendisinde müthiş inandırma kudreti bulunan; insanı eninde sonunda hâki-

miyeti altına alan bir kadınsınız... Kimsiniz Allahaşkına, kimsiniz?..”

Fausta hükmeder bir tavırla:

— “Ben,” dedi, “gizli Kardinaller Meclisi’nin Fransa’ya gönderdiği, bundan böyle kilisenin mukadderatını koruyacak olan Papa Birinci Fausta’yım!”

Düşes de Montpensier şaşkına dönmüş bir hâlde geriledi. Karşısındaki kadını o kadar yüksek, o kadar erişilmez bir seviyede gördü ki elinde olmaksızın diz çöktü. Fausta ona doğru bir adım attı. Düşesi yerden kaldırarak alnından öptü ve:

— “Haydi, şimdi gidin kızım,” dedi. “Siz benim meleklerimden biri olacaksınız!..”

Düşes bir köle gibi itaatkâr, çıkıp gitti.

Jacobin mezhebinden papazların manastırı, Saint-Jacques sokağında şehir surlarının bitişiğindeydi. Manastırın başkanı Bourgoing adlı bir rahipti. İyi kalpli olduğu söylenirdi, ama sözünü hiç sakınmadığı için pek sevilmezdi. Bütün rahipler gibi o da gırtlığına ve rahatına düşkün bir adamdı.

Bu gece, başrahip Bourgoing ellerini koca göbeği üstünde kavuşturmuş, koltuğunda oturuyor ve karşısında, ayakta duran, soluk benizli, zayıf bir genç rahibin anlattıklarını dinliyordu. Bir ara sordu:

— “Yüreğinize dadanan kötü ruhlara yenilmediğinizi umarım Jacques!..”

Rahip üzgün bir tavırla:

— “Yenilmedim, efendim,” dedi. “Kendimi tam kötülük şeytanının eline teslim edeceğimi sırada aklım başıma geldi... Tanrı beni korudu ve o rezalet yuvasından kaçıp kurtuldum!..”

— “Aferin Jacques! Çok iyi yapmışsınız. Şu hâlde günah işlemiş sayılmazsınız!.. Fakat günaha teşebbüs etmek de bir suçtur. Dört gün sadet etmek ve

suyla oruç tutacaksınız. Geceleri üç defa tövbe duâsını okursunuz. Tanrı suçunuzu bağışlar... Haydi, hemen oruca ve tövbe duâlarına başlayınız!..”

Jacques Clément eğilerek çıktı. O çıkar çıkmaz, başrahip hemen ayağa kalkarak kapıyı açtı. Kapının eşiğinde baştan aşağıya siyahlar giyinmiş bir kadın belirmişti. Bu kadın, Düşes de Montpensier idi. Başrahip Bourgoing:

— “İşittiniz mi?” Dedi.

Düşes içini çekti:

— “Zavallı, günahtan pek korkuyor. Fakat ya benimle işleyeceği günaha dayanamazsa?..”

Manastır başkanı içini çekerek düşesin güzel yüzüne, çekici vücuduna baktı:

— “Ah, Madam,” dedi. “Benim de günaha dayanıp dayanamayacağımı bir deneseniz...”

Fakat hemen kendini toparladı ve taşıdığı başrahip kılığına yaraşır bir ağırbaşlılık takınarak:

— “Ah!” Diye söylendi. “Kilisemizi korumak için daha ne gibi çarelere başvuracağız yârabhi?..”

Dilber düşes bir koltuğa oturmuştu. Başrahip de, kadını yiyecekmişçesine süzerek karşısına geçti. Uzun uzun konuştular.

Jacques Clément hücresinde, Pressoir-de-Fer otelinde işlediği günahı affettirmek için harıl harıl duâ etmekle beraber düşesin hayalini bir türlü gözlerinin önünden silemiyordu. Başrahibin verdiği emir üzerine akşam duâsında, manastırın kilisesine toplanan bütün rahipler Jacques Clément’in vicdanının istirahatı için duâ ettiler.

Jacques Clément kürsüye çıkarak günahı nasıl işlediğini anlatmak suretiyle öbür meslek arkadaşlarını da uyarmaktı. Fakat sıra, yediği yemeklerin, içtiği içkilerin tarifine gelince dinleyiciler arasında

bir hareket belirdi ve ağız şapırtıları duyuldu. Kara ekmek yemek ve kötü şarap içmekle ömür geçiren manastır yerlileri bu iştah verici hikâyeye dayanamamışlardı. Hele genç papazın, gördüğü açık saçık kadınları anlatışı bütün papazları heyecandan heyecana düşürdü. Ne çâre ki başrahibin lâfı keserek:

— “Duâ edelim...”

Diye bağırması âdeta pişmiş aşı soğuk su katıyordu. Bu hikâyeye bitince duâ edildi ve sonunda başrahip:

— “Kardeşlerim.” Dedi. “Hepiniz hücrelerinize çekilerek yedi defa *Pater* ve yedi defa da *Ave* duâsı okuyunuz... Jacques Clément kardeşinize gelince kendi bu gece yarısına kadar kilisede kalıp ibadetle vakit geçirebilir.”

Bütün rahipler, başları öne eğik, elleri göğüslerinde, dinledikleri günah hikâyesinin hayâliyle dalgın bir hâlde kiliseden çıktılar. Arkalarından başrahip de bütün ışıkları söndürerek kilisede tek bir kandili yanık bıraktıktan sonra çekildi.

Jacques Clément, loş kilisede yalnız kalınca secdeye kapanarak duâ etmeye başladı.

Başrahip, Jacques Clément’e oruç emretmişti, ama günahkâr rahip günlerden beri hiçbir şey yemiyordu. Yüzü sararmıştı ve ateşli gözleri pırıl pırıl parlıyordu. Bazan bütün vücudunu bir titremedir alıyordu. O kadar uğraştığı hâlde gözlerinin önündeki hayâli bir türlü silemiyordu. Bu hayâl bir kadının hayâli miydi? Evet onun, Düşes de Montpensier’in hayâli... Bu kadın, rahibe, bir aşk tanrıçası gibi yüce ve güzel görünüyordu.

Jacques Clément orucun etkisiyle sersemlemişti. Bu sersemliğe, çılgınca aşk hayâlleri de katılınca rahip sayıklamaya başlamış ve ne söylediğini bilmez hâle gelmişti.

Tam bu sırada kilisenin bir ucundan birtakım gürültüler duyarak başını secdeden kaldırdı ve duâyı kesip dikkatle kulak verdi. Bu gürültü, kilise saatinin onikiyi çalan sesinden başka bir şey değildi. Jacques Clément, kulağı kırışte, saat darbelerini saydı: “Bir... iki... onbir... oniki...” İçini bir korku ürpertisi sarmıştı. Bu karanlık kilisede yapayalnızdı. Yüreğinde garip kuruntular doğuyordu.

Anızın, mihrabın yanında bulunan ölü mahzenlerine inen kapının açıldığını görür gibi oldu. Olduğu yerde dehşetten donmuş gibi kalakaldı. Açılan kapıda kutsal bir ışık, bir nur belirmişti. Jacques, bu kapıdan bir ruh çıkacak diye bekliyordu. Ruh çıkmadı, fakat nurdan bir hâle içinde harikulâde güzel bir kadın yüzü belirdi. Genç, tapılacak kadar güzel, sarı saçlarını omuzlarına dökmüş, beyazlar içinde bir kadın... Bu kadının elinde kınsız bir hançer de vardı ve hançer, ışıktaki parıl parıl yanıyordu.

Jacques Clément bu kadının, sevgilisi Marie De Montpensier’e son derece benzediğini görerek hayret etti. Korkusu geçmiş, fakat şaşkınlığı gittikçe artmıştı. Kısık bir sesle boğuk boğuk sordu:

— “Sen kimsin? Sevgilimin hayâli misin? Ölümsüz bir ruh musun? Yoksa beni azaba sokmak için cehennemden mi çıktın?...”

Hayalin dudakları kıpırdadı. Gayet tatlı, billûr gibi bir sesle:

— “Korkma Jacques Clément... Ben cehennemden çıkma değilim,” dedi.

— “Öyleyse kimsin?”

— “Ben Tanrının emirlerini yerine getiren meleklerden biriyim...”

Papaz, kendinden geçmiş gibiydi:

— “O hâlde bana neden bu kılıkla göründün?”
Diye sordu.

— “Çünkü sen, sevdiğinin yüzünü karşında görmekten hoşlanırsın. Tanrı senin duâlarını kabul etti. Beni sana bu kılıkla göndererek o kadını sevmene izin verdiğini belirtmek istedi.”

Jacques Clément sevinçle inledi. Hayâl sözüne devam ediyordu.

— “Yalnız, Tanrının emirlerini yerine getirmen şartıyla...”

Papaz, coşarak:

— “Söyle, ey kutsal melek!... Ey güzel sesini dinlemeye doyamadığım varlık!...” Diye bağırdı.

Hayâl, hafiften alaylı bir gülüşle söylendi:

— “Jacques Clément! Cennette yerin hazırlanmaktadır. Dünyada da sana mutlu bir aşk sunulacaktır. Fakat bunlara karşılık sen de Fransız milletini, Tanrının sevgili kullarını kurtaracak ulu bir görevi başaracaksın!.. Sana Valois hanedanının son erkeğini idam etme vazifesi verilmiştir. O zâlim kral, senin elinle ölecektir!..”

Hayâl bu sözleri söyledikten sonra birdenbire kaybolmuş, nur sönmüş, herşey karanlığa karışıp gitmişti. Papaz, tekrar taşlara kapanmıştı. Rahibin biraz evvelki korkusu yeniden başgöstermişti. Kaçmak istiyor, lâkin yerinden bile kıpırdıyamıyordu. Bütün vücudu tir tir titriyordu.

Zorlukla aklını başına toplayınca deminki hayâlin bir kuruntu olup olmadığını düşündü. Ölü mahzeninin kapısının kapalı olduğunu gördü. Herşey yerli yerindeydi. Rahip canı sıkılarak mırıldandı:

“Yazık! Ne güzel rüyaydı!... Bana sevmek hakkı bahşediliyordu.”

Fakat tam yürümeye koyulduğu sırada ayağının bir şeye çarptığını hissoderek eğildi. Bakar bakmaz, dehşet içinde kaldı. Bu, meleğin elinde gördüğü han-

çerdi! Demek ki melek varlığını ispat etmek için bu hançeri orada bırakmıştı. Jacques Clément, hançeri elinde sıktı ve söylendi:

«Demek gördüklerim rüya değil, gerçekmiş... Demek, Tanrı bana şahiden sevmek hakkını verdi... Demek, Kral Üçüncü Henri'yi bu silâhla öldürecekmişim... Tanrının hediyesi olan bu silâhla!...»

SAINT-ROCH DEĞİRMENİ

Picouic'le Croasse uğraşa uğraşa Pardaillan'la Dük d'Angoulême'ye kendilerini uşak olarak kabul ettirmişlerdi. Pardaillan, ikisine de bu uşaklığın pek o kadar rahat bir şey olmayacağını anlatmaya çalışmış:

— “Benimle birlikte yaşamak istiyorsunuz, ama ücret namına her gün bir tekme tokattan başka bir şey yoktur.” Demişti. “Kırda, açıkta yatmak, gerekirse aç karnına uyumak, çok kere kılıca sarılıp dövüşmek... Hayatınız hep böyle geçecektir. İşinize geliyor mu?”

Croasse bu sözlerden hiç hoşlanmamıştı. Yüzünü buruşturdu ve arkadaşına bakarak:

— “Vallahi Şövalye çok doğru söylüyorlar... Hiç de imrenilecek bir hayat değil...”

Dediyse de Picouic, kendisine kızgın kızgın bakarak:

— “Bilâkis... Şövalyenin yanında olduktan sonra dünyanın en tehlikeli işine bile girişirim...” Dedi.

Bu anlaşma bu şekilde başarılmış oldu. İki serse-ri, o gece Barrés sokağındaki evde yan gelip yattılar ve ertesi gün efendilerinin arkasında sokağa çıktılar. Pardaillan, Charles D'Angoulême'yi Montmartre manastırına götürmek ve Violetta hakkında Saizu-ma'dan bir şeyler öğrenmek niyetindeydi.

Yolda konuşa konuşa yürürlerken birdenbire Şövalyenin durduğu ve yüzünün asıldığı görüldü. İçin-de şimşekler çakan gözlerini, önde gidiren iki adama

dikmişti. Bu iki adamdan biri Maurevert'ti. Şövalyenin aklından, hemen Maurevert'e koşup kendisini kılıçlı bir dövüğe çağırmak geçiyordu ki Dük d'Angoulême arkadaşındaki değişikliği farkederek sordu:

— “Neniz var, Şövalye? Neden sarardınız?”

— “Hiç,” dedi. “Yalnız bugün Montmartre'ye gitmekten vazgeçelim. Başka bir gün gideriz.”

— “Peki, şimdi ne yapacağız?”

— “Önümüzde giden şu iki adamın peşine düşeceğiz!...”

Ve yürümeye koyuldular. Maurevert düşünceli görünüyordu ve arkadaşının anlattıklarını dinliyordu. Bu arkadaş, üstü başıyla bir değirmenciye andırıyordu. Fakat yürüyüşünden, değirmencilikle ilgisi olmadığını, bilâkis bir asker gibi yürüdüğünü anlamamak mümkün değildi. Kendisi, Dük de Guise'nin en şeytan ruhlu adamı Maineville'ydi. Adam harıl harıl çene yarıştırmak Maurevert'e diyordu ki:

— “Mektubu Dük'e yine bu esrarengiz kadın göndermiş!... Dük bu kadının her sözünü dinliyor.”

— “Ben de bu kadının içyüzünü öğrenmeyi pek istiyorum. Adı Fausta, değil mi?”

— “Evet, o işte! Bizim Dük, bu kadının her isteğine boyun eğiyor. Bu sefer de mektubu alınca hemen bu işe beni memur etti.”

— “Acaba mektupta yazılanlar doğru mu Maineville? Eğer doğruysa Dük bu sayede krallığa kavuşacak, biz de zengin olacağız demektir...”

Maurevert'in bu sözlerini duyan Maineville arkadaşına dikkatle baktı:

— “Ne demek istiyorsun?” Dedi. “Ben Dük de Guise'ye sâdıkım azizim... Kendisi Kral olunca başkomutan yapacağına söz verdi.”

Maurevert hemen dilini değiştirdi:

— “ Deli misin canım? Ben de senin kadar sâdı-
kım!... Hele şimdi gidip bakalım mektupta yazılan-
lar doğru mu?”

İki arkadaş adımlarını hızlandırarak Saint-Hono-
rè kapısından çıktılar ve Saint-Roch tepesinin eteğin-
deki harap görünümlü bir kiliseye yöneldiler. Tepe-
nin üstünde ise büyük bir yel değirmeninin kanatla-
rı, rüzgârda ağır ağır dönüyordu. Değirmene tırma-
nan yol, bir köyün içinden ve kilisenin önünden geç-
tikten sonra sarplıyordu. Maurevert’le Maineville,
kiliseye vardıkları zaman kalabalık bir katır kafi-
lesinin değirmene doğru çıkmakta olduğunu gördü-
ler. Yolun darlığından, katırlar tek sıra hâlinde iler-
leyebiliyorlardı. Katırlardan herbirinin sırtında bi-
rer buğday çuvalı vardı. Hayvanların görünüşünde
hiçbir gariplik yoktu. Ancak katırcıların hâlleri bi-
raz şüphe uyandırıcıydı. Üstleri başları toz içinde ve
yüzleri güneşten iyice yanmış olan bu adamların hep-
sinde birer tabancayla keskin birer hançer vardı.
Maineville bunları görünce:

— “İşte mektupta yazılı olan katırlar,” dedi.

Maurevert’in gözleri parladı:

— “Demek bu buğday çuvaları hep altın yüklü-
müş, öyle mi?”

— “Haydi Maurevert gel de şu işin doğru olup
olmadığını anlayalım...”

Dük de Guise’nin iki alçak adamı, hızla tarlalara
dalarak bir yandan koşarken bir yandan da plân-
larını kararlaştırdılar. Yolun sarpladığı kısmına var-
dıkları zaman kafilenin son katırına ulaşmış bulun-
yorlardı. En arkada bulunan katırcı, hayvanın peşin-
den ağır ağır yürüyordu. İki adamın kendisine yak-
laştığını görünce seslendi:

— “Açıktan! Açıktan geçin!...”

Maurevert:

— “Terbiyesiz!” Diye bağardı. “Şimdi sana, bir asilsadeye nasıl saygı gösterileceğini öğretirim!..”

Maineville, arayı bulmak ister gibi söze karıştı:

— “Bir dakika müsaade edin komutanım! Bu adameğiz, benim değirmende çalıştığını, sizin de değirmenlerin idaresine bakan subay olduğunuzu herhâlde bilmiyor... Hep beraber değirmene kadar çıkahım da...”

Katırcı, Maineville’ye şüphayle baktı:

— “Sen bu değirmende mi çalışıyorsun?”

— “Kıyafetimden de anlamıyor musun be kardeşim? Bu subay da unları muayene eder!...”

Maurevert:

— “Şimdi bu katırların sırtındaki buğdayları da muayene edeceğim,” diye söylendi.

Maineville :

— “Siz bilirsiniz!” Dedi. “Herhâlde bu adameğiz da zorluk çıkarıp kendisini gülünç bir duruma sokmak istemez...”

Katırcı etrafına bakınıp da kafilenin kendisinden hayli uzaklaşmış olduğunu görünce çaresiz kaldığını anladı:

— “Buyurun bakın,” dedi. “İşte buğdayım!...”

Çuval, katırın üstüne yanlamasına yüklenmişti. Bir yarısı hayvanın bir tarafına, öbür yarısı da öteki tarafına sarkıyordu. Katırcı hemen çuvalın ağzını açınca ağız tarafındaki yarıda bulunan bütün buğdaylar yere akıverdi. Katırcı da hızla hayvanın öbür yanına koştu. Çuvalın öbür yarısı ağır gelmiş, öteki tarafa dönmüştü. Fakat Maurevert, daha çabuk davranarak elini çuvala daldırılmış, çuvalın içinde ikinci bir torba bulunduğunu anlamıştı. Bu torbaya eliyle dokunduğu vakit bir maden şıkırtısı işitti. Dokunduğu torbada ya düka altınları ya da eküler olduğu

muhakkaktı. Soğuk bir tavırla ve hiç renk vermeden, katırcıya:

— “Pekâlâ! Buğdayını topla aslanımı!” Dedi.

Fakat o bu sözleri söylediği sırada katırcı da tabancasını çekmişti. Maineville:

— “Çekiliniz komutanımı!” Diye bağırdı. “Bu katırcı deli midir, nedir?”

İki arkadaş hızla oradan uzaklaştılar. Henüz katırın yanından yirmi adım kadar açılmışlardı ki Maurevert, tepesinde bir sarsıntı hissetti ve kulakları müthiş bir gümlemeyle uğuldadı. Katırcı ateş etmiş, Maurevert’in şapkası başından uçmuştu. İki adam, arkalarına bakmadan ortadan kaybolup tarlaya daldı. Katırcı:

“*Bunlar da kim acaba?... İnşallah çuvaldakilerin /arkına varmamışlardır...*” Diye mırıldandı ve elini çuvala daldırıp para torbasının yerinde olduğunu anladıktan sonra dökülen buğdayları tekrar doldurdu. Çuvalı tekrar katıra yükledi ve yola koyulup değirmene varan arkadaşlarına ulaştı.

Bu sırada, değirmenin yakınındaki sık bir çitin arkasında Maurevert’le Maineville konuşuyorlardı. Maurevert:

— “Bu çuvallarda dünyanın serveti var, öyle değil mi Maineville?...” Dedi.

— “Öyle Maurevert.”

Dük de Guise’nin iki adamı bakıttı. Bir an ikisi de sustu. Sonra Maineville:

— “Düşünceni anlamıyor değilim, Maurevert!” Dedi. “Düke haber vereceğimiz bu torbalardan birkaçını ele geçirsek demek istiyorsun... Diyelim ki ele geçirdik... Bu parayı ne yapacaksın?..”

Maurevert çevresine heyecanla bakındı. Ona çit

sallanıyor gibi gelmişti. Görünürde kimse olmadığına göre herhâlde çiti rüzgâr sallamış olacaktı.

— “Ne mi yapacağım?” Dedi. “Hemen taşı tarağı toplayıp buradan gideceğim! Ben artık bu hayattan bıktım, Maineville! Her gün kelleimizi koltuğumuza alıyoruz da elimize ne geçiyor? Dokuzuncu Charles’e hizmet etmiştim, unuttu gitti. Catherine de Médicis’e hizmet ettim, yüzüme bile bakmaz oldu. Şimdi de Dük de Guise ailesine hizmet ediyoruz. Bir sırü söz aldık, ama elimize henüz bir şey geçtiği yok. Bugün elimde param olsa derhal çekip gideceğim. Nereye diye sorarsan, bilmiyorum. Çünkü Paris hoşuma gidiyor. Ama burada kalırsam ona rastlarım diye ödüm kopuyor!”

Maineville hayret içinde sordu:

— “Kime?”

— “Hiç... Bir hayâle... Sen cinler, perilere inanır mısın? Ben inanırım... Bir tanesini gördüm de...”

Yeniden sallanmaya başlayan çit gibi Maurevert de titremeye başlamıştı. Maineville:

— “Ben böyle saçma sapan şeylere inanmam!...” Dedi.

— “Benim başımda böyle bir belâ var Maineville! Geçen akşam iki haydutla beraber o belânın peşine düştüm... Herif ikisini de koluna takıp götürdü.”

Maineville:

— “Sen sahiden korkak olmuşsun yahu!” Dedi.

— “Korku nedir bilmezdim... Hâlâ da iş dövüşe kalsa dünyada kimseden korkmam... Fakat o adam hatırıma geldikçe içim ürperiyor, Maineville... Onu sokakta görsem, hemen evime kaçıyor ve kapımı sıkıca kilitliyorum. Deli olacağım Maineville!...”

Maineville bu işin ciddî olduğunu anlamıştı:

— “Vallahi arkadaş,” dedi. “Sana hak vermiyor değilim, ama ne yapalım ki bu paranın, Dük de Guise’nin eline geçmesi demek, onun mükemmel bir ordu hazırlayabilmesi demektir. Bu sayede o önce Navarre Kralını yenecek, arkasından Üçüncü Henri’yi kısıktırak yakalayacak ve Fransa tahtına oturacaktır. Guise’nin kral olması demek de benim başkomutan olmam demektir. Senin anlayacağın, bu iş benim şanımla şerefimle ve geleceğimle ilgili... Bu bakımdan, senin bu paradan bir metelik aşırmana bile göz yumamam... Bozuşuruz... Fakat arkadaşım-sın... Dük de Guise’ye söylerim: «*Maurevert’e iki yüzbin lira lâzım, verin... Yoksa belki bu parayı nereden elinize geçirdiğinizi ortalığa yayar,*» derim... Nasıl işine geliyor mu?..”

Maurevert bu teklifi bir an kafasında evirip çevirdi. Sonra:

— “Pekâlâ! Dük de Guise’ye söyleyip parayı bana verdirirsen razıyım!” Deddi.

— “Sen hiç merak etme... Papa Sixte-Quint’in sakalına yemin ederim ki Guise’ye bu çuvallardan birinin ağzını senin için açtıracam... Böylece sen de nereye istersen gidersin işte! Haydi şimdi gel de gidip Dük’e meseleyi anlatalım ve değirmene saldıracak birliği hazırlayalım!...”

Onlar hızla Paris’e yollanırken tarlayı çeviren çitin ardından bir baş uzandı. İki arkadaş, yolun dönmecinde kayboluncaya kadar seyretti. Bu başın sahibi Şövalye de Pardaillan’dı. Şövalye tamamen çitten çıkarak düşünceli düşünceli söylendi:

«*Eee Maurevert... Sanırım bu sefer elimden kurtulamayacaksın!..*»

Pardaillan, Maurevert’le arkadaşını görür görmez peşlerine düşmüş, sonra Dük d’Angoulême’yle iki yeni uşağı, Saint - Honoré kapısının yanında bıraka-

rak Saint - Roch tepesine yollanmıştı. Maurevert'le arkadaşının konuştuklarını, katırcıyla konuşmalarını duymuştu. Maurevert'le Maineville tekrar Paris'e döndükten sonra Şövalye, Dük'le iki uşağına ulaştı ve:

— “Eğer Dük de Guise'ye bir oyun oynamak isterseniz, hemen eve dönün ve cephane, silâh namına ne varsa hepsini buraya getirin!” Dedi. “Bakın, şu iki sadık kahraman uşak da şerefimize dövüşmek için yanıp tutuşuyor.”

Picouic'in sivri burnunun ucu kımıldadı. Croasse'nin yüzü asıldı. Şövalye:

— “Benim atımı getirmeyi unutmayın, sizi değirmenin yakınında bekliyorum!” Diye sözlerine ekledi.

Dük d'Angoulême, Pardaillan'a o kadar büyük bir güven besliyordu ki bir şey sormaya lüzum görmeden yola koyuldu. Pardaillan'a gelince o da Maurevert'in, çuvalda sahiden altın görüp görmediğini düşünce düşünce değirmene doğru çıkmaya başladı.

Değirmenin kanatları, batı rüzgârının itişiyiyle yavaş yavaş dönüyordu. Değirmen taşının sesi duyuluyor ve baştan aşağıya una bulanmış değirmen işçileri çuval çuval un taşıyorlardı. Bir tarafta bir öküz otluyor, beride de başıboş bir at dinleniyordu. Katırlardan ve katırcılardan eser yoktu. Şövalye değirmenden içeri girerek kapısı açık bir odaya yöneldi. Orada kimse göremeyince ortadaki masaya kılıcının kabzasıyla vurmaya başladı... Bir kız gürültüye koşmuş, tepeden tırnağa silâhlı Pardaillan'a hayretle bakıyordu. Pardaillan:

— “Evlâdım; bir un, daha doğrusu bir altın meselesi için patronunuzla görüşmek istiyorum,” dedi.

Bu sırada içeriye bir ihtiyar girmişti. Kuşkuyla bakışlarla Pardaillan'ı süzerek:

— “Altın meselesi mi dediniz, asilzadem? Ne demek istediğinizi anlayamadım,” dedi. Şövalye:

— “Sizden birkaç çuval un alacağım... Hem de fiyatının on mislini vererek... Fakat otuz çuval istiyorum... Hani şu katırların üstünde gelen otuz çuval yok mu? Onları istiyorum...” Diye cevap verdi.

Değirmenci, Pardaillan’a kuşkuyla baktıktan sonra odanın kapısını kapadı. Pardaillan güldü:

— “İsterseniz kapının sürgüsünü de sürün, azizim!”

Değirmenci birdenbire bağırarak, yandaki odadan, elleri tabancalı ve hançerli katircılar, içeriye üşüşüvermişti. Şövalye de yıldırım hızıyla kılıcını çekmişti. Çarpışma başlamak üzereydi ki gür bir ses:

— “Silâhlar aşağı!” Diye bağırdı.

Değirmenciyle katircılar, kaşla göz arasında ortadan kayboluverdiler. Pardaillan da kılıcını kınına soktu. İçeriye uzun boylu, dinç, alaycı bakışlı bir ihtiyar girmişti. İhtiyar, Pardaillan’ı bir an süzdükten sonra:

— “Mösyö,” dedi. “Değirmenin sahibi benim. Bir diyeceğiniz varsa bana söyleyin!..”

Pardaillan önemli bir adam olduğunu derhal anladığı bu kibar görünümlü ihtiyarın önünde eğildi:

— “Bu söze inanırım, Mösyö!” Diye cevap verdi. “Size dolambaçlı lâf edecek değilim... Sırrınızı öğrendim. Buraya gelen otuz katır, altın yüklüydü.”

İhtiyar, başını sallayarak:

— “Doğru! Bu katırlarda üç milyon değerinde altın yüklüydü.” Dedi.

Pardaillan söylenen rakamı önemsemeyince ihtiyar kendisine daha dikkatle baktı:

— “O subaylara, çuvaları yoklamak emrini siz mi verdiniz?” Diye sordu.

— “Hayır! Ben meseleyi tesadüfen öğrendim... Katırcıların bana saldırmalarına neden engel oldunuz?”

— “Yüzünüz hoşuma gitti de... Ben sizi değirmene gelirken görmüştüm... İsminizi öğrenebilir miyim?”

— “Adım Şövalye de Pardaillan’dır... Ya sizin ki?..”

İhtiyar, bir an durakladı sonra:

— “Bana da Mösyö Peretti derler!” Dedi.

— “Katırcınıza sataşan adamları tanır mısınız?”

— “Birini uzaktan tanır gibi oldum. Dük de Guise’nin yamaklarında Maineville’ydi sanırım... Siz Mösyö de Pardaillan, siz de Guise’nin adamlarından değil misiniz?”

Şövalye sâkin bir sesle:

— “Hayır,” dedi. “Şimdi size buraya neden geldiğimi anlatacağım... Ben, o Maineville dediğiniz adamla arkadaşını takip ediyordum.”

— “Maineville’nin arkadaşı kimdi?”

— “Canım, onun isminin ne lüzumu var? O da benim sırrım olarak kalsın. Mesele bu değil. O ikisinin konuştukları hiç hoşuma gitmedi de tasarılarına engel olmak için buraya geldim...”

— “Ya?.. Ne tasarlıyorlardı bakalım?..”

— “Papa Sixte-Quint’in gönderdiği altınların gelmiş olduğunu efendilerine haber vereceklerdi.”

İhtiyar, birdenbire sapsarı kesildi.

Pardaillan devam etti:

— “Ya! Öyle işte! Papa galiba altınları Guise’ye vermeyi vaadettikten sonra bu fikrinden caymış... Onlar da bunu Guise’ye haber verecek ve buraya baskın yapıp altınları zorla almaya kalkacaklar... Anla-

dağıma göre Guise de bu altınları deve yapacak... E, bu da benim hiç işime gelmez!..”

Mösyö Peretti, keskin bakışlarını Şövalyeye dikti:

— “Çünkü siz de bu deveden pay istiyorsunuz değil mi?” Dedi.

Pardaillan umursamaz bir tavırla omuz silkti:

— “Böyle bir niyetim olsaydı sizinle bu konuşmayı yapmazdım. Dedim ya, Mösyö de Guise’nin bu altınları ele geçirmesini istemiyorum. Buraya da şunu söylemeye geldim: Eğer bu akşam benim sizinle birlikte olmama razı olmazsanız, altınlar gidecektir. Dük de Guise’nin çapulcularını gereği gibi karşılamak için iki-üç gözüpek arkadaşımı da buraya çağırdım.”

— “Peki bu yardımınıza karşılık benden ne isteyeceksiniz?..”

— “Hiçbir şey!..”

Mösyö Peretti irkildi:

— “Garip! Demek hiçbir şey istemiyorsunuz. Fakat ya ben buna inanmaz, sizi Guise’nin casusu sanır ve yardım teklifinizi reddedersem?..”

Şövalye soğuk bir tavırla:

— “Yazık olur,” dedi. “Papanın altınlarını korumak için sizi de, katırcılarınızı da öldürmek zorunda kalırım... Halbuki hoşuma gidiyorsunuz ve size zarar vermek istemiyorum...”

Peretti, Pardaillan’ın, altınları görünce dilinin altındaki baklayı çıkaracağını düşünerek dedi ki:

— “Doğrusu ya siz de benim hoşuma gidiyorsunuz ve size inanıyorum... İnandığımı ispat etmek için gelin size altınların nerede bulunduğunu göstereyim!..”

Şövalye yerinden bile kıpırdamadı:

— “Benim altınların yerini merak ettiğim yok!”

Dedi. "Mösyö Peretti, sizin şimdi yapacağınız en akıllıca iş, çuvalları hemen katırlara yükleyip buradan sıvırmaktır."

Esasında Papa Sixte-Quint'ten başkası olmayan Mösyö Peretti, son derece işkilli bir adam olacak ki altınlar yola çıkarıldığı takdirde Pardaillan'ın adamları tarafından bir pusuya düşürülmekten çekindi. Bununla birlikte Pardaillan'ın yardım teklifini de kabul etti.

— "Size karşı güvensizlik gösteriyorum diye bana gücenmeyin!" Dedi. "Altınlar bana teslim edilmiştir. Onlardan ben sorumluyum. Güvensizliğimi siz de haklı görürsünüz... Papaya bu hareketinizi bildirirsem elbette size lâyık bir mükâfat verir..."

Pardaillan alay etti:

— "Ben kendi mükâfatımı hazırladım, Mösyö... Hiç zahmet etmeyin..."

Mösyö Peretti, karşındakinin hazır cevaplılığına hayran kalmıştı. Ağzından lâf almak için Şövalyeyi yemeğe davet etti. Doğrusu Pardaillan da adamakıllı acıkmıştı. Sofrayı, bir değirmencinin yiyeceğinden çok daha kibar ve zengin bulan Şövalye, iyice karını doyurdu. Bu adam, herhâlde papanın hizmetinde bulunan büyük bir asîlzade olacaktı. Değirmenciye benzer tarafı yoktu.

Sofra kalkmak üzereyken Dük d'Angoulême'yle Picouic ve Croasse de yetiştiler. Uşakların her birinde birer çift tüfekte tabancalar ve daha bir sürü silâh vardı. Mösyö Peretti bunları görünce gülmekten kendini alamadı:

— "Amma da ihtiyatlı adammışsınız," dedi. "Uzun bir kuşatmaya dayanacak kadar silâh getirmişsiniz!.."

Pardaillan:

— “Size şaka geliyor ama bu akşamki iş, kuşatmadan da çetin olacak... Görürsünüz!” Dedi.

— “Canım, Dük de Guise de buraya orduyla gelecek değil ya...”

— “Ufak çapta bir ordu getirmezse bana ne dersiniz deyin!..”

Mösyö Peretti, önce Pardaillan'ın meseleyi gözünde büyülttüğünü sanıyordu ama hazırlığı görünce bütün bunların boşuna olamayacağına aklı kesmişti. Şu Pardaillan'ın işbaşında ne biçim davranacağını da merak ediyordu. Değirmenden ayrılmayı aklının ucundan bile geçirmiyordu.

Gün olaysız geçti. Akşam üstü Pardaillan, Picouic'le Croasse'yi tepenin eteğine, gelen-giden var mı diye gözetlemeye gönderdi. Yolda Croasse:

— “Şu talihimize bak! Bir rahat nefes alamıyoruz!” Diye sızlanacak oldu.

Picouic buna içerledi:

— “Sen de ne ters adamsın be!.. O Belgodère'den Allahın günü eşek sudan gelinceye kadar dayak yerken, daha mı rahattık? Şimdi karın doyuyor, sırtın pek!..”

— “Öyle ama geberip gidecek olduktan sonra tokluk kaç para eder. Bu Şövalye de Pardaillan dövüşsüz bir gün geçirse, o günü ziyan olmuş sayıyor, baksana!..”

— “Pekiye ediyor! Döneklik etmeye kalkarsan alimallah seni şişlerim!..”

Picouic böyle diyerek hançerini gösteriyordu. Croasse hemen kuzu gibi boynunu büktü. Birlikte tepenin eteğindeki kiliseye kadar indikten sonra orada bir kenara gizlendiler ve Saint - Honoré kapısını gözetlemeye başladılar. Hava kararmış, Croasse bugünün savaşı geçeceğini ummaya başlamıştı ki uzakta

kiliseye doğru ilerleyen bir kabile görüldü. Bunlar, kırk kişi kadar vardı. Arkalarından da üç atın çektiği büyük bir araba geliyordu. Paris'ten gelen bu araba, değirmende ele geçecek altınları yükleyip Guise'nin konağına taşıyacaktı.

Kabile Maineville'nin komutası altındaydı. Onun yanında Maurevert ve Bussi-Leclerc yürüyorlardı. Askerler arasında yüzü maskeli bir asilzadenin de yürüdüğü görülüyordu. Bu, dövüşte hazır bulunarak çuvallardan hiçbirinin kaybolmamasına dikkat etmek için gelen Dük de Guise'ydi.

Maineville'yle Maurevert'i eskiden tanırız. Bussi-Leclerc ise Bastille zindanına komutan tayin edilmişti. Guise'nin ücretli adamlarındandı ve kılıç veya hançer dövüşünde, şimdiye kadar herkesi altetmesiyle övünürdü.

Dük de Guise her türlü ihtiyat tedbirini almıştı. Eline geçecek altınları düşündükçe içi titriyordu. Bu parayı alır almaz hemen kuvvetli bir ordu hazırlamaya girişecek ve orduyu hazır edince de Catherine de Médicis'e verdiği sözü bozarak Üçüncü Henri'ye karşı harekete geçecekti. Parlâmentonun, kendisine düşman olan üyelerini parayla satın alacaktı. Birkaç zamandır maaş almadıkları için homurdanan bazı askerlerinin gözlerini doyurduktan sonra hemen Navarre Kralına karşı sefere çıkacak, kendisini mağlûp edecekti. Bundan sonra da tacı giyip tahta oturmaktan başka yapacağı bir iş kalmıyordu.

Bütün bunlar, Fausta'nın tasarlayıp hazırladığı plânlardı. Şimdi Dük de Guise, değirmene gelirken Fransa'yı fethetmeye gidiyormuş gibi bir tavır takınmıştı. Papa'dan, tam kendisine vermeyi vaadettiği altınları beklediği sırada, Papanın bir memuru gelecek bazı önemli sebepler yüzünden söz konusu altınların gönderilemeyeceğini bildirmişti. İki saat sonra

da Fausta kendisine bir mektup göndermiş ve altınların gelmiş olduğunu bildirmişti. Bunun üzerine Maineville'yi, işi anlamak için göndermiş, katır hikâyesinin doğru olduğunu öğrenince, az bir adamla bu işi halletmek için yola çıkmıştı. Gittikçe sabırsızlanıyordu. Papa Sixte-Quint acaba neden birdenbire bu altınları kendisine vermekten caymıştı? Neden cayarsa caysın! Şimdi parayı zorla eline geçirecek, ondan sonra da fırsatını bulunca Papa'dan öğ alacaktı.

Picouic'le Croasse asker kıtasının, gittikçe kiliseye yaklaştığını gördüler. Sonra Picouic:

— “Haydi değirmene dönelim!” Dedi.

Croasse yüzünü ekşitti:

— “Canım, bize, gelenleri gözetlemek emrini vermediler mi? Şuraya sinsek, onlar da önümüzden geçseler, biz de arkalarından baksak, değirmende neler olduğunu görsek...”

— “Maşallah! Değirmende dövüş başlayınca biz dövüşün dışında kalalım ve Şövalye ile genç efendimize yardım etmeyelim! Croasse, bu sözlerin fena hâlde tepemi attırıyor... Haydi koşalım da değirmene, askerlerin geldiğini haber verelim...”

Picouic bunu söyleyerek tabanları kaldırıp değirmene doğru koştu. Croasse'ye gelince, ya sahiden ya da yalandan ayağı taşa takılıp yere yuvarlandı ve kalkıncaya kadar da Picouic'in epeyce uzaklaşmış olduğunu gördü. Aksi gibi Paris'ten gelen askerler de o kadar yakına gelmişti ki Croasse için yapılacak tek şey, kapağı bir tarafa atıp gizlenmekten ibaretti. Her men kilisenin pencerelerinden birine bir yumruk attı. Camları tuzla buz ederek balıklama içeriye daldı.

Bu sırada Maineville'nin komutasındaki müfrezede de kilisenin önünden geçiyordu.

Croasse'nin yerinde bir başkası olsaydı tehlikenin uzaklaştığını anlardı. Fakat Croasse son derecede kurnutulu bir adamdı. Öyle ki korkusundan hayâlet görmeye başlamış, kilisenin etrafında birtakım fısıltılar duyar gibi olmuştu. Şaşkınlığından kilisenin içinde deliler gibi koşuyor, saklanacak bir delik arıyordu. Bu arada sıralara çarpıyor, sütunlara tosluyordu. Bunların hepsini düşman sanıyordu. Sanki kilisenin içi düşmanlarla dolmuştu ve hepsi de onu kovalıyorlardı.

Can havliyle bir sandalye yakalamış dörtbir tarafa savuruyor, her savuruşta hayâlî düşmanlarından bir kaçını yere seriyordu. Bir yandan da danalar gibi böğürüyordu:

«Hele yanıma yaklaşın da görün! Alçaklar! Bir kişiye bu kadar adam saldırır mı? İşte ben insanı böyle yaparım... Al sana da!.. Sen de geber!.. Yetişin! İmdadıma gelin! Haydut Var...»

Tam bu sırada uzaktan birkaç tüfek patlayınca Croasse'nin zaten kafasından bir karış yukarıda olan aklı daha beter havalandı. Kaçacak bir delik ararken yerde bir halka görüp var kuvvetiyle asılınca bu hal-kanın takılı bulunduğu kocaman bir dört-köşe taş da çekip kaldırdı. Önünde bir boşluk açılmıştı. Yüzlerce hayâlî düşmandan kaçan Croasse, bu boşluğa daldı. Birkaç basamak merdiven indi. Şu anda uzun bir yeraltı dehlizinde bulunuyordu. Durmadan koşmaya başladı. Kendi ayak seslerini peşinden koşanların gürültüsü sanıyor, korkudan yüreği ağzına gelerek gittikçe hızlanıyordu. Böyle soluk soluğa koşarken balyoz yemişçesine boylu boyunca yere uzandı ve bayıldı.

Picouic değirmene doğru koşarken bir de baktı ki Croasse yanından yok olmuştu...

«Ah rezil herif!» Diye kendi kendine söylendi. *«Kaçtın ha! Namusumuzu iki paralık ettin!..»*

Değirmene vardığı vakit de arkadaşının yediği haltı örtbas etmek için Pardaillan'a, Croasse'nin tepenin eteğinde gözcülük etmekte olduğu yalanını uydurdu ve:

— “Ben de orada kalacaktım ama size haber vermesem olmazdı!” Dedi.

Şövalye ise, Croasse'nin cesur davranıp aşağıda kaldığına, Picouic'in de korkarak değirmene kaçtığına hükmetti. Pardaillan değirmendekileri büyük odaya toplamıştı. On katırcı, üç değirmenci yamağı, bir değirmenci, Pardaillan, Dük d'Angoulême ve Picouic'le beraber, değirmeni koruyacak onyedi kişiydiler. Değirmende bulunan üç kadın oldukça muhafazalı bir odaya kapanmışlardı.

Mösyö Peretti, Şövalyenin aldığı tertibatı gözden geçiriyor, Pardaillan'ın doğru mu, yoksa yalan mı söylediğinin nihayet anlaşılacağını düşünüyordu. Kendisine bir zarar gelmesinden çekindiği yoktu. Onun gibi eski bir domuz çobanının dağarcığında, daha ne hünerler vardı. Nasıl olsa kendini kurtarırdı. Fakat Guise, buradaki altınları ele geçirirse, Fransa Kralı mahvoldu demektir. Şu anda Fransa'nın kaderi hiç şüphesiz Pardaillan'ın elinde bulunuyordu.

Birdenbire patlayan bir tüfeğin gürültüsü gecenin sessizliğini altüst etti. Yolun üzerinde, yaralananların feryatları duyuldu. Guise'nin adamları hızla kaçışmaya başlamışlardı.

Şövalye yanındakilere:

— “Ne duruyorsunuz?” Diye seslendi. “Silâhlarınızı doldurun... Onlar toplanıncaya kadar daha yarım saat geçer!..”

Mösyö Peretti, Şövalyenin bu hareketini görünce işi anlamıştı. Bu adam casus ve hain değildi. Şu hâlde Guise, paralara konamayacak, Fransa'ya kral olamayacaktı. Kral yine onun istediği gibi Navarre

Kralı Henri de Béarn olacaktı. Buna akıllı kesince artık burada durmanın lüzumsuzluğuna inandı ve:

«*Hemen La Rochelle'ye giderim daha iyi!*» Diye düşündü.

Kapıyı açıp Pardaillan'a seslendi. Şövalye, ihtiyara:

— “Hiç korkmayın,” dedi. “Yarım saatten, hattâ bir saatten önce hücum edemezler...”

Peretti:

— “Korktuğum yok!” Diye söylendi. “Bugün, sizin verdiğiniz öğüde uymanın tam sırasıdır diye düşünüyorum. Yâni çuvalları tekrar otuz katıra yükleyip, buradan çekip gideceğim... Fakat...”

Pardaillan gülümsedi:

— “Fakat Guise'nin adamları değirmenin boş olduğunu anlayınca peşinize düşerler diye çekiniyorsunuz değil mi??..”

— “Ya! Bilseniz asıl Şövalyem, Papa hazretlerine yaptığınız şu hizmet pek büyük. Fakat acaba...”

— “Acaba ben burada Guise'nin adamlarını sabaha kadar oyalasam da, siz de bir hayli yol almış olmanız...”

Peretti hayretler içinde:

— “Vallahi sizin kadar zeki adam, az gördüm,” dedi.

— “Yok canım... Beni gözünüzde bu kadar büyültmeyin. Ömrüm hep böyle serüvenler içinde geçti... Tecrübeme dayanarak konuşuyorum. Siz hemen yola çıkın... Ben yarın sabaha kadar onları burada oyalarım!...”

— “Sahi mi söylüyorsunuz? Değirmenci ile yamaklarını da beraberimde götüreceğim... Tek başınıza onlara karşı koymaya razı olacak mısınız?”

— “Canım, zaten ben sizin değirmenciden başka

herşeye benzeyen adamlarınızı hesaba katmadım bile... Ben nasıl Papa'ya benziyorsaım, onlar da değirmenciye benziyorlar..."

Mösyö Peretti'nin rengi biraz uçtu:

— "Siz Papa'ya çok benziyorsunuz ama ondan bir hayli gençsiniz," dedi. "Ah, delikanlı! Hizmetinize karşılık hiçbir mükâfat, hiçbir ücret istemediğinizi ve kabul etmeyeceğinizi yüzünüzden anlıyorum. Fakat şu yüzüğü alınız. Zaman gelir bu yüzüğün size çok yardımı dokunur."

Pardaillan, Peretti'nin uzattığı yüzüğe bakmadan alıp parmağına geçirdi.

On dakika kadar sonra yüklü katırlar değirmenin arka kapısından, gecenin karanlığında, tarlalara doğru yola çıkmışlardı. Bu sırada Pardaillan, Dük d'Angoulême ve Picouic katırların gürültüsünü bastırmak için durmadan ateş ediyorlardı. Mösyö Peretti atına binmiş, katırların arkasından yola koyulmuş, üç hizmetçi kadın da yaya gitmişlerdi. Kervan, büyük bir kavis çizerek dolambaçlı bir yoldan ilerlemeye koyuldu. Burada, kervanbaşı, Mösyö Peretti'ye yanaşıp sordu:

— "İtalya'ya doğru mu gidiyoruz?"

Mösyö Peretti cevap verdi:

— "Hayır Kont! La Rochelle'ye gidiyoruz!..."

Pardaillan'la Dük d'Angoulême ve Picouic, değirmencinin evinde yalnız başlarına kalmışlardı. Değirmene bitişik olan bu küçük evden bir merdivenle değirmenin alt katına, onların toplandığı yere iniliyordu. Değirmenin kanatlarını rüzgâra göre ayarlamak, buradaki tertibatla mümkün oluyordu. Pardaillan her tarafı gözden geçirdikten sonra:

— "Burada durur, icap ederse merdivenden alt kata çekiliriz," dedi.

Tam bu sırada tepede bir kalabalık görünmüştü. Pardaillan arkadaşlarına hazır olmalarını bildirdikten sonra pencereyi açarak sırttakilere seslendi:

— “Heeyy! Siz kimsiniz? Buradan ne istiyorsunuz?...”

Gecenin sessizliği içinde bir ses duyuldu:

— “Ya siz kimsiniz?”

Pardaillan Dük de Guise’nin sesini tanımıştı. Cevap verdi:

— “Ben bu değirmenin sahibiyim, Dük!... İsteddiğiniz nedir?...”

— “Kim olursanız olun!... Demin buradaki adamlarıma ateş edildi. Bundan sizi sorumlu tutuyorum. Eğer buradan yanınızdakilerle beraber uslu uslu çekip giderseniz sizi affedeceğim... Gitmezseniz hepinizi yakalatıp astıracağım!...”

Pardaillan alaylı bir sesle:

— “Acaba Dük hazretleri buraya yağma etmeye geldikleri otuz katır yükü altını da alıp götürmemize izin verecekler mi?...”

Dük hiddetle bağırdı:

— “Çıkıp değirmeni bize teslim etmezseniz, hücum edeceğiz!...”

— “Yook, Dük hazretleri, öyle kabadayılığa lüzum yok... Şimdi dışarı fırlar, hepinizi temizleriz ha!...”

Guise birdenbire duraladı. Maineville:

— “Belki de içeride yüz kişi vardır!” Dedi.

Bu sözleri Pardaillan da duymuştu:

— “İçeride üç kişiyiz!” Dedi. “Bir, kendisiyle dövüşmeyi vaad buyurmuş olduğunuz Dük d’Angoulême, iki, onun uşağı... Üç, bendeniz Şövalye de Pardaillan!”

Guise'nin adamlarından biri:

— "Yalan söylüyor," dedi. "Kalabalık olacaklar..."

Pardaillon bağırdı:

— "Doğru söylüyorum. Haydi, ya karar verip çekilin gidin yahut da rüzgârı kesmeyin. Değirmeni işleteceğiz... Çekilmezseniz şimdi ateş ederiz ha!..."

Guise'nin adamları arasında bir kargaşalık belirdi.

Pardaillon gülerek:

— "Tekrar görüşelim..."

Diye bağırdıktan sonra pencereyi kapadı. Dük de Guise:

— "Görüşeceğiz, merak etme, görüşeceğiz!..." Diye homurdandı.

Hemen bir çavuşa bazı emirler vererek kendisini Paris'e gönderdi. İki saat sonra dönen bu çavuş, emirlerin yerine getirileceğini ve hazırlanmakta olan bin kişilik arkebüzcü birliğinin yola çıktığını bildirdi. Guise memnun beklerken can düşmanının niha yet kısı kıvrak yakalanacağına sevinen Maurevert, Dük'ün yanına yaklaştı:

— "Monsenyör, bana ikiyüzbin altın vereceklerini vaat buyurmuşlardı!..."

— "Merak etme Maurevert, şu altınları alınca istediğini vereceğim!..."

— "Hayır Mösyö lö Dük! Diyorum ki bu para yerine bana şu küstah herifi verseniz!..."

— "Anlıyorum Maurevert, bu adamdan nefret ediyorsun. Benim de onunla görülecek bir hesabım var... Coligny'nin konağından başlayan bir hesap!..."

— "Benim daha eskidir, Monsenyör..."

— "Dur öyleyse... Sen yalnız yüzbin altını al..."

Ben de bu herifi alayım... Kendisiyle hesaplaşırken sen de yanımızda bulun, olmaz mı?"

— "Yâni siz onunla hesaplaşırken seyretmek için yüzbin altını feda mı edeyim?"

— "Ne sandın ya?... Châtelet hapisanesinin işkence odasında hesaplaşacağız... Fazla olarak herifin leşini de sana veririm!..."

Maurevert sevincinden sapsarı kesildi:

— "O hâlde ikiyüzbin altını bile feda ederim!"
Dedi.

Onbeşinci Bölüm

EVDEKİ HESAP ÇARŞIYA UYMAZ

Guise ve yanındakiler, Paris'ten gelecek bin kişilik yardım kıtasını beklerlerken Maineville'yle Bussi-Leclerc'in de sabırları tükenmişti. İkisi de gözüpek adamdı. Yavaş yavaş değirmene doğru ilerleyerek kendi başlarına birtakım işler becermeyi akıllarına koydular ve binbir ihtiyatla değirmenin yanına kadar geldiler. Binanın etrafında birkaç defa dolaştılar. Hiçbir ses duymayınca merdivenden üst kata tırmandılar. Değirmeni bir baştan bir başa aradıkları hâlde kimseye rastlayamadılar. Tam değirmenden çıkacakları sırada Bussi Leclerc, bir duvarda bir ışık çizgisi görerek Maineville'yi durdurarak:

— “Burada bir kapı var galiba! İçeriden ışık sızıyor!...” Dedi.

İçeride konuşulanları dinlemek için yaklaştılar. Ama kapıya sürünmeleriyle kanadın açılması bir oldu. İki arkadaş bir merdivenin üst basamağında bulunuyor ve odayı tamamen görüyorlardı. Fakat gördükleri şey o kadar garipti ki ikisi de şaşalayıp kaldı.

Dük d'Angoulême ve Pardaillan bir masanın başına geçmişler harıl harıl yemek yiyorlardı. Picouic bardaklara şarap dolduruyor, biraz ötede de güzel bir çörek, yenilmek üzere sırasını bekliyordu. Duvara oniki tane kadar dolu arkebüz tüfeği dayalıydı. Bir masanın üstünde de bir sürü tabanca vardı.

Pardaillan bir yandan yemeğe devam ederek:

— “Yarın sabah inşallah şu manastıra gidip çingene Saizuma’dan Violetta hakkında herşeyi öğreniriz...” Dedi. “Biraz neşeli olun canım! Dünyada çaresi olmayan ölümden başka ne vardır? Mösyö Picouic, siz de şu köşeye kendiniz için sakladığınız şişedeki şaraptan bize birer kadeh daha verin bakalım! Benim gözümünden böyle şeyler kaçmaz!...”

Picouic yakalandığını anlayınca kıpkırmızı kesildi.

— “Vallahi... Ben koymadım!... Kaza ile oraya gitmiş!...” Diye kekeleydi.

Pardaillan, Picouic’in doldurduğu kadehdeki şarabın rengini seyretmek için arkasına yaslanmıştı. Birdenbire merdivenin tepesinde kendilerini seyreden Maineville ile Bussi-Leclerc’i görünce gülmeye başladı ve onları Charles’e gösterdi. Dük d'Angoulême hemen kılıcına yapıştı. Picouic de bir tabanca kavradı. Pardaillan ise hiç istifini bozmamıştı:

— “Mösyöler, eğer canınız çekiyorsa buyurun!” Dedi.

Maineville ile Bussi-Leclerc’in cesur adamlar olduklarını evvelce söylemiştik. Birbirlerine bakiştılar

ve ikisinin de aklından aynı şey geçti. Mademki önlerinde üç kişiden başka kimse yoktu hemen bunlara saldırıp üçünü de kısıvrak yakalayarak Dük de Guise'ye götürmek ve:

— “İşte efendim! Değirmenin bütün muhafızları bunlar...Buyrun, yolunuz açıktır!...”

Demek işten bile değildi. Bu başarıdan sağlayacakları çıkar düşüncesiyle ikisinin de gözleri parladı. Şapkalarını çıkararak:

— “Mösyö de Pardaillan! Eğer Dük de Guise'nin şerefine kadeh kaldırırsak, hemen meclisinize katılırız. Sonra da birlikte Dükün yanına gideriz!” Dediler.

Charles d'Angoulême az kalsın Bussi-Leclerc'in üstüne saldıracaktı. Pardaillan onu tuttu:

— “Eğer arkadaşım Dük d'Angoulême olmasaydı, Dük de Guise'nin şerefine içerdim...” Dedi. “Halbuki Dük d'Angoulême nedense Guise ailesinden hoşlanmıyor... Dükün yanına gitmeye gelince henüz yemeğimiz bitmediği için buna da imkân yok!..”

Bussi-Leclerc:

— “Yemeğinizi yarıda kestiğimiz için özür dilerim, ama çâresiz Dük'ün huzuruna çıkacaksınız...” Dedi. “Sizi ölü veya diri ona götüreceğiz! İleri Maineville!...”

İki adam kılıçlarını çekerek ileri fırladılar. Bussi-Leclerc yoluna çıkmak isteyen Picouci'nin kafasına kılıcının kabzasıyla öyle bir darbe indirdi ki adamcağız kendisinden geçip yere seriliverdi. Maineville ile Bussi-Leclerc, odanın ortasına kadar gelmişlerdi. Pardaillan da şimşek hızıyla yerinden fırlayıp odaya inen merdivenin alt basamağına sıçrayarak yolu kapatmıştı.

Birden karşı karşıya geldiler. Maineville, Dük

d'Angoulême ile Bussi-Lerlerc de Pardaillan'la çarpışmaya başladılar.

Bussi-Lerlerc zamanının en meşhur kılıç kullananlarındandı. Güvendiği oyunlardan birkaçıyla arka arkaya Pardaillan'a saldırdıysa da, her seferinde hücumunun boşa gittiğini görerek hayretten hayrete düştü. Pardaillan bir taraftan onun hücumlarını karşılarken öte yandan da Charles d'Angoulême'ye bakıyordu. Bussi, her hamlesini kolaylıkla savuşturan bu adamın kendisine bakmadan, yanındaki dövüşü seyrettiğini görünce çileden çıktı ve Şövalyeye:

— "Heey, Mösyö!" Diye bağırdı. "Dikkat edin, sizi şimdi geberteceğim!..."

Şövalye aldırmadı. Dük d'Angoulême'ye seslendi:

— "Bravo! Tamam! Böyle işte Dük hazretleri! Mükemmel! Yaralandınız işte!..."

Maineville sağ kolundan yaralanmış olduğu için kılıcını sol eline almıştı. Öfkeyle mırıldandı:

«Galiba yanıldık! Evdeki hesap çarşıya uymadı!...»

Fakat Charles'e saldırmaktan da geri durmadı. Bussi'ye gelince Pardaillan'ın, kendisine hiç önem vermemesine çok içerlemişti ve en iyi bildiği oyunlarından bir-ikisiyle saldırmaya başlamıştı. Pardaillan ise umursamıyor, Charles'e sesleniyordu:

— "Gayret! Sakın onu öldürmeyin!... Aklıma mükemmel bir şey geldi... Kılıcını aliverin... Bakın, şöyle... Hah gördünüz mü, kılıç nasıl havaya uçtu!..."

Maineville'nin kılıcı Charles'in bir vuruşuyla elinden fırlamış, kendisi de boşa giden hamlesiyle yere düşmüştü. Charles hemen kılıcını herifin gırtlığına dayadı:

— "Mösyö, teslim oluyor musunuz?..."

Maineville kaybettiği kandan çok, utancından sarararak:

— “Evet,” dedi. “Teslim oluyorum!...”

Picouic ayılmış, kendine gelmişti. Maineville’ye koşarak orada bulduğu bir kangal iple herifi sımsıkı bağladı.

Pardaillan’a gelince artık Bussi’ye yüzünü dönmüştü:

— “Ha!” Dedi. “Siz, bir şey söylüyordunuz galiba!...”

Beriki kudurmuşçasına Şövalyenin çevresinde zıplayarak:

— “Seni duvara mıhlayacağım,” dedi.

— “Mıhlayacaksınız ha?... Elinizdeki kılıç mı, yoksa çivi mi? Şimdi size bir ders vereyim de belki ileride işinize yarar!...”

Bussi- Leclerc:

— “*Allah belâsını versin!*” Diye haykırdı.

Kılıcı elinden fırlamış, birkaç metre öteye düşmüştü. Koşup alacak oldu. Fakat Picouic tabancasıyla karşısına dikilince olduğu yerde kalakaldı. Az sonra o da sımsıkı bağlanıp Maineville’nin yanına yatırılmıştı. Bussi hüngür hüngür ağlıyordu. Kılıç dövüşünde yenilmez diye ün salan bu adam, ilk defa olarak toy bir delikanlıya alt olmuştu.

Pardaillan kılıcını kanına koyarak:

— “Şimdi yemeğe devam edelim,” dedi. “Heey Picouic usta neden dalgınlıştın öyle? Bardağım boş duruyor ya!...”

Genç Dük d’Angoulême henüz çarpışmanın heyecanından kurtulamamıştı:

— “Bunlara ne yapacaksınız?” Diye sordu.

— “Birazdan görürsünüz... Neredeyse gülmeye do-

ğacak. Önce şunlara içecek bir şey verelim, belki susuzdurlar!...”

Picouic Maineville’ye bir kadeh götürdü. Maineville, dudaklarına dayanan kadehi bir nefeste boşalttıktan sonra:

— “Teşekkür ederim Şövalye de Pardaillan,” dedi. “Siz de benim elime geçerseniz, canınızı cehenneme yollamadan önce zâtîâlinize bir kadeh şarap sunmak boynumun borcu olsun!...”

Bussi-Leclerc o kadar üzgündü ki verilen şarabı istemedi. Gözlerini Şövalyeye dikmiş:

— “Bizi çabuk öldürün,” diyordu. “Sonra vakit kalmayacak. Neredeyse bin kişilik bir Kutsal Birlik Ordusu gelecek!... Yakalanırsanız, vallahi size acımam!...”

— “Zararı yok... Ben size acıyor ve sizi affediyorum!...”

Charles d’Angoulême pencereye koşup baktıktan sonra Pardaillan’a döndü:

— “Galiba işe başlamak zamanı geldi?” Dedi. “Bakın!”

Pardaillan, pencereden dışarıya bakınca tepede bir arkebüzücü ordusunun yayılmakta olduğunu ve uzakta, Saint Honoré kapısı yönünde kalabalık bir silâhlı halk kitlesinin:

— “*Kahrolsun Huguenot’lar! Yapasın Kutsal Birlik!...*”

Diye bağırışa bağırışa geldiğini gördü. O gece Paris’te, ağızdan ağıza Dük de Guise’nin, suikastçı bir Huguenot birliğini meydana çıkardığı yayılmıştı. Bu dinsizler kaçmış, Saint-Roch değirmenine sığınmışlardı. Dük, orada kendilerini yakalamaya hazırlanıyordu. Bunu duyan halk Guise’ye yardım etmek veya böyle heyecanlı bir manzarayı kaçırmamak için

silâhlanıp koşmuştu. Dük, buna çok kızmış, değirmendeki çuvallara bir zarar gelmesi ihtimaliyle suratını asmıştı ama sesini de çıkaramamıştı. Böylece gün doğarken değirmenin çevresinde bir kısmı dövüşçü, bir kısmı seyirci, dört-beşbin kişilik bir kalabalık toplanmıştı. Pardaillen bu hâli görünce:

— “Tam işe başlanacak zaman!..” Dedi.

Charles d’Angoulême:

— “Bana, geç kalmadan gitsek iyi olacak gibi geliyor, Montmartre manastırına gitmeyecek miydik?..”

Pardaillen bir yandan Bussi-Leclerc’i çuval gibi sırtına yüklenirken öbür taraftan da:

— “Oraya ne zaman olsa gideriz canım!” Dedi. Sonra uşağa döndü:

— “Heeey, Picouic, ben Bussi’yi yükledim. Sen de Maineville’yi sırtla bakalım!..” Diye seslendi.

Değirmene doğru çıkanlar, bir mukavemet bekliyor, fakat hiçbir hareket göremeyince hayretle bağırıyorlardı. Guise, Maurevert’e:

— “Bunların bir sinsi hazırlıkları olacak ama nedir?” Dedi. “Maineville’yle Bussi de epeydir kayıplara karıştılar!..”

— “Onlar, iyi bir yer bulup oradan harekete geçmeye hazırlanmışlardır Dük!”

Tepede halk, harıl harıl tüfeklerini dolduruyordu. Değirmenin içindekiler de ümitsiz bir savunma hazırlığı içindeydiler. Picouic’in keyfi kaçmış, Croasse’nin peşinden gitmediğine bin kere pişman olmuştu. Charles de:

— “Benim için hayat, ancak Violetta ile beraber oldukça bir değer taşır,” diyordu. “O olmadıktan sonra ha burada ölmüşüm, ha başka yerde... Hepsi bir değil mi?..”

Pardaillen atıldı:

— “Ölmek zor iştir kardeşim!.. Ben kaç defa denedim... İnsan kolay kolay ölmüyor!” Dedi.

Savaş hazırlığının bittiğini gören Dük de Guise, altın çuvallarını kimseye kaptırmamak için saldıranların başında yürümek kararını almıştı. Tam kılıcını kaldırmış, hücum işaretini veriyordu ki tepedeki değirmene bakanlarla beraber o da put gibi yerinde kalakaldı.

Değirmenden üç kişi çıkmıştı. Bunlardan birinin sırtında bir dördüncü adam vardı. Bu dördüncüyü hemen değirmenin kanatlarından birisine bağladılar. Guise kanada bağlanan adama bakınca hayretinden gözleri faltaşı gibi açılarak:

— “Maineville!” Diye bağırdı.

Üç adam tekrar değirmene girip az sonra yine kısıvrak bağlı bir başka adamla çıktılar ve onu, Maineville’yi bağladıkları kanadın tam karşısındaki kanada bağladılar. Bu defa da Maurevert:

— “Bussi-Leclerc!” Diye haykırdı.

— “Ateş edin! Ateş!” Diye gürledi. “Gebertin şu mel’unları!..”

Yüz arkebüzücü tüfeği birden ateşe başladı ve bu kurşun yağmuru, değirmenin kanatlarına bağlı iki adama da rastlayacağı düşünülmeden, birkaç dakika sürdü... Ateş kesilip de duman dağıldıktan sonra Pardaillan’ın merdivenden değirmene çıktığı, bir tekme atıp merdiveni devirdikten sonra değirmenin kanatlarının fırıl fırıl dönmeye başladığı görüldü.

Maineville’yle Bussi-Leclerc, başları kâh aşağıda kâh yukarıda dönüp durdukça acı acı bağılıyor, imdat istiyorlardı. Guise, en yararlı arkadaşlarından ikisinin feci hâlini görünce dayanamadı:

— “Hücum!” Diye bağırdı.

Değirmenden, on-oniki tüfek arka arkaya ateş etmişti. Fakat değirmeni kuşatanlar kalabalıktı. O ka-

dar ki bu savunma ateşi. etkili olamadı ve saldıranlar birkaç dakika içinde değirmencinin evine girdiler. Evi baştan aşağı aradıkları hâlde kimseye rastlayamayınca öfkeden çıldıracak hâle geldiler. Derken evden değirmene çıkan merdiveni farkederek hemen değirmene geçtiler. Orası da yukarıdan aşağı arandı fakat yine kimseler yoktu.

Değirmenin etrafındaki halk, karıncalar gibi kaynaşırken Pardaillan'la iki arkadaşı, değirmenin en alt katına inmişlerdi. Şövalye en alt katın döşemesinden bir-iki tahtayı kolaylıkla kaldırmış ve bu tahtaların altındaki boşluğa arkadaşlarını indirdikten sonra kendi de dalarak tekrar kapağı kapamıştı.

Onlar sığınağa girili çok olmamıştı ki Guise'nin silâhşorları da bodrum katına inmişler ve Pardaillan'la arkadaşlarının tepelerindeki döşemede gezinmeye başlamışlardı.

Artık kurtuluş yoktu. Ya yakalanacaklar ya da birkaç kurşunla hesapları görülecekti.

Tam bu sırada Picouic, üstünde durduğu yerin zelzele oluyormuşçasına sallandığını hissetti. Eğilip eliyle yoklayınca bir taş bastığını ve taşın da alttan oynatıldığını anladı. Korkusundan bir çığlık attı. Pardaillan'la Charles, alttan da hücumu uğradıklarını tahmin ettiler. Üçü birden bütün kuvvetleriyle taş abandılar ve bu arada yerin altından bir sesin:

— “Ah alçaklar! Çıkılacak yeri kapıyorsunuz, öyle mi? Şimdi hepinizi geberteceğim!”

Diye bağırdığını duydular. Picouic:

— “Croasse!” Dedi. “Bu ses Croasse'nin sesi!”

Taşı kaldırmaları birkaç saniye sürdü. Taş bir tarafa itilince aşağıya inen bir merdivenle karşılaştılar ve tepelerindeki döşemenin aralarından sızan gün ışığında Croasse'nin korkudan sararmış, komik yüzünü gördüler. Croasse de onları görmüştü ama

konusmaya fırsat bulamadan hep birden üstüne çullanmışlardı.

Pardaillan'la Charles, öne geçmişlerdi. Picouic, arkadaşının elinden tutmuştu. Sürüklüyor, önlerine çıkan bir dehlizde hızla ilerliyorlardı. On dakika sonra dehlizin öbür ucuna vararak kiliseye ulaşmışlardı. Onlar, oraya vardıkları sırada değirmeni zapteden silâhlılar da döşemenin altındaki gizli yolu keşfetmiş, peşlerinden geliyorlardı, ama hücumu uğramamak için son derece ihtiyatla hareket ediyorlardı. Bu toprakaltı yolunu da kimsenin bilmediği muhakkaktı. Kimbilir ne zamandan kalmış ve ne işe yaramıştı... Pardaillan ve yanındakiler, şimdi bu gizli yol sayesinde canlarını kurtarmışlardı. Birlikte kiliseden çıkınca mümkün olduğu kadar sâkin görünmeye çalışarak değirmende olup bitenleri seyreden halkın arasına karıştılar. Sonra yavaş yavaş ve dikkati çekmeden halkın arasından sıyrılıp doğruca Paris'e girdiler. Yolda Croasse'ye, nasıl olup da tünden değirmene ulaştığını sordukları vakit aldıkları cevap şu oldu:

— “Kilisede sayısız düşmanla boğuştum! Tam onları püskürttüm ki altı-yedi haydut beni yakalayıp karanlık bir deliğe attı. Aklım başıma gelince silâh sesleri duyarak sizlere ulaşmaya çabaladım ve...”

Bu hikâye böyle yarım saat kadar sürdükten sonra Charles d'Angoulême, Croasse'yi kutladı. Pardaillan ise bu martavalları yutmadığını anlatır bir tarzla alaylı alaylı baktı:

— “Sen müthiş bir adamsın Croasse!” Dedi.

Picouic de heyecanla arkadaşının elini sıkınca Croasse kendi kendine söylendi:

«Vay canına! Ben ne cesur bir adammışım da şimdiye kadar bunun farkında olmamışım! Öyleyse pek yazık etmişim. Bundan sonra aklımı başıma alayım bâri!”

FAUSTA'NIN KALBI

Dış meşin kaplı, içi ipek yastıklarla döşeli arabanın çevresinde, koyu renkli esvaplar giyinmiş bir muhafız kalabalığı vardı. Araba, bütün Paris'i bu muhafızlarla birlikte geçti. Montmartre kapısından çıktı ve dolambaçlı bir yolu takip ederek Bénédictines rahibelerinin manastırı önünde durdu.

Araba durunca onu uzaktan gizlice takip etmiş ve tanınmamak için pelerinine sımsıkı sarılmış olan cellât Claude Usta da, yüz adım kadar geride, bir ağacın arkasına sinerek bekledi.

Arabanın içinden Prenses Fausta inmiş ve çabucak açılan kapıdan, harap manastıra girmişti. Claude Usta'nın yanına da şapkasını, yüzünü örtecek kadar indirmiş biri yaklaşmıştı. Bu adamın, şapkasını kaldırdınca Kardinal Farnèse olduğu görüldü. Kardinal, Fausta'ya karşı korkunç bir mücadeleye girişmiş olmasına rağmen silâhsızdı. Cellât, elini manastıra uzattı:

— “Buraya geldi,” dedi.

Farnèse, manastırın kapısında bekleyen muhafızlara baktı:

— “Peki,” dedi. “Benimle beraber çalışmaya karar verdin mi?..”

— “Ne demek karar verdin mi? Sözleşme imzalamadık mı? Ben onu öldüreceğim. Fakat ondan sonra da siz bana ait olacaksınız!..”

— “Güzel... Öyleyse hemen manastıra girneyo bakalım.”

Bir hayli uzaktan dolaşarak manastırın arka tara-

fına geldiler. Bu harap binanın vaktiyle çok güzel olan bahçesi de ihmal edilmiş, bir dikenlik ve çalılık hâlini almıştı. Bahçenin içinde temellerinden başka bir şeyi kalmamış bir kilise yıkıntısı görünüyordu. Daba geride bostan vardı. Bu bostanın etrafına bir duvar çekilmişti, ama o da yer yer yıkılmış ve çökmüştü. Claude Usta, duvarın yarıklarından birine yöneldi. Farnèse de kayıtsız adımlarla arkasından yürüdü. Birlikte bostana girdiler. Bir köşede, herhâlde manastırın eski başrahibelerinden birinin yaptırmış olduğu zarif görünüşlü, fakat harap bir küçük ev vardı. Claude Usta bu evin çürük kapısını bir omuzlayışta açtı. Birlikte içeri girdiler. Cellât, Kardinal'e: — "Beni burada bekleyin," dedi.

Farnèse, başıyla bekleyeceğini belirtirken cellât da çıkıp gitti.

Prenses Fausta manastıra girdiği sırada kederli bir hâldeydi. Fakat bu harikulâde güzel kadının yüzüne, neşeden ziyade kederin yakıştığı da muhakkaktı. İki rahibe, önden gidiyor, kendisine yol gösteriyordu. Mermer bir merdivenden çıktılar, sonra manastır başrahibesi Claudine de Beauvilliers'le karşılaştılar. Claudine, Fausta'yı görür görmez diz çöktü ve Fausta'nın elini öptü. Sonra Fausta'ya yol göstererek onu kendisine ait olması gereken bir odaya soktu.

Bu odada ilk dikkate çarpan şey, etrafı madenî bir çerçeveyle çevrilmiş mermer bir masaydı. Masanın üstünde, ancak kibar bir fahişenin kullanabileceği kadar bol makyaj malzemesi vardı. Aynı masanın üstünde bulunan bir İsa heykeliyle bir haç, öteki eşya ile tezat teşkil ediyordu.

Claudine, Fausta'yı rahat bir koltuğa yerleştirdikten sonra ayaklarının altına bir yastık koydu ve önünde elpençe divan durdu. Fausta sordu:

— “O çingene karısı hâlâ burada mı?”

— “Evet efendim... Emirleriniz üzerine kendisini göz hapsinde tutuyoruz. Fakat bu kadın deli değil efendim... Kutlu Efendimiz, kendisini görmek isterler mi?”

Fausta bir an sessiz durdu. Sonra:

— “Claudine,” dedi, “bana henüz «Kutlu Efendimiz» demeyiniz. O gün henüz gelmedi. Unutmayınız.”

Claudine çabucak af dilerken Fausta devam etti:

— “Benim papalığım, yılan hikâyesine döndü Claudine... Yirmiüç Kardinal, Roma’daki yeraltı mezarlığında gizli bir toplantı yaparak Sixte-Quint’e başkaldırmak kararını aldılar. Oysa şimdi, verdikleri kararı uygulayamıyor ve tir tir titriyorlar... Benim papalığma, yeraltı mezarlarının karanlığı içinde karar verilmiş olması ne gariptir, Claudine... Halbuki artık ruhum aydınlık istiyor. Bakın, siz bir kadınsınız... Hem de bütün hatâlarınıza rağmen tanıdığım kadınlar içinde en fazla beğendiğim sizsiniz. Siz bana: «Kutlu efendim» diyorsunuz. Bense emellerimi ve kendime vazife edindiğim şeyleri düşündükçe kadınlığımdan korkuyorum Claudine...”

Claudine de Beauvilliers, Fausta’ya saygı dolu bakışlarla baktı. Onu her zamankinden daha sararmış, solmuş buldu. Diz çöktü, Fausta’nın beyaz ve güzel ellerini tekrar öptü:

— “Benim asıl ve güzel efendim,” dedi. “İnsan kalbine saygı ve sevgi aşıl原因 ve bazan da müthiş bir korku salan o güzel gözlerinizde bir keder okuyorum. Sizi üzgün görmektense ölmeyi tercih ederim!”

Fausta, Claudine’yi ayağa kaldırdı:

— “Evet. Claudine,” Dedi. “Siz ruhu dayanıklı bir kadınsınız. Beni yalnız siz anlarsınız. Onun için

dinleyiniz Claudine... Ben artık çok yükseklerde uçmaktan bezdim, usandım...”

Claudine, Fausta'nın bir işaretiyle sustu ve dinlemeye başladı. Şimdi Fausta kendi kendine konuşuyor, kendi kendisiyle hesaplaşıyor gibiydi:

— “Acaba tasarladığım din devleti boş bir hayâl mi? Bir kadının, Saint-Pierre'nin tahtına oturmasını yasaklayan bir kanun mu var? Kadınlar arasında neden din adamları bulunmasın? Kadın olmak, neden yüksek emeller peşinde koşmaya engel olsun? Jeanne d'Arc, Fransa Krallığını kurtaran o kadın, bir azize değil midir? Ben neden onun gibi olmayayım?”

Fausta bir an sustuktan sonra söylendi:

— “Yirmiüç kardinal, Sixte-Quint'in karşısına bir taht ve bir kilise çıkarmak istedi. O zamandan beri üç yıl geçti. Ben o sırada Roma'da ninem Lucrece Borgia'nın sarayında otururdum. Damarlarımda Borgia sülâlesinin kanı akıyordu. Çevremde bir sürü dalkavuk vardı. Sarayımın içi bir sürü asil ve kilise büyüğüyle dolup boşalıyordu. O sıralar gönlümün tek eğlencesi, erkeklere karşımda boyun eğdirmektir. Evet, Farnèse'ye rastladığım sırada bunlarla vakit geçiriyordum.”

Fausta bir süre düşünceye daldı. Claudine, hiç sesini çıkarmadı. Fausta bir süre sonra tekrar söze başladı:

— “Bana mukavemet edemeyip pençeme ilk düşen erkek, Farnèse'ydi. Fakat beni ilk terkeden de o oldu.”

Claudine hayret içinde sordu:

— “Ne, madam? Sahi mi Farnèse sizden ayrıldı mı?”

Fakat Fausta, cevap vermeden sözüne devam etti:

— “Bir akşam, beni saraya gelip aldı. Duygu-

larımı ve düşüncelerimi biliyor, beni çok takdir ediyordu. O gece birlikte Roma'dan çıktık, bir yeraltı mezarlığına indik. Meşalelerin ışığında, genişçe bir mahzene ulaştık ve orada ilk defa olarak yirmiliç kardinal gördüm. Farnèse: *«İşte beklediğiniz, sizi kurtaracak olan insan!»* Diye onlara beni gösterdi. Yirmiliçler hemen etrafımı alarak konuşmaya başladı. Omuzlarıma yüklemek istedikleri ağır ve korkunç görev beni hiç ürkütmedi. Bana söz verilince ben de uzun uzun konuştum. Beni sessiz sadasız dinlediler. Sonra her biri teker teker önümde diz çöktü ve elimi öptü. En yaşlıları da parmağıma şu halkayı geçirdi...”

Fausta elini uzattı ve birçok kimseyi secdeye vardırان esrarengiz halkayı gösterince Claudine hemen haç çıkararak eğildi. Fausta sözüne devam ederek:

— “Ondan sonra yeni vazifeme başladım,” dedi. “Kısa zamanda Roma’yı allak bullak ettim. Orada bana itaat etmeyecek bir tek kardinal ve piskopos kalmadı. Fransa’ya geldim. Buranın da altını üstüne getirdim. Çünkü Fransa Kralı, Farnèse’nin ilk teklifine omuz silmişti. Ben de onu başkentinden kovdum ve krallığa başka birini seçtim.”

Fausta tekrar düşünceye dalmıştı. Claudine ürkek bir sesle:

— “Zannımca olaylar istediğiniz gibi yürüyor,” dedi.

— “Ben de buna şaşıyorum ya... Görünüşte her şey yolunda gidiyor. Halbuki bazı ufak tefek öyle aksaklıklar oluyor ki işlerimi yarı yolda durduruyor. Gizli toplantıda bulunmuş olan kardinaller bir türlü son kararı veremiyorlar. Farnèse bile beni yüzüstü bıraktı.”

— “Fakat ya Dük de Guise, madam, Guise var ya...”

— “Guise’yi bırak canım! Kendisini aldatan karısını bile affetti.”

Claudine, gülmesini zor zaptetti. Fausta söylendi:

— “Görünüşe bakılırsa Guise’den çok şey umulabilir. Halbuki o, yalnız savaş meydanlarında kahramandır. Savaş dışındaysa o kadar yumuşak, o kadar kararsız ki kendisinden yararlanmak pek güç...”

Fausta tatlı bir hayâle dalmış gibi gözlerini kapadı. Sonra birden toparlanarak:

— “Karısını affedişiyle bütün plânlarımı allak bullak etti,” dedi. “Crillon’un, Krala ulaştırmaya çalıştığı üçbin kişinin, Paris’ten çıkmasına engel olmadı. Tabii bu olay Üçüncü Henri’ye cesaret verdi. Üstelik bu da yetmiyormuş gibi Dük de Guise, Catherine de Médicis’in iki çift sözüne kanıverdi. Casuslarım aracılığıyla Papa Sixte-Quint’ten altınlarının geldiğini öğrenmiştim. Hemen Dük’e haber verdim. Ne çâre ki altınlar, gözünün önünde kaçırıldı ve kendisi bir çocuk gibi aldatıldı.”

Fausta derin bir soluk alıp verdi. Dolgun göğsü kalktı, indi:

— “Dük de Guise’nin hem Grève meydanında, hem Saint-Roch değirmeninde karşılaştığı Şövalye de Pardaillan, çok zorlu bir rakipti,” dedi. “Guise’de bir Pardaillan ruhu yok. İnsanın elinde Pardaillan gibi bir adam bulunsa dünyayı yerinden oynatır.”

Yüreğindeki sır onu boğacakmış gibi titrek bir sesle:

— “Savaşta insan, vücudunu değil, ruhunu zırhlamalıdır,” dedi. “Fransa tahtını ele geçirecek kahraman, Guise değildir. Ben böyle bir işi başarabilecek tek adam olan Şövalye de Pardaillan’ı birkaç gün önce gördüm. Gerçi zırhı eski, esvapları yıpranmış, yüzü zayıf bir adamdı. Fakat bakışlarında öyle garip

bir gülümseyiş, sözlerinde ve tavırlarında öyle tesirli bir sadelik vardı ki beni heyecana düşürdü... Bu adam kim? Ah, onu tanımak, onun ruhunu anlamak, hattâ kendimi ona beğendirmek için herşeyi yapmaya hazırım. Onu..."

Fausta birdenbire sustu. Yüzü sararmıştı. Tırnaklarını avuçlarına bastırarak heyecanını tuttu. Fakat Claudine, onun gizlemek istediği büyük sırrı anlamıştı. Fausta:

— "Benimkisi çılgınlık!" Diye sözlerine ekledi. "Bende kalp yoktur. Ben kalp sahibi olmak istemiyorum!"

Claudine titredi:

— "Niçin, madam? Niçin size lâayık olan yüksek ödevlerden biraz sıyrılıp yeryüzüne, insanlar arasına girmek istemiyorsunuz? Neden bir kraliçe olduğunuz kadar bir kadın olmayacakmışınız?.."

Fausta'nın gözlerinde şimşekler çaktı:

— "Çünkü ben, kadınları zayıf düşüren duyguları tanımamış bir bâkire, erkeklerin tahakkümünü tatmamış bir varlık olmak istiyorum. Çünkü dünyada hiç kimse Fausta'ya hâkim olamamalıdır."

Claudine derin bir heyecanla söylendi:

— "Ah, madam! Aşk, hâkimlerin en tatlısıdır."

Fausta irkildi:

— "Aşk mı?"

Başını eğdi. Kirpiklerinin ucunda bir damla yaş belirmişti. Fakat bu zayıflık ânı çok kısa sürdü. Yüzünü kaldırdığı vakit gözyaşı çoktan kurumuştu. Deminki sözlerini unutmuş gibi:

— "İşte," dedi, "şu son birkaç gün içinde Guise; işleri on yıl geriletti. Farnése'yi de büsbütün elimden kaçırmadan tekrar elime geçirmeliyim... Şimdi şu Saizuma'ya bakalım... Siz, Saizuma'nın, Farnése'

yi tanıdığını tahmin ediyordunuz. Eğer bu tahmininiz ve bana anlattıklarınız doğru çıkarsa...”

— “Kesinlikle değil, madam... Bir şüphe, daha doğrusu bir ümit...”

— “Sizden eminim Claudine. Size bir mükâfat borçluyum. Şimdi şu Saizuma'yı görelim.”

Claudine de Beauvilliers ellerini çırpı. Kapıda beliren rahibeye:

— “Çingeneyi getiriniz!” Emrini verdi.

HORTLAK

Cellât Claude Usta, Prens Farnèse'yi, harap evde bırakmış, bostanda hızlı hızlı ilerliyordu. Bu sırada orada, pek yoksul giyimli, iki rahibe çalışıyordu. Bunlar Claude'nin geçtiğini görünce manastırlarında hiç erkek bulunmaması gerektiğini bildikleri hâlde şaşmadılar. Erkek ziyaretine alışık görünüyordlardı. Rahibelerin biri ince, uzun boyluydu. Bu rahibe toprağa çapasını indirirken, dünyanın kötü hâline, ahlâksızlığa, dinsizliğe kaba kaba küfürler savuruyordu. Onu dinleyen öbür rahibe ise:

— “Hâlimizden o kadar şikâyet etmeyelim,” dedi. “Şu manastıra arada sırada zengin bir kavalie gelmeseydi, burada açlıktan geberip gidecektik.”

Öteki:

— “Ne yapalım? Ya açlıktan öleceğiz, ya da geçen seneki gibi dileneceğiz.”

Claude usta, bostanı baştan başa geçtikten sonra manastırın arka kapısında, genç bir rahibeyle konuşmaya başlamıştı. Şehirdeki aşk evlerinin kadınları gibi açık saçık giyinmiş ve hayâsızca gülümseyen bu rahibe, Claude ustaya sordu:

— “Acaba yakışıklı kavalie kimi arıyor? Buraya berhâlde arka bahçedeki yıkık duvarlardan girmiş olacak... Çünkü ön kapıdan erkeklerin girmesi yasaktır.”

Claude usta:

— “Arkadaki yıkık duvarlardan girdim,” dedi.

— “Eh, kimi istiyorsunuz bakalım? Genç rahibelerden birini mi?”

— “Hayır, başrahibeyi istiyorum.”

— “Öyleyse şu giden iki kardeşimizi takip edin şekerim...”

Ellerini kavuşturmuş, başları öne eğik iki rahibe, ortalarına kırmızı maskeli çingene kadını almış gidiyorlardı. Bu kadın Saizuma'ydı. Claude yürüyüşünü ağırlaştırdı. İki rahibeyle çingene kadınının geçmeleri için yol verdi ve arkalarından düşüne düşüne yürümeye koyuldu. İki rahibe Saizuma'yı bir odaya götürdüler. Sonra yanlarında çingene kadın olmadığı hâlde çıktılar. Claude, biraz ötede aralık bir kapı görerek itti ve loş bir odaya girdi. Düşünüyordu: İki rahibenin arasında yürüyen şu kadını daha bir yerde görmüş olacaktı. Ama nerede ve ne zaman? Bir türlü hatırlayamadı.

Sonra aklına tekrar Fausta geldi ve kızının kaatili saydığı bu kadına karşı duyduğu kinle dişlerini gıcırdattı.

İki rahibe, Saizuma'yı odaya getirdikleri sırada manastırın içinde erkeklerin dolaştığından şikâyet etmişlerdi. Claudine de onlara duvarların yıkık olması yüzünden bu işe engel olunamadığı cevabını vermişti. O zaman Fausta:

— “İnşallah, zamanı gelince manastırın etrafına yüksek duvarlar çekmek imkânını verecek sermayeye sahip olacaksınız. Tanrı yardım ederse manastırınıza her yıl, yüzbin liralık bir gelir sağlanacaktır.”

Claudine'nin gözleri parladı. Fakat bir şey söylemedi. Fausta, Saizuma'ya dönmüş onu seyrediyordu. Çingene kadını Fausta'nın yanına sokuldu. Elini tuttu ve mahzun bir sesle:

— “Falınıza bakayım mı?” Dedi.

Fausta, keskin bakışlarını Saizuma'ya dikmişti:

— “İstersen ben senin falına bakayım,” dedi.

“Ben de insanın elinden geçmişini ve geleceğini okurum...”

— “Sen kimsin? Benim gibi çingeno misin?”

— “Belki... Ama, bak benim yüzüm açık... Sen de maskeni çıkarsana...”

Saizuma başını salladı ve dedi ki:

— “Benim maskem kırmızı ama onu çıkarırsam, altında, yüzümün utancından, daha fazla kırmış olduğunu görürsün. Benim ayıbımı ve korkumu kimse öğrenmesin. Kilisede ve Grève meydanında herkes beni gördü. O kadar utanıyorum ki...”

Fausta irkildi: «*Grève meydanı ile kiliseden bahsediyor. Bu, mutlaka odur.*» Diye düşündü. Kadının yüzüne dikkatle bakarak sözlerinin uyandıracak etkisi anlamaya çalışıyordu:

— “Belki seni cellât da tanır, diye korkarsın değil mi?...”

Saizuma omuz silkti:

— “Cellâttan ne diye korkayım? O bana bir kötülük yapmadı, benim kalbimi kırmadı ki... Asıl benim yüreğimi ezen öteki yalancı oldu...”

Fausta, birdenbire Saizuma’nın elini tuttu:

— “O yalancının ismini avucunda okudum,” dedi.

Saizuma elini hızla çekmişti. Fausta devam etti:

— “Sen istediğin kadar elini çek... Ben senin, bir zamanlar sevdiğini, ağladığını, acı çektiğini, yüreğinin, kilisenin mihrabı önünde, kardinalin ayakları altında ezildiğini de biliyorum...”

Saizuma tir tir titriyordu:

— “Kardinal mi? Nereden biliyorsun bunları?”

— “Kardinal ya... Sevgilin Jean de Kervilliers...”

Saizuma boğuk bir iniltiyle yere yıkıldı. Fausta söylendi:

— “Bu, odur! Yemin ederim ki odur!”

Fausta, Saizuma’ya uzanacak onu yerden kaldıracaktı. Fakat bu sırada birdenbire kapı açıldı. İçeriye cellât Claude Usta girdi. Fausta hemen ayağa kalkmıştı. Sert bir sesle sordu:

— “Buraya neden geldin?”

Cellât, kurulmuş bir makine gibi:

— “Sizi manastırın arka bahçesindeki eski eve götürmek için geldim,” dedi.

— “Ya ben gitmemem, cellât?...”

— “O zaman sizi hemen öldürmeye mecbur kalırım!”

Cellât hançerini çekip sırtını kapıya yaslamıştı. Claudine de Beauvilliers, donmuş gibi kalakalmıştı. Claude devam etti:

— “Benim kendisiyle yaptığım anlaşmaya göre şimdilik efendim olan adam, sizi oraya götürmemi emretti. Ölü veya diri, gideceksiniz.”

Fausta, Claudine’nin sapsarı kesilmesine aldırmandan, sâkin, sordu:

— “Efendin mi? Kimmiş o efendin?”

— “Monsenyör Prens Farnèse!...”

Fausta, meselenin korkulacak bir tarafı olmadığını Claudine’ye işaret ettikten sonra Saizuma’ya uzanıp kendisini yerden kaldırdı ve:

— “Siz de geliniz, zavallı kadın,” dedi. “Bundan sonra acı çekmeyeceksiniz!”

Claude usta, elinde hançeri, kapıdan çekilerek onlara yol verdi. Claudine de arkalarından gelmek istiyordu. Fakat Fausta, kendisini durdurdu. Saizuma ile birlikte bahçeye çıktıkları vakit Claude usta:

— “İmdat isterseniz, sizi derhal boğazlarım,” diye söylendi. “Siz de benim evlâdımı böyle boğazlamıştınız.”

İki kadın, sessiz sadasız harap eve yöneldi. Açık kapıdan önce onlar, arkalarından da Claude girdi ve kapıyı kapattı.

Farnèse dalgındı ve içeriye girenleri farketmemişti. Fausta, Saizuma'yı odanın karanlık bir köşesine doğru itti. Fakat kadın, kardinali görür görmeyen heyecanlanmıştı:

"Grève meydanındaki adam," diye düşündü. "Neden onu görünce böyle titriyorum? Neden?"

Fausta orada tozlu bir sıra bulmuş, oturmuştu. Farnèse'nin bir türlü yerinden kılmıdamadığını görünce Claude Usta, kardinalin omuzuna dokundu ve derin bir rüyadan uyanıyormuş gibi, silkinen Farnèse'ye:

— "Monsenyör," dedi, "kadını getirdim."

— "Hangi kadını?..."

Kardinal, Fausta'ya baktı:

— "Fausta!" Dedi. "Claude, sen dışarıda bekle... Ben seni çağırınca, her iş bitmiş demektir. Hemen öldürürsün."

Claude Usta, sâkin adımlarla dışarıya çıktı. Merdivenin yosun tutmuş basamağına oturup beklemeğe başladı. Bu sırada Farnèse, Fausta'yı dikkatle süzüyor ve:

— "Sizi nihayet elime geçirdim, madam," diyor-du. "Şimdi sizi, kuduz bir köpek gibi öldürteceğim!"

Fausta, sâkin olduğu kadar da hükmedici bir tavır takınmıştı:

— "Size, sadece efendinize isyan ediyorsunuz, derim. Ben isteseydim, adamınız cellât Claude, yanıma geldiği sırada kendisini derhal yakalatırdım. Bunu yapmadım ve tek sizin maksadınızı öğreneyim diye buraya kadar geldim. Fakat geldiğim gibi gideceğim. Kılıma bile dokunamazsınız."

Kardinal bu sert sözlerin etkisi altında bir an duraladı. Sonra yine kendini toparladı ve:

— “Sizi ölümden kurtaracak bir tek şey vardır,” dedi. “O da, kızımın yaşadığını bana itiraf etmenizdir. Ayaklarınıza yüz sürdüğüm, o zavallı mâsumun benim kızım olduğunu söyleyerek kendisini affetmeniz için yalvardığım vakit beni dinlemediniz. O zaman anladım ki siz, fahişelerden daha yüreksiz ve aşağı bir mahlûksunuz. Sizde küstahça bir cüret-kârlıktan başka hiçbir kuvvet yoktur. Zaten sizde hiçbir kuvvet bulunamaz... Siz neydiniz? Roma’da sıradan bir prenestiniz. Sizi bugünkü mevkiinize ben getirdim. Size boyun eğişim de sadece kiliseye hizmet etmek içindi. Evlâdımı alıp öldüresiniz diye değil. Ben de sizi ölüme mahkûm ettim, Fausta... Kızımın yaşadığını itiraf etmedikçe benden kurtulamazsınız.”

Kardinal, Fausta’nın yüzüne, ümit dolu bakışlarla bakıyordu. Fausta sâkin bir tavırla:

— “Kızınız öldü,” dedi.

Farnèse bu sözü ilk defa duyuyormuş gibi acı acı inledi. Fausta devam etti:

— “O öldü. Ben, sizin insanlık zaaflarından ne dereceye kadar sıyrılabileceğinizi, dünyada en sevdiğiniz varlık olan kızınızı kilise uğruna fedâ edemeyeceğinizi anlamak istedim. Eğer bu imtihanı başarsaydınız, belki de büyük bir mûcize olacak, belki de yıllardır peşinden ağladığınız kızınız yine size iade edilecekti.”

Farnèse bir an inanmakla inanmamak arasında duraladı. Sonra birdenbire mırıldandı: “Saçma!” Ve yüksek sesle:

— “Beni böyle çocukça lâflarla oyalayarak ölümden kurtulacağınızı sanıyorsanız, aldanıyorsunuz,”

dedi. "Onu bana hiçbir kuvvet artık geri getiremez ve hiçbir kuvvet de artık sizi benden kurtaramaz!"

Cellâda seslenecek gibi bir hareket yapınca Fausta ona doğru yürüdü:

— "Demek bir mûcize olacağına inanmıyorsunuz," dedi. "Ama şimdi inanacaksınız. Buyurun, yıldırlar öldü sandığınız kadına kavuşun..."

Farnèse dehşetle sordu:

— "Hangi kadın?"

— "Onaltı yıldır ölü sandığınız kadın... Bakın!"

Farnèse, Fausta'nın gösterdiği köçeye baktı. Saizuma'yı gördü:

— "Çingene karısı," dedi.

Fakat Fausta, birdenbire kadının kırmızı maskesini çekip almıştı. Kardinal heyecandan çıldıracak gibi oldu. Dehşet içinde geriye çekildi ve haykırdı:

— "Léonore!..."

Saizuma seslendi:

— "Benim adımı söyleyen kim?"

Farnèse, sapsarı kesilmiş, tâ odanın karşı duvarına kadar gerilemişti. Duvara dayandıktan sonra diz çökerek:

— "Léonore! Léonore!" Diye haykırdı. "Sen misin? Yoksa mezardan mı çıktın? Hortladın mı?"

Fausta'nın sesi duyuldu:

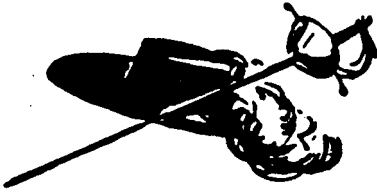
— "Allahaismarladık, kardinal! İşte sana sevgilini, Léonore de Montaignes'i bağışladım. Bir gün de karşına kızının hayâlini çıkarırsam, sakın şaşırma!"

Farnèse bunları duymadı bile. Gözlerinin önünde Léonore'den başka hiçbir şey yoktu. Fausta odadan hızla çıktı. Dışarıda bekleyen Claude, kadının böyle serbest kaldığını görünce merakla odaya girdi. Farnèse'yi, diz çökmüş ve Saizuma'yı da ona doğru eğilmiş bir hâlde buldu. Yerinde donmuş gibi:

“Violetta’nın annesi!” Diye söylendi.

Yıllar önce idamdan dönen kadını tanımıştı. Fakat bu kadını görmek cellâdı, Farnèse kadar heyecanlandırmamıştı. Tekrar Fausta’yı hatırlayarak dışarı fırladı. Ne çâre ki Fausta hızlı hızlı yürüyerek manastırın kapısında bekleyen muhafızlarına ulaşmıştı. Claude usta, kafilenin manastırdan uzaklaşmasını seyrederken dişlerini gıcırdattı.

«Bu sefer elimden kaçtın ama dikkat et, başka bir sefer elime geçmeyesin,» diye söylendi. «Bir daha seni öldürmek için kardinalin emrini bekleyecek değilim.»

CROASSE VE BELGODÈRE

Claude için artık manastırda yapılacak bir iş kalmamıştı. Fausta'yı öldürmek emrini Farnèse'den beklediğine bin kere pişman olmuş, duvardaki yarıktan çıkarak, tepeden tırmanan dört atlıya rastlayınca şapkasını çıkarıp önden giden ikisini selâmladı. Onlar da bu selâmlamaya nezaketle karşılık verdiler.

Bu iki adamdan biri Pardaillan, öteki de Dük d'Angoulême'ydi. Arkadan da Picouic'le Croasse geliyorlardı. Dük, manastırda mutlaka Saizuma'yı bulup konuşturacağından emin görünüyordu ve gülümsüyordu. Bu küçük kabile, harap duvardaki yarığa varınca ilkin Pardaillan, arkasından da Charles geçti. Sonra Picouic'le Croasse de bahçeye girdiler. Bostanda, daha önce gördüğümüz iki rahibe hâlâ çalışıyordu. Az önce cellât Claude'nin geçişine içerleyen sıksa rahibe, bu dört kişilik grubu görünce:

— “Oooh, oooh! Maşallah!” Dedi. “Artık dörder beşer geliyorlar... Neredeyse ordularla manastırı işgal edecekler...”

Öteki rahibe cevap verdi:

— “Canım, Philomène, tatlı canını ne üzüyorsun? Bu işin tasası bize mi düştü? Elimizden ne gelir?”

— “Elimizden bir şey gelmeyeceğini ben de biliyorum Mariange, fakat artık erkeklerin buraya girmesi de çekilmez durum almaya başladı. Gerçi bu haydutlar bana şimdiye kadar tek söz söylemeye cesaret edemediler, ama ne olursa olsun, sinirleniyorum!”

Mariange bu sözlere gülünce Philomène:

— “Vaktiyle biz de güzeldik. Bizim de bakılacak yüzümüz vardı. Ama ciddî ve namusluyduk... Bugün de birisi kalksın bana lâf atsın da bak ne cevap veririm...”

Mariange :

— “Elbette,” diye doğruladı. “Çene yarıştırmada üstüne yoktur.”

Philomène hindi gibi kabarıp bu sözlere cevap vermeye hazırlanırken caydı:

— “Bak, bak! Aman Allahım... Bizden tarafa geliyorlar galiba!” Diye telâşlandı.

— “Ya... Bizden tarafa geliyorlar... Kaçalım mı?”

— “Ne münasebet! Durup da ağızlarının payını verelim.”

Gerçekten de Pardaillan’la Dük d’Angoulême onlardan tarafa geliyorlardı. Mariange, gelenlere bakarken Philomène, utangaç bir tavırla başını önüne eğmişti. Mariange, kısa boylu, şişman, kırmızı suratlıydı ve neşeliydi. Philomène de aksine fasulye sırgı gibi uzun, kupkuru ve dünyaya küskündü. Hayatının hiçbir çağında güzel olmadığı için erkekler kendisine yüz vermemişlerdi. Bu yüzden hem erkeklere, hem kadınlara, hâsılı bütün dünyaya küskündü. Hayatın zevklerini tanımaz ve bu zevkleri tatmayı çok özlediği hâlde onları tadanları kıskanarak günahkâr sayardı.

Pardaillan yaklaşmış, konuşmaya başlamadan önce şapkasını çıkararak selâm vermişti. Philomène:

— “Sakın yaklaşmayın! Orada durun!” Diye bağırdı.

Pardaillan şaşırmış, Dük d’Angoulême ise iyice afallamıştı. Dük:

— “Affedersiniz madam...” Diyecek oldu.

Philomène sert bir tavırla sözünü kesti:

— “Lâf istemem diyorum size... Ne geliyorsunuz, ne sokuluyorsunuz yanımıza? Gözlerinizin velfecri okuyor. Kötü niyetiniz hâlinizden belli... Biz, namuslu iki kadınız. Sarkıntılıktan hoşlanmayız!...”

— “Fakat madam, bizim asla böyle bir niyetimiz yok. Biz sadece...”

— “Çekilip gidin efendim... Çekilin gidin... Allah Allah... Haydi, yaptığınız saygısızlığı affediyorum işte...”

Pardaïllan bu sözleri duyunca artık kendini tutamamış kahkahayı başmıştı. Charles de gülmeye başladı. Picouic’le Croasse de efendilerinden cesaret alarak makaraları koyuverdiler. Philomène bu kahkaha tufanı karşısında bozularak sustu. Pardaïllan da bunu fırsat bilerek:

— “Görünüşümüz bu kadar vahşi mi de bizden korktunuz?” Dedi. “Biz size sarkıntılık edecek tipte kimseler miyiz? Hayır, efendim, biz sizlere karşı sadece saygı besliyoruz...”

Philomène yutkundu:

— “Demek sataşmak fikrinde değilsiniz ha?”

Diye sordu ve bu sorusuyla: “*Keşke sataşsaydınız!*” Demek istedi. Pardaïllan’la Charles bunu anlamamış göründüler. Şövalye sözüne devamla:

— “Biz, size bir şey sormak istiyoruz,” dedi. “Arkadaşım, bir genç kıza âşık oldu. Fakat kendisini kaybettili. Onu arıyoruz.”

Philomène Dük d’Angoulême’ye garip garip baktı. Pardaïllan sözüne devam etti:

— “Burada bir çingene karısı olacak. Geçen gece kapıya kadar getirip manastırınıza misafir bırak-

muştım. O kadın, aradığımıza bulmak için bize çok yardım edebilir.”

O zamana kadar ağzını açmamış olan Mariange, birdenbire:

— “Ben o kadını gördüm,” dedi. Sonra koca elini açarak sözlerine ekledi:

— “Dinimiz, birbirimize yardım etmemizi emreder. Ah, şu bizim evliyaya iki mum dikecek kadar param olsaydı!...”

Dük d'Angoulême cebinden kesesini çıkararak şişman rahibenin avucuna koydu. Rahibe, keseyi yoklayınca gözleri parıl parıl yanarak:

— “Demek, o çingene karısıyla konuşmak istiyorsunuz öyle mi?” Dedi. “Şu ilerideki harap evi görüyor musunuz?... Aradığınız kadın orada. Demin girerken gördüm.”

Pardaillan’la Charles, daha fazlasını dinlemeden rahibenin işaret ettiği harap eve yöneldiler. Yalnız kalan iki rahibe, aç gözlerle keseye baktılar. Philomène:

— “Keseyi açıp bakalım mı?” Diye sordu.

Mariange keseyi açtı ve söylendi:

— “Kardeşim, burada bizi üç ay geçindirecek para var... Üç ay rahatız demektir.”

Ellerindeki çapayı ve beli atarak manastıra girdiler. İkisi arasında bir çeşit ortaklık vardı. Kâr ve zararı aralarında paylaşırlardı. Fakat yokluk günlerinde, bir tilki kadar kurnaz olan Mariange, yiyecek bir şeyler bulur; Philomène ise acından ölecek hâle gelirdi. Bütün ortaklıklarda olduğu gibi bunda da biri zayıflarken öteki tombullaşıyordu. İki rahibe ot şiltelerin bulunduğu yatak odalarına girince Mariange, Philomène’yi başından savıp kesenin içinden biraz para aşırmanın yolunu düşünmeye başladı.

Fakat uzunboy lu düşünmesine meydan kalmadan, Philomène:

— “Çok meraklandım,” dedi. “Gidip bakayım, şu asilzadeler, çingene karısıyla neler konuşacaklar...”

Böyle bir şeyi dört gözle bekleyen Mariange de:

— “Hiç durma,” dedi. “Git, öğrendiklerini sonra bana anlattırın...”

Pardaillan’la Charles d’Angoulême, harap eve girince Picouic’le Croasse’yi de dışarıda nöbetçi bırakmışlardı. Cesaretine, gittikçe kendini inandırmaya başlayan Croasse, elini hançerine dayamış, dört bir taraftan, ansızın hücum edecek düşmanları bekliyordu. Hayâlinde, Dük de Guise’nin adamlarından bir sürüsünü öldürdüğü için Dük’ün kendisine müthiş bir kin bağlamış olacağını hesaplıyordu. Bostanda etrafa göz gezdirip de bir türlü, sebâeden başka bir şey göremeyince yavaş yavaş yürüyerek söylendi:

— “Muhakkak geleceklerdir. Hiç benim gibi bir düşmanı rahat bırakırlar mı?”

Bir kenarda bulunan samanlık gibi bir yere ulaşıp saklanmak niyetindeydi ki ansızın bir karaltı görerek tabancasını çekiverdi. Fakat bu karaltı ince bir sesle korku içinde haykırdı:

— “Aman ha!... Sakın ateş edeyim demeyin!..”

Croasse, karşısında bir kadın bulunduğunu ve korkusundan tir tir titrediğini görünce tabancayı tekrar beline soktu. Philomène ise Croasse’ye hayran hayran bakıyor:

— “Ne cesur adamsınız!” Diyordu.

— “Öyleyimdir... Ne istiyorsunuz bakalım?”

Philomène, gittikçe artan bir hayranlıkla:

— “Ne güzel bir sesiniz varmış!” Dedi.

Croasse, alçakgönüllü davranıp davranmamakta kararsızdı:

— “Eskiden kilisede ilahî okurdum,” dedi.

— “Ne hoş... Ben de öteden beri, kilisede ilâhi okuyan biriyle tanışmak isterdim. Hangi kilisede okurdunuz?”

— “Saint-Magloire kilisesinde...”

— “Bilirim, güzel kilisedir. Kimbilir, oraya ne güzel madamlar, matmazeller gelip sizi dinlerlerdi?”

Croasse bıyık burup çapkın bir tavır takınmaya çalışarak:

— “Ne demezsiniz... Kilise kapıcısının kızı bile bana bir gün açıktan açığa: “Ah, Mösyö Croasse, eğer balıkçıl kuşu gibi bacaklarınız, fasulye sırtı kollarınız, karga gagasına benzeyen bir burnunuz ve insanın rüyasına, girip korkutacak bir yüzünüz olmasaydı, yakışıklı bir adam olabilirdiniz...” Demişti.”

— “Demek isminiz Mösyö Croasse... Ne güzel isim... Bana inanın, çok güzel isim...”

Croasse birdenbire meraklanarak sordu:

— “Canım, Allahaşkına siz benden ne istiyor da bana boyuna sual soruyorsunuz?”

Philomène bu soru karşısında şaşırdı. Ne istediğini o da bilmiyordu. Onüç yıldan beri şu manastırdaydı ve olduğundan onyılda daha yaşlı görünecek kadar çirkindi. Bu manastırda her gün çeşit çeşit kepezelik görüyor, kendisi de böyle maceralar yaşamaya özeniyordu. Ne yazık ki yüzüne bakacak kimse yoktu. Croasse'den bir parçacık iltifat görüşü ona bir cesaret vermiş, bir aşk serüveni yaşamaya arzusunu kamçılamıştı.

Philomène, Croasse'nin sorusuna cevap veremeyerek önlüğüyle oynadı ve:

— “Sesinizi de isminiz gibi pek beğendim. Üstelik çok da yakışıklısınız,” dedi.

Croasse, bu apaçık ilânı aşk karşısında ister istemez gururlandı. Cesurluğundan sonra şimdi de kadınların hoşuna giden bir erkek olduğunu keşfediyordu: “*Vay canına meğer ben neymişim de habirim yokmuş...*» Diye düşündü. Şimdi rahibe Philomène’ye başka gözle bakıyordu. Bu kadın, hiç de o kadar yaşlı değildi. Hem, çirkin de sayılmazdı...

Rahibe, bu bakışlardan daha çok cesaretlenerek:

— “Ben size bahçemizi gezdirecektim,” dedi. “Güzel ağaçlarımız ve çiçeklerimiz var.”

Croasse, artık yaman bir çapkın olduğuna inanmıştı. Hemen Philomène’nin elinden tuttu. Elele yürüdüler. Nereye gittiklerini Croasse anlayamıyordu, ama Philomène pekâlâ biliyordu. Manastır bahçesinin sevişmeye en uygun, en تنها köşesine gidiyorlardı. Birkaç günden beri rahibelerin oraya yaklaşması şiddetle yasak edilmişti. Burası, etrafı tahta perdeyle çevrili küçük bir köşktü. Philomène, hem orada sevişecek, hem de burasının neden yasak edilmiş olduğunu anlayıp merakını giderecekti.

Az sonra tahta perdeye ulaşmışlardı. Kapıya yöneldiler. Philomène yavaşça:

— “Şimdi şu tahta perdenin içine girelim,” dedi.

Croasse sordu:

— “Orada ne yapacağız?”

— “Orada küçük bir köşk var. Köşke girince bizi kimse ne görür, ne de duyar...”

Ne çâre ki kapı kapalıydı. Philomène, buna pek sıkıldı. Fakat artık son derecede cesaretlenmiş olan Croasse:

— “Ben şimdi tahta perdenin üstünden atlar, içeriden kapıyı açarım. Siz biraz bekleyin,” dedi.

— “Ah ne cesur adamsınız!...”

Croasse gibi uzunboylu biri için tahta perdeyi aşmak, işten bile değildi. İçeriye girince hemen kapıya yöneldi. Fakat birdenbire arkasından birtakım ayak sesleri duyarak döndü. Hayretinden az kaldı bağıracaktı. Saçları darmadağınık genç bir kız, yalvaran bir tavırla kendisine doğru geliyordu. Bu, fevkalâde güzel bir kızdı.

— “Ah, mösyö,” diye seslendi. “Ne olur, bana yardım edin de beni buradan kurtarın!...”

Croasse hayret içinde:

— “Violetta,” diye bağırdı. “Violetta!”

Genç kız, yardım istediği adamın, kendisini tanıdığını görünce dikkatle baktı. Hemen tanıdı ve:

— “Ben de başkası sandım,” dedi. Meğerse Belgodère’nin yardakçısıymış...”

— “Violetta,” dedi, “siz burada mıydınız? Nasıl oluyor da burada...”

Croasse sözlerini tamamlamaya vakit bulamadan, kapının eşiğinde bir adam belirmişti. Bu Belgodère’ydi. Croasse’nin yanına gelirken hiçbir zaman sopayı elinden eksik etmemiş olan Belgodère, bu sefer de eski alışkanlığını bırakmamıştı. Elindeki kocaman sopayı sallayarak geliyordu. Croasse bu hâli görünce cesur bir adam olduğunu da, Philomène’yi de unuttu ve korkusundan inleyerek diz çöktü.

Belgodère, Violetta’yı öfkeyle yakalayıp sarsarak:

— “Çabuk içeri gir,” dedi. “Elimden kaçmak mı istiyordun?”

Kızcağız köşke yollanırken Croasse’ye döndü. Croasse, Belgodère’nin bir an kendisiyle meşgul olmamasından istifade ederek tahta perdenin üstünden aşmaya niyetlenmişti. Ama kurnaz Belgodère yan gözle onu süzüyordu... Croasse’yi bacaklarından

çektığı gibi yere indirdikten sonra gırtlğından yalayıp ayağı kaldırdı:

— “Burada ne arıyordun?” Dedi.

— “Sizi arıyordum, ustacığım.”

— “Beni mi arıyordun? Buldun işte... Düş önüme, yoksa sopayı yersin!...”

Belgodère, korkudan bacakları tutmayan Croasse'yi ite kaka köşke sürerken Philomène de tabana kuvvet kaçıyordu. Olanı biteni, konuşulanları tahtaların aralığından gözetleyip dinlemiş, Croasse'nin diz çöküp yalvardığını görünce hemen oradan uzaklaşmıştı.

Philomène odasına girmiş, gördüklerini bir bir, rahibe Mariange'ye anlatıyordu. Mariange, mesele- nin gayet önemli olduğunu sonunda para kazana- cıklarını umduğunu, söyleyerek bildiklerinden kimseye bahsetmemesini tembih etti. Sonra bahçeye fırlayıp eski köşke koştu. Fakat orada kimseyi bula- madı. Pardaillan'la Charles d'Angoulême ve Picou- ic gitmiş olacaktı. Bostanın yıkık duvarına ko- ştu. Sokakta da kimse görünmüyordu, ama Mariange biraz dikkatli bakınca gülümsedi.

Croasse zangır zangır titreyerek köşke girince Belgodère de girip kapıyı kapadı. Sonra Croasse'ye döndü:

— “Beni arıyormuşsun... Söyle bakalım ne isti- yorsun?”

Croasse'nin gözleri sopaya takılmış, aklı karma- karışık olmuştu:

— “Ustacığım... Ben diyecektim ki... Siz, beni bıraktınız. Gittiniz... gittiniz... gittiniz...”

Belgodère öfke ve sabırsızlıkla:

— “Ulan kaz kafalı herif... Gittimse, cehennem- in dibine gitmedim ya... Konuşsana, ne geveleyip du- ruyorsun? Dilin tutulduysa açayım!”

Çingene, elindeki sopayı kaldırdı. Croasse'yi dövüp bülbül gibi söyletecekti. Fakat Croasse daha sopa inmeden, yerlere yatıp dana gibi böğürmeye başlamıştı bile...

— “Allahaşkına vurmayın! Hepsini söyleyeceğim!... Ölüyorum!... Öldüm!...”

— “Bağırıp durma.... Demin koyun gibi meliyordun, şimdi de inek gibi böğürüyorsun. Ağzından çıkacak sözleri kulağın işitsin. Şeytan çarpsın ki elimdeki sopayla derinde çürümedik yer bırakmam, kemiklerini un ufak ederim!”

Croasse, söylese de söylemese de dayak yiyeceğini biliyordu ama herşeye rağmen içinde bir ümit ışığı vardı.

— “Doğruyu söylersem, dövecek misiniz?” Dedi.

Belgodère'den nefret ederdi ama, müthiş surette de korkardı. Şimdi, bu herifi kızdırmamak gerekti. Doğruyu söylerse belki yakayı kurtarırdı. Onun için herşeyi olduğu gibi anlatmaya karar vererek söze başladı ve Belgodère gittikten sonra birkaç gün l'Espérance otelinde kendisini beklediklerini, nihayet otelci tarafından kapı dışarı edildiklerini anlattı. Halbuki otelci, onları dışarı atmak şöyle dursun, elinden gelse hapsedecekti. Fakat Belgodère'nin hizmetinden kaçtıklarını söylemek Croasse'nin işine gelmiyordu. Sonra genç bir Dük'ün hizmetine girmişlerdi. Orada rahattılar... Hem çok rahattılar. Belgodère, hikâyesinin burasında sopayı havada salladı:

— “Ulan, buraya nasıl geldiğini hâlâ anlatmıyor-sun...”

— “Anlatacağım, ustacığım anlatacağım!”

Croasse acele acele konuşarak efendisinin bir kıza âşık olduğunu, bu kızın ortadan kaybolduğunu ve izinin bulunamadığını anlattı. Meğer kayıptan haber

veren Saizuma da burada, manastırdıymış. Efendisi, buraya gelerek Saizuma'ya, falına baktıracaktı. İşte bu kadar... Croasse bunları yalan söylemiyordu. Pardaillan'ın, genç Dük'ü buraya gerçekten de böyle bir iş için getirdiğini sanıyordu. Fakat Belgodère yüzünü ekşiterek:

— “Vay namussuz herif! Ya burada, tahta perdenin içinde ne arıyordun, ulan?” Diye bağırdı.

— “Ben mi? Ben mi ne arıyordum? Efendim, birdenbire bahçede bir sürü düşman beliriverdi. Ben de onları gözetleyeyim diye buraya atladım... Efendime söyleyeyim... Sonra...”

— “Vay vay! Ben görmeyeli sen adınakıllı cesur olmuştun demek...”

— “Ne demezsiniz ustacığım. Siz daha beni pek o kadar tanımamıştınız ki... Dünyada cesaret dedin miydi...”

Croasse sözünü tamamlayamadı. Çingene, birdenbire Croasse'yi yakasından yakaladığı gibi yere yıkmış, elindeki koca sopayı, rastgele kafasına, gözüne indirmeye başlamıştı:

— “Vay rezil herif! Vay ipten, kazıktan kurtulma serseri! Bir de benimle eğleniyorsun ha!”

Sopa, birbiri ardınca iniyor ve Croasse küçük köşkün taşlığında keklik gibi sekerek kaçıyordu. Ne çâre ki Belgodère hemen yetişiyor ve sopa hiçbir inişinde boşa gitmiyordu... Croasse, kaçmanın faydasızlığını anlayınca yerlere yattı:

— “Öldüm, bittim... Kemiklerim kırıldı. Allah aşkına merhamet!” Diye yalvardı.

Çingene, Croasse'yi bir çuval gibi kavrıyıp yerden kaldırdı:

— “Kalk ayağa, köpek... Beni dinle!” Dedi.

Croasse inleye inleye doğrulunca Belgodère devam etti:

— “Sen, buraya beni gözetlemeye geldin. Bu, besbelli... Senin o efendin mi, ne karın ağrısıysa Violetta’yı buradan kaçırmaya niyetlenmiş galiba... Şimdi ben gideceğim. Seni de Violetta ile beraber burada hapsedeceğim. Eğer dönüşümde Violetta’yı burada bulamazsam, eğer birisi tahta perdeye yaklaşacak olursa seni cehennemin dibinde de bulur, o pis dilini koparır, o karga burnunu ezerim.”

Bu sözler Croasse’yi az daha korkudan bayıltacaktı. Belgodère, tehdidi artırdı:

— “O kurbağa gözlerini oyar, onların yerine erimiş kurşun doldururum...”

Croasse’nin rengi, yemyeşil oldu. Belgodère devam etti:

— “Bununla da kalmam... Etini kızartır, yine sana yediririm!”

Croasse artık dayanamayarak düşüp bayılıverdi.

Bunun üzerine Belgodère kapıları kilitledi. Doğru, manastır başrahibesi Claudine de Beauvilliers’in yanına çıkıp kendisine, olup biteni anlattı. Claudine, Fausta’ya haber ulaştırırken Belgodère de tekrar köşke döndü. Herşey yerli yerindeydi. Yalnız, Croasse ayılmış, korkusundan bir köşeye büzülmüştü. Belgodère’yi görünce bir şeyler söyleyip af dilemek istediye de, dişlerinin birbirine çarpıp takırdamasından başka ses çıkaramadı.

FARNÉSE'NİN AŞKI

Prens Farnèse, Léonore de Montaignes'i karşısında görür görmez, önce korkuyla karışık bir şaşkınlığa uğramış, sonra da kendisini toparlayıp durumu düşünmeye koyulmuştu. Onaltı yıllık bir geçmiş gözlerinin önünden, birkaç saniye içinde akıp gitmişti ve neticede şuna inanmıştı: O Léonore'yi hâlâ deli gibi seviyordu. Kendisi son derece ihtiyarlamış ve çökmüş, Léonore ise tersine, hiç değişmemişti. Bir süre hiç sesini çıkarmadan bu güzel kadını süzdü, sonra ürkek bir tavırla yerinden kalkarak:

— “Kimbilir benden ne kadar nefret ediyorsunuz?” Dedi. “Fakat bugüne kadar başımdan geçenleri anlatacak olursam, benim de cezamı fazlasıyla çektiğimi anlar ve öcünüzün alınmış olduğuna inanarak teselli bulursunuz. Beni dinler misiniz, Léonore?...”

Kardinal, sâkin, fakat utangaç bir edâ ile konuşuyordu. Léonore'ye bakmaya bile cesareti yoktu. Uzun bir zaman onu öldü sanmıştı ve gönlündeki aşkı unutturacak çâreler arayarak kendini siyasete vermişti. Papa Sixte-Quint'in karşısına Fausta'yı çıkarmak düşüncesi de kafasında o zamanlar yer etmişti. Bu çârelerin, kalbindeki aşkı unutturabileceğine inanmıştı. Fakat şimdi Léonore'yi tekrar karşısında görünce birdenbire bütün uğraşmalarının boşuna olduğunu anlamıştı. Gönlündeki aşk unutulacak gibi değildi. İşte yeniden uyanmış, canlanmış ve bütün gücüyle onu etkisi altına almaya başlamıştı.

Farnèse, ak sakalına ve ağarmış saçlarına rağmen ihtiyarladığının farkında değildi. İçinde büyük ve

tükenmez bir hırs vardı. Bütün ailesi, başarı sahibi insanlar olarak ün yapmıştı. O vakitler İngiltere aleyhine büyük bir kuvvet hazırlayarak yenilmez sanılan o ulu *Armada*'nın gemilerini mahveden Alexandre Farnèse de, kardinalin amcasının oğluydu.

Fakat Kardinal, Léonore'yi gördüğü andan itibaren tasarılarını da, gayelerini de, hattâ buraya Faust'ı kurban etmek üzere geldiğini de unutmuştu... Kızı Violetta bile aklında değildi. Şimdi kendisini Léonore'ye affettirmek ve onunla birlikte buralardan kaçırmaktan başka hiçbir şey düşünmüyordu.

— “Beni dinler misiniz, Léonore?” Diye sözlerine ekledi. “Ben kendimi kiliseye bağlayan anlaşmayı bozmadığım için size karşı alçakça hareket ettim... Fakat sizi, taparcasına seviyordum Léonore!...”

Dudakları titriyor, ne söyleyeceğini şaşırmış gibi kekeliyor ve ağlıyordu. Léonore, ona acıyarak baktı:

— “Ağlayın!... Ağlayın!...” Dedi. “Gönül acıları, gözyaşlarıyla birlikte akar gider... Keşke ben de ağlayabilseydim...”

Kardinal hayretle ona baktı. Léonore'nin, kendisine bu kadar merhamet duyması inanılacak gibi değildi. Léonore:

— “İçinizi bana dökün,” dedi. “Belki sizi teselli edebilirim...”

Kardinal, hâlâ hiçbir şey anlamadan onun yüzüne bakıyordu. Acaba Léonore kendisini tanımamış mıydı?

— “Léonore! Léonore!” Diye seslendi.

Kadın bu ismi duyunca şaşırmış gibi:

— “Neden Léonore diye bağıríyorsunuz?” Dedi. Ben Léonore değilim ki! O zavallı kızın adını ağzınıza almayın! Bakın ben şimdi sizin elinize bakıp falınızı söyleyeyim!”

Kardinalin gözleri dehşetle büyüdü. Léonore, elini tutunca bütün vücudu titredi:

“*Aman yarabbi!*” Diye söylendi. “*Aklını kaybetmiş! Vallahi delirmiş!..*”

Farnèse kadının ellerini ovuyor, yüzünü yüzüne sürüyor, ona durmadan bir şeyler söylüyordu. Fakat Léonore’nin bunlara hiçbir tepki gösterdiği yoktu. Boyuna gülüyordu.

Bu sırada evin kapısı açıldı. İçeriye Pardaillan’la Charles d’Angoulême girdi. Hayretle duralayıp Farnèse’yi dinlediler. Kardinal:

— “Beni tanıımıyorsun... Sevgilini tanıımıyorsun ha?...” Diyordu. “Bak, karşında Jean Farnèse var!”

Farnèse yavaş yavaş aklını kaybediyormuş gibi hırçınlaştı. Léonore’yi sarstı ve:

— “Haydi beni tanımazlıktan geliyorsun,” dedi. “Fakat ya kızın ne olacak?... Ana yüreği yok mu sende? Kızın Violetta’yı da mı tanımayacaksın? Zaten tanısan da ne faydası var... O zavallı öldü!...”

— “Kim?” Dedi. “Violetta’nın öldüğünü kim söyledi?”

Léonore içeriye yabancıların girdiğini görünce eğilip yerden kırmızı maskesini almış, yüzüne geçirmişti. O andan itibaren de olgun güzelliği tekrar göze görünmez olmuş, yeniden çingene Saizuma kılığına bürünmüştü. Charles, hüngür hüngür ağlıyordu. Farnèse, şaşkın ve perişan, delikanlıya baktı:

— “Siz kimsiniz, mösyö?” Dedi.

Dük d’Angoulême, Kardinali korkutan ve Pardaillan’ı da merhametten titreten bir sesle:

— “Onun öldüğünü söylediniz, değil mi? Söyle Pardaillan, onu deli gibi sevdiğimi ve yalnız onu tekrar bulmak ümidiyle yaşadığımı söyle!...”

Dük, Farnèse'nin kolundan şiddetle çekerek sözlerine ekledi:

— “Siz kim oluyorsunuz? Violetta'nın öldüğünü bu kadına neden söylüyordunuz? Bu kadın kim? Violetta'nın öldüğünü nereden biliyorsunuz?”

Kardinal, üzüntüden bitkin sesiyle:

— “Ben kimim, ha?” Dedi. “Ben, bu kadının lânetine uğramış, mahvolmuş bir adamım! Bana iyice bakınız! Ben Kardinal Prens Farnèse; Léonore de Montaigues'in âşığı, Violetta'nın babasıyım!”

Charles, Farnèse'nin yüzüne dehşet dolu gözlerle baktı:

— «*Onun babası!*» Diye mırıldandı.

Şövalye de, çingene Saizuma'ya merhamet dolu bir bakışla:

— «*Annesi!*» Diye söylendi.

Charles, Farnèse'ye:

— “Demek siz, Violetta'nın babasısınız, ha?” Dedi. “Onu sevmiş, onu korumuş olan insan sizsiniz demek? O hâlde size soracağım çok şey var.”

Bu sözler Farnèse'nin yüreğine hançer gibi saplanmıştı. Kızını, Violetta'yı sevmiş ve korumuş olan, kendisi miydi? Yoksa kızını kendi eliyle cellâda mı teslim etmişti? Pardaillan, Kardinal'in cevap vermediğini görünce:

— “Bu delikanlı, kızınızı seviyor,” dedi. “Hiç olmazsa Violetta'nın nasıl ölmüş olduğunu ona anlatınız.”

Farnèse boğuk bir sesle ve dalgın dalgın söylendi:

— “Nasıl mı öldü? İdam edilerek!...”

Charles atıldı:

— “Peki ama, kim?... Kim öldürttü onu?”

— “Bir kadın! Müthiş bir kadın! Dişi bir şey-

tan!.. Elime geçmişken budalacasına kaçırdığım bir hain... Fakat sakın onun yoluna çıkmaya kalkışmayınız! Ona çarpanlar, kırılan bir cam gibi parça parça olur. Mademki sizler de Violetta'yı seviyorsunuz, o kadın sizlerden de nefret eder... Hiç durmayınız! Buradan, Paris'ten kaçınız!"

Pardaillan sordu:

— "Peki, ben ve Dük d'Angoulême kaçalım. Ya siz ne yapacaksınız?"

— "Bana gelince iş değişir. Eğer bu kadın, bir insan eliyle ölecekse o el benim elim olacaktır! Onun için ben, hayatımın sonuna kadar onun peşinden gitmeye mahkûmum. Fausta'yı ben öldüreceğim!"

Pardaillan şaşkınlıkla mırıldandı:

«Demek bu işi Fausta yaptı, öyle mi? Benim de aklıma o gelmişti. Ya, Fausta! Demek sen sadece kralları tahttan indirmekle uğraşmıyor, aynı zamanda, insanların canlarını almakla da vakit geçiriyorsun... Öyleyse seninle muhakkak karşılaşacağız Fausta!»

Farnèse bu sırada tekrar Léonore'ye dönmüştü:

— "Léonore, ben seni hâlâ seviyorum," diyordu. Léonore, gel, birlikte gidelim. Ben senin soğumuş kalbini ısıtırim, Léonore!"

Çingene karısı, alaycı bir sesle cevap verdi:

— "Benim kalbim, kilisede piskoposun ayakları dibinde çiğnendi..."

Farnèse çılgına dönmüştü. Boyuna Saizuma'yı çekiyor, götürmek istiyordu. Lâkin deli birdenbire bağırdı:

— "Jean de Kervilliers! Benden ne istiyorsun?... İşte, bak hain piskopos geldi! İşte, kilisenin çanları çalıyor, duyuyor musunuz?.."

Kadın, Farnèse'nin üstüne öyle korkunç bir tavır-

la yürümüştü ki kardinal korkuyla gerilemiş, başını elleriyle tutarak, evden dışarıya fırlamıştı. Pardaillan, Charles d'Angoulême'ye:

— “Buradan gidelim, monsenyör,” dedi. “Burası çok kasvetli bir yer...”

Sonra Saizuma'ya yaklaştı:

— “Beni tanıdınız mı, madam?” Diye sordu. “Benimle gelir misiniz?...”

Kırmızı maskeli kadın, bir an düşündü:

— “Hayır!” Dedi. “Sizi tanımıyorum! Fakat sizin o kadar tatlı ki sizinle gelebilirim.”

Birlikte dışarıya çıktıkları vakit Picouic, hâlâ köşkün kapısında nöbet bekliyordu. Yalnız Croasse ortadan kaybolmuştu. Pardaillan'la Charles d'Angoulême, Croasse'yi araştırmaya lüzum görmeden bahçeyi geçip duvar yıkıntısından sokağa ulaştılar ve hızla Paris'e yöneldiler.

Tam bu sırada rahibe Mariange de duvar yıkıntısına ulaşmış, sokağa bakmıştı. Paris kapısından, Pardaillan ve Dük d'Angoulême ile birlikte giren Saizuma'yı çizgili elbisesinden tanıyarak, peşlerinden hızla koştu. Paris sokakları, bağırıp çağırarak, protestanlara lânet okuyan bir kalabalıkla doluydu. Pardaillan'la Dük d'Angoulême ve çingene karısı bir binadan içeriye girdiler. Rahibe, okumak bilmediği için, binanın kapısına asılı levhadaki yazıyı sökemedi. Gelen geçene sordu ve buranın Dèvinier lokantası olduğunu öğrenince, tereddütle durdu. Şimdi ne yapardı? Çingeneyi götüren iki yabancıyla mı konuşsun, yoksa tekrar manastıra mı dönsündü? Hatırladığına göre, manastır başrahibesi, bu çingenenin manastırda kalmasına büyük bir önem verir gibiydi. O hâlde kendisine gidip Saizuma'nın nerede bulunduğunu söylerse ondan hiç değilse on altın mükâfat koparırdı...

Hızla tekrar manastıra döndü. Hemen Claudine de Beauvilliers'in yanına çıktı. Claudine, Belgodère'yi henüz salıvermişti ve acele acele Fausta'ya bir mektup yazıyordu. Mariange'nin anlattıklarını dinledikten sonra bu yeni haberi de mektuba ekleyerek zarfı Mariange'ye verdi. Kendisine Fausta'nın evini, sıkı sıkıya tarif etti ve:

— “Sakın mektubu düşüreyim deme, ha... Bu işi de başarırsan, büyük mükâfat görürsün,” dedi. Mariange, artık yağlı kuyruk bulduğundan emin, etekleri uça uça tekrar Paris yolunu tuttu.

Yirminci Bölüm

PAYLAŞILAMAYAN AV

Pardaillan, Charles d'Angoulême ve Saizuma'nın manastırdan çıkıp Paris'e gittikleri ve Mariange'nin Fausta'ya mektup götürdüğünün ertesi günü Dük de Guise'nin konağında Maurevert ve Bussi-Leclerc, Dük'ün huzuruna girmişlerdi. Önce Guise, Maurevert'in anlattıklarını dinlemişti. Paris halkının heyecan içinde bulunduğu ve Navarre Kralının bir ordu ile Paris'e yürümekte olduğu haberini dinleyen Dük, hiçbir telâş eseri göstermemişti. Zaten söylenenleri pek dinlemiyor gibiydi. Kafası, birdenbire ortadan kayboluveren Violetta ile meşguldü. Karısından yana tasası yoktu. Çünkü Catherine de Clèves'i Paris'ten sürmüştü. Yaptığı kepezelikleri, nasıl olsa Paris'liler duymazlardı...

Dük, söylenenleri böyle dalgın dalgın ve zihni

başka şeylerle meşgul olarak dinlerken Maurevert'in söylediği bir isim üzerine anıların ayılır gibi oldu. Maurevert, Pardaillan'dan bahsetmişti. Bu isim Maurevert'in ağzından çıkar çıkmaz Bussi-Leclerc kötü kötü homurdanmıştı. Dük de Guise:

— “O, herhâlde kaçıp gitmiştir,” dedi.

Maurevert, düşünceli düşünceli başını salladı:

— “Sanmam monsnyör! Ben Paris'teyken o bir yere gitmez...”

Dük de Guise:

— “O senden nefret ettiği kadar sen de ondan tefret ediyorsun ama sebebini pek anlamıyorum! Dedi. “Fakat bir kere benim elime geçmesin! Mahvoldu demektir!...”

Sonra Leclerc'e döndü:

— “Nasıl? Değirmenin kanatlarının verdiği baş dönmesi geçti mi? Seni çözdüğümüz zaman az kalsın, kollarımın arasında bayılıyordun. Pardaillan hakkında ne düşünüyorsun?”

Bussi, dişlerini sıktı:

— “Ama, benim ona kızgınlığım, beni değirmenin kanatlarına bağlayıp fırlıdak gibi döndürmesinden değil,” dedi.

— “Ya niçin?...”

Leclerc, bu soruya cevap vermedi. Ömründe ilk defa düelloda Pardaillan'a yenilmişti. Bu yenilginin tekrarlanmasına zerrece tahammülü yoktu. Başını salladı:

— “Kendini savunmak için uyguladığı oyunu öğrendim,” dedi.

— “Şimdi onu alt edebilecek misin?”

— “İlk fırsatta, monsnyör! Ondan sonra da kendisini derhal Bastille'ye tıkacağım... Bastille dedim de aklıma geldi. Dük hazretleri! Ben, Paris'li

leri bir süre oyalamak için bir çâre düşündüm. Hâta bu düşündüğümün yapılmasını emrettim!”

— “Neymiş o düşündüğün?...”

— “Paris’liler, sizin Louvre sarayına girerek tahata oturmanız için acele ediyorlar.”

— “Ededursunlar!”

— “Ben de onlara bu isteklerini şimdilik unutturmak için mükemmel bir eğlence hazırladım: Fourcaud’ları astıracağım!...”

Fourcaud’lar, Paris savcısı protestan Fourcaud’un iki kızıydı. Üçüncü Henri, Paris’ten kaçmadan önce Fourcaud, dinsizlik suçuyla hapsedilmişti. İki kızı da protestanlıklarıyla övündüklerinden, yakalanıp zindana tıkılmışlardı. Sonradan babaları, bir söylentiye göre kederinden, bir söylentiye göre de yediği dayaktan ölmüştü. İki kız kardeşe gelince din değiştirip katolik olmaktansa ölümü tercih ettiklerini söylemişlerdi. Bu iki kız kardeşten küçüğü, Jeanne adında ve henüz onsekizine basmış hârikulâde güzel bir kızdı. Büyüğü Madleine ise yirmi yaşındaydı.

Bussi-Leclerc sözüne devam ederek:

— “Tam yemek yiyordum ki Bastille’nin etrafına toplanan onbin kadar Paris’li, dinsizlerin öldürülmesi için bağırıp çağırmaya, kafa şişirmeye başladılar. Ben de yemeğimi rahat rahat yiyebilmek için kendilerine, Fourcaud’ların yarın Grève meydanında önce asılıp sonra da yakılmak suretiyle idam edileceklerini bildirdim!...”

Dük de Guise esnedi.

Tam bu sırada Maineville içeri girmiş ve bir kral huzurunda bulunuyormuşçasına eğildikten sonra:

— “Majeste... Ah, affedersiniz; monsenyör diyecektim,” demişti.

Guisse, dalkavukluktan pek hoşlanırdı:

— “Hele durun canım! O kadar acele etmeyin, henüz kral olmadım!” Dedi.

Maineville:

— “Ne yapalım, efendim?” Dedi. “Paris halkı heyecan içinde... Onlar, kral olmanız için acele ediyorlar...”

— “Onlara yarın mükemmel bir idâm ziyafeti vereceğiz ya işte... Fourcaud’ları astırıyoruz...”

Fakat Dük içinden de başka türlü düşünüyordu: Acaba bu ziyafet, Paris’lileri yatıştıracak mıydı? Onlar, kovdukları kral yerine başka bir kralın çabucak tahta çıkmasını istiyorlardı. Onlarca bu kral ancak Dük Henri de Guisse olabilir. Eğer Fransa, yalnız Paris’ten ibaret olsaydı, Guisse bir dakika bile beklemezdi. Ne çâre ki öte yanda eyâletler vardı. Taht üstünde hak iddia edecek Navarre Kralı Henri de Béarn vardı. Kısacası, Paris’lilerin sözlerine uyup tahta otururken büyük bir iç savaşı göze almak gerekiyordu. Paris’liler kendisini, böyle bir iç savaşı kazanacak kuvvette sanıyorlardı, ama Guisse kendi gücünü herkesten iyi biliyordu. Bütün bu tehlikeleri göze alamadığı için düşünceli hareket etmek zorundaydı. Halbuki ne ondan tarafa olan asilzadeler, ne de halk, bir türlü ihtiyatlı harekete alışamıyor, bunun sebebini anlayamıyorlardı...

Öte yandan Guisse’nin böyle sâkin sâkin geçirdiği günler içinde büyük bir hırsla sevdiği Violetta’yı aramasına da imkân vardı.

Ah, Papa’nın gönderdiği parayı bir ele geçirmiş olsaydı!.. Ne yazık ki tam bu işi başaracağı sırada karşısına yine o Allahın belâsı Pardaillan dikilmişti. Dük, Şövalye’yi hatırlayınca dişlerini gıcırdattı. Acaba Maurevert’in dediği gibi Pardaillan Paris’te miydi?

Bu sırada içeriye bir uşak girerek Guise'ye mü-
hürlü bir mektup uzattı. Dük, mektubu hemen açıp
okumaya koyuldu ve okuyunca yüzünde bir gülüm-
seme belirdi. Bitirince de:

— “Şimdi yakaladık işte!” Diye söylendi.

Mektup, Fausta'dan geliyordu. Fausta, Claudine de
Beauvilliers'ten, Pardaillan'la Charles d'Angoulê-
me'nin Paris'te bulunduklarını haber alır almaz, he-
men Guise'ye bildirmişti. Mektubunun sonunda:
«*Nerede bulunduklarını yarın size bildiririm!*» Diyor-
du. Dük de Guise, Maurevert'e döndü:

— “Senin dediğin doğru çıktı,” dedi. “Pardail-
lan Paris'teymiş. Hemen bütün Paris kapılarına
haber sal Maurevert! Kimseyi dışarı bırakmasın-
lar!”

Maurevert bu sözü ikiletmedi. Hızla Dük'ün ya-
nından çıkarak bütün Paris kapılarına haberciler
koşturdu. Bir saat sonra Paris kapıları kapanmıştı.
Halk bu tedbiri görünce yeniden tahminlere başla-
mış, Üçüncü Henri'nin, ordusunu Navarre Kralı-
nın ordusuyla birleştirerek Paris üstüne yürüdüğü
söylentisini çıkarmıştı.

Maurevert, kapıların kapandığı haberini alınca tek-
rar Dük'ün yanına döndü:

— “Avın etrafı kısıkvrak çevrildi, monsenyör,”
dedi.

Maineville bağırdı:

— “O hâlde. hemen avı pay etmeye başlayalım!”

Bussi-Leclerc:

— “Bir dakika, monsenyör,” dedi. “Pardaillan
öldürülmeden önce beş dakika için bana verilsin de,
onun beni apansız avlayıp yenişinin öcünü alayım.
Korkmayın, kendisini öldürecek değilim. Fakat her-
kese, Maineville'nin etrafa yaydığı gibi Pardaillan'.

ın beni daima alt edemeyeceğini göstermek istiyorum!”

Maineville içerledi:

— “Yalan da değil, yani...” Dedi. “Pekâlâ yenildin. Hem bana da sataşmaya kalkma, şışlerim ha!”

Dük de Guise araya girdi:

— “Susun bakalım! Pekâlâ, Bussi, Pardaillan’ı beş dakika için sana teslim edeceğim. Fakat öldürmek yok ha!.. Ona Roma’dan gelme, buğdayları nereye sakladığını söyletmek istiyorum!”

O günün akşamı, Fausta, Paris’in göbeğindeki esrarengiz sarayının bir odasında, bir masanın başında oturmuştu. Önünde, Claudine de Beauvilliers’ten gelen mektup vardı.

Fausta, bu akşam tepeden tırnağa kadar siyah kadifeden bir süvari elbisesi giymişti. Bu elbisenin altında hançer darbelerine dayanıklı, sert köseleden yapılmış bir zırh vardı. Giydiği bu erkek elbisesi içinde Fausta’nın zarif vücut hatları pek nefis bir şekilde beliriyordu. Yüzüne siyah bir maske takmış, beline de hakikî bir savaş kılıcı asmıştı. Bu kılıç, Milâno’lu ustaların yaptıkları meşhur İtalyan kılıçlarından biriydi. Fausta, gür siyah saçlarını tepesinde toplayarak başına siyah bir şapka geçirmişti ve şapkanın yanından uzun bir kırmızı tüy, aşağıya doğru sarkıyordu.

Pardaillan da aynı şekilde bir şapka giyer ve böyle bir tüy taşırdı. Acaba Fausta, Pardaillan’a benzemek için mi böyle giyinmişti? Bunun cevabını kendisi de veremeyecekti. Kendi kendine, göğsünde bir kadın yüreği taşımadığını tekrarlayıp duruyor ve büyük ödevler peşinde koşuyordu, ama dünden, yâni Claudine tarafından yollanan mektubu aldığından beri içinde kadınca bazı duyguların uyandığı da gerçektir.

Bu mektupta ne yazılıydı? Bu mektup, Fausta’yı

niçin bu kadar heyecanlandırmıştı? Halbuki Claudine de Beauvilliers, sadece Mariange'nin anlattığı, Saizuma'nın kaçırılışı hikâyesini yazmıştı. Saizuma, Violetta'nın annesi olduğuna göre Pardaillan onu neden kaçırmıştı ve Belgodère'nin anlattığı gibi Pardaillan ile Charles d'Angoulême neden harıl harıl Violetta'yı arayıp duruyorlardı? Charles d'Angoulême'yi tanımıyordu. Lâkin Pardaillan'ın, Violetta ile ne alıp vereceği vardı?..

Fausta, kalbinde Violetta'ya karşı birdenbire müthiş bir kin duydu! Kendisini, bu kızıdan çoktandır nefret ettiğine inandırmaya çalıştıysa da, nihayet duyduğu kinin başlıca sebebinin Claudine'den aldığı mektup olduğunu kendine itiraf etmek zorunda kaldı.

Fausta, ömründe ilk defa olarak kıskançlık alevinin içini kemirdiğini hissediyordu. Gerçi bu Violetta, daha önce de Guise'nin gönlünü fethetmek suretiyle Fausta'nın plânlarını bozmuştu. Fakat müthiş kadın, o olayın acısını yüreğinde hissetmemiş miydi? Hayır! Çünkü Guise'ye âşık değildi ki... Fakat Pardaillan söz konusu olunca?.. Hayır, buna tahammül edemezdi. Violetta, Pardaillan'la kendisi arasına girmemeliydi.

Onun için bu akşam garip bir şekilde giyinmiş ve Claudine de Beauvilliers'e, o gece manastıra geleceğini bildirmişti. Hattâ gönderdiği haberin yanı sıra şöyle bir uyarıda bulunmayı da ihmâl etmemişti.

«Ben gelinceye kadar mahpus kızıdan, sen sorumlusun!»

Bu haberi gönderdikten sonra Dük de Guise'ye, Pardaillan'ın Paris'te olduğunu bildiren mektubunu yollamıştı. Fakat, Şövalyenin Devinière otelinde bulunduğunu haber vermemeyi daha uygun bulmuştu. Bunun da sebebi, bizim için şimdilik belli değildir.

Fakat o gün, Guise'nin etrafına koyduğu hafiye-lerden, raporlarını aldı ve akşamın saat dokuzunda da tekrar masasına oturarak Claudino'nun mektubunu okuyup bir karar vermeye çalıştı.

Nihayet masasından kalkan Fausta, mektubu bir mumun alevinde yaktıktan sonra bir çingırağı çaldı ve odaya gelen adamına:

— “Dört süvari hazırlansın!.. Bana da bir at hazırlasınlar!” Dedi. “Birisi de Bastille komutanı Bus-si-Leclerc’e gidip bu gece muhakkak kendisini görmeye geleceğimi haber versin!..”

Herhâlde Fausta'nın konağında gece-gündüz at, araba, gibi şeyler daima hazır olacaktı. Çünkü bu emri verdiğinden iki dakika sonra sokakta bulunuyordu. Kendisi, atıyla ortada gidiyor, süvarilerden ikisi önde, ikisi de arkada yol alıyordu.

Montmartre kapısına vardıkları zaman, nöbetçi subay Paris'ten çıkmanın yasak olduğunu bildirdiyse de, Fausta'nın adamlarından birinin uzattığı bir kâğıdı gözden geçirince, derhal kapıyı açtırdı. Fausta, kapıdan geçerken:

— “İki saat sonra tekrar Paris’e döneceğiz!” Dedi. “Hendeğin öbür tarafında bizi fazla bekletmesinler!”

FOURCAUD'LAR

Fausta, Montmartre manastırına vardığı zaman ortalık karanlık ve sessizdi. Manastırın kapısı derhal açıldı. Fausta içeri girdi ve kendisini merdiven başında karşılayan Claudine de Beauvilliers'e titrek bir sesle:

— “Beni hemen mahpus kızın yanına götürün,” dedi.

Manastır başrahibesi, Fausta'nın hâlindeki tuhaf-lığı sezmekle beraber, hiç belli etmedi ve soru sormadı. Birlikte bahçeyi geçerek tahta perdelerle çevrili evin avlusuna girdiler. Evin kapısını çalınca içeriden telâşlı bir ses duyuldu:

— “Kim o?.. Kim o?..”

Sesin sahibi bir yandan böyle soruyor, bir yandan da kapıyı açıyordu. Bu, Belgodère'ydi. Adam, manastır başrahibesini görür görmez hemen tanıyarak elindeki hançeri kınına soktu. Sonra taşlığa giren Fausta'yı farkedince yerlere kadar eğildi. Fausta, Claudine'nin gözünden kaçmamış olan deminki heyecanlı sesiyle sordu:

— “Kız nerede?..”

Belgodère, eliyle kapısı sürgülü bir odayı işaret edince Fausta oraya yöneldi ve:

— “Ben içeriye yalnız gireceğim,” dedi ve eline bir şamdan alıp kapının sürgüsünü çeken ve kandanı açan Belgodère'nin önüne geçerek odaya girdi. Claudine'yle çingene, dışarıdaki taşlıkta kalmışlardı. Bu sırada taşlığın tepesinde, sahanlık gibi bir yerden,

saçı sakalına karışmış. korkunç gözleri faltaşı gibi açılmış bir adam başını uzatmış. ortalığı gözlüyordu. Bu, Croasse'ydi. Sahanlıkta, bir saman yığınının üstünde, Belgodère'den yiyeceği sopanın korkusuyla tir tir titreyerek tetikte bekliyordu. Acaba bu gece yarısı bir dayak daha yer miydi? Fakat Belgodère, Croasse'yi unutmuştu bile... Şimdi bütün dikkatini Fausta'nın girdiği odanın kapısına vermişti. Acaba bu odada neler oluyordu?

Neler olduğunu ne Belgodère, ne de Claudine tahmin edebilirdi. Bu odada, kendisinin Tanrı tarafından kulları idare etmek için gönderilmiş ebedî bir bâkire olduğuna inanan Fausta, ilk defa olmak üzere göğsünde bir kadın kalbinin çarptığını acıyla hissediyordu.

Fausta odaya girince, şamdanı bir dolabın üstüne koyduktan sonra karyolada uzanmış yatan Violetta'nın üstüne eğilip ilgiyle baktı. Sonra kendi kendine mırıldandı:

«Sahiden de güzel! Léonore de Montaigues'in güzel alnı ve Farnèse'nin mağrur dudakları bu çehrede birleşmiş... Melek kadar güzel! Cidden Pardaillan gibi bir kahramana lâayık bir kız. Kimbilir, Şövalye kendisini ne kadar seviyor ve ondan ayrı düştüğü için ne acı çekiyor...»

Fausta'nın dudakları ansızın büzüldü. Gözlerinde derin bir kin ışığı parladı. Bu kız neden onun yoluna çıkmıştı? Niçin Pardaillan'la arasına girmişti? O hâlde cezasını çekecekti. Hem, Pardaillan kim oluyordu? Krallar Fausta'nın önünde saygıyla eğilirken serseri bir şövalye mi onun arzularına engel olacaktı? Fausta bunları düşünürken hırsıyla soluyordu. Violetta'ya yaklaşmış, kızcağızı bir hamlede boğacak gibi üzerine uzanmıştı. Pardaillan'dan mı, yoksa Violetta'dan mı nefret ettiğine, kendisi de karar veremez

Genç kız korkudan tır tır titriyordu. Fausta, Violetta'yı sözle yola ~~getiremeyeceğini~~ anlayınca kapıyı açıp Claudine'ye seslendi:

— “Kapının önüne bir tahtıranan ~~getirsinler!~~”

Claudine koştu. Fausta, Belgodère'ye döndü:

— “Bu kız tahtırananla götüreceksin! Yolda onu elinden kaçırırsan, kafan kopar...”

— “Kendisini nereye götüreceğim efendim?”

— “Bastille zindanına!”

Belgodère odaya bir kaplan hızıyla girip kuzcağın bileğinden yakaladı. Sürükleyerek dışarıya çıkarırken kendi kendine mırıldandı:

«Eee Claude Usta! Bu sefer artık kanlı göz yaşları dökceksin! Bir zamanlar, bana döktürdüğün gibi!..»

Manastırdan ayrılan kabile, büyük bir hızla Bastille zindanının önüne gelmiş, Fausta'nın adamlarından biri, koynundan bir boru çıkararak üç defa, bir tarzda çalınca Bastille'nin kapısının önündeki köprü derhal inmişti. Fausta'yla yanındakiler içeriye girince bir çavuş tarafından karşılandılar. Fausta, Violetta'yı hemen bir zindana gönderip hapsettirdi. Sonra da komutan Bussi-Leclerc'i görmek istediğini bildirdi. O, bu arzusunu söylerken Bussi de merdivenden inip karşısına çıktı. Hayret içinde Fausta'ya bakarak:

— “Boru sesini duydum, koştum!” Dedi. “Bu işareti Dük de Guise'den başka bir kişi daha bilir!”

Fausta soğuk bir sesle:

— “O da benim, Mösyö Bussi,” dedi. “Sizinle biraz konuşacağım! Odanıza kadar çıkalım.”

Leclerc, bu kadar hükmedici bir edâyla konuşanın bir kadın olduğunu anlayınca:

— “Emrinize hazırım madam,” diyerek eğildi.

Bussi, Fausta'nın önüne geçti. Birlikte müdürlük dairesine geldiler. Fausta hemen söze başlayıp:

— “Bu gece önemli bir iş için geleceğimi size haber vermiş olmalılar!” Dedi.

Bussi, Fausta'nın yüzüne dik dik baktı:

— “Bana, bu gece Dük de Guise'nin memurlarından birinin geleceğini söylemişlerdi. Fakat bu memurun, karanlık odamıza ışık saçacak, sizin gibi harikulâde güzel bir kadın olacağı aklımdan bile geçmemişti!”

Bussi-Leclerc, bıyık buruyor, söylediği sözlerin, Fausta üzerinde uyandıracığı etkiyi bekliyordu. Fakat bu etki, Fausta'nın dudaklarında beliren acı ve aşağılayıcı bir gülümsemeden ibaret kaldı. Fausta:

— “Burada, Fourcaud adlı iki mahpus var, değil mi?” Diye sordu.

Bastille komutanı, sözlerinin hiçbir etki uyandırmayışına şaşarak:

— “Evet madam,” dedi.

— “Bu mahpuslar yarın idam edilecekler öyle mi?”

— “Evet madam... Yakılmak suretiyle...”

Bussi, bu sözleri önemli bir adam olduğunu anlatmak istercesine söylemişti. Fausta oralı olmadı:

— “Yarın bu iki kızdan biri yakılacak, biri de serbest kalacak,” dedi.

— “Aman madam! Nasıl olur? Ben Grève meydanında, bu iki dinsizin yakılacağına söz verdim.”

— “Ben size sözünüzde durmayın demiyorum. Bu iki mahpusun yaşları ne kadardır?”

— “Büyüğü Madeleine, aşağı yukarı yirmi yaşlarında, küçüğü Jeanne de onaltı-onyedi yaşında...”

— “Şu hâlde büyüğünü idam edeceksiniz... Fakat küçüğü affedilecektir!”

— “Kim affediyor madam?”

— “Ben!..”

Bussi bu kadar hükmeden bir edâyla konuşan kadına hayretle baktı. Sonra:

— “Doğrusu, bunu yapamam!” Dedi. “Gerçi buraya ancak Guise'nin ve en yakın bir ahabının bilebileceği bir boru işaretiyle geldiniz, ama...”

Fausta koynundan bir kâğıt çıkararak Bastille komutanına uzattı ve:

— “Şunu okuyunuz!” Dedi.

Bussi-Leclerc, büyük şamdanlardan birine yaklaşarak kâğıdı okudu:

«Her sınıf ve rütbeden subaylarıma ve askerlerime bu kâğıdı gösterecek olan Prenses Fausta'ya her yerde ve her zaman itaat etmelerini emrederim. İtaat etmeyenler derhal idam olunacaktır.»

Kâğıdın altında Dük de Guise'nin imzası, mühürü vardı. Bastille müdürü, yerlere kadar eğildi, sonra Fausta'ya hayret ve merak içinde bakarak:

— “Emre itaat ediyorum madam,” dedi.

— “Şu hâlde beni derhal Jeanne Fourcaud'un hücreğine götürünüz...”

Fausta, Jeanne Fourcaud'un hücreğini açtırdıktan sonra kızcağıza, kralın emriyle affedildiğini haber verdi. Bu haberle şaşkına dönen Jeanne, ablasının ne olduğunu sorduysa da, onun da affolunduğu şeklinde bir yalanla kandırılarak aşağıya gönderildi. Fausta, çavuşlardan birine emir verdi:

— “Demin bir hücreye kapattığınız genç kızı buraya getiriniz!”

Az sonra Violetta getirilmiş, Jeanne Fourcaud'dau boşalan hücreye kapatılmıştı. Bussi-Leclerc, bütün bu olan biten işlere anlamsız gözlerle bakıyordu. Fausta birden Leclerc'e sordu:

— “Fourcaud kardeşlerin büyüğü, Madeleine Fourcaud nerede?”

Bussi, eliyle iki hücre ilerideki bir kapıyı gösterdi. Fausta:

— “Âlâ! Madeleine Fourcaud da orada...” Diye söylendikten sonra eliyle Violetta’yı kapattığı hücreyi işaret etti:

— “Jeanne Fourcaud da burada! Yarın her ikisini de idâm edeceksiniz, anladınız mı?”

Bussi, meseleyi nihayet anlamıştı: Jeanne Fourcaud salıveriliyor, fakat onun yerine kim olduğunu bilmediği bir genç kız idâm olunuyordu. Bu korkunç fâcia, taşyürekli Bastille komutanının bile içini titretti ve bir mâsumu, kılı kıpırdamadan ölüme gönderen bu güzel kadına dehşet dolu gözlerle baktı.

Birlikte zindandan çıkarak hapishanenin avlusuna vardılar. Hücreden alınan Jeanne Fourcaud, temiz havaya çıkınca bayılmış, az önce Violetta’yı getiren tahtıravana konmuştu. Belgodère hemen Fausta’ya yaklaştı. Fausta, çingeneye sordu:

— “Cellâdın kızının ne olduğunu merak ediyorsun, galiba?..”

— “Çok iyi tahmin ettiniz! Violetta, benim elimde tek kozdu madam! Sekiz yıldır onu elimde saklıyorum ve ilk fırsatta kullanmayı bekliyordum... Biliyorsunuz ki kendisini Dük de Guise’ye teslim ediyorum diye getirip size vermiştim... Şimdi artık cellâda, kızının korkunç bir felâkete uğradığını haber vererek öcümü almanın sırası geldi sanırım!..”

— “Cellâdın nerede olduğunu biliyor musun? Onu nerede bulacaksın?..”

— “Ben onu bulurum, madam... Yalnız kendisine ne diyeceğim?...”

— “Kızının yarın Grève meydanında yakılacağını söyle!”

Bussi-Leclerc:

— “Saat on sularında meydanda pek büyük bir eğlence olacak...” Diye söze karıştı.

Fausta, Belgodère'ye:

— “Tahtıravandaki kızı hemen Montmartre manastırına götürüp öbürünün yerine kapat! Sonra da bana gel, şu maceranı anlat,” dedi.

Fausta, atına atlamış, ıssız Paris'in içine doğru dörtlüğe gitmişti. Belgodère de muhafızlarla birlikte manastıra yollanırken tahtıravandaki kızın kim olabileceğini düşünüyor, bütün bu işlerden hiçbir şey anlamadığını kendi kendisine itiraf ediyordu. Etrafı tahta perdeyle çevrili eve girince seslendi:

— “Croasse! Neredesin Croasse, yoksa uyuyor musun?”

Bu seslenmesine hiçbir cevap alamayınca, köşede duran sopayı kaptı:

— “Vay teneşire yatasıca herif!” Diye bağırdı. “Ben uyanırken sen uyuyorsun ha! Şimdi senin had-dini bildireyim de gör!...”

Sahanlıktaki saman yığınının birkaç sopa vurduysa da Croasse'nin orada olmadığını farketmekte gecikmedi. Evin her yanını, bahçeyi fellik fellik aradı. Croasse yoktu. O zaman beraberinde getirdiği kızı bir odaya kapatarak birkaç saat buradan ayrılabilceğini düşündü. Nasıl olsa Fausta bu kıza o kadar önem verir görünmüyordu. Bu da hemen kaçacak değildi ya!

Her tarafı iyice kilitledi ve manastır başrahibesine yeni bir mahpus getirdiğini haber vermeye lüzum bile görmeden hızla Fausta'nın sarayına koştu.

Bussi-Leclerc:

— “Saat on sularında meydanda pek büyük bir eğlence olacak...” Diye söze karıştı.

Fausta, Belgodère'ye:

— “Tahtıravandaki kızı hemen Montmartre manastırına götürüp öbürünün yerine kapat! Sonra da bana gel, şu macerayı anlat,” dedi.

Fausta, atına atlamış, ıssız Paris'in içine doğru dörtlüğe gitmişti. Belgodère de muhafızlarla birlikte manastıra yollanırken tahtıravandaki kızın kim olabileceğini düşünüyor, bütün bu işlerden hiçbir şey anlamadığını kendi kendisine itiraf ediyordu. Etrafı tahta perdeyle çevrili eve girince seslendi:

— “Croasse! Neredesin Croasse, yoksa uyuyor musun?”

Bu seslenmesine hiçbir cevap alamayınca, köşede duran sopayı kaptı:

— “Vay teneşire yatasıca herif!” Diye bağırdı. “Ben uyanırken sen uyuyorsun ha! Şimdi senin had-dini bildireyim de gör!...”

Sahanlıktaki saman yığınının birkaç sopa vurduysa da Croasse'nin orada olmadığını farketmekte gecikmedi. Evin her yanını, bahçeyi fellik fellik aradı. Croasse yoktu. O zaman beraberinde getirdiği kızı bir odaya kapatarak birkaç saat buradan ayrılabilceğini düşündü. Nasıl olsa Fausta bu kızı o kadar önem verir görünmüyordu. Bu da hemen kaçacak değildi ya!

Her tarafı iyice kilitledi ve manastır başrahihesine yeni bir mahpus getirdiğini haber vermeye lüzum bile görmeden hızla Fausta'nın sarayına koştu.

BELGODÈRE'NİN SIRRI

Belgodère, Fausta'nın, dışı harap, içi gayet müteşsem, esrarengiz konağına girer girmez, doğrudan Prensesin küçük kabul salonuna alındı. Fausta ona oturacak bir yer gösterdi ve hizmetkârlardan birine, bir şişe şarapla gümüş bir kupa getirterek Belgodère'ye:

— “Hem iç, hem anlat!” Dedi.

Belgodère, arka arkaya iki kupa şarabı yuvarladıktan sonra söze başladı:

— “Vaktiyle size, anlatacak çok ilgi çekici bir hikâyem bulunduğunu söylemiştim. Tahmin edersiniz ki bizim gibi ipten, kazıktan kurtulmuş, her yerden kovulmuş çingenelerin başından, çok garip maceralar geçebilir... Fakat bir hikâyenin kahramanı çingene olduğu zaman, o hikâye, kimseyi ne ilgilendirir, ne de duygulandırır...”

Fausta:

— “Ben çingeneyle hristiyanı ayırdetmem...” Dedi. “Öyle olsaydı, seni karşıma alıp konuşmazdım!”

— “Çok doğru söylüyorsunuz, sultanım!... Zaten bu yüzdendir ki size hayatımın sonuna kadar bir köpek gibi hizmet etmeye and içmiş bulunuyorum!”

— “Öyleyse maceranın hepsini, hiç çekinmeden anlat! Sana bir haksızlık yapılmışsa, belki bunu tamir ederim.”

Belgodère içini çekerek:

— “Artık çok geç!...” Dedi.

— "Eğer yüreğinde hâlâ kanayan bir yara varsa belki ben, onu iyileştirmenin çaresini bulurum!"

Belgodère:

— "Siz kudretlisiniz, efendim," dedi. "İlana Cilau-de'den öç almak için yardım ediniz, bu yeter. Yüreğimde unutulmaz bir yara açıldığını da iyi tahmin ettiniz. Gerçi bir çingenenin göğsünde bir insan kalbinin barınabileceğine kimse inanmaz ama, benim de başkaları gibi sevdiğim, merhamet ve şefkat duygularını tattığım zamanlar oldu."

Belgodère, geçmişi karıştırmaktan çekinir gibi durmuştu. Fausta:

— "Devam et!" Dedi.

— "Evet bir zamanlar ben de şimdiki Belgodère değildim. Bugünkü gibi sadece fenalık düşünmezdim. İçimde Allah korkusu yoktu ama, şeytanca düşünceler de yoktu. Derken bir gün âşık oldum. Herkes âşık olabilir. Sevmek, birçoğu için insanı ümitsizliğe götüren bir yol değildir. Fakat ben, son derecede çirkindim. Benim gibi bir adamın sevilme umması delilik olurdu. Zaten obamda da kimse beni sevmezdi, ama herkes benden çekinirdi. Çünkü kuvvetli ve herkesi yıldırılmış bir adamdım. Kadın, erkek herkes karşımda titrerken ben de birdenbire Magda'yla karşılaşınca titremeye başladım. Magda'ya çılgınca tutulmuştum. Fakat onun peşinde bir sürü yakışıklı delikanlı dolaşıyordu. Onlar arasında benim başarıya ulaşmam çok zordu."

Belgodère, arka arkaya iki kupa şarap daha yuvarlayıp şişeyi boşalttı. Fausta'nın bir işaretiyle hemen yeni bir şişe getirildi ve çingene, tatlı bir şiir söylemiş gibi sunturlu birkaç küfür savurduktan sonra:

— "Bir akşam Magda'nın bütün âşıklarını bir araya topladım..." Diye sözüne devam etti. "Magda'-

yı da getirttim ve ona: “Artık kendine bir koca seçmenin zamanı geldi!” Dedim. Ötekiler de acele ediyorlardı. “Evet, evet, bu akşamdan tezi yok, kendi masrapasından su içecek erkeği seçsin; yarın da onunla evlensin!” Dediler. Magda, gülümseyerek rakiplerimden birini işaret etti: “Seni seçtim!” Dedi.”

Fausta acımış görünerek:

— “Zavallı Belgodère!” Dedi.

— “Evet, ama Belgodère’nin neler yapabileceğini şimdi göreceksiniz!... Ben hemen hançerimi çektim, Magda’nın seçtiği erkeğin karşısına dikildim. O da hançerini çekti. Beş dakika boğuşuktan sonra kendisini yere yıktım. Dizimle göğsüne basarak iki kulağını birden kestim. O, can acısından acı acı bağıırıyordu. Magda kendisine baktı: “Ben kulaksız koca istemem!” Dedi. Ben: “Öyleyse Başkasını seç!” Dedim. Magda’nın bu sefer seçtiği koca da beş dakika sonra burunsuz kalmıştı. Magda, burunsuz koca da istemiyordu. Üçüncüsünün gözünü çıkardığım için Magda onu da istemedi. Geriye kalanlar da Magda’nın seçtiklerinin başına gelenleri görünce çil yavrusu gibi dağıldılar.”

Belgodère, ikinci şişenin dibine darı ekmişti. Yeni bir şişe daha getirilince hikâyesine, kaldığı yerden devam etti:

— “Uzatmayalım, Magda ile evlendik... Meğer, o zaten beni seçmişmiş, ama cesaretle ne kadar ileri gidebileceğimi de bir denemek istemiş... Gel zaman git zaman iki kızımız oldu. Kızlarımdan biri olan, Flora’nın bir çiçek kadar güzel, küçük kızım Stella’nın da bir yıldız kadar göz alıcı olduğunu herkes söylerdi. Ben onların güzel olup olmadıklarını bilemiyordum, Fakat onları gördükçe yüzüm güler, görmediğim zamanlarda da suratım asılırdı. İnsan baba

olunca böyle tuhaflaşıyor. Hayvanlar da böyle olurmuş derler...”

Çingene, yüzünü acı bir gülümsemeyle buruşturdu. Yutkunarak sözüne devam etti:

— “Mutluluk içinde geçen evliliğimin yedinci yılıydı. Göç ede ede Fransa’ya, Paris’e kadar gelmiş bulunuyorduk. Flora altı yaşına, Stella da iki yaşına basmıştı. Burada halktan gördüğümüz kötü davranışa rağmen rahat yaşarken günlerden bir gün, kilisenin birinde bir hırsızlık olmuş, altın şamdanlar çalınmıştı. Suçu üstümüze attılar. Obamızdan, kadın erkek, çoluk çocuk, onbeş kişiyi yakalayıp zindana tıktılar. Ben de onlarla beraber yakalanmıştım ama yolda askerlerin ellerinden kurtulup kaçmıştım. Zindana atılanlardan beş erkekle altı kadın idama mahkûm edilip asıldılar. Karım Magda da bunlar arasındaydı...”

Belgodère, önündeki şişeyi de temizlediği için yeni bir şişe getirildi. Çingene, hırıltılı bir sesle anlatmaya koyuldu:

— “İdam gününden bir gün önce Chalandre so-kağında oturan cellât Claude Usta’ya gittim. Yollar-da ve Paris’te hırsızlık etmiş, adam soymuş, epeyce altın biriktirmiştim. Bütün altınlarımı kendisine vermeyi teklif ettim. Buna karşılık ondan istediğim şey, Magda’nın boynuna çürük bir ip geçirmesiydi. Çünkü idam edilecek olanın boynundaki ip koparsa ölüm cezasının affedildiğini ve mahkûmun zindana tıklandığını biliyordum. Magda bir kere ölümden kurtulsun, onu zindandan nasıl kurtaracağımı da ben biliyordum...”

Fausta merakla sordu:

— “Cellât razı oldu mu?”

Belgodère dişlerini gıcırdattı:

— “Hayır! Beni kapıdışarı etti. Altınlarımı da

kafama fırlattı. Ertesi gün karım, Montfaucon'da asılmıştı. Meydanı dolduran sevinç nâraları hâlâ ku-
lağımdadır.”

Fausta tekrar sordu:

— “Peki, çocukların ne oldu? Flora ile Stella’yı da mı astılar?...”

Belgodère'nin yüzü bir canavar yüzüne döndü:

— “Hayır,” dedi. “Tevkif edilenlerle beraber beş çocuğu alıp götürmüşlerdi. Sonradan o beş çocuğu cellâda teslim etmişler. O da, çocukları hristiyan ailelerin yanına evlâtlık olarak vermiş.”

— “Sen kızlarını aramadın mı?”

— “Aradım, madam! Tam üç ay, Paris kazan, ben pençe dolaştım durdum... Onları bulamayacağı-mı anlayınca tekrar cellâda başvurdum: *«Karımı öldürdüğün için senin canını almaya and içmiştim. Fakat şimdi soracağım soruya cevap verirsen bundan cayarım. Üstelik varımı, yoğumu sana bağışladıktan başka ömrümün sonuna kadar da kulun, kölen olurum!»* Dedim. Cellât, dileğimi kabul etti ve evlâtlarımın pek talihli olduklarını, kendilerini gayet zengin ve seçkin bir ailenin yanına yerleştirmiş olduğunu söyledi. Fakat bu ailenin adını ve nerede olduğunu bir türlü bildirmedi. Üstelik beni tekrar kapı dışarı etti. Evinin kapısında diz çöktüm ve ondan öç almaya yemin ettim!”

Çingenenin esmer yanaklarından birkaç damla yaş süzüldü. Fakat Belgodère arka arkaya diktiği birkaç kupa şarapla kederini susturduktan sonra hikâyesine devam etti:

— “O günden beri aklım, fikrim hep cellât Claude Usta'ya oynayacağım oyundaydı. Her dakika onun peşindeydim. Nitekim, cellâdın haftada bir-iki gün Meudon'da bir eve gittiğini ve orada Simonne

adlı bir kadının yanında bulunan bir küçük kızın, kendisini "*Baba!*" Diye çağırdığını bu suretle öğrendim. Bunu öğrendiğim gün, benim için gerçek bir bayramdı madam. Emin oluncuz, gerçek bir bayramdı. Zaten az sonra da obamla birlikte Meudon'daki evi basıp hem Simonne'yi, hem de küçük kızı kaçırdık. Onları obamla birlikte Burgonya'ya gönderdim. Kendim de Paris'e dönüp cellâdın ne hâle geldiğini görmeye koştum. Öcüm, müthiş olmuştu. Cellât, kederinden hastalanmış, ölüm döşeklerine düşmüştü. Fakat bu intikam bana yetmiyordu. Kızını büyütecek, sonra bir zengine satacak, fahişe yapacaktım. Ona gelip diyecektim ki: "*Sen benim kızlarımı hristiyan yaptın. İşte ben de senin kızını fahişe hâline getirdim. Git bak, fahrişinin koynunda nasıl cilve yapıyor!*" Diyecektim. Tanrı bana bu plânımda da yardım etti madam... Violetta büyüdü ve cidden güzel bir kız oldu..."

Belgodère sustu. Sonra Fausta'ya saygılı bir tavırla baktı:

— "Ondan sonrasını da biliyorsunuz!" Dedi. "Ben kızı Dük de Guise'ye satıyorum diye getirip size satmıştım... Farkında değildim..."

Fausta sordu:

— "Bana sattığına pişman mısın?"

— "Bilmem ki madam... Benim plânım çok iyiydi... Siz ise kızın asılacağını söylüyorsunuz!"

— "Evet ama, kızın, cellâdın gözü önünde asılması daha müthiş değil mi? Violetta'yı, yarın asılıp yakılacak olan bir kızın yerine Bastille'ye bıraktım... İdamlık kızı da sana verip manastıra gönderdim. Yarın Grève meydanında iki kız birden yakılacak... Bunlardan biri, cellâdın kızı Violetta olacak!..."

— "Öteki kız kimdir, madam?"

— “Madeleine Fourcaud adlı bir protestan kız... Kardeşi Jeanne Fourcaud’u manastıra götürdün, onun yerine Violetta’yı asacaklar... Bu kızlar, savcı Fourcaud’un kızlarıydı...”

Belgodère, korkunç yüzünde iğrenç bir sevinç gülümsemesiyle:

— “Çok mükemmel! Çok mükemmel!” Diye söylendi. “Peki, ama Claude Usta bunu nasıl öğrenecek? Ben, nasıl onun yanında bulunup da kendisine: *«Bak, kızın nasıl cayır cayır yanıyor!»* Diyebileceğim?...”

Fausta izah etti:

— “Gayet basit... Yarın Grève meydanına bakan büyük bir konağa gideceksin! Orası Prens Farnèse’nin konağıdır. Claude Usta oradadır. Onlar birbirlerinden hiç ayrılmayan iki ahbap çavuştur.”

Belgodère şaşaladı:

— “Bir prensle bir cellât arkadaş olsun!... Aklim ermedi doğrusu... Ama neme lâzım, Claude orada olacak ya... Ben ona bakarım... Peki, ya beni prensin yanına sokmazlarsa?...”

— “O zaman: *“Prensın sabah saat onda gelmesini beklediği adam benim!”* Dersin. Haydi git. Yarın öcün alınacaktır, hiç meraklanma!”

Belgodère, av kokusu almış bir canavar gibi Fausta’nın sarayından çıkarak Grève meydanına koştu. Orada iki büyük odun yığınının hazırlanmakta olduğunu gördü. Sevinçle seyretmeye koyuldu.

Çingene gider gitmez, Fausta da yazı masasının başına geçmiş, şöyle bir mektup yazmaya koyulmuştu:

«Bana isyan edişinizin cezası olarak size suçunuza lâyık bir acıyı tattırmak istemiştim. Halbuki kızınız sağdır, Farnèse! Violetta henüz ölmedi. Yarın saat

onda Grève meydanına bakan konağınızda bulunun. Saat ondan az önce sizi görmeye bir adam gelecek ve size kızınızı gösterecektir.

Geri dönmenizi bekleyen
Fausta»

Fausta bu mektubu hemen Farnèse'ye gönderdi. Sonra başını eline dayayarak kendi kendine mırıldandı:

«Böylece Farnèse'ye, müthiş bir darbe indirmiş oluyorum! Fakat Pardailles'ı da bulmak lâzım. Onu da bulup Dük de Guise'ye teslim etmeden önce sevgilisinin Grève meydanında yanışını kendisine göstermeliyim... Mademki Violetta'nın idâmında babası bulunuyor, sevgilisi de bulunsun!..»

Yirmiüçüncü Bölüm

DİŞİ ŞÖVALYE

Fausta, epey bir zaman oturduğu yerde kaldı. En mâsum insanların canını almak için kılı kırpıdamadan emir veren, en korkunç olaylar karşısında bile soğukkanlılığını kaybetmeyen bu kadının yüzü renksizleşmişti. İçinde müthiş bir savaş vardı. Şu âna kadar, bir kadın olarak arzularıyla mücadelelen çokinmemişti. Kadındı, fakat kadınlığa isyan etmişti. İnsandı, fakat kalbine boyun eğmemişti. Ne var ki artık mücadeleden iradesi değil, tabiatı galip çıkıyordu. Fausta, aşka mağlûp olmuştu. Aşkı istemiyor, fakat istemediği hâlde:

«Seviyorum!» Diye mırıldanıyordu. «Ne yapayım? Seviyorum!...»

Sonra tekrar kendi kendine bu gerçeği inkâr etmeye çalışıyordu. Kimbilir, belki de aşk sandığı şey sadece basit bir kıskançlıktan ibaretti. Kimbilir, belki de Violetta ortadan kalkınca bu aşktan da eser

kalmazdı. Kıskançlığın sebebi, şu çingene kızı, daha doğrusu Farnèse'nin kırsı değil miydi? Belki o ortadan kalkınca aşkın da saçma bir hayâl olduğunu anlayacaktı!...

Ne çâre ki bütün bunlar, boş ümitlerden ibaretti: Aşk olmayınca kıskançlık da olmazdı!

Nitekim Fausta, gözleri önünde tatlı bir hayâli görür gibi oluyordu: Grève meydanında büyük bir kalabalık toplanmıştı ve bu kalabalık arasında Guise'yle Crillon karşı karşıya geliyorlardı. Birdenbire bir kahraman beliriyor, kılıcıyla ortalığı darmadağın ediyor ve Crillon'un yaralı ve yorgun askerlerini sürükleyip götürüyordu. Bu, Pardaillan'dı. Fausta onu, ilk defa o gün görmüştü... Ve ömründe ilk defa aşkın ne demek olduğunu da o gün anlamıştı. Bu kaçınılmaz, inkâr edilmez bir gerçektir: Fausta, Pardaillan'ı seviyordu. Hem de Fausta gibi ateşli bir kadın nasıl sevebilirse öyle seviyordu...

Kendi kendine söylendi:

«Violetta ölünce onu daha çok seveceğim...»

Bu sırada Fausta'nın iki sadık hizmetçisi yanına yaklaşarak vaktin çok geçtiğini, çok yorgun olduğunu kendisine hatırlatmak istediler. Fakat Fausta, ikisini de sert bir el işaretiyle susturup odadan çıkardı. Sonra yine düşünmeye başladı:

Seviyordu. Artık bundan şüphe edilemezdi. Evvelce Roma'nın, Milâno'nun, Floransa'nın en yakışıklı asilzadelerini gülererek reddetmiş olan Fausta, kimse-den hoşlanmayan, kimseyi sevmeyen Fausta, şimdi kendisine kafa tutmuş olan Pardaillan için çıldırıyordu...

Birdenbire dikildi ve yüksek sesle kendi kendisiyle hesaplaşıyormuş gibi konuşmaya başladı:

— “Hayır! Fausta, sevginin ne olduğunu bilme-

melidir! Tanrı beni denemek istiyor. Ben bu denemeden zaferle çıkmayım!.. Bu sevgi bende, geçmiş bir hastalığın izi olarak kalmalıdır. Benimki gibi bir kalp, böyle mânasız ve çocukça şeylere âlet olamaz. Mademki bu adam sağ kaldıkça onu sevmemezlik edemeyeceğim, o hâlde onun ölmesi lâzumdır...”

Pardaïllan'ın idâm kararını böylece verdikten sonra gözlerinde sonsuz bir gurur ışığı parıldadı ve:

«Gerçi o ölse de, kendisini sevmeye devam edeceğim,» diye söylenmeye devam etti. «Fakat o zaman bu aşk, şimdiki kadar tehlikeli olmayacaktır. Pardaïllan ölmelidir! Evet, evet! Hislerime ve kalbime daima hâkim olduğumu kendi kendime ispat edebilmem için Pardaïllan benim elimle ölmelidir!»

Ayağa kalkmış, aşka, Pardaïllan'a, kendine meydan okuyordu. Birdenbire kılıcını çekerek бүktü. Keskin ağızlı kılıç kırılıp ikiye bölündü. Fausta:

«Onunla bir kılıç kalıca karşılaşsam, muhakkak hakkından gelirim,» diye düşündü. «Belki de bana mağlûp oluşu, ona beslediğim sevgiyi söndürür. Fakat onunla çarpışırken kullanacağım kılıç sağlam olmalıdır. Benim ellerim ağır kılıçları da kullanır... Dünyanın en iyi kılıçları bendedir. Floransa'lı eskrim ustaları, bana düşmanı bir hamlede öldürecek oyunları öğrettiler. Cesaretim ise hudutsuzdur... Öyleyse bu çarpışmada yenilecek olan Pardaïllan'dan başkası değildir...”

Fausta yerinden kalktı. Yandaki bir odaya geçerek orada her türlü kılıç, hançer ve ateşli silâhın bulunduğu geniş bir kolleksiyon arasından, ince olmasına rağmen son derece sağlam bir kılıç seçerek beline taktı. Bir mantoya büründü. Şapkasını da yüzüne

iyice eğdikten sonra koynundan çıkardığı bir düdüğü üç defa çaldı. Düdük sesinden iki-üç saniye sonra odaya bir adam girmişti. Fausta bu adama:

— “Saat sabahın üçü!...” Dedi. “Seninle dolaşmaya çıkacağız. Başka adam istemez... Sen de silâhsız gel!”

Adam, bu emri bir daha tekrar ettirmedi. Hemen silâhlarını çıkarıp oraya, masanın üstüne bıraktı. Sonra birlikte sokağa çıktılar.

Ortalık zifiri karanlıktı. Çıt yoktu. Ufuktaki belli belirsiz bir alacakaranlık, tan vaktinin yaklaştığını gösteriyordu. Hızlı yürüyerek Devinière lokantasına kadar geldiler. Fausta bir köşeye sindi. Adamı, lokantanın kapısını şiddetle çaldı. Biraz sonra gecenin bu uygunsuz saatinde; yatağında mışıl mışıl uyuyan Pardaillan’a birisinin kendisini muhakkak görmek istediği haber veriliyordu.

Şövalye, tatlı uykusundan bu şekilde uyandırılışına fena hâlde kızdı. Kendisini kaldıran garsona:

— “Ben, bu tatlı uykudan, ya kibar bir madamın hatırı için kalkarım, ya da çok aceleci bir düşmanın karnını deşmek için!” Dedi.

Garsonun arkasında biri:

— “Zaten uyandırılmanızın sebebi de bunlardan biri mösyö!” Diye seslendi.

Bu seslenen, Fausta’nın silâhsız adamıydı. Şövalye adama baktı. Adamı, kendisine lâayık bir düşman görmemiş olacak ki:

— “Herhâlde kibar bir madamın davetine gidiyorum!” Dedi.

Pardaillan’ın tahmini pek yanlış değildi. Fakat uykusunu bozmaya yeteceğini söylediği iki sebebin, ikisinin birden, bir araya gelmiş olacağını akıl edemezdi. Acelesiz kalktı. Işık çala çala giyindi. Kılıcı-

nı kuşanıp otelin kapısına çıkınca az önce garsonla beraber kendisini uyandırmaya gelmiş olan adamı orada buldu. Garson, içeride kalıp lokantanın kapısını kapadıktan sonra dışardaki adam Şövalyeye:

— “Şövalye de Pardaillan sizsiniz değil mi?” Diye sordu. “Ben, adını söylemek istemeyen bir asilzadenin uşağıyım... Efendim, sizinle çarpışmak isteğinde. Bunu kabul etmezseniz, korkaklığı kabul etmiş olacaksınız!”

Pardaillan bir kahkaha atarak:

— “Eğer âdetlerim arasında dövüşülecek adamın isminin bilinmesi bulunmasaydı, bu teklifinizi kabul ederdim.” Dedi.

— “Efendim, adını ancak sizi yere serdikten sonra söyleyecektir... Ama o zaman da sizin, bu adı başkasına tekrar etmenize imkân kalmayacaktır.”

Şövalye bir an düşündü: Bu, kim olabilirdi? Dük de Guise mi? Onda o kadar yürek yoktu, canım... O, Şövalyeyi arkadan hançerlemeyi tercih ederdi. Sakın değirmen olayının öcünü almak isteyen Bussi-Leclerc olmasındı? Hayır, o da olamazdı... Fakat ya Maurevert?!.. Ha, işte bu mümkündü...

Pardaillan, uşağa:

— “Kabul ediyorum! Efendin neredeyse meydana çıksın da kendisine, Pardaillan’ın uykusunda rahatsız edilmesinin neye mal olacağını göstereyim!” Dedi.

O, bu sözleri henüz söylememişti ki kapılardan birinin önünde bir karaltı belirmişti. Uşak, Pardaillan’ın ve yabancının önünde eğildikten sonra çekilip gitti. Şövalye bir an hiçbir yeri görülmeyen bu genç ve çevik görünüşlü karaltıya baktı. Sonra her zamanki umursamaz tavrıyla:

— “Adınızı söylemek istemiyormuşsunuz Mös-

yö!” Dedi. “Usulden değildir, ama haydi razı olalım!... Görüyorum ki bana yüzünüzü de göstermek istemiyorsunuz! Onu da kabul edelim! Fakat hiç değilse beni neden öldürmek istediğinizi söyleyin...”

Pardaillan, bu sözleri söylerken düşmanını da bir an bile gözden kaçırmıyordu. Fakat karşısındaki bu sözlerle cevap olarak kılıcını çekti. Bunun üzerine Şövalye de derhal uzun kılıcını havalandırdı:

— “Anlaşıldı,” dedi. “Beni neden öldürmek istediğinizi de söylemeyeceksiniz. Fakat ben Paris’te bulunduğumun bilinmesini istemiyordum... Bâri burada bulunduğumu kimden haber aldığınızı söyleyin de, eğer bu çarpışmadan sonra kaldırımlara serilmezsem, ona göre ihtiyatlı davranayım!”

Yabancı, cevap olarak çarpışmaya hazırlanmaktan başka bir hareket yapmadı. Şövalye de:

— “Epey kabaymışsınız azizim,” dedi. “Ben de bu davranışınıza karşılık kılıcımın yüzünüzdeki maskeyi çıkaracağım. Yüzünüzü iyi koruyunuz... Yalnız maskeniz düşecektir, o kadar...”

Bu sözlerin bitmesiyle birlikte kılıçların birbirleriyle çarpışması başladı. Gecenin son yıldızlarının sö-nük ışığı altında iki hasım sığıyor, ilerliyor, gerileyordu... Kılıç şakırtılarından başka sessizliği bozan gürültü yoktu.

Pardaillan, daha çarpışmanın başında, hasmının zorlu biri olduğunu anlamış, hayret etmişti. Fransa’da çarpışmadığı kılıç ustası kalmamış gibiydi. Fakat bu kadar ustasına henüz rastlamamıştı. Rakibin bileği sağlam, kolu çevikti. Nitekim bu kol, birdenbire zemberek gibi öyle bir boşandı ki Pardaillan bir adım geriye sıçramaya mecbur kaldı ve hayranlığını açığa vurmaktan kendini alamadı:

— “Bravo!.. Tebrik ederim!.. Böyle bir hücum, başka bir hasmı muhakkak yere sererdi. Bu hücu-

mun tek karşılığı vardı ki onu da ben tatbik ettim!" Dedi.

Pardaillan, sözünü bitirir bitirmez, öyle bir hamle yaptı ki kılıcının, düşmanın göğsünü delmemesine imkân yoktu. Fakat sadece maskeyi alacağını söylediği için bu hücumu ileri götürmeyerek kılıcını yarı tuttu. Ortalık ağarmış, gürültüye uyanan erkenciler, pencerelerini açarak bu çarpışmayı merakla seyre koyulmuşlardı. Bu gibi çarpışmalar, Paris'te olağan işlerdi. Sık sık, bir meyhanede kafayı tüt-süleyen asilzadelerin bir köşe başında, bilmem hangi matmazelin güzel gözleri uğruna çarpıştıkları görü-lürdü. Bu bakımdan seyirciler, bu çarpışma karşı-sında da çarpışanları değil, sadece kimin galip gele-ceğini merak ederek bakıyorlardı.

Birden, dövüşenlerden birinin acıyla bağırdığını duydular. Fakat silahşorların her ikisi de ayakta kal-dı. Bu feryat, yabancının hançeresinden çıkmıştı. Çünkü Pardaillan karışık birtakım hamlelerle has-mını şaşırttıktan sonra kılıcının ucuyla rakibinin alnına hafifçe dokunuvermiş ve kılıcı çektiği zaman düşmanının maskesini de çekip almıştı. Şövalye, hayret içinde:

«Kadınmış!» Diye mırıldandı.

Şövalye'nin bunu söylemesiyle kılıcını indirmesi bir oldu. Siyah maske, yere düşmüştü. Pardaillan dikkatlice bakınca düşmanını tanımış ve bir kadın-la karşılaşmış olmanın verdiği üzüntü, eriyivermiş-ti. Fausta'nın alnında kızıl bir leke meydana gel-mişti. Kadın, sözle anlatılmaz bir keder içinde yü-zünü göğ'e kaldırmış, alnındaki yağayı Tanrı'ya gös-termek ister gibi bir tavır takınmıştı.

Ömründe ilk defa olmak üzere yaralanıyor ve bu yaralanışın kutluluğunu lekelediğine inanıyordu.

Pardaillan, alaycı bir selâmla eğilerek:

— “Eğer Prenses Fausta ile dövüşmekte olduğumu bilseydim, kendisinin elinden bir yara almaya çok gayret ederdim!” Dedi.

Fausta hırsından çıldırmış gibi seslendi:

— “Kendinizi koruyunuz!”

Fakat Şövalye kılıcını kınına sokmuş, iki elini göğsüne kavuşturmuş, bekliyordu. Kadının, kılıcı bir hançer gibi kavradığını ve kendisine saplamak için üstüne atıldığını gördü. Pardaillan, hiç zorlanmadan, kadının kolunu tutarak kılıcını elinden aldı. Sonra kabzasından tutarak kendisine uzattı ve:

— “Madam,” dedi, “dünyada, benim diyebileceğim bir canım kaldı. Kısa bir süre için onu bir matahmış gibi koruyorum. Bu husustaki gayretimi hoşgörünüz ve kanımı döktürmeyişiimi, güzel gözlerinizden yaşlar akmasına sebep oluşumu bağışlayınız!”

Fausta ağlıyor:

— “Ah şeytan!” Diyordu. “İlk seferinde kalbimi, ikinci seferinde de silâhımı mağlûp ettin. Fakat zaferine o kadar güvenme... Seni, nasıl olsa kalbimden söküp atacağım. Senin kalbine gelince onu da nasıl parça parça edeceğimi Grève meydanında göreceksin... Oraya gel...”

Pardaillan bu sözlerin anlamını pek kavrayamadı. Kadının, kılıcını ayaklarının dibine koyarak çekildi. Fausta hiddetle kılıca bastı ve onu ikiye böldü. Sonra kendine hâkim olarak heyecanını yendi ve sâkin bir sesle:

— “Allahâısmarladık demiyeyim!” Dedi. “Tekrar görüşeceğiz! Zira bugün saat onda sizi Grève meydanında göreceğim ümidindeyim!..”

Fausta arkasını döndü ve uzaklaştı. Pardaillan, hem kadının arkasından bakıyor, hem de söyleniyordu:

«Bir Grève meydanıdır tutturmuş, kaçtır söylüyor...»

— “Bana randevu mu veriyor, yoksa bir tuzak mı hazırlıyor, nedir?.. Herhâlde gözlerimi dört açmam lâzım... İlk iş olarak tası tarağı toplayıp Devinière’den uzaklaşmalı!”

Şövalye, Fausta’yı yolun köşesinden dönüp kayboluncaya kadar seyretti. Sonra eğilip, iki parça olan kılıcı aldı, baktı:

«Markasına bakılırsa Milano’da yapılmış mükemmel bir kılıç! Kâfir prenses, ne de güzel kılıç kullanıyor? Üstat Bussi-Leclerc’e adamakıllı ders verebilir!.. Bunları da ganimet olarak saklayayım bâri!.. Yalnız şu kâfir kadın boyuna Grève meydanını ağzında geveleyip duruyordu. Bakalım bu işin altından ne çıkacak?»

Güneş, ufukta epeyce yükselmişti. Pardaillan hemen Charles d’Angoulême’nin odasına, kendisini uyandırmaya koştu ve daha kapıdan girerken söylendi:

— “Azizim Dük! Buranın havası bozuldu. Hiç vakit geçirmeden Devinière’den gitmemiz lâzım...”

Fakat içeriye girince şaşırdı kaldı. Charles’in yatağı bozulmamıştı. Genç Dük sapsarı bir yüzle, bir iskemlede oturuyor ve masanın üstündeki iki tabancaya dalgın dalgın bakıyordu. Şövalye:

— “Ne o, monsenyör?” Dedi. “Hiç yatmadınız mı? Halbuki Devinière’nin yatakları yumuşacıktır... Nedir o masanın üstündeki tabancalar... Dolu mu?”

Charles elini tabancalara doğru uzattı. Pardaillan şaşırarak sordu:

— “Hayrola, kendinizi mi öldüreceksiniz? Nedir bu hâl?”

Genç Dük, birdenbire hıçkırdı:

— “Evet Pardaillan,” dedi. “Evet! Artık yaşayamayacağımı hissediyorum!”

Pardaillan:

— “Bakın, böyle şeyler düşüneceğiniz hiç hatırıma gelmemişti.” Dedi. “Peki, Orléans’ta sizden haber bekleyen o saygıdeğer kadın ne olacak?..”

Charles irkilerek:

— “Annem?..” Diye mırıldandı.

— “Evet... Bütün gençliği hasta bir kralın, sevgili erkeğinin dertlerini dinlemekle geçmiş ve onu kaybettikten sonra da bütün sevgisini size vermiş olan anneniz!.. Ben sizin yerinizde olsam, annenizin, sevinçli günlerini görüp mutlu olmasına yardım ederim delikanlı! Zavallı anneniz, gençliğini olduğu gibi ihtiyarlığını da göz yaşları içinde mi geçirsin istiyorsunuz?”

Charles d’Angoulême ağlıyordu:

— “Ne yapayım Şövalye?” Dedi. “Sevdiğimin ölüm haberini aldıktan sonra artık benim için yaşamının anlamı kalmadığını iyice anlıyorum.”

— “Kararınız kesin mi?”

— “Evet, Pardaillan! İzin verirsiniz size vedâ edeyim!..”

— “Hele durun canım! Vedâlaşmak kolay iş! Hattâ kalbinize bir kurşun sıkmanız da zor bir şey değil!.. Yalnız benim hatırım için biraz daha sabredin!.. Sizin yardımınıza muhtacım Dük!”

Charles d’Angoulême:

— “Şövalye,” dedi. “Bu işi biraz geciktirmek ve belki de beni kararımdan caydırmak istiyorsunuz. Fakat bu uğraşmanız boşuna olacak. Siz ömrünüzde aşkı tatmadığınız için onun ne demek olduğunu bilmiyorsunuz... Seven bir kalbin sevgilisi yok olunca

çarpamayacağını, gözlerin onsuz dünyaya bakamayacaklarını anlamıyor musunuz Şövalye?"

Pardaillan delikanlının bileğine yapıştı. Titrek bir sesle:

— "Evlâdım," dedi. "Bâri benim için biraz daha yaşa! Bir zamanlar ben senin için yaşamak kararını vermiştim. Şimdi sen de benim eski bir hesabım görülmeye kadar yaşa!.."

Charles'in gözleri tekrar tabancalara dikilmişti.

Pardaillan:

— "Evet, evet! Öyle hareket etmen lâzım!"
Dedi.

Dük d'Angoulême, artık Şövalye'yi dinleyecek hâlde görünmüyordu. Kendini kaybetmiş gibiydi. Eli tabancalardan birine uzanmıştı. Birdenbire kapı açıldı, heyecanlı ve neşeli bir ses:

— "Monsenyör!.. Bulundu!.. Bulmuşlar... Valla-hi bulmuşlar!.. Oradaymış!" Diye bağırdı.

İçeriye ilkönce Picouic girdi. Pardaillan, yeni bir olayın genç Dük'ü kurtarabileceğini hesaplayarak zordu:

— "Kim bulundu?.."

Kart bir ses cevap verdi:

— "Ben!.."

Bu kelimeyi, kapıdan giren Croasse söylemişti. Kahramanca bir tavırla göğsüne vurarak söyleniyordu:

— "Binbir tehlikeye göğüs gererek Montmartre manastırının esrarını çözdüm. Bir sürü düşmana karşı koymama rağmen Violetta'nın kaçırılmasına engel olamadım. Çünkü..."

Söz, Croasse'nin gırtlığında takıldı, kaldı. Çünkü Pardaillan'la Charles, birdenbire zavallı serserinin

üstüne atılmış, kendisini odanın ortasına kadar sürüklemişlerdi. Zavallı, korkudan şaşkına dönmüş ve dayak yiyeceğini sanarak yalvarmaya başlamıştı. Dük d'Angoulême ise heyecandan ölecek hâlde:

— “Ne dedin?” Diye sordu.

Pardaillan da atıldı:

— “Bu akşam Violetta’yı mı gördün?”

Croasse perişan bir hâlde:

— “Gördüm efendim, ama gördümse kabahat valahi bende değildi...”

Charles d'Angoulême sevincinden delirecek gibi olmuştu:

— “Sağ mı?” Diye sordu.

— “Vallahi de, billahi de sağ efendim.”

Charles, derin bir soluk aldı. Pardaillan ise ağzından lokma lokma lâf çıkan Croasse’yi söyletmek için masanın üzerindeki tabancalardan birini kavradı. Tabanca, şakağına dayanınca Croasse’nin dizleri tutmaz oldu. Yüzü yemyeşil kesildi. Yere çöktü. Pardaillan:

— “Eğer doğrusunu söylemez, bir noktayı eksik bırakırsan, beynini patlatırım,” dedi. “Gördüğünü söylediğin Violetta, o şarkı söyleyen Violetta mıydı?”

— “Allah beni kahretsin ki oydu, efendim. Ben kendisini görelî henüz bir saat oldu. Eğer yalan söylüyorsam, iki gözüm önüme aksın!..”

— “Sağ mıydı?”

— “Taş olayım ki sağdı, Şövalyem.”

— “Sakın başka birini görüp de Violetta sanmış olmayasın?..”

— “Aman efendim, ben Violetta’yı tanımaz mıyım?”

Pardaillan, elindeki tabancayı fırlatıp bir köşeye

attı. Charles'le birlikte Croasse'yı sorulara boğdu. Serserinin anlattıklarına bakılırsa Violetta, mahpus tutulduğu Montmartre manastırından başka bir yere götürülmüştü. Gerçi işin aslı da böyleydi ama, Croasse'nin anlatış tarzı büsbütün başkaydı. Croasse, manastıra birtakım çirkin suratlı adamların girdiğini, kendisinin cesaretle onların peşlerine düştüğünü, sonra da bahçedeki tahta perdeli küçük evin bir köşesine sinerek Violetta'yı yedi-sekiz silâhlı adamın beklediğini gördüğünü anlattı. Sonunda yine her zaman olduğu gibi bu işten kendine bir pay çıkararak:

— “Bu durumu görünce Violetta'yı kurtarmaya karar verip geceyi bekledim,” dedi.

Charles d'Angoulême, son derece memnun, Croasse'ye bir dolu kese uzattı:

— “Aferin Croasse, al şu paralar senin olsun!”

— “Teşekkür ederim efendim. Ne diyordum? Derken efendim, Violetta'nın tepeden tırnağa silâhlı, çamyarması gibi muhafızları, içip içip sızdılar, efendim. Hemen saklandığım yerden Violetta'yı kaçırmak için indim ki ne göreyim? Birdenbire kapı açılıp da altı-yedi silâhlı daha gelmez mi? Kaçmama vakit kalmadı. Beni gördüler. Hep birlikte kılıçlarını çekecek üstüme atıldılar. Bir dövüştük ki demeyin git-sin... İşte bakın, o dövüşün izleri hâlâ burada...”

Croasse, kollarını sıvamış, mosmor birtakım lekeler gösteriyordu. Pardaillan, bu lekelere baktıktan sonra:

— “Bunlar kılıç yarası değil,” dedi.

— “Aman efendim... Kim söylemiş kılıç yarası değil diye? Yapmayın Şövalye!..”

Pardaillan parladı:

— “Beni kör mü sanıyorsun be!.. Bunlar bal gibi dayak yemekten olmuş çürükler ve bereler...”

Croasse, birdenbire Belgodère'den yediği dayağı hatırlayıp yüzünü buruşturdu. Şövalveyi aldatamayacağını anlayınca:

— “Efendim, kurnazlığım sayesinde haydutlar bana ne kadar hücum ettilerse de kılıçlarını bir türlü dokunduramadılar,” dedi. “Ben de manevra yaparken vücudumu öteye beriye çarptım...”

Şövalye, bu saçma tartışmayı kısa kesmek için:

— “Demek ki duvarlara çarpa çarpa bu hâle geldin...” Diyerek alaycı bir tavır takındı.

— “Elbette ya!.. Adamlar çok kalabalıktı, gerilemek zorunda kaldım. Onlar da Violetta'yı sürükleye sürükleye götürdüler.”

— “Neye hemen bize gelip haber vermedin?”

— “Aman efendim, nasıl haber vereyim? Onlarla boğuşmam sabaha kadar sürdü. Sonra dosdoğru Barrés sokağına koştum. Orada sizi bulamayınca buraya geldim.”

Pardaillan'la Charles d'Angoulême inanmış görünüyordı. Zaten onlar için işin bu tarafı hiç de önemli değildi. Asıl mesele, Violetta'nın sağ olduğunu öğrenmelerindeydi. Peki ama Violetta'yı manastırdan çıkarıp nereye götürmüşlerdi?..

Croasse, attığı yalanlara herkesin inandığını sanarken işin aslını düşünüyordu. Belgodère, Violetta'yı götürünce Croasse de hemen manastırdan dışarıya fırlamış ve sabaha kadar Paris surları önünde bekledikten sonra içeriden dışarıya çıkmak yasak olduğu hâlde dışarıdan içeriye girmeye kimse bir şey demediği için rahat rahat şehre girmişti.

Birden odanın içinde Pardaillan'ın korkunç haykırışı duyuldu. Sapsarı kesilen Şövalye:

— “Grève meydanı...” Dedi. “Hain Fausta bana boyuna Grève meydanından bahsedip duruyordu.

Bugün saat onda orada bir şey varmış... Sakın Vio-
letta?..”

Sözünü tamamlamadı. Saate baktı; dokuz buçuk-
tu. Dük d’Angoulême’ye:

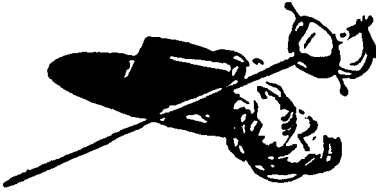
— “Hemen yola çıkalım,” dedi. “Silâhlarınızı
alın ve peşimden gelin Dük!..”

Charles telâşla:

— “Nereye gidiyoruz?” Diye sordu.

Pardaillan, yıldırım gibi dışarı fırlarken:

— “Grève meydanına,” dedi.

BABALAR VE EVLÂTLAR

Belgodère, bütün geceyi Grève meydanında, ertesi günkü idamın hazırlıklarını yapan cellât yapımlarını ve işçileri seyretmekle geçirmişti.

Bunlar, iki darağacı hazırladıktan sonra bunların altına odunları istif etmişlerdi. Mahkûmlar, önce asılacak, sonra odunlar ateşe verilecek ve alevler, idamlıkların iplerini yakınca ikisi de ateşe düşüp yanacaklardı. Bunlardan başka, meydanın bir kenarına yüksek bir tribün de hazırlanmıştı. İntikamının alınacağına deli gibi sevinen çingene, bunun ne işe yarayacağını sorduğu vakit kendisine, bu tribünün Dük de Guise'yle beraberindeki asîlzadelerin idamı seyretmeleri için kurulduğu cevabı verildi.

Güneşin doğmasıyla beraber, Paris'in dört köşesinden toplanıp gelen halk da meydanı doldurmaya başlamıştı. Kalabalık gittikçe artıyor, halkın çok neşeli olduğu görülüyordu. Bunlar arasında, yemişçiler, çiçekçiler de dolaşıyordu ve meydan bir bayram yerini andırmaya başlamıştı.

Saat sekize doğru Kutsal Birlik askerlerinden, mızraklı bölük meydana çıkınca Grève meydanı alkıştan inledi.

Belgodère, bu mahşeri kalabalık arasında acı acı gülümseyerek geziniyor ve bütün bu insanların, kendi intikamını seyre gelmiş olduklarını sanıyordu. Halkın: «*Gebersin Fourcaud'lar!*» Diye bağırdığını duydukça, kendisini alkışlıyorlarmış gibi gururlanıyor ve içinden:

«*Benim zavallı Flora'cığim, zavallı Stella'cığim!*»

Diyordu. «*O alçak cellât kimbilir sizleri kimlere vermişti? Fakat şimdi ikinizin de öcü alınacak!*»

Çingene, meydanın Seine nehrine bakan tarafında bir yerde, bir tahtıranın bulunduğunu ve etrafında yirmi muhafız beklediğini gördü. Bir ara tahtıranın perdesi aralandı ve solgun bir kadın yüzü belirdi. Belgodère bu yüzü hemen tanıyarak:

«*Fausta!*» Diye söylendi

Aynı saniyede meydanın bir ucunda boru sesleri yükseldi. Halk, yırtınırçasına bağırıyor; «*Yaşa!*» Sesleri gökleri inletiyordu. Boru çalan askerler, at üstünde ilerliyorlardı. Bunların ardından Dük de Guise'nin muhafızları geliyordu. Muhafızların sırmalı, renk renk üniformaları, pek göz alıcıydı. Dük Henri de Guise, güzel bir ata binmiş, baştan aşağı beyazlar giyinmişti. Daha geriden de beraberindeki asilzadeler geliyorlardı.

Dük de Guise'yle beraberindekiler, tribüne gelince atlarından inerek iskemlelere oturdular. Halkın alkışları ve sevinç gösterisi henüz dinmişti ki uzaktan Saint-Antoine caddesinden, birtakım sesler başladı. İki idam mahkûmu, o yoldan getiriliyorlardı ve onlar geçtikçe halk da kendilerine küfrediyor, lânet okuyordu.

Belgodère, artık vaktin geldiğini düşünerek, civardaki Emniyet Müdürlüğü'nün saatine baktı: Saat ondu. Hemen Fausta'nın kendisine tarif etmiş olduğu meydana bakan konağa yöneldi. Kapıyı baştan aşağıya siyahlar giyinmiş bir uşak açtı ve çingeneye bir şey söylemek fırsatı bırakmadan:

— “Prenses Fausta tarafından gönderildiniz, değil mi?..” Diye sordu.

Belgodère şaşı:

— “Evet,” dedi.

— “Öyleyse hemen gelin, Monsenyör sizi bekliyor!”

Belgodère bir şey soracaktı ama, uşak buna vakit bırakmadan, çingeneyi apar topar merdivenlerden yukarı sürükledi. Sofaya vardıktan sonra, uşak tarafından bir kapıdan içeri sokulan Belgodère, kendisini loş bir odada buldu. Gözlerini kırpıştırarak etrafına bakındı ve yüzü solmuş, değişmiş Prens Farnèse’nin kendisine yaklaştığını gördü. Derken, bir pencerenin önünde, ayakta duran cellât Claude Usta’yı da farke ederek yüreği hop etti:

«Neyse buradaymış!» Diye düşündü.

Claude’yle Farnèse, aralarında bir anlaşma imzaladıklarından beri birbirlerinden ayrılmıyorlardı. Her ikisi de bir tek şey düşünüyordu: Fausta’yı öldürmek...

Farnèse, o gece Fausta’dan bir mektup aldığı zaman Claude’yle uzun uzun meseleyi tartışmış ve sonunda Fausta’nın doğruyu yazdığına inanmıştı. Violetta herhâlde ölmemişti. Fakat Violetta’yı kendisine gösterecek adam kim olabilirdi? Yoksa Violetta, kendisi mi çıkıp gelecekti?...

Farnèse’yle Claude, sabahleyin, meydandan gelen sesleri duyunca pencerelerden birinin perdesini aralayarak baktılar. İdam hazırlıkları hemen gözlerine çarptı. Claude, dehşet içinde kalmıştı:

— “Şimdi hatırladım,” dedi. “Bu sabah Fourcaud’lar idam edilecek!”

— “Savcı Fourcaud’un kızları mı?”

— “Evet, Jeanne ile Madeleine...”

Farnèse, cellâtın yüzüne hayretle baktı:

— “İsimlerini nereden biliyorsunuz?”

— “Biliyorum işte... Kim derdi ki bir gün böyle bir şey olacak...”

Tam bu sırada sokak kapısının çalındığını işittiler. Farnèse irkildi:

— “İşte, Fausta’nın dediği adam geldi!”

Merdivenlerde ayak sesleri duyuldu. Gelen yabancı, açılan kapıya yaklaştı. Claude, kapıdan gireni görünce dehşet içinde geriledi ve:

“*Aman yarabbi! Ne terslik!... Tam Fourcaud’ların atış atılacakları gün...*” Diye mırıldandı.

Cellât korkarak bir köşeye sinmişti. Farnèse’ye gelince Grève meydanındaki arabaya giderek konuştuğu çingeneyi derhal tanıdı. Bu çingene, Violetta’yı, Fausta’nın evine götürmesini söylediği adam değil miydi? Fakat mademki şimdi bu adam geliyordu. O hâlde Fausta yalan söylememişti. Çünkü bu çingene, Violetta’nın nerede bulunduğunu kesinlikle bilirdi. Farnèse, delice bir sevinçle Belgodère’yi kolundan yakalayıp sordu:

— “Kızım, kızım nerede?”

Belgodère: «*Deli misin?*» Gibilerden Farnèse’nin yüzüne baktıktan sonra kardinalin elinden kurtuldu ve doğruca Claude’ye yöneldi. Cellâdı, Grève meydanında yükselen gürültüden daha fazla etkileyen bir sesle:

— “Epeydir görüşmemiştik, değil mi?” Diye sordu.

Farnèse hâlâ söyleniyor, kızını soruyor, Violetta’sını istiyordu. Fakat Belgodère hiçbir şey duymuyordu ve bütün dikkatini cellâda vermişti. Elini Claude’nin omuzuna koydu:

— “Kızlarımı bana göstermek istemediğin günden bu yana pek az bir süre geçti. Zaman o kadar kısa,” dedi.

Cellât, ürkek bakışlarını çingeneden kaçırarak Grève meydanına bakan bir pencereye dikmişti:

— “Ben onların kurtulacaklarını umuyorum,” diye cevap verdi. “Size yemin ederim ki onları evlât edinen adam çok zengindi. Başlarına ne geleceğini nereden bilirim?”

Belgodère homurdandı:

— “Benim çocuklarımı, kızlarımı sen kurtaracaktın öyle mi? Onları babalarının bağrından koparıp kurtaracaktın, ha? Be kalpsiz cellât! Benim yüreğimin parçalanacağını hiç düşünmedin mi? Ben sana daha o zaman, bana verdiğin acıyı sana kat kat öde-teceğimi söylememiş miydim? Senin de bir kızın vardı, değil mi?”

Claude birden dikkat kesilmişti. Endişe dolu bakışlarla:

— “Ne diyorsun?” Diye sordu.

— “Senin kızından, Violetta’dan bahsediyorum.”

Farnèse, bütün söylenenleri can kulağıyla dinliyordu:

«*Violetta!*» Diye mırıldandı.

Fakat Belgodère kardinalin, değil sesini duymak, varlığını bile unutmuştu. Cellâda sokulmuştu:

— “Violetta’yı kim kaçırdı, biliyor musun?” Di-yordu. “Onu ben kaçırdım!”

Claude susuyor, bu tartışmadan bir an önce sıyrıl-mak için çâre arıyor, gözlerini hep Belgodère’den kaçırıyordu. Çingene:

— “Susuyorsun değil mi?” Dedi. “Söyle bana ba-kalım, Flora’mı, Stella’mı ne yaptın? Söyle de, ben de sana Violetta’nı ne yaptığımı haber vereyim.”

Farnèse dehşetle sordu:

— “Sakın bu adam, Violetta’yı öldürmüş olma-sın!...”

Claude de birdenbire canlanarak çingeneye:

— “Eğer böyle bir şey yaptınsa ölüme hazırlan,” dedi.

Belgodère vahşi bir kahkaha attı:

— “Göze göz, dişe diş.... Kızını görmek mi istiyorsun?”

Farnèse de, Claude de, çingenenin ağzından çıkacak sözleri merakla bekleyerek sustular. Belgodère:

— “Bak,” dedi. “Fourcaud’lar neredeyse asılıp yakılacak...”

Claude irkildi; titrek bir sesle:

— “Böyle olacağını ne bileyim?” Dedi. “İyilik yapmak istemiştım...”

— “Fourcaud’lar, ya... Madeleine Fourcaud, işte orada... Fakat öbür Fourcaud’un kim olduğunu biliyor musun?”

Sonra yerinden fırlayıp bir yumrukta pancuru itti ve bağırdı:

— “İşte Violetta’n! Orada Jeanne Fourcaud yerine o asılıyor! Bak, bak!...”

Claude, pencereden baktı. Soldaki odun yığını üstünde ilk olarak asılan Madeleine Fourcaud’un cesedi sallanıyor ve alevler yavaş yavaş bu cesedi sarıyordu. Halk, çılgınca bağılıyor, gülüyordu. İkinci Fourcaud da asılmak üzere yavaş yavaş getiriliyordu. Fakat bu genç kız, aslında Violetta’ydı!...

Cellât, korkunç bir sesle bağırarak Belgodère’yi gırtlığından yakaladı. Sürükleye sürükleye pencerenin dibine kadar getirip ayağa kaldırdıktan sonra öfke ve kin dolu bir sesle:

— “Sen de bak, alçak! Sen de bak!” Dedi. “Madeleine Fourcaud’un cesedine bak!...” İpleri koptu, atçe düştü. Görüyor musun? Fakat iyi bak!... O,

aslında Madeleine Fourcaud değildir, Flora'dır. Senin, o kadar hasretini çektiğin evlâdındır."

Cellât, bu sözleri söyleyerek, Belgodère'yi odanın ortasına itti. Sonra hançerini çektiği gibi, pencerenin pervazına çıkarak oradan, kalabalığın üstüne uçarak atladı...

Çingene, gözlerinden ip gibi yaşlar akarak ellerini uzatmış:

— "Flora! Flora'cığım!" Diye inliyordu. "Sen de nihayet annen gibi öldün mü? Zavallı Flora'cığım benim! Ya Stella? Stella'cığımı dün akşam tanıyamamıştım. Benim yıldızlar kadar güzel kızım... İşte şimdi seni kurtarmaya koşuyorum. Bâri elimde bir sen kal!..."

Fakat yerinden kıpırdayamadan Farnèse kendisini yakalamış hançerini havaya kaldırarak:

— "Ben, Violetta'nın babasıyım," demişti. "Mademki kızımın ölümüne sen sebep oldun, sen de öl!..."

Belgodère hayret içinde:

— "Violetta'nın babası mı?" Diye söylendi. "Onun babası Claude değil miydi?"

— "Hayır, alçak! Hayır, şeytan! Violetta'nın babası benim... Onu öldürdün, sen de gebereceksin!"

İhtiyar kardinal, bu tehdidi savurmakla beraber dediğini yerine getiremedi. Heyecanından olduğu yere yıkıldı, kaldı. Belgodère, bunu fırsat bilerek evden fırladı. Doğruca, Montmartre manastırına, dün akşam, Fausta'nın emriyle oraya hapsettiği kendi kızını, Jeanne Fourcaud'u bulmaya koştu.

Farnèse, az sonra kendini toparlamış, güçlkle ayağa kalkmıştı. Pencereye kadar yaklaştı ve dışarıya baktığı zaman öyle bir şey gördü ki gözlerine inanmadı. Çünkü Grève meydanında o anda olup bitenler, gerçekten inanılacak gibi değildi...

CESARETİN MUCİZESİ

Dük de Guise ile beraberindekiler, Grève meydanında kurulan tribünde yer alırlarken halk, coşkunca sevgi gösterisinde bulunuyordu. Guise, kendisini alkışlayan, bağırıp çağıran halkı selâmlıyor, o selâmladıkça kalabalık da:

— “Yaşasın kral!... Yaşasın katolikler!...”

— “Kahrolsun dinsizler! Gebersin Fourcaud’lar!”

Diye bağırıyordu. Bu arada Dük de Guise’nin adamlarından biri:

— “Yaşasın Fransa’nın yeni kralı!”

Diye bağırınca halk, sevinçten âdeta çılgına döndü ve ortalık, Fransa’nın yeni kralını alkışlayan seslerle çın çın öttü. Guise, bu sesleri, heyecandan sararak dinlemişti. Birdenbire arkasında, kulağının dibinde bir ses:

— “Paris kralı!” Dedi. “İşte, Fransa’nın yeni kralı olmak zamanı geldi.”

Dük, hızla geriye dönünce kendi uşaklarının üniformasını taşıyan kimseyi derhal tanıdı:

— “Siz misiniz, Prenses? Nasıl oluyor da bu kıyafetle burada bulunuyorsunuz?”

— “Sırtımdaki elbisenin önemi yok, Dük... Bundan böyle sizi kral yapacak bu seslere kulak veriniz!”

Dük de Guise, şaşkın:

— “Prenses Fausta!” Diye kekeledi.

Halk, hiç durmadan:

— “Yaşasın yeni Fransa Kralı!” Diye bağırıyordu. Fausta, Dükün kulağına fısıldadı:

— “Ben şimdi prenses değilim. Ben şu anda gizli Kardinaller Meclisi’nin seçtiği dini başkanım. Şu anda size Tanrının emirlerini bildiriyorum. Gökten gelen bu emirleri dinleyiniz, Guise... Herşey hazırdır. Lyon başpiskoposu ile kardinal kardeşiniz Notre-Dame kilisesinde bekliyorlar. Mayenne, Louvre Sarayında... Brissac altıbin kişiyle emrinize hazır... İdamdan sonra Notre-Dame’ye gider ve krallık tacını giyersiniz.”

Dük de Guise, heyecanla ve sevinç içinde:

— “Peki madam, peki,” diye söylendi.

Bu sırada mahkûmlar getiriliyordu. Halk bir yandan Guise’yi alkışlarken, bir yandan da Fourcaud’lara lânet okumaktaydı. Madeleine Fourcaud, önde gidiyordu.

Guise, bu kızı görünce mırıldandı:

— “Güzel kızmış...”

Etrafındakiler, siyah saçları ve esmer teniyle bir çingene kızına benzeyen Madeleine hakkındaki bu sözleri alay sanarak gülüştüler. Madeleine, zaten çingeneydi. Belgodère’nin büyük kızı Flora’ydı. Genç kız korkuyla çevresine bakınırken cellâdın iki yardımcısı, kendisini yakalayarak boynuna yağlı ipi geçirdiler... Sırtında beyaz bir gömlek bulunan Madeleine’nin ipte sallanması uzun sürmedi. Aynı anda birkaç baldırı çıplak, odun yığınınına koşarak cellâtların elinden kaptıkları meşalelerle çalı demetlerini tutuşturdular. Gömlek, hemen yandı ve kızın ölüsü cırlıçıplak bir hâlde korkunç alevlerin içinde kaldı. Guise bu manzaraya bakıyor ve boyuna mırıldanıyordu:

— “Güzel kızmış... Vallahi güzel kızmış...”

Fakat son cümle gırtlığında tıkanıp kalıverdi. İkinci mahkûm, Jeanne Fourcaud’u görünce gözleri

âdeta yuvalarından fırlamıştı. Aman yarabbi! Bu, Violetta değil miydi? Delicesine sevdiği, çılgın bir şehvetle peşinde koştuğu Violetta!... Nasıl olmuştu da buraya, Jeanne Fourcaud yerine asılmaya getirilmişti? Dük, bu soruyu sormaya fırsat bulamadı. Altın saçları omuzlarına dökülmüş, bir melek kadar güzel kızcağızı görünce yerinde sallandı. Elini kaldırdı. Cellâtları durdurmak için bir işaret verecekti. Fakat kulağının dibinde Fausta'nın sesini duydu. Bu ses:

— “Ne yapıyorsunuz?” Diyordu.

Dük, cevap verecek durumda değildi. Eliyle Violetta'yı göstermek istedi. Fausta:

— “Biliyorum,” dedi. “Fakat ölecek!...”

Guisse yaralı bir canavar gibi soludu:

— “Hayır, hayır!...”

— “Ne demek hayır?... Halkın, Jeanne Fourcaud adlı bir dinsiz sandığı bu kızı buradan nasıl kurtarabilirsin? O zaman kalabalık coşacak, seni Louvre sarayına değil, Seine nehrine, suda boğmaya götürecektir.”

Guisse, koltuğa yığıldı. Olup biteni görmemek için gözlerini kapadı ve:

— “Bu çok kötü bir şey!... Görmek bile istemiyorum,” dedi.

Fausta'nın yüzünde zalim bir gülümseme belirmişti. Fakat bu gülümsemesi pek kısa sürdü. Çünkü herkesin, dinsizi kendi elleriyle asmak isteyen yobaz ve coşkun bir kalabalık sandığı bir sürü insan, birdenbire Violetta'yı getiren askerlerin üzerine atılmıştı. Fausta, bu çetenin başında, halkı yarararak ilerleyen adamı görünce telâş ve dehşetle haykırdı:

“O, evet, *ta kendisi!*...”

Bu adam, Pardaïllan'dı...

Şövalye de Pardaïllan'la Charles d'Angoulême,

peşlerinde Picouic olduğu hâlde Devinière otelinden dışarı fırlamışlardı. Croasse'ye gelince, iki efendisinin tepeden tırnağa silâhlı sokağa çıkışlarını hayra yormadığı için, ihtiyatı elden bırakmayı doğru bulmamış ve odasına kapanıp kalarak kendi kendine:

«Orada dövüş olacaksa burada da olabilir,» diye mırıldanmıştı. «Ben dövüşürken yalnız kalırsam daha iyi oluyor. Şu geçen günkü kavgadan beri yalnız dövüştüğüm vakit daha cesur olduğumu iyice anladım.»

Dük d'Angoulême Pardaillan'ın, Violetta'nın sağ olduğunu öğrenmesiyle sokağa fırlayışı arasında bir ilişki görmemişti. Bir yandan Şövalyenin yanında koşuyor, bir yandan da söyleniyordu:

«Mademki onun sağ olduğunu öğrendim, artık yaşamak istiyorum. Onu tekrar elde etmek için gerekirse bütün Paris'le boğuşurum.»

Şövalye de bir yandan koşar adım gidiyor, bir taraftan da Dük'e lâf yetiştiriyordu:

— «Âlâ monsenyör, âlâ... Yanılmıyorsam, bugün dövüşün daniskası olacak... Kanım kaynamaya, burnum savaş kokusu almaya başladı.»

— «Peki, Grève meydanında ne yapacağız?»

— «Galiba Violetta'yı orada göreceğiz!»

Charles, kötü bir düşünceyle sarardı. Biraz daha böyle koştuktan sonra uzaktan gelen bağırışmaları ve uğultuyu duyarak Pardaillan'a:

— «Duyuyor musunuz Şövalye?» Diye sordu.

— «Duyuyorum monsenyör, duyuyorum. Ömrümde birkaç defa böyle gürültüler duydum. Her seferinde Paris'liler, yeni bir cinayet işliyorlardı.»

Charles, bir şeyler öğrenmek için Şövalye'nin yüzüne baktı. Pardaillan'ın, ağzında müthiş küfürler gevelediğini farkettil. İşin aslı aranırsa Pardaillan'-

ın da kesin bir şey bildiği yoktu. Fakat, Fausta, öyle gırpı anlamlı sözler söylemişti ki Şövalyenin içine gittikçe artan bir şüphe düşmüştü. Üstleri, başları toz toprağa bulanmış bir hâlde ve kan ter içinde Grève meydanına çıkacakları sırada oradan geçen bir adama yaklaşarak sordular:

— “Ne var? Meydan neden bu kadar kalabalık?”

“Bilmiyor musunuz?... Dinsiz Fourcaud’ları Dük de Guise’nin huzurunda asıp yakıyorlar.”

Pardaillan, merak içinde tekrar sordu:

— “Bu Fourcaud’lar dediğiniz kaç kişi?...”

— “İki kız kardeş... Biri Madeleine, biri de Jeanne ”

Pardaillan ve Dük tekrar yola koyulmuşlardı. Charles ikide bir soruyordu:

— “Kimmiş? Neymiş?..”

— “Hiç, canım... Violetta değil ya, biz ona şükre-
delim.”

— “Bizi ilgilendiren kimseler değilse çekip gide-
lim, Pardaillan... Ben böyle şeyleri görmeye dayana-
mam.”

Pardaillan, kalabalığı dirsekleriyle iteleye kakala-
ya kendisine ve arkadaşlarına yol açarak:

— “Tam tersine, ilerleyelim,” dedi.

Bu sırada Şövalyenin kulağının dibinde bir kadın
sesi çınlamıştı:

— “Günadın, Şövalye!...”

Pardaillan bu sözü söyleyen boyalı, allıklı kadına
baktı:

— “Şekerim, seninle nerede görüşmüştük?”

— “Hatırlamadınız mı, Şövalye? Hani bir gece,
l’Espérance otelinde falcı çingene karısını görmeye

gelmiştiniz. Bana iki altın vermiştiniz de, ben de size adresimi söylemiştim...”

Şövalye güldü:

— “Loïse!”

Fahişe, pek sevindi:

— “Demek ismimi de hatırladınız?”

Tam bu sırada Guise’yle beraberindekiler gelip tribündeki yerlerine yerleşiyorlardı ve halk, kulakları sağır eden seslerle bağırışıyor, avuçlarını patlatırcasına alkışlıyordu. Şövalye, kadına sordu:

— “Burada ne yapıyorsun?”

— “İş çıkarmaya bakıyorum. Baksanıza, şuradaki halk coştukça kendisini unutuyor. Bizimkiler de bu arada ceplere dalar ve ne bulurlarsa kendi ceplerine aktarırlar. Bu akşam Truanderie’de adamakıllı cümbüş olacak... l’Espérance otelindeki olayda bizim arkadaşlar sizi çok sevdiler, Şövalye.”

— “Senin Rougeaud ne âlemde?..”

— “Buralarda yok galiba...”

Bu sırada kalabalık arasında bir uğultu başlamış, lânet okuyan sesler, beddualar ve küfürler yükselmışti. Herhâlde iki mahkûm kız geçiyordu. Charles d’Angoulême, mahkûmların geçtiği yana arkasını dönmüş, kalabalığı seyrediyordu. Loïse de, Pardailan’ın yanında, mahkûmları görmeye çabalıyordu. Önce Madeleine Fourcaud geçti. Koyu bir katolik olan fahişe, mahkûmu görünce haç çıkardı. Fakat ikinci mahkûm henüz görünmüştü ki Loïse:

— “Garip şey... Ben bu kızı tanıyorum!” Dedi.

Bunu duyan Şövalye:

— “Hangi kızı?” Diyerek baktı. Violetta’yı pek tanımıyordu. Fakat Dük d’Angoulême’den uzunboy-lu tarifini dinlemişti. Genç kızın altın renkli saçlarını, menekşeye çalar mavilikteki gözlerini ve güzel-

liğini duya duya kulakları dolmuştu. Birdenbire Şövalyeyi içi titredi. Fausta'nın garip sözlerini de aynı anda hatırlayınca fahişeye sordu:

— “Sen bu kızı tanıyor musun?”

— “Evet, tanıyorum. Bu kız, o kırmızı maskeli çingene karısıyla birlikte l'Espérance otelinde oturuyordu. Fakat oradakiler kendisine sadece Violetta diyorlardı.”

Bu sözleri duyan Pardaillan'ın yüzüne kan hücum etti. Gözlerinde bir şimşek çaktı. Bütün Grève meydanını şöyle çepeçevre bir gözden geçirdi. Asîlzadelerin tribününü, binlerce asker ve onbinlerce insan kalabalığını gördü ve kendi kendine:

«Haydi,» dedi, «imkânsız da denemenin sırası geldi. Eğer alımda, çarpışarak ölmek yazılıysa hiç olmazsa şanıma lâayık bir ölümle öleyim...»

Fahişe, Pardaillan'ın söylediklerini duymuştu. Charles'e doğru yürüdüğünü gördü. Kendi kendine: «O, bu mahkûm kızı seviyor. Herhâlde l'Espérance otelinde gelip aradığı da buydu.» Diye düşündü. Bunu düşünmesiyle beraber hızla ilerleyen Pardaillan'ın arkasından seğırtmesi bir oldu. Şövalye, Charles'in yanına varmıştı. Delikanlıya:

— “Nereye bakıyorsun?” Dedi.

Dük d'Angoulême, dönüp de Şövalye'nin karma karışık olmuş olan yüzünü, şimşek saçan gözlerini, dikilmiş bıyıklarını görünce şaşaladı. Cevap veremeye fırsat bulamadı. Zira Pardaillan elini uzatmış, da-rağacının yirmi metre kadar ötesinde duran, herkesin, asılmasını ve yakılmasını beklediği, Jeanne Fourcaud'u gösteriyordu. Charles'e:

— “Ona bak!” Dedi.

Charles, başını o tarafa çevirince tepeden tırnağa titredi. Ağzından korkunç bir feryat yükseldi. Öyle

bir feryat ki Guise, Fausta, Maineville, Bussi-Lec-lerc, Maurevert ve orada bulunanların hepsi birden dönüp ondan tarafa baktılar.

Delikanlı, Pardaillan'ın peşine takılmıştı. Çünkü yolu Pardaillan açıyordu.

Hem nasıl bir yol açış!... Şövalye, koca kılıcını çekip ortasından tutmuş, tokmak gibi her önüne gelenin kafasına, gözüne indiriyordu. Charles, deliye dönmüştü:

«Burada ölmeliyim. Onunla beraber ölmeliyim!»
Diye inliyordu.

Pardaillan, sağa sola yetiştiriyor, sıçırıyor, zıplıyor. koşuyordu. Elindeki kılıç, yol vermeyenlerin omuzlarını çökertiyor, kafalarını patlatıyor; yoluna çıkanları sağa, sola deviriyordu. Halk açılıyor, bağıra bağıra, sağa sola kaçışarak bu heybetli adama yol veriyordu. Pardaillan, dudağındaki korkunç tebessümüyle yolundakilere dehşet saçarak geçip gidiyordu.

Birdenbire Violetta da onu ve yanında yürüyen Charles'i gördü. Korkudan, aklını oynatacak duruma gelen zavallı kız, son bir ümitle kollarını Charles'e doğru uzattı. Yüzünde, sözle tarif edilmez derecede mâsum bir gülümseme belirdi. Fakat genç kızın etrafındaki muhafız askerler, çılgınca bir saldırıya geçen iki adamı görünce mızraklarını onlardan tarafa çevirerek Violetta'nın çevresinde sıkı bir çember meydana getirdiler. Bu arada halk da yavaş yavaş korkudan sıyrılıyor, kendisini toparlıyordu. Pardaillan'la Charles'in geçtiği yol, tekrar kapanıyordu. Tribünün üstündekiler, olayı görünce:

— “Gebertin! Komayın! Öldürün?” Diye bağırıyorlar. Kalabalığın feryatları da yeri göğü inletiyordu. Bir taraftan halk, diğer taraftan askerler, Pardaillan'la Charles'i arada sıkıştırıp ezmeye ve linç etmeye çalışıyorlardı.

Fakat ne oldu, bilinemez, aynı anda yirmi-otuz kadar korkunç suratlı, hançerli adam ortaya atıldı. Halktan birçoğunu kanlar içinde yere yuvarlayan bu müthiş sürü, kalabalığı bozguna uğrattı, ortalığı birbirine kattı. Şimdi onların bağırımları duyuluyordu:

— “Pardaillan! Pardaillan!”

Şövalye, kendi adını haykıran bu umulmadık yardımcıların kimler olduğunu anlamak için bakınmadı bile... Artık kendinden geçmiş, dünyayı unutmuştu; bir kasırga gibi esiyor, önüne geleni savuruyor, yıkıyor, öldürüyordu... Ne yazık ki bu müthiş anları anlatmaya hiçbir kalemin gücü yetmez... Pardaillan'ın, Violetta'yı Charles'e gösterdiğinden bu yana ancak yirmi saniye geçmiş olmalıydı. Bu esrarengiz yardımcıları, tam zamanında işe karışan Loise'nin komutasındaki hırsız ve kaatil alayından başkası değildi. Koca meydanı dolduran, karınca sürüsü kadar kalabalık halk, bu ipsiz alayı önünde paniğe uğramış, birbirini ezip çiğneyerek kaçmaya başlamıştı.

Guisse ayağa kalkmış, öfkesinden köpürüyordu. Maineville, Bussi-Leclerc ve onlar gibi yüz kadar gözüpek silâhşor, yalın kılıç ileri atılmışlardı. Fausta'nın gözlerinden ateşler saçılıyor, fakat bu bakışlar Pardaillan'a rastladığı zaman içlerinde sınırsız bir hayranlık okunuyordu.

Şövalye'ye hayran olmamaya imkân mı vardı? Pardaillan'ın yaptığı bu iş, insan gücünün dışında birşeydi. Ansızın kendisine yardıma koşan adamların, birdenbire meydana çıkışları da akıl sır erer iş değildi. O gün, oradaki kalabalıkta, en koyu katoliklerden daha çok: «Yaşasın Katoliklik! Kahrolsun dinsizler!» Diye bağırان bu sürü, kalabalığın en fazla olduğu darağacı çevresinde toplanmış, bütün dindar hristiyanların ceplerini soymaya koyulmuştu. l'Es-

pérance otelindeki olaydan beri Pardaillan'a karşı derin bir saygı ve sevgi besleyen bu ayaktakımı, fahişe Loïse'nin fısıldadığı bir-iki sözü duyunca hemen Şövalyenin imdadına koşmuştu. Zaten ortada Şövalye gibi bir adamı desteklemek söz konusu olmasaydı bile değil mi ki işin içinde Guise'nin askerlerine bir temiz sopa çekmek fırsatı vardı, onlar yine koşarlardı. Nitekim, bunlar arasında Pardaillan'ı görmüş olanlar, üç-beş kişiyi geçmezdi. Geri kalanı, zaptiyelere duydukları kin dolayısıyla hançerlerini çekip saldırmıştı. Öte yandan Pardaillan da kulaktan kulağa öyle bir anlatılmıştı ki bu haydutlar arasında bir efsane kahramanı hâline gelmişti ve bütûn bu ipten kazıktan kurtulmuş kafiye:

— “Pardaillan! Pardaillan!”

Diye bağırıldığını duyunca kısa zamanda çığ gibi büyüyerek Pardaillan'a yardıma koşmuştu. Önce ellerindeki hançerlerle halkı dağıtmışlar, sonra da kendilerine yol aça aça muhafız askerlerin yanlarına ulaşmışlardı. Ortalık ana-baba gününe dönmüştü. Feryatlar yeri göğü inletiyordu. Grève meydanında bir an için herkes ne yapacağını şaşırmıştı. Ve bu kargaşalıkta soğukkanlılıklarını koruyabilenler, eşsiz bir kahramanlık gösterisini seyretmek zevkine kavuşmuşlardı.

Pardaillan, elbisesi çeşitli silâh darbeleriyle delik deşik olmuş, üstü-başı kan içinde, gözleri kıvılcımlar saçarak dudakları korkunç bir gülümsemeyle büzülmüş bir hâlde mızraklı askerlerin arasından bir kasırga gibi geçti. Violetta'yı tutan iki asker:

— “Geri!” Diye haykırıştı.

Şövalyenin elindeki kılıç kalktı. Havada bir çember çizdi. İri kabzası askerlerden birinin şakağına indi. Adam, boylu boyunca yere yuvarlandı. Öteki muhafız, dehşetle geriledi. Pardaillan, kendisinden geç-

miş olan Violetta'yı hemen kavrayarak geri döndü. Tribündekiler:

— “Gebertin! Gebertin!” Diye bağıriştılar. Fausta, kendini tutamayıp:

— “Eyvah!” Dedi.

Askerlerin, ancak haydut sürüsüyle uğraşabildiğini gören tribündeki asîlzadeler, Pardaillan'ın üzerine atıldılar. Şövalye, kızcağızı, Charles'in kollarına verdi. Garip bir sesle:

— “İşte nişanlınız, monsenyör,” dedi.

Charles'in de üstü-başı paramparça olmuştu. O da kendinden geçmişti ve bir rüya âleminde yaşar gibiydi. Bu anda ayılan Violetta'nın gözleri, delikanlının gözleriyle karşılaştı ve iki genç birbirlerine olan sevgilerini, sessiz sadasız, gözleriyle dile getirdiler. Pardaillan:

— “İleri!” Diye bağırdı.

Charles, bir eliyle Violetta'yı götürüyor, ötekiyle de kılıcını savurarak Şövalyenin arkasından gidiyordu.

Fakat böyle nereye gideceklerdi? Karınca sürüsü gibi insanla kaynaşan bu meydanın neresinden kaçılabilirdi? Başiboş, nereye gittiklerini bilmez bir hâlde mi ilerliyorlardı.

Hayır!.. Pardaillan, bir anda yapılabilecek tek şeyi yapmaya karar vermişti. Bulduğu çâre, belki çok zordu. Hattâ belki de imkânsızdı. Fakat Pardaillan bu işi başarmaya karar vermişti. Zaten şu anda etrafındaki kaatil sürüsüyle askerler arasında şiddetli bir savaş oluyor ve dışarıdan kimse buralara sokuşamıyordu. Bu durum, Pardaillan için bulunmaz fırsattı. Charles'e, tribünün yanında duran asîlzadelerin atlarını göstererek:

— “Atlar!..” Diye bağırdı.

Aynı anda önünde beliren birisi:

— “Geber, mel’un!” Diye haykırdı.

Fakat bu bağıranın gebermişçesine yere yıkıldığı görüldü. Pardaillan, düşene baktı:

— “Ah, aziz dostum Maineville’ymiş!” Dedi.

Artık kılıcını kabzasından tutmuş, savuruyor, saplıyor, önüne çıkanları kanlar içinde bırakarak yol açıyordu. Kendisi de iki kolundan, boynundan ve göğsünden yaralanmış, baştan aşağı kana bulanmıştı. Şövalye yalnız kendini korumuyor, arkasından yürüyen Charles ile Violetta’ya da göz kulak oluyordu. İki genç, bu mahşerî kalabalık içinde arada bir birbirlerinin gözlerine bakarak büyük aşklarını anlatmaya çabalıyorlardı.

Yirmi kadar asîlzade, Şövalye’ye saldırmaya hazırlanıyordu ki o da atların yanına ulaşmıştı. Asîlzadeler ona doğru koşarak:

— “Gebertin! Vurun!” Diye bağırıştılar. Pardaillan kılıcını dişlerinin arasına almıştı. Olağanüstü bir kuvvetle Charles ile Violetta’yı birlikte kaldırıp atlardan birine bindirdi. Charles, genç kızı önüne aldı. Bir eliyle sevgilisini tutuyor, ötekiyle de hayvanın dizginini kullanıyordu. Asîlzadeler hâlâ:

— “Tutun! Öldürün!” Diye bağırıyorlardı.

Fahişe Loïse’nin yardıma çağırdığı serserilerden büyük bir kısmı askerlerle çarpışırken ölmüştü. Geri kalanlar da darmadağınık ve bitkin bir hâlde kaçışmaya başlamışlardı. Bu fırsattan yararlanarak Pardaillan’a doğru koşan asîlzadeler bir kere daha:

— “Vurun! Gebertin!” Diye haykırdılar.

Halk da kendini toparlamış, nâralar atarak ölüm mahkûm edilen Fourcaud’lardan birini zorla elinden almayı başaran bu müthiş adama doğru koşmaya başlamıştı.

Pardaillan bir an durdu. Grève meydanını dolduran binlerce insana gülümseyerek baktı.

Charles, atının üstünde, sevgilisine:

— “Hayatım!” Dedi. “Öleceksem, sana son sözümü söylemek isterim: Seni seviyorum!”

Violetta da kendinden geçmiş gibi söylendi:

— “Güzel prensim, ben de sizi seviyorum. Ölecekseniz, kollarınızın arasında ölmek, en büyük dileğimdir.”

Bu arada beklenmedik bir şey oldu. Grève meydanını dolduran kalabalık, Pardaillan’la iki gence doğru ilerlerken birdenbire durakladı, bocaladı ve ansızın geri dönüp dehşet ve ölüm çığlıkları atarak hançerelerini yırtarcasına bağırarak kaçışmaya başladı. Charles hayret etti. Çevresi birdenbire boşalıvermişti. Halk, asilzadeler, askerler, çilyavrusu gibi dağılmışlardı.

Tribün üstünde yalnız soluk soluğa, inleyerek lânet okuyan Fausta kalmıştı.

Meydandan uzaklaşan insan sürüleri, sokaklara doğru, birbirlerini ezerek çiğneyerek taşkın nehirler gibi akıyorlardı.

Bu ne demekti? Ne Olmuştu?

Mesele son derece basitti: Dük de Guise’yle beraberindekilerin atları ürkmüş, bulundukları yerden sıyrılıp kaçmışlardı.

Dört yüze yakın at, halkın gürültüsüyle gittikçe daha fena ürkü� şahlanarak çılgınlaşıyor, kişneyip çifteler atıyor, halkı ezip çiğneyip koca meydanda dörtbir yana koşuyordu.

Bu iş nasıl olmuştu? Biraz önce bu atlar tribünün yanında uslu uslu durmuyorlar mıydı? Nasıl kurtulmuş, ürkmüş, azgınlaşmışlardı?..

İşte, Pardaillan’ın bulduğu son kurtuluş çâresi

buydu... Bütün meydan halkının kendilerine saldırdığını görünce birkaç atı yularından tutan ve kendisine en yakın duran seyise saldırmış, bir vuruşta herifi yere yıkmıştı. Ondan sonra serbest kalan atlara, kılıcının ucuyla şöyle bir dokununca hayvanlar, can acısından deliye dönmüşlerdi... Şövalye, aynı şeyi ikinci bir at topluluğuna, sonra bir üçüncüye daha yapmıştı. Fakat bu kadarı yetmişti. Çünkü böylece azıp deliye dönen, otuz-kırk at, arkadaşlarını peşinden koşturmaya başlamıştı. Seyisler, hayvanlar tarafından yerlere yıkılmış, çiğnenmiş, ezilmişlerdi. Bütün atlar meydanı birbirine katmakta âdeta yarış hâlindeydiler. Bu müthiş hayvan hücumu, kalabalığı öyle hırpalamıştı ki meydan, yaralanan inleyenlerle dolmuş, canını kurtarabilenler de tabana kuvvet kaçmaya başlamışlardı.

Charles d'Angoulême, bu manzarayı dalgın dalgın seyrediyordu ki arkalarından bir sesin:

— “Maşallah! Tam da düşünecek zamanı buldunuz!..”

Dediğini duydu. Pardaillan gelmişti. Altında, yakkaladığı atlardan biri vardı. Vücudundaki yaralardan, üstü-başı kan içindeydi. Şövalye, atını meydanın halktan boşalmış bir köşesine doğru doludizgin sürerek:

— “İleri!” Komutunu verdi.

Charles de atını Pardaillan'ın arkasından sürdü. Rıhtıma ulaşınca Pardaillan:

— “Yol açık,” dedi. “Hiç durmayın. Dosdoğru eve gidin... Beni orada bekleyin.”

Genç Dük soluk soluğa sordu:

— “Ya siz?..”

— “Baksanıza, peşimizden geliyorlar. Onları çıkartmak için birbirimizden ayrılmanız lazımı... Ben

onları peşime takar, oylarım. Beraber kaçarsak ne-
teye gittiğimizi öğrenirler...”

— “Peki ama...”

— “Durmayın! Allahaşkınıza kaçın!.. Başka kur-
tuluş çâresi yok!..”

Dük d'Angoulême'nin hâlâ durduğunu görünce
kılıcını kaldırarak tersiyle atının sağrısına vurdu.
Hayvan, can acısıyla ok gibi fırladı. Şövalye ise bir
an olduğu yerde durarak Violetta'nın rüzgârda uçu-
şan beyaz idam gömleğine baktı. Çok şükür!.. Char-
les de, Violetta da kurtulmuşlardı!..”

Pardaillan'ın ağzından bir «Of!» Sesi yükseldi.
Sevgilisini kucağına alarak atının üstünde uçan bu
erkek, onda, geçmişin acı hâtıralarını uyandırmıştı.
Dudaklarında sevgili Loïse'sinin adı gezindi...

Birden, arkasında birtakım sesler işitti. Başını çe-
virip bakınca birkaç süvarinin dörtlüde kendisine
doğru gelmekte olduklarını gördü.

Grève meydanında kaçışan atlardan bir kısmı ya-
kalanmış, hemen bir birlik kurularak Pardaillan'ın
peşine sürülmüştü. Pardaillan derhal atını mahmuz-
ladı. Hayvan şahlanarak havalandı ve sonra bütün
gücüyle fırlayıp dörtlüde kalktı.

Şövalye, gayesine ulaşmış, Charles ile Violetta'nın
izini kaybettirmişti. Yıldırım hızıyla sürdüğü atı,
Paris'in karmakarışık sokaklarını, nallarından kıvıl-
cılar saçarak geçiyordu.

Aklı fikri Dük ile Violetta'daydı. Eğer şu delikan-
lının yüz paralık aklı varsa hemen bir rahip bulup
Violetta ile nikâhını kıydırırdı. Ondan sonra da Pa-
ris'ten çıkar, dosdoğru Orléans'a gider ve annesine:
«İşte anneciğim,» derdi. «Yanınızdan öç almak için
ayrılmıştım. Şimdi ise sevgi getirerek dönüyorum.»
Pardaillan bu düşünceyle gülümsedi, ama arkasın-
dan gelen:

— “Tutun! Gebertin!”

Sesleri, bu tatlı hayâli bozdu. Bir dönüp bakınca peşindekilerin bir kısmıyla arasında pek az mesafe kalmış olduğunu gördü. Aksi gibi hayvanı da gittikçe kuvvetten düşüyordu. Şövalye, nereye gittiğini de kesinlikle bilmiyordu. Son bir gayretle hayvanını mahmuzladı. At, delirmişçesine fırladı. Koştı, koştu... Fakat peşindekilerle arasındaki mesafeyi açamadı. Artık Pardaillan'ın arkasındakileri şaşırtmasına imkân kalmamıştı. Aklına; atından atlayıp dar bir sokağa dalmak geldi. Bu düşünceyle ayaklarını üzengilerden çıkardı...

Birden, gözü, kendisine pek de yabancı gelmeyen bir kapıya ilişti: Devinière'nin kapısı! Hemen atladı. Yere ayak basar basmaz, kılıcının keskin olmayan yanıyla hayvanın sağrısına bir darbe indirdi. At, bu silleyi yemesi ve binicisinin atlamasıyla hafifleyince son gayretini sarfederek fırladı ve beşyüz metre kadar ötede de artık dayanamayarak yere yıkılıverdi.

Peşinden gelen atlılar, yıldırım hızıyla Şövalye'nin önünden geçmişlerdi. Ön sıradakiler, Pardaillan'ın atladığını gördüklerinden, atlarını durdurmak istediler. Arkadakiler hızla gelerek onlara çarptı ve sokakta, Devinière'den ikiyüz adım ötede bir curcunadır koptu... Süvarilerin bir kısmı atlarının altında kalmış, ezilmişti. Bir kısmı hayvanlarından fırlayıp yerlere serilmişti. İnleyenler, bağırانlar ve bunları seyre koşan halk, bir anda sokağı doldurmuştu.

Beş dakika kadar süren bu kargaşalık sırasında Şövalye, lokantanın merdivenlerini tırmanmış, içerideki halk sokakta ne olduğunu anlamak için dışarıya fırlarken o da içeriye dalmayı başarmıştı.

Tepeden tırnağa kana bulanmış, üstü-başı parça parça ve yalın kılıç lokantaya giren Pardaillan'ın,

çok korkunç bir görünüşü vardı. Kılıcını, masalardan birine bırakarak kendini ayakta durmaya zorladı ve dışarıdaki olayı seyretmeye çıkan müşterilerden birinin dolu bıraktığı şarap kadehini bir dikişte yuvarladı. Sonra tam bir soğukkanlılıkla pencereleri, kapıları kapamaya, her tarafa, düşmanların geçemeyeceği engeller yerleştirmeye koştu.

Bir köşede, içi çanak çömlek dolu bir dolap duruyordu. Pardaillan bu ağır dolabı müthiş bir gayretle yerinden kaldırarak getirip kapının arkasına dayadı. Sonra hızla mutfığa indi. Oradan da sokağa açılan bir kapı vardı. Şövalye bir-iki saniye içinde bu kapının arkasına da kocaman bir dolap yerleştirdi. Bu işleri bitirince tekrar lokanta salonuna geldi. Eline geçen bir şarap şişesini büyük bir maşrapaya boşaltıp dikti. Sonra pencereleri gözden geçirerek kendi kendine:

«*Şu Grégoire ustanın canına rahmet!*» Dedi. «*Pencerelerin hepsine sağlam parmaklıklar koydurmuş... Yoksa onlarla da bir hayli uğraşacaktım... Halbuki dermanım kalmamıştı...*»

Ve Grégoire ustanın başarısını kutlamak için bir bardak şarap daha yuvarladı. Bu sırada heyecanlı bir ses:

— “Aman Allahım!” Diye haykırdı. “Ne oluyor? Siz kimsiniz? Burada ne işiniz var? Kapıları kim kapadı?”

Pardaillan birdenbire arkasına dönünce otel sahibesini gördü:

— “Merak etmeyin Huguette, benim!..” Dedi.

— “A!.. Siz misiniz, Şövalye? Bunları hep siz mi yaptınız? Aman yarabbi, bu haliniz ne?..”

Kaybettiği kandan ve yorgunluktan bitkin bir hâlde gelmiş olan Pardaillan bir iskemlenin üstüne yığılmıştı. Huguette, hemen heyecanını unutmuş ve

koşarak Şövalye'nin başını elleri arasına almıştı. Bakışlarında bir anne şefkati ve bir sevgili sadûkati seziliyordu. Gözleri yaşarmıştı. Baygın Şövalye'nin alnına bir öpücük kondurmaktan kendini alamadı. Bunu yapınca tepeden turnağa titredi. Çünkü Şövalye'yi ömründe ilk defa olarak öpmüştü.

Dışarıdaki gürültüler, gittikçe lokantanın kapısına yaklaşmıştı. Pardaillan, tam bu sırada kendine geldi. Huguette'nin öpücüğüyle mi, yoksa gürültülerden mi ayıldığı belli değildi. Daha doğrusu, her iki sebebin de bu işte bir rolü olduğu muhakkaktı. Gözlerini açmış gülümsüyordu. Yeniden hayata kavuşan bir adam gibi derin bir nefes aldı. Huguette:

— “Lubin! Jeanne! Gilette! Koşun!.. Çabuk şu ilâcı getirin!.. Allah Allah!.. Kimse yok mu burada canım?” Diye bağırıyordu.

Salon boşalmış, ortalıkta kimseler kalmamıştı. Pardaillan bir kahkaha atarak:

— “Kapıları kapatırken garsonları, hizmetçileri filân dışarıda bırakmışım galiba!..” Dedi.

— “İyi ama kapıları neden kapattınız?..”

Pardaillan yerinden kalkmaya çalıştı:

— “Gürültüleri duymuyor musun Huguette'ciğim?..”

Sokakta, otelin önünde bağırıp çağırımlar ayyuka çıkıyordu. Guise'nin atlıları da otele saldırmaya hazırlanıyordu. Kimin kime hücum ettiğinden haberi olmayan halk ise bir eğlence bulmuş olmanın verdiği sevinçle Waykırışıp duruyordu. Bussi-Leclerc ve yirmi kadar arkadaşı kapıyı gözden geçiriyorlardı. Bussi:

— “Kapıyı kırmamız lâzım!” Diyordu.

Öfkeden ve aynı zamanda Pardaillan'ı kısıtırmış olmanın verdiği sevinçten titreyen bir ses:

— “Durun!” Dedi.

Bussi ve beraberindekiler, arkalarına dönünce karşılarında Maurevert’i buldular. Hepsi de Şövalye’ye diş biliyorlardı. Fakat Maurevert’in yüzünde gördükleri hınç iradesi, hepsini titretti. Maurevert, aslında yakışıklı adamdı. Lâkin Pardaillan’a beslediği kin yüzünü değiştirmiş, korkunçlaştırmıştı. Bakışlarında, Pardaillan’ı ölüme mahkûm eden öyle müthiş bir belirti vardı ki hepsi birden, bu kavgada Maurevert’in kendilerine baş olmasını pek yerinde buldular. Bussi:

— “Söyle bakalım, ne yapalım?” Diye sordu.

Maurevert:

— “Ben o adamı bilirim!” Dedi. “Eğer buraya saklandıysa kendini koruyacak tedbirler almayı da katiyen ihmal etmemiştir. İşi tesadüfe bırakmaya gelmez! Yakalayacağımız kimse çok önemli bir adamdır... Dük’e mutlaka haber ulaştırmalıyız!...”

Orada bulunan asîlzadelerden biri atılarak:

— “Ben Dük hazretlerine haber vermeye koşayım!” Dedi.

Maurevert de:

— “Biz de herifi kaçırmamaya bakalım...” Dedi.

Sokaktaki gürültüler arasında kaybolan bu konuşmaları, ne Pardaillan, ne de Huguetta duymuştu. Kadın:

— “Bütün bu gürültü patırtı sizin için mi?” Diye sordu.

Pardaillan:

— “Kimin için olacak ya?...” Dedi.

— “Aman Allahım!... Ne yaptınız da size bu kadar kin bağladılar Şövalye?...”

— “Ben kendilerine hiçbir kötülük yapmadım. Ancak onların yapmak istedikleri iğrenç bir işe engel oldum!”

Huguette:

— “Anlamadım doğrusu!” Dedi. “Mademki sizi ilgilendiren bir iş değildi... O hâlde neden...”

Pardaillan başını havaya kaldırdı:

— “Neden bu işe burnumu soktum, değil mi?... Ey sevgili babacığım! Mezarında rahat uyu... İşte bizim sayın otelcimiz Madam Huguette, senin öğütlerini tekrarlayıp yokluğunu bana hissettirmemeye çalışıyor!...”

Huguette titreyerek sordu:

— “Şimdi ne olacak Şövalye?...”

Bu soru çok yerindeydi. Kadın, kudurmuşçasına bağırarak bu azgın kalabalığın saldırısına, kapının dayanamayıp kırılacağından emindi. Kadının çok korktuğu hâlden belliydi. Pardaillan biraz da hayretle Huguette'ye baktı:

— “Siz üzülmeyin!” Dedi. “Ben Devinière'de bulundukça başıma bir felâket gelmez!...”

Tam bu sırada sokakta, kalabalığın bağırıp çağırmasını bastıran bir kızılca kıyamet koptu. Bu, saldıran kalabalığın gürültüsü değildi. Yüksek bir yerden atılan ve yere düşerek parçalanan eşyanın çıkarıldığı patırdıydı. Halk, bu kargaşalık arasında bağırışıp çağırışarak kaçışıyor, ortalığı velveleye veriyordu. Fakat bütün bu gürültü patırtı arasında gür sesli Maurevert'in avaz avaz bağırarak da duyuluyordu:

— “Ben dememiş miydim?.. O hain Pardaillan, ne kadar ipten kazıktan kurtulmuş adam varsa hepsini buraya toplamış!...”

Şövalye, Huguette'ye:

— “Demek yardımcılarımız da varmış!...” Dedik-

ten sonra hızla merdivenlerden yukarıya fırladı. İkinci kata varınca en üst kattan birtakım gürültüler geldiğini duyarak oraya çıktı ve nihayet o gece yatmış olduğu odaya vardı. Zaten Devinière'ye her gelişinde bu odada yatardı. Şövalye, odadan gelen gürültüleri bir süre dinledikten sonra:

«İçeride en aşağı onbeş kişi olmalı. Bunlar Guise'nin askerlerini adamakıllı uğraştırırlar...» Diye düşündü. Sonra kapıyı açarak seslendi:

— “Heey ahbablar! Öyle, elinize her geçeni aşağıya fırlatmayın!.. Patırtıdan bir şey çıkmaz... Kafa kafaya verip nasıl korunacağımızı düşünelim!..”

Fakat odanın içine dikkatlice bakınca şaşkınlığından donup kaldı. Odada, eşya olarak hiçbir şey kalmamış; karyola, masa, dolap, sandalye namına ne varsa hepsi pencereden sokağı boylamıştı. Şimdi de koskoca, ağır, oymalı bir sarkaçlı duvar saati, öbür eşyanın yanına gitmeye hazırlanıyordu. Pardailan, bu eşyayı sokağa fırlatan adamı tanımakta gecikmedi. Bu, zayıf, uzun bacaklı ve uzun kollu, gaga burunlu Croasse'ydi. Croasse bu işi yaparken gür sesiyle yakası açılmadık küfürler savurmayı da unutmuyordu. Alnından şakır şakır ter boşanıyordu. Hiddetinden kireç gibi bembeyaz olmuş, âdeta kendini kaybetmişti. Bir düşman gibi gördüğü koskoca saati kaldırmaya çalışıyor, kollarında boğacakmış gibi sıkıyor, tekmeliyordu. Bir yandan da:

— “Ah, alçak reziller!.. Ah kepaze köpekler!..” Diye haykırıyordu. “Tıpkı Saint-Roch kilisesinde olduğu gibi bire karşı yirmi kişiyle saldırırsınız ha?.. Hepinizi pencereden aşağıya atacağım, hepinizi!...”

Saat, son bir gayret gösterdiyse de nihayet, pencerenin pervazına oturdu. Sonra da paldır küldür sokağa indi. Croasse, korkunç bir kahkaha atarak dı-

şarıya baktı. Halkın bağıırıp çağırmaları, yeri göğü inletiyordu. Croasse, tüyleri diken diken olmuş, gözleri yerlerinden uğramış bir hâlde geriye döndü ve kurbağa sesine benzer bir sesle:

— “Hepinizi hakladım,” diye söylendi. “Sonuncunuzu da şimdi geberttim!..”

STELLA NEREDE?

B elgodère, Kardinal Farnèse'nin yanından ayrılmıca soluğu Montmartre kapısında almıştı. Hemen manastıra gidecek ve kızını bulup alacaktı. Fakat Dük de Guise, Paris kapılarını kapattığı için dışarıya kimseyi bırakmıyorlardı. Çingene de bu yüzden şehirden çıkamadı ve Montmartre kapısının ikiyüz adım kadar uzağında bir yere oturup kapının açılmasını beklemeye ve Claude'ye oynadığı oyunu, keyifli keyifli düşünmeye başladı.

Violetta'nın odun yığını üstünde cayır cayır yanışını düşünürken kendi kızı Flora'nın da böyle feci bir ölümle öldüğü aklına geldi. Fakat hiç değilse bir kızı, Stella'sı hayattaydı ve bu düşünceyle teselli buluyordu. Beterin beteri vardı. Meselâ Claude gibi yalnız ve büsbütün yalnız değildi. Bir aralık yüreğine bir şüphe düştü. Saçma olduğuna o anda akıl erdiremediği bir şüphe... Sakın Claude, gidip Stella'yı kaçırmazın?!... Bu kuruntu yüzünden çingene yerinde duramaz oldu. Kan ter içinde kapıdaki muhafızların subayına koşup yalvardı:

— “Beni dışarı bırakın! Ne isterseniz veririm!..”

Fakat bu isteği pek kötü karşılandı. Subayın bir işareti üzerine beş-altı asker, bu şüpheli görünüşlü adamın üzerine doğru koşup kendisini kovaladılar. Çingene, hem Paris'in içine doğru kaçıyor, hem de şehirden nasıl çıkacağını düşünüyordu ki birdenbire aklına Fausta geldi. Kendi kendine:

«*Hay Allah lâıyğımı versin!*» Diye homurdandı.

«Bunu daha önce niçin düşünemedim. O kadın beni şehirden pekâlâ çıkartır.»

Çingene, Fausta'nın Grève meydanında bulunduğunu sanıyordu. Meydana vardığı vakit sehpalarını kaldırılmış ve ateşin söndürülmüş olduğunu gördü. Meydanda olağanüstü bir şeylerin olduğunu gösterir hiçbir belirti yoktu. Belgodère, Fausta'nın, şehrin göbeğindeki esrarengiz konağına gitmek üzere tekrar yollara düştü. Konağa varınca çingeneyi hiç bekletmeden Fausta'nın yanına çıkardılar.

Fausta, renksizdi ve kederli duruyordu. Çingeneyi çabucak huzuruna alışından da belliydi ki ondan yeni bir şeyler öğrenmek niyetindeydi. Meraklı bir tavırla:

— “Ne istiyorsun?” Diye sordu.

Belgodère heyecanla:

— “Paris kapıları kapalı!...” Dedi. “Kimseyi dışarıya bırakmıyorlar! Bana bir kâğıt verin de çıkayım!...”

— “Nereye gideceksin? Artık benim yanımda çalışmayacak mısın?”

— “Böyle bir şey söylemedim madam! Ölünceye kadar size hizmet etmek niyetindeyim. Çünkü sizin sâyenizde kızlarımdan birini sağ salım tekrar buldum.”

Fausta'nın merakı arttı:

— “Ne demek bu?...”

— “Size hayat hikâyemi anlatmıştım efendim... Kızlarımdan bir hristiyan ailesinin yanına evlâtlık olarak verildiklerini söylemiştim. Öğrendim ki bu aile Fourcaud'larmış!...”

Çingene, alnında beliren terleri silmek için durdu. Heyecanından sararmış bir hâldeydi. Fausta'nın ne

düşündüyse hiç belli olmuyordu. Belgodère sözüne devam etti:

— “Bugün meydanda asılıp yakılan Madeleine Fourcaud, benim büyük kızım Flora’yımış Madam! Sizin Bastille’den çıkardığınız kız da küçük kızım Stella’dır. Ben kendisini Montmartre manastırına götürmüştüm. Şimdi ona gideceğim, Madam!..”

Fausta hiç istifini bozmadı ve ufak bir dolaptan bir kâğıt çıkardı.

— “Pekâlâ!.. Al bu kâğıdı... Bu kâğıt, insana her zaman, her kapıyı açar!.. Bu akşam, kâğıdı tekrar bana geri verirsin!..”

Belgodère, üstünde Dük de Guise’nin imzası ve mühürü bulunan kâğıdı alınca Fausta’ya teşekkür etmeyi bile unutarak fırladı gitti. Çingene çıkar çıkmaz, Fausta bir kâğıda bir şeyler karalamış, sonra bir adam çağırarak kendisine:

— “Hemen Montmartre manastırına bir atlı gönderiniz, bu kâğıdı Madam de Beauvilliers’e versin! Fakat süvarinin çok hızlı gitmesi ve şimdi şuradan çıkan adamdan önce oraya varması lâzım!..” Emri ni vermişti.

Belgodère, Montmartre kapısına geldiği zaman subay kendisini hemen hatırlamıştı. Yakalanması için askerlerine tam emir verecekti ki çingene, birdenbire koynundan Dük de Guise’nin kâğıdını çıkarıp uzattı. Subay, çingeneye hayretle baktı ve:

«*Muhakkak, kılığını değiştirmiş bir asîlzadedir!..*»

Diye düşündü. Sonra da çingeneden özür diledi:

— “Monsenyör, demin size yapılan davranışı af buyurun!.. Ne yapayım, verilen emirler çok kesindir!..”

Belgodère, «*Monsenyör*» sözünün kime söylenmiş

olduğunu pek anlamayıp çapınıkla beraber elindeki kâğıda güvenerek sert bir sesle:

— “Aç!...” Emrini verince subay, adamın gerçekten önemli biri olduğu kanısına vardı. Kapı derhal açıldı. Şehir surlarının dışındaki hendeklin köprüsü indi ve Belgodère, koşar adımla manastıra yollandı. Bir yandan da kızına, babası olduğunu nasıl anlatacağını düşünüyordu. Ya Stella ona inanmaz da kendisinin Jeanne Fourcaud olduğunda ayak direrse?!..

Çingene manastıra varınca yıkık duvarlardaki yarıkların birinden bahçeye girerek hızla bir akşam önce Stella’yı sakladığı, etrafı tahta perdeyle çevrili eve yöneldi. Tahta perdenin içine girmeden önce kızını korkutmamak için biraz kendine çeki düzen vermeye çalıştı. Fakat eve varınca kapısını ardına kadar açık bularak şaştı. Koştı. Köşeyi bucağı aradı, kimseyi bulamayınca bağırdı:

— “Stella! Stella!... Baban geldi!... Neredesin kızım?...”

Bu seslenişe cevap veren çıkmadı. Bunun üzerine çingene, delirecek gibi oldu. Bağıırıyor, yalvarıyor, lânet okuyup bedduâ ediyordu. Stella’nın köşkte bulunmadığına aklı kesince Madam de Beauvilliers’i bulmak üzere bir çılgın gibi manastıra koştu. O, merdivenleri hızla çıkarken başka bir adam da hızla iniyordu. Fakat Belgodère, bu adamı farketmedi bile... Manastır başrahibesinin kapısını hızlı hızlı çaldı. Madam de Beauvilliers görününce Belgodère:

— “Stella nerede?” Diye sordu.

Claudine hayret etti:

— “Stella mı? O da kim?”

— “Küçük evdeki mahpus kız, canım!...”

— “Ee, dün akşam sen onu alıp Bastille’ye götürmedin mi?”

— “Violetta’dan bahsetmiyorum, Madam!..”

— “Peki... Violetta’yı götürdün... Sonra Bastille’den bir başka kız mı getirdin? Benim haberim yok!..”

Bu söz, Belgodère’yi büsbütün deli etti. Gerçekten de Stella’yı getirdiğini kimseye haber vermemişti. Şimdi saçını, başını yoluyor, iki gözü iki çeşme ağlıyor:

— “Doğru!” Diyordu. “Doğru! Siz nereden bileceksiniz?..”

Tekrar tahta perdeli eve döndü. Her tarafı aradı, taradı... Hiçbir ize rastlayamadı. Stella, kendi kendine mi kaçmıştı? Fakat neden kaçındı? Kendisini Bastille’den kurtarmış olanların elinden kaçmak istemeyeceği besbelliydi. Şu hâlde Stella’yı birileri zorla alıp götürmüş olacaktı. Fakat kimler olabilirdi?.. Düşündü, taşındı. Kızın burada olduğunu, Fausta’yla adamlarından başka kimse bilmiyordu. Şu hâlde bu iş, yine Fausta’nın başının altından çıkmış olacaktı. Zaten merdivende acele acele inen birine rastlamamış mıydı? Tamam... Fausta, kendinden önce buraya birini göndererek Stella’yı kaçırmış olacaktı... İyi ama neden?... Fausta’ya bir düşmanlığı yoktu ki... Hattâ kendisine ömrünün sonuna kadar hizmet edeceğini de söylemişti. Belgodère, manastırdan ayrılarak Montmartre sırtlarından Paris’e doğru yavaş yavaş yol alırken Fausta’nın Stella’yı neden kaçırmış olacağına bir türlü akıl erdiremiyordu. Ayrıca bundan emin de değildi. Bakalım bu işi Fausta mı yapmıştı? Eğer o yapmışsa... Belgodère’nin yüzü vahşi bir görünüş aldı. Bütün gün bu meseleyi enine boyuna düşündükten sonra

akşam tekrar Fausta'nın huzuruna çıktı. Fausta sordu:

— “Mahpus kız nasıl?”

Belgodère, kadının yüzüne hayretle baktı:

— “Kaybolmuş,” dedi.

— “Kaybolmuş mu?... Buna üzüldün mü?...”

Belgodère saygılı davranmayı bir yana bırakarak:

— “Ben üzüldüm, ama siz o kadar üzgün görünmüyorsunuz,” dedi.

Fausta bu söze aldırmadı. Yalnız, çingeneyi yatıştırmak düşüncesiyle:

— “Merak etme,” dedi. “Benim o kızı manastıra gönderişimin sebebi, kendisini birkaç gün gözlerden uzak tutmak ve böylece Bastille’de yaptığımız değiş-tokuşun meydana çıkmamasını sağlamaktı. Fakat mademki kız kaçmış, daha iyi... Onu tekrar buluruz... Şimdi şu kâğıdı ver...”

Çingene üstünü başını aradıktan sonra:

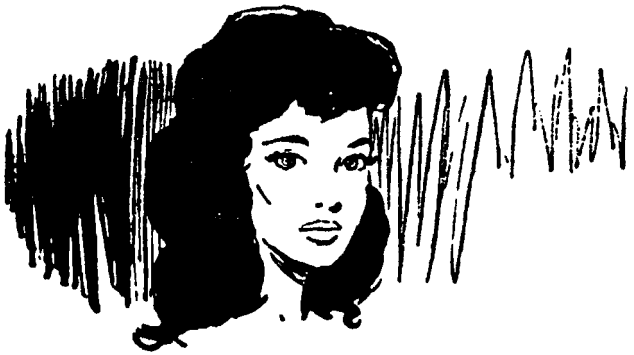
— “Eyvah!” Dedi. “Kâğıdı düşürmüş olacağım!...”

— “Hiç önemi yok Belgodère... Nasıl, hâlâ yanınızda çalışmak niyetinde misin?...”

— “Çalışacağım efendim!... Bir süre daha hizmetinizde kalmayı arzuluyorum...”

Çingene selâm vererek çekilirken kendi kendine homurdandı:

«Stella’yı kaçırtan o!... Demek el altından bana oyun oynuyor... Öyleyse bir süre daha yanınızda kalacağım, sayın Madam... İşimiz bitmek şöyle dursun, daha yeni başlıyor...»

Yirmiyedinci Bölüm

CLAUDE'NİN DERTLERİ

Cellât Claude ustayı, Grève meydanına bakan evin penceresinden aşağıya, bıçağını dişleri arasına kısırmış bir hâlde atlarken bırakmıştık.

Claude, meydana indiği sırada, kızının kurtulmuş olduğunu ve genç bir adamla birlikte atlara doğru yürüdüğünü görmüştü. Bunun hemen arkasından, ürken atların meydandaki halka saldırmaları üzerine ortalık allak bullak olmuştu. Aynı olayı yukarıdan, Farnèse de seyretmiş, sevincinden yüreği hoplamıştı. Çünkü Violetta'nın yaşaması, kardinale, Saizuma adıyla çılgın bir hâlde gezip duran Léonore de Montaignes'i kazandıracaktı. Léonore deliydi. Onun aklını başına, ancak Violetta getirebilirdi. Violetta yaşarsa, Farnèse de, kendisine o kadar ihanet etmesine rağmen, bir türlü gönlünden söküp atmadığı sevgilisine tekrar kavuşacaktı. Ondan sonra da karısını, kızını alacak, sırtındaki kardinal elbisesini

çıkartıp uzaklara, çok uzaklara gidecekti. Léonore, başlangıçta onu affetmese bile aradan zaman geçince Violetta onu yumuşatabilecekti.

Farnèse, gelecekle ilgili hayâller kuradurmuş, Fausta da meydandaki kargaşalık önünde soğukkanlılığını kaybetmeden, adamlarına emirler yağdırıyordu. Bu emirlerden bir kısmı kardinal Farnèse'yle ilgiliydi ve çok çabuk yerine getirildi. Nitekim, Farnèse, evin üst katından aşağıya indiği zaman az önce Belgodère'ye kapıyı açmış olan siyah elbiseli uşak kendisini saygıyla karşıladı. Kardinal, adama bir keşe altın uzatarak:

— “Beni prensesin adamları sorarlarsa derhal İtalya'ya hareket ettiğimi söylersin!” Dedi.

Adam keseyi aldı. Saygıyla eğildi ve bir kapının açılmasıyla beş-altı kişinin fırlayıp Farnèse'nin üstüne atılarak kendisini kısı kıvrak yakalamaları bir oldu. Adamlardan biri, elindeki hançeri kardinalin göğsüne dayadıktan sonra:

— “Monsenyör, sizi ölü veya diri yakalayıp götürmek üzere emir aldık!” Dedi.

Farnèse bembeyaz kesilmişti. Başını göğe kaldırarak söylendi:

— “Ulu Tanrım! Yer yüzünde senin vekilin olduğunu iddia eden kimse, bak neler yapıyor?..”

Sonra göğsüne hançeri dayayan adama döndü:

— “Kont, üç yıldır aynı yolun yolcusuyuz... Aldığınız emri gözünüzü kırpmadan yerine getireceğinizi bilirim!” Dedi. “Haydi beni nereye götüreceksiniz götürün!..”

— “Yolda en ufak bir itaatsizlik edecek olursanız derhal ölürsünüz Monsenyör!..”

— “Bir şey yapmam, merak etmeyin!...”

Altı adam, tutukluyu ortalarına alarak yola ko-

yuldu. Ne var ki onlara bakan kimse, birini yakalayıp zorla götürdüklerini anlayamazdı. Olsa olsa birlikte gezmeye çıkmış asilzadelere benzetirdi. Kafilâ, gittikçe hızlanarak Fausta'nın esrarengiz konağına vardı ve Farnèse'yi içeriye soktuktan sonra pencereleri demir parmaklıklı, oldukça iyi döşenmiş bir odaya hapsettiler.

Kardinal, Fausta'yla konuşmak istediye de bağırmalarına aldıran olmadığını görünce kendi kendine mırıldandı:

«Bu kadının vücudu ortadan kalkmadıkça rahat etmemize imkân yok... Fakat Claude nerede ya?... Şimdiye kadar meydana çıkıp, Fausta'yı öldürmesi gerekmez miydi? Nerelerde kaldı?..»

Claude'nin nerelerde kaldığı gerçekten merak edilecek bir konuydu. Cellât, Grève meydanındaki kargaşalık sırasında Charles d'Angoulême'yle Violetta'nın bir atla uzaklaştıklarını görünce kendisi de koşmuş, ilk yakaladığı atın sırtına atlamıştı. Ancak cellâdın bu hareketi Fausta'nın gözünden kaçmamış, ve zeki kadın hemen adamlarından birini Claude'nin peşinden göndermişti.

Charles d'Angoulême'yle Pardaillan birbirlerinden ayrıldıkları vakit Dük de Guise'nin atlıları, Şövalye'nin peşine düşmüşlerdi. Claude'ye gelince kalabalıktan sıyrılıp hayvanını, delikanlı ile Violetta'yı götüren atın ardından dörtmala sürmüştü. Charles'in atı Barrés sokağına sapınca cellât da oraya girdi. Genç Dük d'Angoulême, Marie Touchet'in evinin kapısında attan inerek hızlı hızlı kapıyı çaldı ve yarı baygın bir hâlde bulunan Violetta'yı, şaşırان uşaklara teslim etti. Sonra tabancasını çekerek hızla geriye döndü. Ne zamandır kendilerini takip eden Claude'ye nişan aldı.

Tam tetiğe basacağı sırada bir ses:

— “Ne yapıyorsunuz? O benim babamdır!” Diye bağırıyordu. Bu, henüz eve girmemiş olan Violetta’nın sesiydi.

Genç Dük, telâşla Claude’ye doğru koştu. Adam, olduğu yerde put gibi duruyordu. Charles, Claude’nin ellerinden tutarak:

— “Az kalsın sizi öldürecektim,” dedi.

Cellât, büyük bir heyecan içinde:

— “Kızımın bir şeyi yok ya?..”

— “İçeri girin... Sevdiğimin babası olduğunuzu bilmiyordum. Sizi, peşimize düşmüş bir düşman sanmıştım.”

Biraz sonra Violetta, Charles ve Claude sevinç gözyaşları içinde sarmaş dolaş olmuşlardı. Bu, onlar için sonsuz bir mutluluk ânı oldu. Böylece, birbirlerini hiç tanımayan Claude’yle Charles de çabucak canciğer kesilivermişlerdi. Bir aralık Claude, Violetta’nın kulağına fısıldadı:

— “L’Espérance otelinde, arayıp da bulamadığım delikanlı bu muydu?”

Violetta, mutluluktan titreyerek:

— “Evet!” Dedi.

Bu sırada Charles d’Angoulême, Claude’ye dönmüş, adamın ellerinden tutmuştu:

— “Mösyö!” Dedi. “Kızınızı ölesiye seven delikanlının kim olduğunu tanımayı elbette istersiniz. Adım, Charles Dük d’Angoulême’dır. Annem Marie Touchet’dır. Babam ise Fransa kralı Dokuzuncu Charles’di.”

Violetta, sevdiği yakışıklı delikanlının bir kral oğlu olduğunu öğrenince, bir kat daha sevinmişti.

Charles d’Angoulême sözüne devam ederek:

— “Benim kim olduğumu öğrendiniz!” Dedi.

“Son derecede mutlu olduğum şu anda sevgilimin babasının da kim olduğunu öğrenmek isterdim...”

Claude'nin yüzü birdenbire sarardı. Ürkek bir tavırla ellerini, Charles'in elinden çekti. Boğuk bir sesle:

— “Demek benim kim olduğumu öğrenmek istiyorsunuz...” Dedi.

Charles, adamın hâlindeki değişikliği görünce sorduğuna pişman olarak:

— “Özür dilerim,” dedi, “belki cevabını vermek istemediğiniz bir şeyi sordum...”

Cellâdın sesi daha da boğuklaştı:

— “Yo! Yo!.. Öğrenmeniz lâzım!.. Fakat...”

Violetta da cellâdın bu ânî durgunluğunu sezmişti. İçinden bir korku dalgası geçti. Acaba Charles, Claude'nin kim olduğunu öğrenince, kendisinden yüz çevirir miydi? Fakat bu düşüncesini yenerek cellâda şefkatle seslendi:

— “Claude baba! Claude babacığım!”

Cellât, Violetta'ya:

— “Benim gibi lânetlenmiş bir adamı mutlu etmek için gösterdiğin gayrete çok teşekkür ederim, kızım! Tanrı seni mükâfatlandırsın!” Dedi.

Sonra Charles d'Angoulême'ye dönerek:

— “Asilzadem, bu kızın babası ben değilim!” Dedi.

Violetta, hızla atıldı:

— “Claude baba! Claude baba!.. Aynı şeyi bana da söylediniz... Bunu niçin yapıyorsunuz?”

Cellât, Violetta'yı bir bebek gibi kaldırıp kucaklarına alarak yandaki odaya götürdü. Bir koltuğa oturttu ve:

— “Merak etme!” Dedi. “Sen Dük d'Angoulême'.

nin karısı, Düşes d'Angoulême olacaktır. Burada bekle ve bizi, bu meseleyi kendi başınıza halletmeye bırak!"

Sonra tekrar Charles d'Angoulême'nin bulunduğu odaya döndü ve bir aşağı, bir yukarı gezinerek:

— "Violetta'nın babası ben değilim. Bu genç kız, Monsenyör Farnèse'yle Léonore de Montaigues'in kızıdır." Dedi.

Charles sordu:

— "Montmartre manastırında gördüğüm zatın mı?"

— "Evet, onun kızı!.."

— "Peki, ama o, kızının ölmüş olduğundan bahsediyordu."

— "O zaman öyle sanıyordu."

— "Peki, Prens Farnèse'yi nerede ve ne zaman görebileceğim?.."

— "Onun nerede bulunacağını ben bilirim. Violetta hakkında karar verecek olan kimse Prens Farnèse'dir... Bana gelince..."

Claude, ağlamamak için kendisini zor tutuyordu:

— "Bana gelince," diye devam etti. "Ben onun için bir hiçim. O da artık benim için öyledir. Siz, hemen Prens Farnèse'yle konuşup çabucak bir karar vererek bana bildirmeden, istediğiniz yere gidiniz!"

Charles d'Angoulême, Claude'nin hâlindeki değişikliği görüyor, fakat Violetta ile bu adam arasındaki ilişkinin gerçek yüzünü bir türlü kavrayamıyordu. Bir süre hiçbir şey söylemeden cellâdın yüzüne baktıktan sonra:

— "Peki, ama siz kimsiniz? Saklamak zorunda olduğunuz bir sırrınız mı var?"

— “Adım Claude’dır... Paris’liyim... Sakladığımı sırra gelince bunu size Violetta söyler! Fakat o söylemedikçe siz kendisine bir şey sormayınız... O isterse söylesin! Ben birazdan buradan gideceğim! Farnèse’yi buraya gönderirim. Yalnız, rica ederim, benim hakkımda Farnèse’ye de bir şey sormayınız!”

Claude’nin bitkin ve üzgün hâli, Charles’in yüreğine dokunmuştu:

— “Söz veriyorum, hakkınızda kimseye bir şey sormam!” Dedi.

Claude, gitmeden önce bir daha dönerek:

— “Siz buradan ne zaman gideceksiniz?” Diye sordu.

Charles:

— “Yarına kadar burada kalırız,” dedi. “Bizim burada olduğumuzdan kimse şüphelenmez! Yarın sabah da erkenden hareket ederiz.”

— “Paris’in hangi kapısından çıkacaksınız?”

— “Saint-Denis caddesinden geçip Devinière oteline uğramam lâzım! Orada bir arkadaşım var. Sonra yanımda Prens Farnèse ve Violetta olduğu hâlde Orléans’a doğru yola çıkarım...”

— “Çok güzel... Yalnız, bir gün Paris’e yolunuz düşerse Chalandre sokağına uğrayınız. Orada kimse-nin dönüp bakmadığı küçük bir ev vardır. Yardıma ihtiyacınız olursa gece-gündüz beni orada bulursunuz!”

Claude sesini alçaltarak:

— “Benim genç asilzadem!” Diye sözlerine ekledi. “Bu kızcağız, sizi taparcasına seviyor... Bundan eminim! Yavrucağın altın gibi bir kalbi vardır. Üstelik, çok da acı çekmiş bir zavallıdır.”

Charles, ellerini kavuşturdu ve fevkalâde bir heyecanla:

— “Artık, acı ve sefalet ona yaklaşamaz!” Dedi. “Benim gibi bir erkeğin kanadı altında bulundukça ömrü boyunca mutlu olacaktır. Bana güveniniz.”

Cellâdın yüzünde sevinç ve hüznün ifadeleri birbirine karıştı. Sonra gözlerinden yaşlar boşanacağını hissederek hızla evden çıktı.

İlk işi, sokağı iyice gözden geçirmek oldu. Ortalıkta kimseler yoktu. Demek ki Charles’in Grève meydanından kaçışını kimse farketmemiş, peşine düşmemişti. Claude içini çekerek:

«Artık kızımın kurtulduğundan eminim!» Diye söylendi.

Sonra, Marie Touchet’in sâde görünüşlü küçük evine üzgün gözlerle baktı ve yürümeye başladı. Artık kendisini tutamıyor ve onun için herşey demek olan Violetta için yüksek sesle ağlıyordu. Kızının mutluluğu uğruna, ondan ayrılmak, ebediyen onu görmemek, bu dayanılmaz hasrete katlanmak zorundaydı...

Claude, Charles’in evinden çıktığı sırada kendisini Grève meydanından beri izleyen ve bir kapı girtisine sinmiş olan Fausta’nın adamı da peşinden yürümeye başlamıştı. Cellât:

«Ne yazık ki bu mutluluk Farnèse’ye kismet olacak!...» Diye dalgın dalgın düşünüyordu. Değil kendisini takip eden adamı, burnunun ucunu bile görececek hâli yoktu.

Yavaş yavaş yaptığına pişmanlık duymaya başlıyordu. Neden Violetta’dan ayrılmaya razı olmuştu. Hem sanki Violetta onun kim olduğunu söyler miydi? Söylese de ne olacaktı? O da onlarla birlikte gitse ve onların yanında ölünceye kadar bir uşak, bir köle gibi yaşasa daha iyi olmaz mıydı?..

Epey bir zaman yürüdükten sonra:

«Evet!.. Ne yazık ki bu mutluluk Farnèse'ye kismet olacak!..» Diye tekrarladı. «Halbuki öz evlâdını, darağacının dibinde bağrına basacak kadar bile cesaret gösteremeyen Farnèse bu çocuğa lâayık bir baba mıdır?..»

Düşüne düşünce epey hızla yürümüş, Farnèse'nin Grève meydanındaki evine kadar gelmişti. Kapıyı çaldı. Siyahlı bir uşak, Claude'yi içeriye aldı. Fakat aynı anda da bir kalabalık cellâdın üstüne çullandı.

Claude Usta, güçlü kuvvetli bir adamdı ve canını pahalı satmaya kararlıydı. Üstüne çullananlarla kıyasıya boğuşmaya başladı. Balyoz gibi yumruklarıyla beş-altı tanesini yere yuvarladıysa da, kalabalık karşısında nihayet kuvvetten kesildi. Bunu fırsat bilen düşmanları, hızla kendisini yere yıktılar ve elini, ayağını kısıktırak bağladılar... Claude çok yorulmuştu. Bağlarını koparmak için son bir gayretle gerindiyse de, başına yediği sert bir darbeye kendinden geçti. Hemen Claude'nin başına bir torba geçirdiler.

GİZLİ MAHKEME

Cellât, epeyce bir zaman böyle baygın kaldı. Ayıldığı vakit, sallanan bir şeyin içinde gittiğini hissetti. Başını örten bir torbadan geçebilen serin bava yüzüne çarpıyordu. Claude, başına bir torbanın geçirilmiş olduğunu farkedince, derhal Fausta'nın emriyle ve onun adamları tarafından yakalandığını anladı. Çünkü, mahpusların başına torba geçirmek, onun usulüydü. Demek, şimdi de kendisini yakalamıştı. Ama, neden, niçin?..

Kendisini götüren araba, nihayet durdu. Birtakım eller, cellâdı yakaladılar, nihayet yumuşak bir halının üstüne bırakıverdiler. Hemen arkasından da kilitlenen bir kapının sesi duyuldu. Kapı kapanır kapanmaz, cellâdın yanına birisi yaklaşmış, başındaki torbayı çıkardıktan sonra, bağlarını da çözmüştü. Bu kimse Claude'nin yüzünü görünce hayretle seslendi:

— “Claude! Sen!.. Sen buradasın ha?..”

Cellâdın, torbanın içinde karanlığa alışan gözleri, bir lâmbanın parlak ışığıyla karşılaşınca kamaşmıştı. Bir an karşısındakini farkedemedi. Sonra tanıyarak söylendi:

— “Kardinal Farnèse! Burası neresi?..”

Farnèse, kinini açığa vuran bir sesle:

— “Burası, insanlara ölüm saçmak için yaratılmış bir alçağın evidir!..” Dedi.

Claude, uyuşan ayaklarını zorlukla hareket ettirerek kalktı ve söylendi:

— “Fausta'nın evi olacak. Zaten ben de öyle tahmin etmiştim. Demek sizi de yakaladılar?..”

Farnèse bu sözleri duymamış gibi:

— “Kızım nerede? Kızım ne oldu?” Diye sordu.

— “Kızınız kurtuldu, Kardinal!.. Ben zaten kızınızın kurtulduğunu size haber vermek için Grève meydanındaki eve gitmiştim ki oradan ayrıldığım sırada yakalanıp buraya getirildim... Kızınız kurtuldu. Artık onun benimle ilgisi kalmamalıdır. Onun baba dediği adam bir cellât olmamalıdır. Babalığa, siz benden daha lâıksınız...”

Cellâdın gözlerinden iki damla yaş süzüldü. Farnèse heyecanla sordu:

— “Demek kurtuldu ha? Tanrıya şükürler olsun!.. Peki, siz Grève meydanındaki evde beni mi sııordunuz?”

— “Evet! Fakat bunların hepsini sonra konuşuruz. Şimdi, buradan kaçmanın çâresine bakalım. Üstelik ben uzun bir süredir aç ve susuzum.”

Farnèse, dalgın dalgın, elini alnında gezdirdi:

— “Buradan kaçmak imkânsız!” Dedi. “Her taraf demir parmaklıkla çevrili... Buraya geldim geleli, bana da yemek ve içecek getiren olmadı...”

Kardinal bu sözlerini henüz bitirmişti ki meçhul bir el, tepede asılı bulunan lâmbayı söndürmüş, ortalığı zifiri karanlığa boğmuştu. Birden, gırl gırl işleyen bir makinenin garip sesi kulaklarına çalındı. Hemen arkasından da zayıf, sarımtırak bir ışık ortalığa yayılıverdi. O zaman iki mahpus, içinde bulundukları odanın duvarlarından birinin yavaş yavaş inerek ortadan kaybolduğunu gördüler. Duvarın yerinde kalın bir parmaklık belirmişti. Bu olay, iki mahpusu çok şaşırtmıştı. Ancak, ikisini de hayretten yerlerine mihlayan şey, parmaklığın öte yanın-

da gördükleri manzara oldu: Orada geniş bir salon vardı. Bu salonun ortasında kızıl kadifelerle örtülü fildişi bir taht duruyor ve bu tahtta da beyazlar giyinmiş Fausta oturuyordu. Fausta'nın iki yanında altı kardinalle oniki piskopos saygılı bir tavırla sıralanmıştı. Bunlardan başka salonun gerilerinde, topeden turnağa kadar silâhlı bir sürü asker vardı. Ayrıca tahtın hemen arkasında da şapkaları ellerinde, kırk kadar asilzade bekliyordu. Salon derin bir sessizliğe gömülüydü.

Birden, Fausta'nın, tahtında kımıldadığı ve parmağındaki esrarengiz yüzüğün ışıldadığı görüldü. Bu el, kardinallerden birine doğru uzandı. Bu, bir işaret olmalıydı.

Claude'yle Farnèse ne olacağını merak ederek irkildiler.

Fausta'nın işaret ettiği kardinalin elinde bir kâğıt tomarı vardı. Adam, bir-iki adım atarak Fausta'nın önünde diz çöktü. Sonra tekrar doğrulup parmaklığın öte yanındaki iki mahpusa döndü. Farnèse'ye bakarak gür bir sesle:

— “Parma piskoposu ve Roma'nın yeraltı mezarlığında toplanan gizli meclisine imzalı ve mühürlü bir kâğıtla bağlılığını bildirmiş olan kardinal siz misiniz?” Diye sordu.

Farnèse birden kendini toparladı ve soğukkanlılıkla:

— “Evet, benim, kardinal Rovenni! Benden ne istiyorsunuz?”

Kardinal Rovenni, şimdi de cellât Claude'ye dönmüştü:

— “Eski Paris cellâdı ve Kutsal Birliğimizin kararlarını uygulamaya ant içmiş olan Claude Usta siz misiniz?”

Cellât, zayıf bir sesle mırıldandı:

— “Evet, benim!”

Kardinal Rovenni sesini daha da ciddileştirdi:

— “Siz kardinal Farnèse ve siz Claude Usta, dinleyiniz! Her ikiniz de Kutsal Birliğimizin güvenliğini tehlikeye atmakla suçlusunuz. Bu suçunuz, gizli mahkememize bildirildi. Gizli mahkememiz, suçunuzu ve bu suçun karşılığı olan cezayı tespit etti. Suçunuz, yüreğinizde dünyevî hislere yer vererek kutsal gayelerimize ihanet etmektir. Kardinal Farnèse, siz yaşaması toplum için tehlikeli olan bir kız hakkında verilmiş idâm kararını bozmaya kalktınız. Violetta adlı bir dinsiz kıızı kurtarmaya çalıştınız!..”

Farnèse, bir adım ileri atarak parmaklığa yaklaştı ve Fausta’ya seslendi:

“Madam! Sizi Papa Sixte-Quint’e rakip olarak ortaya çıkaran ilk insan benim! Çünkü onun kiliseye zarar vermeye başladığı düşüncesindeydim. Fakat şimdi görüyorum ki siz, ondan da zararlı bir insan, daha doğrusu zehirli bir yılanısınız. Beni öldürtseniz bile ben, sizin ve buradaki dinsiz kardinaler sürüsünün bir komedi oynadığınızı söylemekten çekinmeyeceğim!..”

Kardinal Rovenni, Farnèse’yi dinlemeksizin Claude Usta’ya dönerek:

— “Siz Claude Usta! Siz de bu suça ortak oldunuz, değil mi?” Diye sordu.

Ve cellâdın cevabını beklemeden sözüne devam etti:

— “Evet, siz Kardinal Farnèse’nin suç ortağısınız! Şimdi ben, buradan, Tanrının inayetiyle kardinal olan Rovenni, Papa Birinci Fausta adına sizlere bildiririm ki ikiniz de ölüm cezasına çarptırıldınız!.. Ancak, ölüm cezanızın şeklini seçmek yetkisi, Papa hazretlerine tanınmıştır.”

Rovenni, sözünü bitirince bir tarafa çekildi. Fausta da, ıslıl ıslıl yanan güzel siyah gözlerini mahkûmlar üstünde gezdirerek ayağa kalktı. Zalim bir tavırla:

— “Ben, gizli Kardinaller Meclisi’nce papalığa seçilmiş olan Birinci Fausta, iyileri mükâfatlandırmak ve kötülerini cezalandırmak ödevini yüklenmiş bulunuyorum!” Dedi. “Mahkeme, kardinal Farnèse’yle cellât Claude’yi idama mahkûm ettiğine göre ben, bu idamların kansız ve iz bırakmadan yapılmasını dilerim! İki mahkûm da açlık ve susuzluktan ölmeye terkedilecektir!”

Fausta, yerine oturur oturmaz, ortalığı aydınlatan sarı ışık, birdenbire sönmüştü. İki mahkûm, zifiri bir karanlık içinde, demin duvarı indirip yok eden makinenin gürültüsünü tekrar işitti. Derken tepedeki lâmba yandı. O zaman kendilerini yeniden dört duvar arasında buldular. Cellât:

— “Acaba, korkunç bir rüya mı gördük?” Diye söylendi.

Farnèse, bir koltuğa oturmuş, gözlerini kapamıştı:

— “Hayır,” dedi, “rüya görmedik, ölüme mahkûm edildik! Hem de açlıktan ve susuzluktan öleceğiz!”

Claude’nin, susuzluktan kurumuş boğazı yanıyordu. Midesindeki açlık sancıları daha da arttı. Bir tarafa büzüldü, bitkin ve yarı çılgın bir hâlde ölümü beklemeye başladı.

Acaba bu ölüm ne zaman gelecek, Arzail canlarını ne zaman alacaktı?

FAUSTA'NIN PLÂNLARI

Claude'nin Grève meydanındaki evde yakalanmasından sonra, cellâdı oraya kadar izlemiş olan Fausta'nın casusu, hemen esrarengiz konağa dönerek, hanımına bütün gördüklerini anlatmıştı. Adam yanından çıkınca Fausta bir an düşüncelere daldı. Farnèse'yle Claude'nin yakalanmalarına sevindiği besbelliydi. Fakat bu sevinç, ona yetmiyordu. Asıl istediği şey, Violetta'yı ele geçirmektir. Kısa bir süre içinde plânını kurmuş olacak ki hemen dışarıya seslendi:

— “Çabuk, bana kardinal Rovenni'yi gönderin!”

Bir dakika sonra kardinal, Fausta'nın huzuruna çıkmış ve kendisini, yerlere kapanarak selâmladıktan sonra, elpençe durup beklemeye koyulmuştu. Fausta, doğrudan doğruya konuya girerek:

— “Roma'dan geliyorsunuz, değil mi?” Diye sordu.

— “Evet, Kutlu Fausta! Bu sabah Roma'dan geldim. Emrettiğiniz oniki piskoposla beş kardinal da geldiler.”

— “Roma'dan ne haber var?”

— “Sixte-Quint, Fransa'da, Dük de Guise'ye vaadettiği milyonları vermeden önce kendisini bir görmek istemiş, onun için gelmiş...”

Fausta'nın gözlerinde korkunç ışıklar yandı:

— “Halbuki şimdi La Rochelle'de... Dinsiz Henri de Béarn'la görüşecekmış... Siyasetini neden değiştirdi, anlayamadım!”

— “Ben biliyorum!”

— “Söyleyiniz!”

— “Kutlu efendimiz, siz herşeyi bilirsiniz! Yeniden üç kardinal, yedi piskopos, ikiyüz rahip bize katıldı. Roma’ya gelmeye hazırlanıyorlar!..”

— “Onun da vakti gelecek! Sixte’nin siyasetini neden değiştirdiğini ve milyonları niçin Guise’ye vermekten cayarak Navarre Kralı ile pazarlığa giriştiğini biliyorum... Fakat ben ondan daha önce davranarak Fransa Kralı Henri de Valois’i öldüreceğim. Siz, bugünlerde Chartres’e gitmeye hazırlanınız. Eğer durmadan plânlarımı bozmaya kalkışanlar çıkmasaydı, işimiz daha çabuk sonuçlanırdı, kardinal!.. Bu oyun bozanların kendi adamlarımızdan olduklarını da bilmiyorsunuz, değil mi?”

— “Kimler acaba efendimiz?”

— “Kardinal Farnèse’yle eski cellât Claude Usta! Onları idama mahkûm edeceğiz. Hükmü, akşama kadar hazırlayınız. Bu akşam yargılanacaklar... Kendilerine verilecek ceza, başkalarına örnek olmalıdır, Rovenni!”

Fausta’nın susması, kardinale, odadan çıkması gerektiğini anlattı. Zâlim kadın, yalnız kalınca Violetta’yı nasıl ele geçireceğini düşünmeye koyuldu. Kız, Barrés sokağındaki evde olmalıydı. Herhâlde Pardailan da orada olacaktı. Gerçi Şövalye, genç kızı meydana kaçırmışken başka birisine teslim etmişti ama sonradan herhâlde kendisi de onlara katılmıştı. Öyleyse Barrés sokağındaki evi basıp Pardailan’ı da, kızı da ele geçirmek mümkündü!

Birden kapı vuruldu. Uşaklardan biri, altın bir tepsi üstünde bir mektup getirerek:

— “Kutlu efendimize Dük de Guise’den bir mektup var,” dedi.

Fausta mektubu aceleyle açtı. Altında imza ve mühür bulunmayan, fakat yazısından Guise'nin olduğunu anladığı mektubu okudu:

«Madam, Pardaillan alçağını tuzağa düşürdük. Kendisi şu anda Devinière otelinde bulunuyor. Otel kuşatıldı. Yakalanışında sizin de bulunmanızı istiyoruz. Bu mektubu size getiren Maurevert, sizi oraya götürecektir.»

Fausta, hemen emir verdi:

— “Mektubu getiren buraya gelsin!”

Demek Pardaillan, Barrés sokağında değildi. Bu durum Fausta'nın plânlarını altüst etmişti. Yeni bir çâre aramak lâzımdı. Fakat Fausta bu çareyi düşünmeye vakit bulamadan içeriye Maurevert girdi. Fausta'yı görünce pek şaşaladı. Çünkü kibar bir hanımefendinin huzuruna çıkacağını sanırken Dük de Guise'nin uşaklarının elbisesini giymiş bir kadınla karşılaşmıştı. Çünkü Fausta, Grève meydanındaki elbiseyi hâlâ sırtından çıkarmamıştı. Zeki kadın, bir an Maurevert'in yüzüne bakarak onun ne değerinde bir adam olduğunu anlamaya çalıştı ve karşısındakinin için için sevindiğini derhal sezerek:

— “Demek Pardaillan'ın yakalanacağına siz de benim kadar memnunsunuz?” Diye sordu.

Maurevert heyecanla atıldı:

— “Elbette, madam!.. Hemen yola çıksak iyi olur.”

— “Çok güzel... Yalnız Dük de Guise'den bir ricam olacak... Bu meselede siz de bana yardım eder misiniz? Dükün, sizi çok sevdiğini bilirim de...”

— “Dileğiniz nedir, madam?”

— “Kendisinden, Pardaillan'ı bana teslim etmesini isteyeceğim!”

Maurevert bu sözleri duyunca sapsarı kesildi. Yerinden kalktı, sinirli sinirli:

— “Siz ne söylüyorsunuz madam?” Dedi. “Ben, onsekiz yıldır bu ânı bekliyorum. Bu konuda size yardım etmek elimden gelmez. Hattâ bu hususta fazla ısrara kalkışırsanız, sizi öldürürüm de. Hem zaten Dük de Guise’nin bu ricayı kabul edeceğini de hiç ummam!...”

Fausta birdenbire dikildi ve hükmeder bir tavırla:

— “Dük de Guise benim hiçbir ricamı geri çeviremez, Mösyö Maurevert!” Diye bağırdı.

Maurevert, Paris’in kralından bu şekilde bahseden kadına hayretle bakıyordu. Fausta sözüne devam etti:

— “Bütün Paris, Guise’ye itaat eder, Guise de bana. Çünkü ben düşünürüm, o benim düşündüğümü yapar. Henri’yi, Paris’ten kovduran, Guise’ye Fransa tahtını hazırlayan ve Fransa’yı düzeltmek göreviyle gönderilen insan benim...”

— “Peki ama, siz kimsiniz?..”

— “Ben Fausta’yım!”

Maurevert, dehşet içinde irkildi. İçinden: «*Fausta! Bu kadın Fausta’yymış!*» Diye söylendi. Bu isim, Dük de Guise’nin adamları arasında korkunç bir kuvveti temsil ediyor ve heyecanla kulaktan kulağa fısıldanıyordu. Maurevert bu adı duyunca titremeye başladı. Sonra diz çöktü ve yerlere kapanarak kadını selâmladı. Fausta, önemsemez bir tavırla sor-
du:

— “Nasıl? Şimdi Pardaillan’ı bana teslim etmeye razı oluyor musunuz?..”

Maurevert ayağa kalktı. Bir an hançerini çekip Fausta’yı yere sermeyi düşündü. Fakat böyle bir cinayetten sonra kendisinden o kadar çok hesap soran çı-

kacaktı ki... Ölümünden yakasını kurtaramayacaktı. Fausta'nın teklifine boyun eğmek zorunda kaldı:

— "İstediğiniz gibi olsun!" Diye mırıldandı.

Maurevert birdenbire çökmüş ve acınacak bir hâl almıştı. Gözlerinden yaşlar boşanarak:

— "Ben yıllarca bu an için yaşadım! Bu düşünce, benim hayatım, herşeyimdi. Şimdi hayatımı ellerinize bırakmış bulunuyorum!" Dedi.

Fausta: *«İşte neredeyse benden nefret edecek bir adam... Şimdi onu bir anda bana tapınır bir hâle getirmem lâzım!»* Diye düşündü ve Maurevert'e döndü:

— "Mösyö Maurevert!" Dedi. "İçinizdeki öç alma isteğini bana arzunuzla terkettiniz. Bu hareketiniz bir mükâfata lâyıktır. Önce, öcünüzün yarım kalmayacağını bilmenizi isterim!"

Maurevert başını kaldırdı. Anlamsız gözlerle Fausta'ya bakarak:

— "Ne demek istediğinizi anlayamadım madam!" Dedi.

— "Pardaillan ölecektir! Üstelik Dük de Guise'den, onu size teslim etmesini isteyeceğim..."

Maurevert, tamamen alıkmıştı. Fausta:

— "Bana göstermiş olduğunuz itaat, beni çok memnun etti!" Dedi.

— "Madam, eğer bu dediğinizi yaparsanız, hayatımı uğrunuza feda ederim!"

— "Teşekkür ederim. Sırası gelince, size bu vadinizi hatırlatırım. Fakat ben, yalnız bir an önce söylediğimi yapmakla da kalmayacağım. Sizin fakir bir asîlzade olduğunuzu biliyorum. Eğer bana itaat ederseniz, size yarın yüzbin altın verdirdikten başka, Guise kral olunca, muhafız komutanı tâyin edilmenizi de sağlayacağım."

Maurevert'in gözleri yuvalarından fırlamış, aklı, fikri karışmıştı... Soluk almadan sordu:

“Emrediniz madam!... Ne yapmam lâzım?”

— “Onu, size bu akşam söyleyeceğim... Saat on birde burada bulunun. Sizden ne beklediğimi öğrenirsiniz. Şimdi hemen Dük de Guise'nin yanına koşun. Kendisine, Pardaillan'ı canlı olarak yakalatıp Bastille zindanına tıkmasını emrettiğimi bildirin. Bu iş yapılır yapılmaz bana haber versinler!”

Maurevert, bu kadının Guise'ye emir verişine tamamen şaşırmış bir hâlde kekeledi:

— “Ben kendim gelir, haber veririm madam!”

Sonra da hızla çıktı, gitti. Maurevert çıkar çıkmaz, Fausta hükmeden tavrını birdenbire bıraktı. Elini kalbine götürerek: *«Ah sefil yürek!»* Diye mırıldandı. *«Mümkün olsa da seni söküp atsam! En iyisi Pardaillan'ın ortadan kaldırılması... Yarın sabah, onun kaderi hakkındaki kararımı vereceğim!..»*

Fausta, biraz sonra sırtındaki uşak elbisesini çıkardı, başka bir elbise giydi. Yüzüne siyah bir maske taktı ve peşinde daha önce cellâdı takip eden adamı olduğu hâlde Berrés sokağına doğru yola çıktı. Casus, kendisine Claude'nin çıktığı evi gösterince. Fausta hemen kapıyı çaldı. Kapıyı açan uşak sokağa şüpheli gözlerle baktı ve sordu:

— “Kimi istiyorsunuz?”

Fausta:

— “Şövalye de Pardaillan'la kardinal Farnèse ve Claude Usta tarafından gönderildim!” Dedi.

Bu sözler o kadar etkili oldu ki Fausta derhal eve alındı. Girdiği odadaki bir tabloda ince yüzlü bir kadın portresi vardı. Başka bir tabloda da Dokuzuncu Charles görünüyordu. Fausta, Marie Touchet'in evin-

de bulunduğunu derhal anlamıştı. Kendi kendine mırıldandı:

«Anlaşıldı. Dük de Guise'ye Grève meydanında hakaret eden Charles de Valois'in, Dük d'Angoulême'nin evinde bulunuyorum. Demek ki Pardailan, sevgilisini arkadaşına teslim etmiş!»

Tam bu sırada kapı açıldı ve heyecanla içeriye giren Charles:

— “Hoş geldiniz madam! Demek sizi onlar gönderdiler... Ben de hep onları düşünüyordum!” Dedi.

Charles d'Angoulême, Claude'nin bir türlü söylemek istemediği sırrı, kendi kafasında çözmek için bir hayli uğraştıktan sonra düşünmekten caymış, sevgiliyle meşgul olmaya başlamıştı.

Violetta'ya olan aşkı, birkaç aylık bir geçmişe dayanıyordu. Bir gün Orléans'ta genç arkadaşlarıyla birlikte Loire suyunda balık avlamaya gidiyordu. Bir kilisenin yanından geçerken yol kıyısında duran bir cambaz arabasının çevresinde büyük bir kalabalığın toplandığını görmüştü. Merakla sokulunca orada bulunan Violetta hemen gözüne çarpmıştı... Genç Dük o andan sonra bir süre, dilber kızın yüzünden gözlerini ayıramamış, hele söylediği şarkıları yüreği eriyeye eriyeye dinlemişti. Ne çâre ki cesaretsizdi ve genç kızın da kendisine ilgiyle baktığını farkettiği hâlde kendisine yaklaşıp bir tek kelime bile söyleyememişti. Birkaç gün sonra kilise papazının şikâyeti üzerine zaptiyeler, cambazları Orléans'tan kovmuşlardı. Charles, atına binerek şehrin çevresini altüst ettiği hâlde kimseyi bulamamıştı.

Aradan geçen aylar içinde Charles'in aşkı, sönmek şöyle dursun, büsbütün alevlenmiş ve delikanlı, her ne pahasına olursa olsun, bu genç kıızı bulmak kararını vermişti. Daha önce cambazlardan,

Paris'e gideceklerini öğrenmişti. Derken, önüne Par-
daillan'la birlikte Paris'e yolculuk yapmak fırsatı
çıkmişti.

Dük d'Angoulême, geçmiş günleri hayâl ederek
bir süre oyalandıktan sonra Violetta'ya yaklaştı ve
kendisini evin içinde gezdirerek ufak tefek hâtırala-
rı göstermeye başladı. Violetta, Charles'in annesiyle
Kral Dokuzuncu Charles'in hayat hikâyesini uzun-
tüyü dinledi. Sonra genç sevgilinin kendisine uzat-
tığı değerli bir yüzüğe baktı. Genç Dük:

— "Babam bunu, benim doğduğum gün, anne-
me hediye etmiş," dedi. "İsterseniz bixim nişan yüzü-
ğümüz olsun."

Genç kızın berrak gözlerinde, derin bir sevincin
ışığı yandı ve dudaklarından şu sözler döküldü:

— "Olsun, sevgilim!"

Böylece mutlu anlar yaşayan nişanlılar, vaktin na-
sıl geçtiğini hissetmediler ve ancak kapının çalınma-
sıyla tatlı rüyalarından uyanabildiler. Charles, Vi-
oletta'yı odada bırakarak, ziyaretçinin beklediği sa-
lona girdi. Karşısında, bir erkeğin değil de, bir kadı-
nın bulunduğunu görünce pek şaşıtı. Sonra kadına,
nâzik bir tavırla:

— "Kiminle müşerref oluyorum?" Diye sordu.

Fausta'nın verdiği cevap şu oldu:

— "Beni tanımakla önemli bir şey öğrenmiş ol-
mayacaksınız monsienyör. Ben, bugün Paris'e hükme-
den adamın hakaret ettiği ve küçük düşürdüğü, za-
vallı bir kadını. Buraya da ondan öğ almak için
kılık değiştirerek geldim."

Charles d'Angoulême, Farnèse'yi beklerken, böy-
le esrarengiz bir ziyaretçiyle karşılaşınca meraklan-
dı. Plânını gayet iyi hazırlamış olan Fausta ise ken-
disinin uydurmuş olduğu hikâyeyi anlatmaya koyul-
du:

— “Uşağınıza da söylediğim gibi ben, buraya Pardaillan, Farnèse ve Claude Usta taraflarından gönderildim. Bir tesadüf sayesinde, kendilerinin elçiliğini üzerime almış bulunuyorum. Değerli vaktinizi almak için hemen konuya giriyorum. Evinizde, özellikle Pardaillan’ın çok merak ettiği bir genç kız varmış. Herhâlde nişanlısı olsa gerek...”

Zeki Fausta, öğrenmek istediği şeyi, böyle dolambaçlı bir soruyla soruyordu. Dük d’Angoulême gülümsedi:

— “Herhâlde Violetta’yı kastediyorsunuz. Kendisi burada. Fakat sandığınız gibi Şövalye’nin nişanlısı değil, benim nişanlımdır. Şövalye beni kardeşi gibi sevdiği için olacak, nişanlumu merak eder.”

Fausta bu sözleri duyunca kalbinin derinlerinden yükselen sevinci gizleyebilmek için kendini zorlukla tuttu. Bu durumunu, Charles’in anlamaması için lâf olsun diye:

— “Demek Pardaillan sizi pek seviyor...” Dedi.

— “Ben de kendisini çok sever, âdeta ona taparım. Pardaillan, bugünkü mutluluğumu borçlu olduğum adamdır... Sizi buraya kadar yoran meselenin ne olduğunu söyleyecektiniz!”

Fausta, delikanlıda şüphe uyandırmamak için çabucak anlattı:

— “Paris’e gelince Devinière oteline inmiştim. Pardaillan’ı da kendim gibi bir Huguenot sandım ve orada tanıştık. Halbuki o Huguenot değilmiş... Fakat gerçekten zeki ve cesur bir adam. Otelde yaşlı birisiyle hep sizden bahsediyorlardı. Sonradan tanıdığım bu zat da kardinal Farnèse’ymiş... Derken Claude Usta dedikleri bir ahbabları da çıkageldi. O da sizin yanınızdan henüz ayrılmışmış...”

Bu son cümleyi, Charles’i inandırmak için bilhassa söylemiş ve bunu da başarmıştı. Sözüne devamla:

— “Benden, kimseye farketirmeden, buraya haber ulaştırabilmek için kendilerine yardım etmemi rica ettiler. Fakat tam bu sırada otelin önünde büyük bir gürültü meydana geldi. Meğer, Dük de Guise’nin askerleri Pardaillan’ın peşindeymişler... Bu durum karşısında hep birlikte lokantanın arka kapısından gizlice çıktık. Onları bir ahbabımın evine götürdüm. Ben de buraya koştum. Zira bana, sizin gece yarısına kadar buradan ayrılmamanızı tenbih etmemi söylemişlerdi.”

Delikanlı, heyecan içinde sordu:

— “Peki, gece yarısı ne yapacaklarmış?”

— “Kardinal Farnèse’nin söylediğine göre bu gece yarısı, sizi ve matmazeli Saint-Paul kilisesinde bekleyeceklermiş... Hiçbir şeyi merak etmemeliymişsiniz... Herşey hazır mı?”

Charles, soluk soluğa:

— “Herşey hazır mı, ha?” Dedi. “Pekâlâ, öyle olsun... Gece yarısı, Violetta’yla orada bulunuruz. Size olan minnet borcumu nasıl ödeyeceğimi bilemiyorum madam...”

Delikanlı, neredeyse Fausta’nın ellerine sarılacaktı. Kurnaz kadın:

— “Bana hiçbir borcunuz yok monsenyör,” dedi. “Tanrı sizi mesut etsin. Yalnız, Düşes d’Angoulême, zaman zaman rahmetli kocam Baron Agrippa d’Aubigné için duâ ederse, bu bana yeter.”

Charles heyecanla sordu:

— “Demek siz, Navarre Kralının geçenlerde ölen ünlü komutanı Agrippa d’Aubigné’nin zevcesisiniz? Yani şu Kutlu Birlik taraftarlarının kellesini getirene binlerce altın vaadettikleri kahramanın... Şimdi, kendinizi neden bu kadar geç tanıttığınızı daha iyi anlıyorum.”

Fausta bu söze cevap vermeden üzgün bir gülümsemeyle ayrıldı. Biraz sonra atına binmiş, Barrés sokağından uzaklaşıyor ve için için gülerek kendi kendine:

«Şimdi iş, *Violetta'yı evlendirmeye kaldı,*» diyor-du.

Beri yanda zavallı Charles, hemen nişanlısının yanına koşarak müjdeyi vermişti:

— “Sevgilim, bu akşam artık bütün acıları arkamızda bırakmış olacağız! Sanıyorum, *Pardaillan'la* babanız, bu gece yarısı bizi evlendirecekler...”

MÜTHİŞ NİKÂH

Charles d'Angoulême, en tatlı hayâller içinde yüzer ve böylece akşamı ederken, bastıran karanlıkla beraber, Barrés sokağının her yanı da casuslar ve muhafızlarla dolmuştu. Öbür taraftan, yakınlarda bulunan Saint - Paul kilisesi de kuşatılmıştı. Kilisenin her kapısını onar kişilik nöbetçi birliği tutuyordu. Saint-Antoine caddesinde ise kocaman bir araba bekliyordu. Bir yanda Fausta, avlarını kaçırmamak için en sıkı ihtiyat tedbirlerini alırken öbür yanda Charles d'Angoulême'yle Violetta da, vaktiyle Marie Touchet ile Dokuzuncu Charles'e aşk yuvalığı etmiş olan evde unutulmaz saatler geçirdiler. Niha yet saat onbiri çaldı. Dük d'Angoulême:

— “Vakit geldi,” dedi.

Violetta da:

— “Gidelim, sevgilim,” diye mırıldandı.

Birlikte yola çıktılar ve karanlık sokaklarda kendilerini kollayan casusların hiç farkına varmadan, birbirlerine sokularak dünyalarını unutmuş bir hâlde kiliseye doğru yollandılar.

İşte o sırada Claude'yle Farnèse, Fausta'nın gizli sarayında korkunç mahkemenin verdiği ölüm hükmünü dinliyorlardı. Hareketli duvar eski yerine gelip de mahkeme salonuyla mahpusların hücresi ayrılınca Fausta, yanındaki kardinalleri tekrar tekrar saydı. Sonra geniş salondan çıkarak, çabucak üstünü değiştirdi ve küçük bir odaya girdi. Burada kendisini, yüzünde karanlık okunan bir adam bekliyordu.

Fausta sordu:

"Bu akşam, dediğim şeyi yapacak mısınız?"

Adam, ümit ve heyecandan titreyen bir sesle:

— "Yapacağım madam!" Dedi.

Birlikte saraydan çıktıkları vakit, yirmi kadar atlıyı, kendilerini bekler buldular. Fausta da hemen bir ata atladı. Yanındaki adam da bir ata binerek onun peşine düştü. Böylece kabile Saint-Antoine caddesine yöneldi. Ne Fausta bir şey söylüyordu, ne de arkasından giden adam, yâni Maurevert...

Charles ile Violetta, Saint-Paul kilisesine vardıkları zaman, saat onbir buçuğu bulmuştu. Genç Dük, yol boyunca birtakım esrarengiz karaltılar farketmemiş değildi. Fakat bunları, o devirde geceleri Paris sokaklarını dolduran serserilerden ve hırsızlardan sanmış, sadece hançerinin kabzasını sımsıkı tutmakla yetinmişti. Kilisenin kapısına vardıkları zaman delikanlı, kimse olup olmadığını anlamak için etrafına bakındı. Sonra kapının aralık olduğunu görünce, Pardaillan'la arkadaşlarının içeride beklediklerini düşündü.

Heyecandan titreyen sesiyle:

— "Girelim sevgilim!" Dedi.

Birlikte kiliseye daldılar. Mihrabın iki yanındaki iki mumun ışığı, ortalığı belli belirsiz aydınlatıyordu. Charles, hemen oracıkta birbirleriyle fısıldaşıp duran üç karaltı görünce, Violetta'ya:

— "İşte ruhum, bunlardan biri babanız Kardinal Farnèse, olacak," dedi. "Zannımca nikâhımızı da o kıyacak."

İki sevgili, mihraba doğru yürürlerken, arkalarından, silâhlı bir kalabalığın sükün ettiğini sezediler. Charles, Pardaillan'la arkadaşları sandığı üç yabancıya yaklaşıncâ, bunların umduğu kimseler ol-

madığını hemen anladı. Dikkat edince ikisini tanıdı. Biri Bussi-Leclerc, öteki de Maineville'ydi. Üçüncüsünün yüzünde maske olduğu için kim olduğu anlaşılmıyordu. Charles, Saint-Roch değirmeninde karşılaştığı iki düşmanını görünce elini hançerine götürdü. Bu adamların burada bulunmaları, hiç şüphesiz hayır belirtisi değildi. Violetta'yı göğsüne doğru bastırarak hançerini çekti ve genç kıza:

— “Korkma sevgilim!” Dedi.

— “Korkmuyorum!”

Dük d'Angoulême, üç kişiye doğru yöneldi. Nefret dolu boğuk bir sesle:

— “Burada ne arıyorsunuz?” Diye sordu.

Bussi-Leclerc bu soruya gayet sâkin cevap verdi:

— “Monsenyör, buraya iki görevi yerine getirmek üzere geldik. Birincisi, bir nikâh töreninde bulunacağız...”

Charles, sırtından soğuk terler boşanarak:

— “Ne nikâhı? Nasıl nikâh? Söylediklerinize dikkat ediniz, yoksa...” Diye söylendi.

Maineville de lâfa karıştı:

— “Basbayağı nikâh, monsenyör... Prens Farnèse'nin kızı Violetta'yı evlendiriyoruz.”

Charles, hiçbir şey anlamadan bakıyor, ne diyeceğini bilemiyordu. Bussi-Leclerc tekrar sözü aldı:

— “İkincisi de bir tutuklama görevidir, monsenyör... Lütfen kılıcınızı teslim ediniz. Sizi Kutlu Birliğin komutanı adına tevkif ediyorum. Görüyorsunuz ki bunda şaşılacak bir taraf yok. Saint-Roch değirmeni olayının öcünü alıyoruz... Bu işler parayla değil, sırayla...”

Violetta bu sözleri duyunca acı bir çığlık attı. Charles d'Angoulême ise nişanlarını göğsüne daha sıkı bastırarak:

— “Bana el süreni gebertirim!” Dedi. “Bir adım atmayın!”

Dük, yavaş yavaş gerileyerek kiliseden çıkıp gitmek niyetindeydi. Fakat Maineville:

— “Karşı koymanızın size hiçbir faydası olmayacak monsenyör,” diye seslendi. “İsterseniz arkanıza bakınız!”

Charles birden başını geriye çevirince arkasında kalabalık bir insan sürüsünün kılıçlarını uzatarak kendilerine doğru yürüdüklerini gördü. Ümitsiz bir hareketle Violetta’ya sarıldı. Genç kız:

— “Beraber ölelim sevgilim!” Diye fısıldadı.

Dük d’Angoulême’nin kılıcı, kilisenin loşluğunda şimşekler çakarak kalabalık düşmanlara doğru saldırdıysa da aynı anda delikanlıya, yirmi kişi birden saldırdı. On kişi de Violetta’yı çekti, aldı. Bu ayılma anında genç kızın acıklı feryâdı Dük’ün ümitsizce haykırışı kilisede tüyler ürpertici yankılar yaptı. Fakat Charles, kolay kolay teslim olacak kimselerden değildi. Kılıcı, her kalkış, inişinde kendisine saldıranlardan birini, ya ağır yaralı ya da ölü olarak yere seriyordu... Ne çâre ki bu kahramanca savunma pek kısa sürebildi. Bir-iki hamleden sonra Dük’ün kılıcı kırıldı. Bu durumda bile düşmanlarına bir hayli kayıp verdirdikten sonra kısı kıvrak yakaladılar. Kırık kılıcı elinden aldılar. Üstüne çullandılar, kendisini sımsıkı bağlayarak bir arabaya attılar. Bu araba, Paris’in karanlık sokaklarından hızla geçerek bir tahta köprüyü aştı ve kocaman bir taş yapının geniş avlusuna girdi.

Dük d’Angoulême, Bastille zindanına götürülmüştü.

Bu sırada Saint-Paul kilisesinde, bu trajedinin ikinci perdesi oynanıyordu.

Saldırganlar, Violetta’yı yakaladıktan sonra kili-

senin mihrabına sürüklemişlerdi. Orada bulunan üç kişiden üçüncüsü de bu sırada maskesini çıkarmıştı. Bu Maurevert'ti. Violetta, çevresine korkuyla bakırken Maurevert, kendisini elinden tutmuş söylüyordu:

— “Teşekkür ederim sevgilim... Tam zamanında geldiniz. Nikâhımız için herşey hazır. Şimdi papaz, bizi ebedi olarak birleştirecek!”

Violetta korkuyla karışık bir hayret içinde:

— “Siz, siz kimsiniz?” Diye söylendi. “Nişanlı mı ne yaptınız benim? İstemiyorum sizi!..”

Maurevert fısıldıyordu:

— “Ne yapıyorsunuz, sevgili Violetta?... Beni tanımıyor musunuz? Ben sizin nişanlınız değil miyim?”

Genç kız, yürekleri titreten bir sesle bağırdı:

— “İstemiyorum sizi!.. Ben Charles'imi istiyorum! Benim nişanlımı ne yaptınız? Aman yarabbi! Ben de Saizuma gibi çıldıracak mıyım?”

Violetta, ıstırap ve bitkinlik içinde diz çökmüştü. Papaz, hemen onlardan yana dönerek bir duâ okumaya başladı. Bu, kömür gibi siyah gözlü, gençten bir rahipti. Violetta, onu tanır gibi oldu. Nerede görmüştü acaba?..”

Birdenbire hatırladı. Bu, erkek değil, bir kadındı. Violetta, Belgodère'nin kendisini, esrarengiz yerde ayıldığı vakit Claude Usta'yı yanında bulmuş, fakat tam o sırada bu kadın, birtakım silâhlı askerlerle birlikte gelerek onları öldürmek istemişti. Evet, bu kadın Fausta'nın ta kendisiydi.

Genç kız yanılmamıştı. Maurevert'le Violetta'yı, Fausta evlendiriyordu. Violetta, kanının bütün vücudundan çekildiğini, kafasının boşaldığını hissetti. Ayğa kalkıp kaçmak, karşı koymak bağırarak isti-

yor, fakat vücudu kendisine boyun eğmiyordu. Yavaş yavaş, hiçbir şey seçemez hâle geldi. Kendinden geçti ve kulağında kalan son sözler, Fausta'nın şu cümlesi oldu:

— “Artık ikinizi Tanrı adına birbirinize ebediyen bağladım...”

PARDAİLLAN'IN KARARI

Şövalye de Pardaillan'ı Devinière otelindeki odasına çıkıp orada Croasse'yi eşya ile boğuşurken bulduğu sırada bırakmıştı. Pardaillan bu hâli görünce şaşkınlıkla duraladı, sonra da bir kahkaha attı. Dışarıda, halkın gürültüsü arttıkça artıyordu. Croasse, kapıda birisinin güldüğünü fark ederek hemen başını çevirdi ve Şövalye'yi karşısında bulunca:

— “Görüyorsunuz ya!.. Nasıl boğuştum!..” Diye söylendi.

Şövalye, bir kahkaha daha atınca Croasse de gülmeye başladı, ama hayli sinirli bir gülüştü bu. Pardaillan sordu:

— “Ne yapıyorsun böyle, arkadaş?... ”

— “Ne mi yapıyorum?... İyi vallahi... Görmüyor musunuz, efendim dövüşüyorum... Baksanıza, üstünüz başınız kan içinde... Ben olmasam, tek başınıza imkânı yok bu kadar düşmanla başa çıkamazdınız... Yalan mı?”

Pardaillan: «*Bu herif mutlaka korkudan aklını kaçırdı,*» diye düşündü. Gerçi, Croasse pek akıllı sayılmazdı ama büsbütün deli de değildi. Biraz korkunca çevresindeki eşyayı hep kendine düşman, canlı yaratıklar olarak görmeye başlıyor ve ortalığı kırıp geçiriyordu. Croasse, yalan söyleye söyleye kendi yalanlarına kendisi inanan kimselerden de değildi. Kendince o, gerçekten dövüşmüştü. Nitekim, övmek aklından bile geçmiyordu. Şövalyeye:

— “Meğer ben ne cesur adammışım da haberim

yokmuş..." Dedi. "Şu cesaretimi farkettiğim günden beri başımdan pek garip şeyler geçmeye başladı doğrusu... Bu gidişle bir gün cesaretim yüzünden başıma bir felâket gelecek!.."

Ve üzgün bir tavırla sözlerine ilâve etti:

— "Kendimi korkak sandığım zamanlar o kadar rahattım ki..."

Şövalye sordu:

— "Ya şimdi nasılsın..."

— "Şimdi kendi kendimden ürkmeye başladım. Kimbilir, kaç kişinin kanına girdim diye uykularım kaçıyor!"

Şövalye, alaycı bir dille söylendi:

— "Hakkın da yok değil hani! Picouic'le beraber az kalsın beni de öldürecektin!.."

— "Ah efendim, o hareketim yüzünden hâlâ vicdan azabı çekerim."

Dışarıda gürültüler, yeri göğü inletiyordu. Parda-illan, pencereden bakınca sokağı, kalabalık bir asker topluluğunun doldurmuş olduğunu gördü ve halkın, durmadan: «*Gebersin Huguenot'lar!*» Diye bağırıldığını duydu. Pencereyi kapayarak:

— "Amma da kafa şişiriyorlar, ha..." Diye söylendi.

Sonra peşinde Croasse olduğu hâlde lokantanın salonuna indi. Bu sırada Croasse'nin aklı iyice başına gelmiş, tehlike kafasına dank etmiş, bütün vücudu zangır zangır titremeye başlamıştı. Şövalye alay olsun diye:

— "Açlıktan titriyorsun galiba!" Dedi.

Croasse, bozuntuya vermemeye çalıştı. Zaten Şövalye'nin sâkin hâli, tehlikenin pek yakın olmadığını gösteriyordu. Şu hâlde iştahı kaçacak kadar korkmasına lüzum yoktu:

— “Hem açlıktan, hem de susuzluktan efendim.” dedi. “O müthiş dövüşten sonra öyle bir karnım acıktı ki...”

— “Öyleyse hiç durma... Hemen mutfağa gir. Devinière mutfağının Paris’te bir eşi daha yoktur...”

Tam bu sırada Pardaillan’ın övdüğü mutfaktan Huguette çıkmıştı. Kadının elinde merhem kutusu ve sargı bezleri vardı. Şövalye, mutfağa giren Croasse’nin arkasından kapıyı kapayarak Huguette’ye yaklaştı.

Croasse mutfağa girince hemen yemek dolabına atılmıştı, fakat tencerelerden birinin kapağını kaldırmasıyla beraber kulağının dibinde korkunç bir homurtu işitti. Hemen aynı anda sağ baldırında da müthiş bir acı duydu. O kadar korkmuştu ki sokaktaki gürültüleri bile bastıran bir sesle:

— “İmdat! Düşmanlar!” Diye feryadı bastı.

Bu ses, bir aralık otelin silâhlı adamlarla dolu olduğunu sanan dışarıdaki askerlere içeridekilerin bir çıkış yapacakları korkusunu vermişti. Fakat ilk feryadından sonra cesaret damarları kabaran Croasse, bir et bıçağını kavradığı gibi dörtbir tarafa saldırmaya başladı. Ağız dolusu küfrediyor, bu küfürlere havlamalarla cevap veriliyordu. Artık Croasse’nin kafası iyice kızmıştı. Mutfakta ne kadar tencere, kazan varsa hepsini tangırtılarla yerlere seriyor, bunların arasında sıçrayıp zıplıyor, kendisiyle beraber bir köpek de oradan oraya koşup duruyordu. Bu köpek, Pipeau’ydu. Pardaillan’ın köpeği, bu mutfaktan öteberi aşırmanın yalnız kendisine ait bir hak olduğu düşüncesiyle buraya bir yabancıнын girerek tencereleri karıştırmasını katiyen hazmedememişti. Kavgada bundan çıkmıştı, ama ikisi de on dakikalık bir kovalamacadan sonra bitkin düşmüşlerdi. Nihayet Croasse, hissettiği acının sebebini anlamak için durdu. Bir

de baktı ki bir köpek baldırına dişlerini geçirmişti!..
Bu hâli görünce:

«Allah kahretsin!» Dedi. «Kendileri kaçtılar, köpeklerini burada bıraktılar. Haydi çomar, zıplayıp durma... Al bu da senin olsun...»

Sonra zafer kazanmış bir komutan tavrıyla sahan-
dan aldığı yarım tavuğu Pipeau'ya fırlattı. Köpek bu
nefis kızartmayı görünce Croasse'nin baldırını bira-
karak atıldı. Croasse, bir masaya otururken köpek
de o masanın altına girdi. İki ahbap çavuşlar, artık
birbirlerini kıskanmaktan vazgeçerek sâkin sâkin
karınlarını doyurmaya koyuldular.

Pardaillan, Huguette'nin getirdiği sargıları ve
merhemi görünce:

— “Bu hazırlıklar kimin için?” Diye sordu.

— “Sizin için Şövalye!..”

Sokağı doldurup otele saldırmaya hazırlanan bal-
kın feryatlarını duyan Huguette, korkudan sapsarıy-
dı. Fakat yine de Şövalye'yi yardımsız bırakmak ist-
emiyordu. Pardaillan, vücudundaki yaralara bir göz
gezdirdikten sonra:

— “Ötem berim biraz sıyrılmış ama, bu kadar iti-
naya da pek lüzum yok,” dedi. “Nasıl olsa bu yara-
lar birazdan tekrar açılacak. Hem sonra saracağınız
sargılar benim çarpışmama da engel olur!”

Huguette şaşkın şaşkın baktı:

— “Ne diyorsunuz Şövalye? Yine dövüşecek mi-
siniz?”

— “Hem de nasıl dövüşeceğim, Huguette? Otelin-
izin yine baştan aşağı harap edileceğine doğrusu
pek üzüliyorum. Ne zaman buraya gelsem, her sefe-
rinde böyle oluyor. Fakat emin olun ki bu sefer size
vereceğim zarar sonuncusu olacaktır...”

Huguette'nin yüzü, bir ölü benzi gibi renksizleşti:

— “Ya siz, Şövalye? Siz ne olacaksınız?”

— “Amma da yaptınız ha, Huguette... Bu dünya kime kalmış ki? Herkes, eninde sonunda bir gün ölmeyecek mi? Beni asıl memnun eden şey nedir, biliyor musun? Ömrümün en tatlı anlarını geçirdiğim bu otelde öleceğime seviniyorum.”

Pardaillan, ciddi bir tavırla sustu. Huguette, önlüğünü yüzüne kapatmış, hüngür hüngür ağlıyordu. Pardaillan ise bir taraftan Huguette’yi teselli etmeye çalışırken bir taraftan da masa ve sandalye namına ne bulduysa muhtemel giriş yerlerinin önüne yığıyordu. Ötelci kadının iki gözü iki çeşme ağladığını görünce:

— “Siz üzülmeyin, Huguette,” dedi. “Onlar bu engelleri aşınca kadar biz beri taraftan kaçırız. Hele ben şu kudurmuşları bir parça oyalarken siz kendinize saklanacak bir köşe bulun da...”

Buradan kaçmanın imkânı olmadığını, Pardaillan’ın kendisi de bilmiyor değildi. Amacı, Huguette’yi uzaklaştırıp ona bir zarar gelmemesini sağlamaktı. Kadını, oturduğu yerden kaldırmaya çalıştı. Birdenbire Huguette’nin başının kendi göğsüne yaslandığını gördü. Kadın söyleniyordu:

— “Pardaillan, sizden rica ediyorum: Bırakın, ben de sizinle birlikte öleyim. Yıllardır, sizin beni hiçbir vakit sevmeyeceğinizi bile bile yalnız hayâlinizle avunarak yaşadım. Yıllarca sizi bir kere daha görebilmek ümidiyle bekledim. Şimdi öleceğinizi bile bile yanınızdan ayırlamam, Şövalye!..”

Bu arada dışarıda, gür bir sesin emirler verdiği, askerleri otele saldırmaya hazırladığı duyuluyordu. Pardaillan:

— “Canım, bunlar ne biçim söz?” Dedi.

— “Öyle, Pardaillan öyle... Sizin öldüğünüzü bilmek, beni de öldürecektir. Yaşadığınız sürece

Bastille'de bile olsaydınız, bir gün oradan kurtulacağınızı umabilirdim...”

— “Benim öleceğimi de kim söyledi yahu? Ben kendimi korumaya karar verdim, o kadar... Bastille'de olsam daha mı iyi?”

— “Oradan kurtulmanın imkânı vardır, Şövalye... Ama mezardan kurtulmanın imkânı yoktur. Biliyorum ki siz bugün, burada ölmeye karar vermiş bulunuyorsunuz... Sizin için bir sevgili değilsem bile, bir kardeş sayılırım ya... Yalvarırım size, benim yanımda ölmek kararını vermeyin...”

Pardaillan, birdenbire durdu. Huguette'nin, göz yaşlarıyla bir kat daha güzelleşen tertemiz yüzüne baktı:

— “Sen, benim için ölen sevgilimden sonra sevebileceğim biricik kadınsın, Huguette...” Dedi. “Peki, Huguette... Ne sen öl, ne de ben öleyim... Haydi, o güzel yanaklarını ıslatan yaşları sil bakayım...”

Pardaillan sapsarı kesilmişti. Telâşsız görünüyor, fakat bir karar vermek üzere bulunan insanlar gibi düşünceli bir tavırla salonda bir aşağı bir yukarı geziniyordu. Bir aralık durarak:

— “Sevgili Huguette,” dedi. “Kararımı verdim: Senin gözlerinin önünde ölmek için elimden geleni yapacağım! Öldüğümü gözlerinle görmezsen belki acın da o kadar büyük olmaz.”

Huguette, bir şey söylemiyor, son defa görüyormuş gibi Pardaillan'a hasret dolu gözlerle bakıyor ve içinden şu düşünce geçiyordu: *«Ölme, hayatım!... Ölme, yıllardır aşkını kalbimde sakladığım kahraman şövalyem... Eğer ölmeye karar verdiysen, bırak, ben de seninle beraber öleyim!»*

Şövalye birdenbire olduğu yerde durdu. Sonra kendi kendine mırıldandı:

«Baba! Nasıl çarpışılıp ölüneceğini bana sen öğretmiştin... Nasıl teslim olunacağını da sana ben göstereceğim!»

Sonra kılıcını çekti, dizinde bükerek ikiye böldü. Hançerini çıkarıp bir köşeye fırlattı. Sinirli sinirli gülmeye başladı. Huguette, dehşet dolu bir telâş içinde:

— “Ne yapıyorsunuz?” Diye sordu.

Şövalye bir kahkaha attı:

— “İşte, Huguette,” dedi. “sözlerini dinliyorum. Teslim olacağım. Birkaç ay mahpus kalacağım. Artık yaşamaya karar verdim. Çünkü bana hayatımın bundan sonra güzel olabileceği ümidini verdin. Beni bekle, Huguette’ciğim... Yemin ederim ki Bastille’de çürüyecek değilim!”

Huguette, bu sözleri kendinden geçmiş bir hâlde dinledikten sonra:

— “Pardaillan!.. Ne yapıyorsunuz?..” Diye haykırdı.

Fakat Şövalye artık lâf dinlemiyordu. Daha önce yaptığı engelleri teker teker kaldırıyordu. Kapıyı açtı, dışarıdan kulakları sağır eden bir uğultu geldi:

— “Guise!. Guise! Yaşasın hristiyanlığın temel direği!..”

Dük de Guise, göz kamaştırıcı bir alayın başında gelmiş, Devinière’nin karşısında yer almıştı. Maineville kendisine:

— “Herşey hazır monsenyör... Hücum emrini vereyim mi?” Diye sordu.

Fakat tam bu sırada otelin kapısı açıldı ve basamakların üstünde Pardaillan belirdi. Huguette, arkasından:

— “Pardaillan!” Diye bir defa daha bağırdı.

Şövalye, şapkasını çıkararak kadını selâmladı:

“Tekrar görüşeceğiz, sevgili Huguette!” Dedi.

Şapkasını tekrar giydikten sonra oradaki kalabalığa doğru döndü. Bakışlarından, sanki ateş fışkırıyordu. Sokağı dolduran halk, askerler, Dük de Guise ve beraberindekiler, korku ve hayretle büyüyen gözlerini, bu üstü başı paramparça ve kanlar içindeki adama diktiler. Şövalye ağır adımlarla basamakları indi. Korkuyla çekilip kendisine yol veren halk arasından, Dük de Guise'nin yanına kadar ilerledi. Alaylı bir sesle:

— “Monsenyör, teslim oluyorum!” Dedi.

Bu sözü: «*Seni tevkiif ediyorum!*» Der gibi bir edâyla söylemişti. Guise, bir an şaşkın, kalakaldı. Pardaillan:

— “Korkmayınız! Pusu filân kurmuş değilim. Gerçekten teslim oluyorum,” diye tekrarladı.

Bu sözler, Guise'ye, Pardaillan'ın ikinci bir tokadını yemişçesine tesir etti. «*Korkmayınız!*» Sözüünü hazmedebilmek için Pardaillan'a alaycı ve aşağılayıcı gözlerle bakmaya çalıştı:

— “Demek teslim oluyorsunuz?” Dedi. “Ben de buraya bir kahramanın doğuşunu seyretmeye gelmiştim. Şu kalabalık da, ne lüzumsuz... Haydi askerler, bu korkak herifi Bastille'ye tıkmın!..”

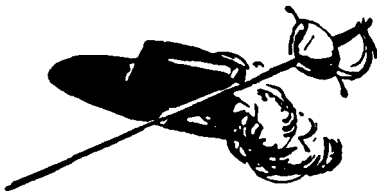
Pardaillan, acı acı güldü. Elini uzatıp Guise'nin yüzünü göstererek:

— “Ben de cellâda teslim oluyorum sanmıştım. Halbuki şamarımı yemiş Guise'ye teslim oluyormuşum,” dedi. “Size bir şey söyleyeyim mi? Beni, hazır elinizdeyken öldürtürseniz akıllılık edersiniz. Yoksa uğrunda, bundan yirmi yıl önce binlerce insanın kanını akıttığınız Tanrı adına yemin ederim ki şimdi söylediğiniz sözü unutmayacak, bir gün hançerimi gırtlığınıza tıkacağım! Haydi askerler, ileri...”

Pardaillan bunları söyledikten sonra metin adımlarla yürümeye koyuldu. Sanki etrafını çeviren muhafızlar, Şövalye'yi değil, Şövalye muhafızları götürüyordu. Korkunç bakışlarıyla etrafında vuracak birini arıyor gibiydi.

Devinière lokantasında ise Huguette, gözlerinden yaşlar boşanarak yere diz çökmüş:

«Şimdi seni kurtaracak olan benim!» Diyordu.

Otuzikinci Bölüm

BİR GECE GEZİNTİSİ

Pardaillan'ın, Dük de Guise'ye teslim olmasından sonra Paris kralı, yirmi-otuz kadar insanın hayatına mal olan parlak bir alayla şehrin sokaklarından geçerek sarayına döndü. Bütün yol boyunca, coşkunluğu son haddine varan halk, bir yandan kendisini alkışlıyor, bir yandan da gözüne kestirdiğini, parçalayıp yere seriyordu. Belliydi ki Paris'lilerin galeyanı, artık tehlikeli olmaya başlamıştı. Bir şeyler yapmak, halkı oyalamak lâzımdı.

Dük, sarayına varınca orada Pardaillan'ın yakalanmasına çocuklar gibi sevinen ve her ikisi de Şövalye'den öç almak için ayrı birer plân tasarlayan Mainville ve Bussi-Leclerc ve Maurevert'le karşılaştı.

Dük, beraberindekilerle gevezelik ettiği bir sırada kendisine annesinin ve kardeşlerinin geldiklerini ha-

ber verdiler. Dük, kabul salonuna girdiği zaman Roma'dan yeni gelen annesi Düşes de Nemours, kardeşleri Dük de Mayenne ve Kardinal de Guise ve ayrıca Düşes de Montpensier, kendisini bekliyorlardı. Annesi, selâm bile vermeden:

— “Artık bu işi bir neticeye bağlayacağımızı başla!” Diye söze başladı. “Bütün aile, şeref ve haysiyetini, seni Fransa tahtına götürecek olan yola koymuş bulunuyor. Atılacak bir tek adım kaldı, Henri... Fakat bu adımı atmazsan, seninle birlikte bütün ailen mahvolacaktır!”

Kardeşleri, bu sözleri yerinde bulduklarını belirten işaretler yaptılar. Dük de Guise, süpürsü keşliniştii. Bir an durdu. Sonra durumu açıklamayı karar vererek:

— “Pekâlâ,” dedi. “Bu iş hakkındaki düşüncemi size de anlatayım. Sizler hep Paris’lilerin gürültülerine bakarak benim kral olmama pek az bir şey kaldığı hâlde âdeta krallığı istemediğimi sanıyorsunuz. Sorarım size: Paris benim kral olmanımı istiyor, ama eyaletler bu işe ne diyor? Roma ne diyor?... Komşu hükûmetler ne diyor?..”

Annesi ve kardeşleri bu sorulara cevap vermediler. Dük de Guise:

— “Gördünüz mü?” Diye devam etti. “Bunları hiç düşünmemişsiniz galiba... Halbuki ben hepsini düşündüm ve tedbirlerimi ona göre aldım. Catherine de Médicis ile aramda bir anlaşma var. Oğlu hasta. Bir sene zor yaşar. O zaman ben, tahtın meşru sahibi olarak Fransa tacını başıma giyeceğim. Bu, bir yıllık süre içinde de hükûmeti yine ben, bildiğim gibi idare edeceğim. Ondan sonra da kavgasız, gürültüsüz tahta oturacağım. Buna ne dersiniz bakalım?..”

Düşes de Montpensier boynundaki altın kolyeyle oynayarak güldü:

— “Büyük ağabeyimi, en zorlu savaşların o ünlü komutanını böyle uyuşukça plânlara dalmış görmek, beni hayrete düşürdü, derim.”

Dük de Mayenne de atıldı:

— “Ben Troyes’ten geliyorum. Orada da halk: «Yaşasın *Henri de Guise!*» Diye bağırıyor.”

Kardinal de Guise de:

— “Ben de Champagne cyaletinde aynı şeyi gördüm,” diye söylendi. “Eyaletlerin de sabrı tükendi. Picardie ve Artois halkları da artık Valois hânedanından bıktı. Yolun burasına varmışken geri dönerssek mahvoluruz.”

Dük de Guise’nin annesi Düşes de Nemours da:

— “Hem sen ne saf gönüllüsün, a oğlum!” Dedi. “Catherine’nin oğlunun bir yıldan fazla yaşamayacağına dair Azrail’le sözleşmen mi var? Ben onun heki miyle konuştum. Herifin ölmeye hiç niyeti yokmuş... Ya bir yılda ölmez de beş-altı yıl beklemek gerekirse?..”

Dük de Guise:

— “Benim verdiğim söz, ancak bir yıl için geçerlidir,” dedi. “Bir yıl geçince ben de davranışlarımda serbest kalırım...”

— “Sen, bu bir yılı beklemekle geçirirken onlar da bizi mahvetmeye çalışacaklardır. Bir yılın sonunda zaten sözünden caysan da onlara bir şey yapamayacaksın... Hem biliyor musun, bu işte Fransa tahtının Bourbon hânedanına geçmesi tehlikesi de var. Protestan olduğu için Navarre Kralı Henri de Béarn’ı aforoz eden Papa Sixte-Quint şimdi nerede, biliyor musun?

Bizim için getirdiği altınları Navarre Kralına hediye ederek kendisiyle pazarlığa girişmek üzere La Rochelle’ye gitti. Bir kere o dinsiz köpek kral olma-

ya görsün... O zaman annenizin kafası derhal kesilecektir, evlâdım... Ve öyle sanırım ki o zaman sizin başlarınız da omuzlarınız üzerinde kalamayacaktır!..”

Hepsi de sapsarı kesilmişti. Düşes de Nemours:

— “Yemin et Henri, benim yakışıklı ve kahraman oğlum,” diye seslendi. “Bütün dinsizleri, ister Bourbon’lardan, hattâ ister Valois’lerden olsun öldüreceğine yemin et...”

Dük de Guise ayağa fırlamıştı:

— “Yemin ediyorum!” Diye bağırdı.

Dük de Mayenne:

— “Fransa Kralı Üçüncü Henri’nin bir Guise eliyle ölmemesi lâzımdır,” dedi. “Aksi hâlde ailemiz lekelenir. Bizlere, kaatil derler ve komşu krallar, bizim tahta oturmamıza asla razı olmazlar.”

Marie de Montpensier, güzel gözleriyle gülümsedi. Kızıl dudaklarından şu kelimeler döküldü:

— “Merak etmeyiniz. Henri de Valois, Guise ailesinden biri tarafından öldürülmeyecektir. Ondan. öldüresiye nefret eden birini tanıyorum. Öyle biri ki benim vereceğim bir işaretle Henri’yi hançerleyecek... Ve hançeri de asla şaşmayacaktır!..”

Dük de Guise sordu:

— “Kimmiş bu adam?..”

— “Rahip Jacques Clément...”

— “Haa, Pressoir-de-Fer otelinde gördüğüm şu genç rahip...”

Marie de Montpensier, ağabeysinin, kendisine bu sözlerle o meşhur rezalet gecesini hatırlatmasından zerre kadar utanç duymadı. Üstelik alaylı bir dille:

— “Sus ağabey, Tanrının sırlarını uluorta söyleme...” Dedi.

Dük de Guise, sert bir sesle:

— “Âlâ!” Dedi. “Şu hâlde yarından tezi yok Paris’te Kralın bize boyun eğerek istediklerimizi kabul ettiği, istemediğimiz yüksek memurları işinden uzaklaştırdığı, halk temsilcileri meclisini toplayacağı ve dinsizlere karşı amansız bir savaş açacağı söylentileri ortalığa yayılsın. Ben de Paris halkının dileklerini bildirmek üzere Chartres’e kadar gideyim. Sen Kardinal, sen de Mayenne, bütün askerlerinizi Paris’te toplayınız. Annem de bizim için duâ etsin...”

Saat gecenin onbiri olmuştu. Paris, en derin uykusuna dalmıştı. Dük de Guise, bu saatte, o akşam kardeşleri ve annesiyle birlikte Üçüncü Henri’nin ölüm kararını verdiği salonda bir aşağı bir yukarı gezinip duruyordu. Çok düşünceliydi. Fakat şimdi ne taç, ne de taht meselesine kafasını yoruyordu. Kendi kendine:

«Nasıl olsa Fransa Kralı olacağım,» diyordu. *«Bir adım daha atınca tahta iyice yaklaşıp olacağım. Fakat aynı adım, beni Paris’ten dışarıya götürecek ve bu şehirde harıl harıl arattığım o güzel çingene kızından uzaklaşmama sebep olacak. Sevdığimi elim geçiremeyecek olduktan sonra tacı, tahtı ne yapayım?..»*

Salonun bir köşesinde ayakta iki adam duruyor ve göz ucuyla Dük de Guise’yi süzüyorlardı. Bunlardan birisi Mainville, öteki de Bussi-Leclerc’di. Henri de Guise, Violetta’yı düşünüyor ve Grève meydanında, genç kızı atının terkisine alıp kaçıran delikanlıyı hatırladıkça kıskançlığından delirecek gibi oluyordu. Bir aralık Mainville, arkadaşının kulağına fısıldadı:

— “Dalgınlığına bakılırsa Fransa tahtını nasıl eline geçireceğini düşünüyor olmalı...”

Bussi-Leclerc de sabırsız bir tavırla söylendi:

— “İyi ama, saat da onbir oldu. Bu gidişle rande-

vuyun gecikeceğiz. Gece yarısı, Maurevert'i yalnız bırakmak yakışık alır mı?...”

Bussi, bu sözlerden sonra Dük de Guise'ye doğru bir-iki adım atarak:

— “Monsenyör!” Diye seslendi.

Guise, ürkmüş gibi silkinerek geriye döndü:

— “Hay Allah lâıyınızı versin! Siz burada mıydınız?” Diye sordu. “Ben sizi unutmuş, gitmiştim. Ne istiyorsunuz, bakalım...”

— “İzin verirsiniz gideceğiz de...”

— “Haa, demek yoruldunuz, öyle mi?”

İki arkadaş birbirinin yüzüne baktı. Maineville:

— “Doğrusu kimseye, hattâ size bile söylememeyi söz vermiştik ama, sizden bir şey saklamak elimizden gelmez,” dedi.

Dük de Guise meraklandı:

— “Neymiş bu sırrınız, bakalım?..”

Bussi:

— “Efendim, Maurevert'le bir randevunuz var da...” Dedi. “Bir kadın meselesi...”

— “Kadın meselesiyse söylememekte haklısınız. Bu gibi sırları söylemek, erkekliğin şanından değildir.”

— “Efendim bu, tahmin ettiğiniz gibi bir iş değil... Bir nikâh meselesi...”

Guise iyice şaşaladı :

— “Hayrola!... Ne nikâhı, kimin nikâhı bu böyle?..”

Maineville dayanamayıp baklayı ağzından çıkardı:

— “Maurevert bu gece Saint - Paul kilisesinde evleniyor, efendim...”

Dük de Guise, hayretinden ağzını bir karış açmıştı:

— “Maurevert mi evleniyor? Eh, bu kepezeliğin daniskası... Evleniyor da, benden saklanıyor ha?... Kiminle evleniyormuş bakalım? Ben, adamlarımın öyle rastgele evlenmesine göz yumamam!”

— “Orasını biz de bilmiyoruz Monsenyör... Nişanlısının kim olduğunu ancak kilisede öğrenecekmışız... Kendisi, bugün siz, valdeniz hanımefendiyle ve kardeşlerinizle görüşürken önemli bir sır veriyormuş gibi bize bu kadarını fısıldadı, efendim.”

Dük de Guise :

— “Öyleyse ben de sizinle beraber gelip şu esraren-giz nişanlıyı göreceğim,” dedi.

Bussi - Leclerc’le Maineville bakıştılar ve kekelediler:

— “Efendimiz! Gelmeniz, şüphesiz ki Maurevert için büyük bir şeref olur. Fakat onun bizimle çenesi düşükler diye alay etmesini de elbette istemezsiniz. Onun için elinizden geldiğince görünmemeye çalışırsanız, memnun oluruz...”

— “Orasını hiç merak etmeyin!”

Dük de Guise, bu gezintiye Maurevert’in nişanlısını merak etmekten çok, kendisine bir eğlence çıkarmak için karar vermişti. Az sonra üçü birlikte yola çıkmış ve Saint-Paul kilisesine varmışlardı. Yolda kararlaştırdıkları gibi Dük’ü kilisenin büyük kapısının yanında bırakan iki arkadaş, kilisenin içine girdi. Dük de bir köşeye sinerek kilisede gittikçe artan kalabalığı gözetlemeye başladı. Fakat o, gelenleri böyle sâkin sâkin seyrederken kilisenin mihrap tarafından korkunç, ümitsiz bir feryat yükseldi. Bunu oldukça çetin bir boğuşma izledi: Sonra birkaç kişi, birisini yerlerde sürükleyerek Guise’in hemen yanbaşıdan geçirdiler. Dışarıda bir arabanın hareket ettiği işitildi. Dük de Guise, sürük-

lenerek kiliseden çıkarılan adamın arabayla bilinmeyen bir yere götürüldüğünü anlamıştı.

Şimdi kilisede, mihrabın önünde, her an kaçmak istermiş gibi duran bir kadınla bir adam görünüyordu. Dük de Guise, sessiz adımlarla mihraba doğru yaklaştıkça onları daha iyi seçmeye başladı. Kadın, önce biraz debelenir gibi olmuşsa da, sonradan erkeğe yaslanmış, hareketsiz kalmıştı. Dük de Guise, erkeği derhal tanıdı: Bu, Maurevert'ti... Maurevert'le nişanlısının önlerinde rahip duruyor ve nikâh duâsını okuyordu. Duâ bittikten sonra rahibin son sözlerini teker teker duyan Dük, tepeden tırnağa titrediğini hissetti. Bu ses, Fausta'nın sesiydi. Beyazlar giyinmiş olan nişanlı kızı hâlâ seçemeyen Dük, iki kadının bu kızı kucaklayıp kapıya doğru taşıdıklarını gördü. Kız, bayılmış olacaktı. Fausta:

— “Bunu tahtıravana kadar götürün!” Diye seslendi.

Nişanlıyı taşıyan iki kadın, Dük'ün yanından geçerlerken Henri de Guise eğildi ve kilisenin alacakaranlığında, baygın genç kızı görünce bağırmanın için kendini zor tuttu. İleri fırlamak, Maurevert'e ve Fausta'ya bunun ne demek olduğunu, Violetta'nın burada ne aradığını sormak istiyordu. Fakat bacakları kaskatı kesilmişti. Ayakları, kilisenin zeminine mihlanmışçasına yerinden kıpırdamıyordu. Elinden, inlemekten başka bir şey gelmedi. Çünkü bu kadını, şimdi Maurevert'le evlenen nişanlıyı tanımıştı: Bu, Dük'ün çılgınca sevdiği, bulmak için Paris'i allak bullak ettiği dilber çingene kızı Violetta'ydı...

Dük de Guise, benliğini saran şaşkınlıktan kurtulunca memnurlukla gülümseyerek mırıldandı:

«Onu nihayet ele geçirdim! Artık kendisini kimse benim elimden alamaz!»

Gerisin geriye döndü. Yavaşça kilisenin kapısından çıkarak dışarıda bekledi. Arkasından Maurevert'le rahip kılığındaki Fausta da gelmişlerdi. Dük, karanlığa sinmiş, konuşulanları dinliyor ve düşünüyordu. Bu, ne demekti? Yoksa Maurevert gizliden gizliye Violetta'ya âşıktı da bu dalavereyi onun için mi çevirmişti?

Fausta ile Maurevert kiliseden çıkmışlardı. Fausta:

— “Şimdi dosdoğru konağıma gidiniz ve yüzbin altınınızı alınız!.. Bir aya kadar Dük, Kral olacaktır. O zaman size vaatetmiş olduğum muhafız komutanlığını da verdirteceğim. Şimdi hemen yola çıkmanız lâzım.”

Maurevert, derin bir saygıyla eğilerek:

— “Ah Madam!” Dedi. “Size rastladığım an meğer ömrümün en değerli anıymış... Lütuflarınızı nasıl ödeyeceğimi bilemiyorum... Yalnız, Paris'ten çıkmadan önce Bastille'ye kadar uzanıp birini görmem ve ondan aldığım öcün tadını çıkarmam lâzım!.. Zaten Bussi-Leclerc beni şuracıkta bekliyor... Onunla birlikte Bastille'ye kadar gideriz...”

— “Peki, gidiniz! Siz gelinceye kadar karınız da benim himayem altında kalacaktır.”

— “Peki kendisini nerede bulacağım Madam?”

— “Bastille'den çıkınca dosdoğru konağıma gel, paranızı alır, sonra da Montmartre'deki Bénédictines manastırına gidip karınızı alırsınız... Onu oraya gönderirim. Kendisini size teslim etmeleri için emir gönderdim.”

Maurevert, tekrar büyük bir saygıyla eğilerek oradan ayrıldı. Dük de Guise, bir an olduğu yerde kaldı ve Fausta'yı uzaktan seyretti.

Kadın, düşünceli görünüyordu. Kendini yapayal-

nız sanarak derin bir göğüs geçirdikten sonra kendi kendine, yüksek sesle söylendi:

“*Acaba ben de Bastille’ye gitsem mi?...*”

Sonra ıssız sokaklara doğru yürüdü. Birden arkasında ayak sesleri duyarak durdu. Dük, bir-iki adımda onun yanına gelerek eğildi:

— “Madam!” Dedi. “Buralarda yapayalnız dolaşmanız tehlikeli değil mi? İzin verirsiniz yanınızda bulunayım!...”

Fausta, Dük de Guise’yi tanıyınca ciddileşti:

— “Benim, kimsenin himayesine ihtiyacım yok!” Diye söylendi. “Tanrının bana verdiği kılıç, beni her tehlikeden korur!”

Dük de Guise, bu kadında var olduğuna inandığı manevî gücün verdiği ürkeklikle sustu. Fausta sordu:

— “Kilisedeydiniz, değil mi?”

— “Evet, Madam, oradan geliyorum!..”

— “Güzel... Şu hâlde sizinle tekrar oraya dönelim de konuşacaklarımızı Tanrının huzurunda konuşalım!..”

Fausta, metin adımlarla kiliseye girdi, Dük de peşinden yürüdü. Mihrabın yanındaki iki mum sönmüştü ve şimdi koca kilise, yalnız tepede asılı duran bir kandilden ışık alıyordu. Fausta mihraba varınca:

— “Dük!” Dedi. “Kutlu Birlik gizli katolik teşkilâtına sâdık kalacağınız üzerine ettiğiniz yemini hatırlıyor musunuz? Ayrıca benim temsil ettiğim mezhebe bağlı olacağınıza dair de söz verdiğiniz hatırlınızda mı?”

Dük de Guise, bu konuşmanın nereye varacağını pek kestiremeyerek cevap verdi:

— “Evet, hatırlıyorum!..”

— “Bir dinsizle evlenen bir katoliğin ne ceza göreceğini de biliyor musunuz, Dük?”

Guisse, baştan ayağa titredi:

— “İdam!..”

Dük, işi anlar gibi olmuştu. Herhâlde Fausta, sözü döndürüp dolaştırıp Violetta’ya getirmek istiyordu. Bir an için Violetta’yı gözden çıkarmaktansa kendisini Fausta’ya bağlayan bağları koparmayı düşündü... Fakat bu imkânsızdı. Bugünkü bütün gücünü Fausta’ya borçlu bulunuyordu. Kutlu Birliği, göze görünmez bağlarla güzel ellerinde tutan bu kadın, Paris’te ve eyaletlerdeki ayaklanmaları düzenleyen, kralı kaçmak zorunda bırakan ve Fransa tahtını kendisine hazırlayan kadındı. Guisse, bugün ne olmuşsa onun sayesinde olmuştu. Onun, elini bıraktığı gün sıradan bir asîlzade, bir hiç olacağı kesindi.

Fakat Violetta’dan ayrılmayı, onu unutmayı da aklı almıyordu. İsyân dolu bir sesle:

— “Evet, bir dinsizle evlenen katolik idam edilir; fakat Madam, benim sevdiğim bir Huguenot değil ki...” Dedi

Fausta acı acı güldü:

— “Öyle mi sanıyorsunuz? Hatırlar mısınız? Bundan onaltı yıl önce Saint-Barthélemey katliâmı gününün akşamı saat onbirde adamlarınızla bir evi basmıştınız. Bu ev, en azlı Huguenot’lardan Baron de Montaigues’in eviydi. Hatırlıyor musunuz?”

Guisse, bu korkunç hatırayla titreyerek:

— “Evet, hatırlıyorum Madam!” Dedi.

— “Âlâ! Siz o Montaigues dinsizine ölümü, yeterli bir ceza bulmamış ve daha önce gözlerini oymuştunuz... Hatırlıyorsunuz, değil mi? İşte bu Baron de Montaigues’in bir kızı vardı. Bu kız, bir pis-

koposa iftira etmiş ve darağacının dibinde bir kız evlâdı dünyaya getirmişti...”

— “Evet Madam, fakat...”

— “Fakatı şu, Dük... Darağacı dibinde dünyaya gelen bu dinsizin kızı, bugün kendisinden sevgiliniz diye bahsettiğiniz Violetta’dır...”

Dük de Guise, beyninden vurulmuş gibi oldu. Bir an soluk bile alamadı. Gittikçe kendisinden uzaklaşan Violetta’nın hayâlini görüyormuş gibi şaşkın şaşkın duraladı. Sonra:

— “Demek o bir dinsizsiniz; Léonore de Montaignes’in kızı haa?..” Dedi. “Fakat benim için geçerli olan bir katolik kanunu, Maurevert için geçerli değil mi? Ah, o Maurevert haini!..”

Dük de Guise, hançerine yapışmıştı. Fausta, soğuk bir hareketle onu durdurdu:

— “Size; dine hizmet için din düşmanlarını öldürmeniz için verilmiş olan bu hançeri, dindaşlarınızı öldürmek için kullanmayınız!” Dedi. “Maurevert, sizin uğrunuza kendisini fedâ etti. Bu pis çingene kızını sizden uzaklaştırmak için teklifimi kabul etti. Gerçekte Maurevert, Violetta’nın kocası değildir!..”

— “Ya nesidir, Madam?”

— “Zındancısıdır! Tâ ki sizi tahta çıkmaktan alıkoyan bu hain kızı unutuncaya kadar... Nasıl siz onun dedesinin gözlerini kör ettinizse o hain de içgüdüleriyle sizin gözlerinizi körleştirerek gerçeği görmenize engel oluyor!”

— “Peki Madam! Onun Maurevert’le birlikte olmayacağına nasıl inanayım?..”

— “Bu kız, siz bu hastalıktan kurtulup onun idamına karar verinceye kadar Montmartre manastırından çıkmayacak ve ne Maurevert’in, ne de bir başkasının karısı olacaktır!.. Buna yemin edebilirim!..”

Dük de Guise sözde kurnazlık ediyor, «*Hele bir kere kral olayım, Montmartre manastırındaki kıza zorla koynuma almanın çaresini bulurum,*» diye düşünüyordu.

Yapmacık bir gülümsemeyle eğilerek:

— “Size teşekkür ederim, Madam!” Dedi. “Benim gözlerimi açtınız! Mademki Violetta kimsenin karısı olmayacak ve manastırda mahpus kalacaktır, o hâlde ben de bu hastalıktan kurtulacağım demektir... Ben de buna söz veririm!..”

Fausta, soğuk bir tavırla söylendi:

— “Siz meğer ne zayıf ruhlu bir insanmışsınız, Dük! Onun için size tamamen inandığımı söyleyemeyeceğim! Fakat bir gün bu sözünüzden cayacak olursanız, sizi yola getirmenin çâresini çok iyi bilirim!..”

— “İzin verirsiniz sizi sarayınıza götürüyüm, Madam!..”

— “Benim için her yer saraydır, Dük... Kral olduğunuz zaman beni Bastille zindanına bile attıracak olsanız, bir işaretimle oranın duvarları yıkılacak ve zindan, elimi, kolumu sallaya sallaya girip çıkacağım bir saray hâline gelecektir!”

Fausta bu sözleri söyleyip Dük'ü hayret ve dehşet içinde bırakarak uzaklaştı. Dük de Guise, Violetta'yı elde etmek için kral olduğu vakit gerekirse Fausta'yı zindana bile atacağını şimdi aklından geçirmişti. Fausta'nın bu sözü, bu düşünceye müthiş bir cevaptı. Guise korkudan titreyerek:

«*Herşeyi biliyor!.. Düşüncelerimi okuyor!*» Diye söylendi.

En kanlı savaş meydanlarında korku nedir bilmeyen Dük, bu ıssız ve karanlık sokakta birdenbire ürkmüştü. Hızla âdeta bir canavardan kaçıyormuşçasına sarayına yollandı.

PARDAILLAN'I ZİYARET

Bastille zindanı, Paris'in göbeğinde, çevresi hendekler ve inip kalkan asma köprülerle çevrili, şehir içinde şehir denilebilecek bir kale idi.

Bussi - Leclerc, Maurevert'le beraber zindanın avlusuna girdiği vakit bağırdı:

— “Zındancıbaşı nerede? Çabuk bana onyedini numaranın anahtarları getirilsin!...”

Zındancılardan biri bu emri yerine getirmek üzere koştu ve bir tomar anahtarla dönerek:

— “Kuzey kulesi... İkinci yeraltı dehlizi... Onyedini numara!...” Diye söylendi.

Bussi:

— “Düş önüme! Dört silâhlı da peşimizden gel-sin!.. ” Dedi.

Zındancı önde, diğerleri arkada, yola koyuldular. Yüksek tavanlı ve karanlık bir dehlizden geçerek yıkık birkaç yeraltı kubbesinin altından yürüdüler. Bussi umursamaz bir tavırla ısıklık alıyor, Maurevert ise bu korkunç zindanın verdiği kasvetli havayı dağıtmak için lâf olsun diye konuşuyordu:

— “Ne korkunç yer burası, Bussi! Bastille komutanlığı hiç de heves edilecek bir iş değil!..”

— “Buranın nesini beğenmiyorsun yahu? Bağımsız bir krallık gibi yer!..”

— “Peki, bu senin krallıkta ne kadar tebaan var?”

Bussi, zındandaki mahpusların sayısını bilmiyordu. Gözleriyle zındancıya sordu. Adam:

— “Yirmisekiz mahpus,” dedi.

Bunun üzerine Bastille komutanı söylendi:

— “Duyuyorsun ya Maurevert, sadece yirmisekiz mahpus! Pek züğürt bir krallık, değil mi?”

— “Peki, bu mahpusların suçu neymiş?”

— “Senin şimdi görmek istediğin mahpusun suçu neyse onlarınki de o!..”

Maurevert bu suçluyu hatırlayınca dişlerini gıcırdattı. Dar bir koridorun sonundaki demir kapıdan geçtiler. Güneş yüzü görmeyen bu korkunç yerler, pek ağır kokuyordu. Önlerinde kuzey kulesi vardı. Kulenin dibindeki kapının paslı kilidini zorlukla açarak girdiler. Maurevert:

— “Burası ölüm kokuyor! Mezardan da beter bir yer!” Dedi.

Bussi'nin cevabı şu oldu:

— “Buraya en azgınları kapatırız!”

Girdiler. Yosunlu, pis ve kaygan merdivenlerden otuz basamak kadar indiler. Buranın havası, tenefüs edilir gibi değildi.

Maurevert sordu:

— “Geldik mi?”

Zındancı:

— “Yok,” dedi. “daha ineceğiz!”

Bussi - Leclerc de parmağıyla demir bir kapıya dokundu:

— “Ondört numara!..”

Maurevert sordu:

— “Ne ondört numarası?..”

— “Canım, şu Charles d'Angoulême var ya! Valois'in piçi... İşte burada...”

İçeriden yürekler acısı bir haykırış duyuldu. Zindanın kapısına güm güm vuruldu. Maurevert:

— “Dük d’Angoulême işime yaramaz! Neme lâzım... İnelim!..” Dedi.

Bastille komutanı Bussi - Leclerc bile bu zifiri karanlık, havası ağırlaşmış, yosunlu ve nemli dehşetli yerlerde yürürken heyecandan titriyor, tereddüt ediyordu. Fakat nihayet intikamını alacağı ânın geldiğini düşündükçe sevincinden uçuyordu. Merdivenleri indikten sonra zındancının, bir kapının önünde durduğunu gördüler. Adam:

— “Geldik!” Dedi. “Burası...”

Maurevert heyecandan kısılmış sesiyle:

— “Aç!..” Dedi.

Fakat ona zındancı pek yavaş davranıyor gibi geldi. Hızla atılarak adamın elinden anahtarı aldı. Kiliti açtı. Sürgüleri çekti. Kanadı iterek göz gözü görmeyen zındana daldı.

Burası korkunç bir yerdi. Fenerin hafiften aydınlattığı yosunlu ve ıslak duvarlarda, kimbilir hangi zavallıların kazıdığı yazılar; yalvarmalar, tehditler görünüyordu. Karşıda, duvara iki halka kakılmıştı ve bunlardan aşağıya paslı zincirler sarkıyordu. Zincirlerin alt uçlarında da, yerde yatan bir adamın ayak bileklerine geçirilip kilitlenmiş iki halka daha vardı.

Zındancı homurdandı:

— “Keratayı buraya bağlayıncaya kadar akla karayı seçtik! Arkadaşlarımızdan üçünü öldürdü!..”

Bussi - Leclerc de Maurevert’in arkasından zındana girmiş ve zındancıyı dışarı çıkarmıştı. Maurevert, kin dolu bir gülümseyişle mahpusu süzüyor, mahpus da Bussi - Leclerc’e gülümseyerek bakıyordu. Maurevert nihayet dayanamadı. Fenerini duvardaki çivilerden birine astı ve kin dolu bir sesle:

— “Ey Pardaillan! Seni en sonunda yakaladım

işte!" Dedi. "Onaltı yıl, birbirimizin peşinden koş-
tuktan sonra nihayet burada buluştuk!..."

Pardaillan, alaylı bir sesle Bussi - Leclerc'e:

— "Vay! Bu eğlenceli şatonun çeribaşısı da mı
burada?.. Hoş geldiniz, Bussi - Leclerc, safalar
getirdiniz!.." Diye cevap verdi.

Maurevert, öfkeyle dişlerini gıcırdattı:

— "Pardaillan cevapları benim yüzüme bile bak-
maya tenezzül etmiyorlar demek... İster istemez
beni dinleyecekler ama..."

Pardaillan yine Maurevert'i duymamazlıktan gel-
di:

— "Ooo, Leclerc... Kılıcınız da ne kadar uzun
öyle!.. Ama değirmende elinizden fırlattığım kılıç,
daha uzundu, değil mi?.."

Bussi dayanamadı:

— "Maurevert, şu ziyaretini kısa kes... yoksa bu
herifi hançerleyeceğim!.."

Pardaillan kahkahayı bastı :

— "Amma da palavracıymışsınız, Leclerc...
Ayaklarım zincirli ama ellerim serbest... Benden
korkmuyor musunuz? Öyle yapamayacağınız işler-
le övünmeyin. sonra gülmekten çatlarım haa... Ne-
den öyle yüzünüzü ekşitiniz? Sizi değirmenin ka-
nadına astığım zamanki hâliniz hatırıma geldi...
Aman ne hâldi o!.."

Bussi - Leclerc, kılıcını çekecek olduysa da Mau-
revert araya girdi:

— "Ne yapıyorsun? Dur bakalım... Yarın gele-
cek cellât buradan eli boş çıkar sonra!.."

Maurevert öfkesini yenmek için dudaklarını ısı-
rıyor, Bussi ise yerinde duramıyordu. Pardaillan'ın
sözleri, kılıcına pek güvenen bu adamı deli etmek
için bire birdi. Şövalye, özel bir maksat güdüyormuş
gibi inatla sözüne devam etti:

— “Bana kalırsa siz, daha on yıl eskrim dersi almalı, ayrıca bir miktar da benimle çalışmalısınız... Zannımca o zaman iyi bir öğrenci olarak yetişirsiniz...”

Bussi - Leclerc zındandan dışarı fırlayarak:

— “Dayanamayacağım! Vallahi elimden bir kaza çıkacak!” Diye inledi.

Şimdi meydan Maurevert’e kalmıştı. Pardaillan’a yaklaşmaya cesaret edemeyerek uzaktan uludu:

— “Beni tanımıyor, duymuyorsun, öyle mi? Ben Maurevert'im... Hani şu senin, yüzümde koca bir yara izi bıraktığın Maurevert... Sevdığın Loïse'yi bir hançerde cehenneme gönderen Maurevert...”

Bir yandan da sözlerinin Pardaillan üzerinde bırakacağı etkiyi gözlüyordu. Fakat Pardaillan hiç oralı değildi. Sanki karşısında insan yoktu. Şövalye zındanın tavanında uçan bir yarasaı seyretmeye koyulmuştu. Maurevert:

— “Beni yıllarca kovaladın!” Dedi. “İşte şimdi de buldun! Haydi elinden ne geliyorsa yap! Bak, senden nasıl öç alacağım, gör... Yalnız sen değil, sana yakın herkes, intikamımın kurbanı olacaktır. Sevgili arkadaşın Dük d'Angoulême'yi de buraya tıktırdım! Üstelik onun sevgilisi Violetta'sı da şimdi benim karım oldu!”

Tekrar Pardaillan'a baktı. Pardaillan, zındanda, duvardan duvara uçan yarasanın nihayet kapıdan çıktığını görünce:

«İşte çıktı!» Diye söylendi.

Sonra kendi kendine konuşmasına devam etti:

«O kadar da yorgunum ki... Biraz uyusam iyi olacak...»

Hâlâ kan içinde olan üstü başıyla zındanın taş döşemesine uzandı. Maurevert kudurmuşçasına:

— “Uyu, uyu!” Dedi. “Bu senin son uykun olacak! Yakında cellât etlerini didik didik edecek!..”

Sözlerinin Pardaillan’a azap verip vermediğini anlamak için bir daha baktı. Şövalye’nin mışıl mışıl uyumakta olduğunu görünce dayanamadı. Feneri kapattığı gibi zındandan dışarıya fırlarken okkalı bir küfür savurdu. Sonra kendi eliyle kapıyı kilitledi ve sürgüleri sürdü. Sonra da peşinde zındancı ve dört asker bulunduğu hâlde zındandan çıktı ve Bussi - Leclerc’in odasına uğrayarak anahtarları kendisine teslim etti.

Bastille komutanı:

— “Hayrola?” Dedi. “Neden böyle ölü gibi sarardın?.. Seninle de alay mı etti? Ne dedi bakayım?..”

— “Hiç!..”

— “Nasıl hiç?..”

— “Bayağı hiç, işte!..”

Bussi, Maurevert’in meseleyi kapatmak istediğini görerek konuyu değiştirdi:

— “Pardaillan sorguya çekildiği sırada Dük de Guise gelecek; sen de gelecek misin?”

— “Gelmez olur muyum? Sorgu işkencesi ne zaman yapılacak?..”

— “Öbür gün. akşam saat dokuza doğru... On-
dan sonra Dük de Guise hemen uyumaya gidecek,
ertesi günü de Chartres’e hareket edecek... Büyük
bir tören düzenlenecekmiş... Bütün Paris bu haber-
le çalkalanıyor... Sen de Chartres’e gidecek misin?”

Maurevert, bu sözlerle cevap vermedi. Anlaşılmaz birtakım sözler mırıldanarak odadan çıktı, gitti.

Bussi - Leclerc yalnız kalınca arka arkaya birkaç kupa şarap devirdi. Kendi kendine:

«Alçak herif!» Dedi. «Ben de bunu onun yanına

bırakırsam, bana da Bussi demesinler!.. Henüz çok acemi bir öğrenciymişim, öyle mi? Ben ona gösteririm. Kendisine mağlûp olduğum, Paris'e yıldığından beri kimsenin yüzüne bakamaz oldum Bu işi halletmezsem, şerefim iki paralık olarak!..»

Ustaca bir plân kurmuş gibi kurnaz kurnaz gü-lümsedi:

«Evet, evet. Öyle yapmalı... Yalnız kendisini öldürmemeli... Şöyle hafifçe yaralamalı... Ölüirse onu mağlûp ettiğimi kimseye inandıramam...»

Bussi - Leclerc, ertesi gününün tamamını, dövüş tâlimi yapmak ve karşısına çıkan bütün rakipleri mağlûp etmekle geçirdi. O gün, bütün asilzadeler, Bussi - Leclerc'in ustalığına hayran kaldılar. Onlardan ayrıldıktan sonra Bastille Komutanı:

«Beni mağlûp etmekle övünen tek adam da bu iddiasını geri alacaktır!..» Diye söylendi.

Bussi, Bastille'ye gelince mükemmel bir yemek yedi. Birkaç saat uyudu ve tam gece yarısı sırtına bir pelerin atıp eline de iki kılıç alarak bir zındancı ve dört askerle birlikte yeraltı zindanlarına indi. Birinci kata varınca zındancıyla dört askeri orada bıraktı. Feneri ve anahtarları alarak yalnız başına aşağıya, ikinci kata inerken adamlarına, oradan ayrılmamalarını ve kendisini beklemelerini tembih etti.

Zındana girince kapıyı kapadı. Pelerinini çıkardı. Elindeki iki kılıçtan birini Pardaillan'a uzatarak:

— “Pardaillan!” Dedi. “Vaktiyle bir fırsatını bulmuş, kancıkça bir hareketle kılıcımı elimden fırlatmıştınız. Gerçi şimdi ayağınızda zincirler var. Fakat bu zincirler sizin rahat rahat hareket etmenize engel değildir. Kaldı ki ben de bir adım ileri ve bir adım geri atmayacağıma yemin ederim. İşte size bir kılıç... Buyurun dövüşelim... Ben de sizin kılı-

cınızı elinizden atayım da, benden daha usta olduğunuzu iddia etmekten vazgeçiniz. Sizi öldürecek değilim. Cellâdın, eli boş dönmesini istemiyorum. Bu teklifimi kabul edecek kadar mert olduğunuzu umarım!..”

Pardaillan'ın yüzünde pırıl pırıl bir sevinç gülümsemesiyle:

— “Bussi - Leclerc!” Dedi. “Ben de sizin, daha uzun bir süre bu yenilginin altında kalmaya dayanamayacağınızı biliyordum!.. Ben de sizi bekliyordum!..”

Şövalye doğru söylüyordu. Maurevert'le Bussi'nin, kendisini ziyaret edişlerinden beri hep bu amaçla Bussi'nin damarına basmış ve silâhşorluğuyla övünen bu adamı, böyle bir harekete zorlamıştı. O vakitten bu yana geçen süre içinde zaman olmuş Bussi'nin geleceğini ummuş, zaman olmuş, bundan ümidini kesmişti. Uzun saatler boyunca kulağı kırışte, bir ayak sesi duymaya çabalamıştı. Nihayet zindanın kapısının açıldığını görünce sevinçle mırıldanmıştı:

«Oh yarabbi! Nihayet geldi!..»

Bussi - Leclerc, Pardaillan'ın «Ben de sizi bekliyordum!» dediğini duyunca, duraladı. Etrafına ürkek ürkek baktı ve basbayağı korkarak: «Acaba adamları bıraktığım iyi olmadı mı?» Diye de düşündü... Pardaillan, adamın içine bir korku düştüğünü derhal sezdi. Adam, dövüşmekten cayacak diye ödü patladı ve yaptığı hatâyı düzeltmek için:

— “Evet!” Dedi. “Sizi bekliyordum. Cellâdın geleceğini söylemiştiniz ya... Herhâlde o da uzakta değildir!..”

Bussi - Leclerc:

— “Öyle ama, ben onun bu akşam geleceğini

söylememiştim!” Dedi. “Yarın sabah güneş doğarken gelecek!”

— “Şimdi gündüz, değil mi?”

— “Hayır... Henüz gece yarısı olduğuna göre üç-dört saatlik bir ömrün var demektir! Şimdi işimize gelelim... Nasıl teklifimi kabul ediyor musun?”

Pardaillan nazlanır gibi:

— “İyi ama, ayaklarım zincirli! Eşit şartlar altında değiliz ki...” Dedi.

— “Haa! Korkuyorsun demek! Merak etme... Bir adım bile ileri atacak değilim... Fazla gevezelik istemem... Hazır ol!..”

Pardaillan:

— “Oldu mu ya?..” Dedi.

Bussi, düşmanının korktuğunu görünce gülme-ye başlamıştı. Nihayet iki rakibin kılıçları çatıştı. Pardaillan, vaktiyle Saint - Roch değirmeninde yaptığı oyunu yaptı. Fakat Bussi'nin kılıcını elinden atamayınca:

— “Öğrenmiş!” Diye söylendi.

Beriki bir kahkaha attı:

— “Ne sandın ya?.. Öğrendim elbet! Hem daha başka oyunlar da öğrendim... Bak şimdi senin elindeki kılıcı nasıl fırlatıp atacağım... Ondan sonra aynı oyunu bir kere de arkadaşlarımdan önünde tekrarlayacağım ve seni şöyle bir... Nerenden yaralayayım? Nerenden?... Nerenden?... Alnından yaralayacağım ki inkâr edemeyesin!.. Haydi hazır ol! Dikkat et!.. Bak şu iki gösterişe... Şu da bir vuruş... Düz bir hamle... Hay Allah seni kahretsin, mel'un kerata!..”

Bussi, Pardaillan'ın kasten gösterdiği beceriksizliğe inanıp kendine güvenerek bir hamle yapmaya niyetlendiği sırada elindeki kılıç, Şövalye'nin bir

vuruşuyla fırlayarak birkaç metre öteye düşmüştü. Bussi - Leclerc, kızgınlığından, zindanın duvarlarını çın çın öttüren bir sesle bağıyordu. Dışarıdan ayak sesleri gelmiş ve bu durum Pardaillan'ı pişman etmişti. Bütün plânının suya düşeceğini, şimdi zindancıların içeri gireceğini sandı. Allahtan ki Bussi de gelenleri farketmişti. Yıldırım gibi dışarı fırlayarak kılıcını alıp beline taktı, sonra kapıdan çıktı ve hırıltılı bir sesle oradakilere çıkıştı:

— “Ne geldiniz? Ne gözetleyecektiniz. bakayım rezil köpekler! Çabuk defolun! Yukarıya! Yukarıya!.. Birinci kattan da yukarıya çıkın! Tâ dehlize kadar gidin. Kim gelirse onun barsaklarını deşer, leşini geriye kalan dördünüze yediririm vallahi!..”

Bu sözleri duyan Pardaillan: «*Allaha şükürler olsun, kurtuldum!*” Diye mırıldandı. Gerçekten de Bussi - Leclerc, gözlerinde kin ve öfke şimşekleri çakarak tekrar zındana dalmıştı. Feneri ve anahtarları yine aynı çiviye astı:

— “Allah belâımı versin ki artık seni cellâda bırakmayacağım, kendim temizleyeceğim!” Diye bağırdı.

Bussi artık sözünde de durmuyor, ileri-geri giderek Pardaillan'a kallesçe saldırıyordu. Ne çâre ki bütün bu hücumlardan bir sonuç çıkmıyor ve Şövalye, kendisine bir adım hile attırmıyordu. Bussi-Leclerc, epey bir süre çılgınlar gibi saldırdıktan sonra yorularak sırtını kapıya dayadı:

— “Kahrolaydım!” Dedi. “Kahrolaydım da şu kılıcı şuna vermeyeydim... Eğer bu herifi gebertemezsem, hırsımdan ben gebereceğim!...”

Pardaillan, geri çekilmiş, yorgun düşmüş gibi köşeye büzülmüştü. Bu hâli gören Bussi - Leclerc vahşi bir sevinçle ileriye doğru bir hamle yaptı. Fakat Şövalye'ye lüzumundan fazla yaklaştığı için ola-

cak, birdenbire iki elin gırtlakım mengene gibi sık-
tığını hissetti. Sarardı ve zorlukla bir nefes alarak
hırıldadı ve başı omuzlarına düşüverdi. Pardaillan
ellerini gevşetti. Adam, bir çuval gibi yere yığıldı.

Şövalye eğilerek Bastille komutanının kalbini
dinledi. Kalp çarpıyordu. Pardaillan gülümsedi:

«İyi! Ölmemiş! İsterse şu tatlı dövüşe yeniden
başlarız!» Diye söylendi.

Şövalye, ayaklarına takılı zincirlerin elverdiği
ölçüde uzanarak duvarda asılı anahtarlara erişti.
Göz açıp kapayıncaya kadar ayaklarındaki halkala-
rın kilitlerini açtı.

Birdenbire vücudunda müthiş bir dermansızlık,
bacaklarında bir kesiklik hissetti. Duvara yaslandı...

Tehlikeli anlar yaşıyordu. Çünkü Bussi hemen
ayılabilir, imdat isteyebilirdi. O zaman da bütün
gayretleri boşa giderdi...

BASTILLE'NİN ZAPTI

Fakat bu düşünce Pardaillan'a yeniden kuvvet verdi. Kendini zorlayarak yere eğildi. Bussi'nin belinden hançerini çekip aldı. Sonra zindanın bir çukurluğunda birikmiş olan suya kadar giderek elini yüzünü yıkadı. Bu serinlik Şövalye'yi bir parça kendine getirdi. Anlatılmaz derecede yorgundu. Aç ve susuzdu. Fakat içinde yaşama arzusu ve iradesinin sönmek bilmeyen ateşi yanıyordu. Pardaillan:

«Yaşayacağım!.. Buradan kurtulacağım!..» Diye söylendi.

Şövalye, kendi kendini gayrete getirmek istermişçesine söylediği bu sözlerin heyecanıyla feneri ve anahtarları kaptı, dışarı çıktı. Kapıyı iki defa kilitledikten sonra merdivenlere koştu. Birinci kat zindanlarının dehlizinde kimse yoktu. Az önce Bussi'nin azarladığı zındancıyla dört asker, tâ en üst kata çıkmış. buraları boş bırakmışlardı. Pardaillan tam kendi zindanının üstündeki zindana rastladığını hesapladığı kapıyı, elindeki tomarın bütün anahtarlarını birer birer deneyerek gacur gucur açtı. Bu sırada aşağıda Bussi - Leclerc de ayılmış, zindana kapatıldığını anlayınca kapıyı tekmelemeye başlamıştı. Fakat bu gürültü Pardaillan'ın hızını artırmaktan başka bir işe yaramadı. Kapısını açtığı zindana girer girmez, içeride bulunan, üstü başı lime lime, kan ter içinde bir delikanlı da Şövalye'yi zındancı sanıp üstüne çullanmıştı. Pardaillan, kendisini Charles d'Angoulême'ye güçlkle tanıtabildi. Şövalye, durumun kötülüğüne bakmadan, gülerek:

“İla gayret, Marie Touchet’in oğlu. Öldür şu Pardaillan’ı bakalım!” Dedi.

Sonra fısıldayarak sözlerine ilâve etti:

— “Kaybedecek bir saniyemiz bile yok! Violetta yaşıyormuş!.. Şimdi haberini aldım... Hemen buradan kaçmanın câresine bakalım!”

İkisi birden zındandan çıkarak birkaç saniyede merdivenin sonuna ulaştılar. Pardaillan, oradaki demir kapıyı kapadı. Bu işi tam zamanında başarmıştı. Çünkü zındanın üst dehlizinde bulunan askerlerle zındancı orada kapalı kalmışlardı. Charles d’Angoulême az önce zındanda Şövalye’ye el kaldırmış olmasından ötürü özür dileyip duruyordu.

Pardaillan:

— “Şimdi bu sözlerin sırası değil!” Dedi. “Atlatmamız gereken bir sürü tehlike daha var!..”

Zındanın dehlizine kapanmış olan zındancıyla askerler, gürültüyü gittikçe artırıyorlardı. Gerçi kuzey kulesi, Bastille kapısına ve oradaki elli kişilik garnizona çok uzaktı. Fakat gürültü böyle gittikçe artmakta devam ederse garnizondan duyulmayacağını kim garanti edebilirdi?..

Pardaillan, bu gürültüyü kesmek için bir çare düşündükten sonra ansızın bağırdı:

— “Nedir bu patırtı, be?.. Uyuyamayacak mıyız?.. Yoska devriyeyi mi çağırayım?..”

Bu gür ses, gardiyanla askerleri ürkütmüş olacak ki bir an sesler kesildi. Pardaillan tekrar:

— “Ne istiyorsunuz? Ne bağıriyorsunuz?” Dedi.

— “Kapıyı açın da çıkalım! Burada kapandık kaldık! Hattâ komutan bile aşağıda, zındanda kapalı... Bu işi kim yaptı bilemiyoruz... Lütfen garnizon karakoluna haber verin!”

Bu ses zındancının sesiydi. Pardaillan, Charles

d'Angoulême'nin zindanına girdiği sırada kapıyı kapadığı için zındancıyla askerler, aşağıda bar bar bağırarak Bussi'nin imdâdına koşarlarken hiçbir şeyin farkına varmadan zindanın önünden geçmişlerdi. Şimdi de kendilerini buraya kimin hapsedtiğini bilemiyorlardı. Pardaillan alaya başladı:

— “Demek sizi buraya kimin hapsedtiğini bilemiyorsunuz han?.. Mösyö Bussi-Leclerc'i de kimin hapsedtiğini bilmiyor musunuz?..”

— “Vallahi bilmiyoruz... Şeytan mı işe karıştı, nedir?”

— “Öyleyse ben size söyleyeyim: Sizleri de, onu da ben hapsettim! Ben... Pardaillan!..”

Zındancı ağlamaklı bir sesle yalvarmaya başladı:

— “Merhamet edin! Yarın beni asarlar sonra!..”

Pardaillan seslendi:

— “Asılmazsınız, korkmayın! Olsa olsa, açlıktan, susuzluktan ölürsünüz!..”

Önce yalnız gardiyan sızlanırken şimdi dört muhafız da yalvarıp yakarmaya başlamıştı. Pardaillan onları da hesaba katarak konuşuyordu. Zavallıların korkuyla bulanık akılları, büsbütün karışmıştı. Pardaillan, sözlerinin çok etkili olduğunu sezdi ve bu etkiyi artırmaya çalıştı:

— “Şimdi beni iyi dinleyin! Kuzey kulesi, garnizondan çok uzakta... Burada ne kadar bağırıp çağırırsanız da sizi kimse duymaz... Ben bir saat sonra Bastille'den çıkarken Bussi ile sizin acele bir yolculuğa çıktığınızı söylerim. Böylece kimse gelip buralarda sizleri aramaz. Açlıktan, susuzluktan geberir gidersiniz. Ondan sonra da ha asılmışsınız, ha asılmamışsınız, hepsi bir, değil mi?..”

Pardaillan bu sözleri henüz söylemişti ki kapının ardından, ah çekip inlemeler koro halinde gelmeye başladı. Pardaillan gülümseyerek dinliyordu.

Pardaillan nihayet, beş adamın korkudan ve üzüntüden çıldıracak hâle geldiklerini sezince kapıya vurdu. Ses, sada kesildi. Şövalye:

— “Neden inleyip ahlayıp duruyorsunuz?” Diye sordu.

Muhafızların dördü birden:

— “Biz ağlamayalım da kim ağlasın?” Diye bağırıştılar. “Burada geberip gideceğiz... Allahaşkına bizi kurtarın!..”

Zındancının hiç sesi çıkmamıştı. Pardaillan:

— “Sizi bir şartla kurtarırım!..” Dedi.

Dört muhafız bir ağızdan bağırıştılar:

— “Ne şartınız olursa olsun... Kabul ediyoruz. İsterse yüz şart olsun, razıyız!..”

— “Hayır, hayır sadece bir tek şartım var: Bana teslim olacaksınız... O zaman kapıyı açarını. Yoksa sizi o durumda bırakıp gideceğim!..”

Korkudan çılgına dönen dört adam:

— “Teslim oluyoruz!” Diye haykırıştılar.

Pardaillan'ın yüzünde bir gülümseme belirdi... Fakat aynı anda zındancının sesi duyuldu:

— “Ben teslim olmam, alçak herifler!.. Korku, sizin aklınızı başınızdan almış... Bu adam, imkânı yok Bastille'den çıkamaz... Bize gelince üç saat sonra buradan devriye geçecek... Nasıl olsa kurtuluruz...”

Pardaillan hemen atıldı:

— “Evet, kurtulursunuz, ama arkasından hemen ipe çekilirsiniz! Çünkü ben sizin, bana kaçmam için yardım ettiğinizi söyleyeceğim... İşiniz gelirse... Ölümlerden ölüm beğenin! Ya burada açlıktan gebermek, ya da ipe gitmek! Haydi Allahımsarla-dık...”

Muhafızlar koro hâlinde feryadı bastılar:

— “Durun, durun! Bir dakikacık olsun bekleyin efendimiz!”

Bu arada demir parmaklıklı kapının arkasındaki merdivende, amansız bir boğuşma başlamıştı. Dört asker, zındancının üstüne çullanmışlardı. Zındancı, olanca gücüyle kendini korumaya çalışıyordu. Nihayet muhafızlar, gardiyanı kuşaklarıyla sımsıkı bağlayıp ağzını tıkadılar. Pardaillan sabırla bekledi ve biraz sonra da kapıyı araladı...

Muhafızlar, birbirlerini itip kakarak silâhlarını aralıktan uzattılar. O zaman Şövalye kapıyı ardına kadar açıp askerlere yol verdi. Herifler, dışarıya fırladıklardan sonra korkudan büyüyen gözleriyle çevresine bakınan gardiyanı da Şövalye'nin ayaklarının dibine bıraktılar. Zındancı, Şövalyenin gözlerinden, kendisine hiç acımayacağını derhal anladı ve Pardaillan'ın:

— “Teslim olacak mısınız?”

Sorusuna:

— “Beni de Bastille'den çıkarmanız şartıyla!..”
Dedi. Pardaillan da:

— “Seni, şu dört adamla beraber Bastille'den çıkarmakla kalmayacak, her birinize de birer yıllık maaşınız tutarında ikramiye vereceğiz!.. Dük d'Angoulême bu sözü muhakkak yerine getirir. Öyle değil mi Dük?”

Charles:

— “Evet!” Cevabını verince zındancı da:

— “O hâlde ben de size, sonuna kadar itaat ederim!” Dedi.

Beş adam az önceki korkunun üstüne, bu ikramiye müjdesini duyunca çocuklar gibi sevinmişlerdi. Dük d'Angoulême:

— “Artık gidelim, Şövalye!” Dedi.

Pardaillan ise gülümsemedi ve anlamlı bir bakışla Charles'e baktı:

— “Bir dakika azızım! Elimize hazır fırsat geçmişken şu Bastille'yi baştan aşağı bir *gezelim!*”

Charles d'Angoulême bu sözleri duyunca: “*Acaba aklını mı oynatıyor?*” Gibilerden hayret içinde Şövalye'ye baktı. Pardaillan ise zındancıya dönmüş:

— “Çabuk, kapıları aç!” Emrini vermişti.

— “Anahtarlarım yok ki efendim!..”

— “Al anahtarları!..”

Şövalye, şaşkınlıktan ağzı bir karış açılan gardiyanına, anahtar tomarını uzattı ve askerlere dönerek:

— “Bu herifin yanından yürüyün!” Dedi. “Bir dalavere çevirmeye kalkarsa hemen işini bitirin!..”

Şövalye, dört arkebüz tüfeğinden ikisini kendi almış, ikisini de Charles d'Angoulême'ye vermişti. Gardiyan:

— “Neyi görmek istiyorsunuz?” Diye sordu.

Şövalye:

— “Mahpusları!” Dedi.

Gardiyan korkusundan titredi:

— “Mahpusları mı?”

— “Yürü diyorum! Yoksa vallahi gebertirim! Zindanlarda kaç mahpus var?”

— “Yirmialtı... Sekizi burada, kuzey kulesinde... Ben de bu kulenin gardiyanıyım...”

— “Öyleyse önce kuledekilerden başlayalım!”

Gardiyan bir aralık imdâda çağırabileceği bir devriye görebilmek için etrafına bakındıysa da, nihayet ümidini keserek bir kapıyı açtı ve hep birlikte bir merdiveni tırmandılar. Birinci katta, zindanlara göre havadar ve geniş bir odada, üç delikanlı, derin bir uykuya dalmışlardı. Birkaç kişinin birden odalarına

gürültüyle girdiklerini duyunca uyanarak yataklarından fırladılar. Pardaillan:

— “Efendiler!” Dedi. “Lütfen giyinip peşimden gelin!..”

Üç delikanlıdan birincisi sarararak sordu:

— “Acaba Grève meydanına, cellâdı ziyarete mi gideceğiz?”

İkincisi:

— “Yoksa işkence sehpasında istirahat mi edeceğiz?” Dedi.

Üçüncüsü ise:

— “Yoksa gecemizin geri kalan vaktini sevgililerimizin koynunda mı geçireceğiz?” Diye sordu.

Pardaillan üçüncü gence:

— “Bravo!” Dedi. “Tam üstüne bastınız! Ama, çabuk olun!..”

Delikanlıların üçü de ölüm saatinin yaklaştığını bilen her mahkûm gibi renksiz ve şaşkıındı. En soğukkanlıları görünen üçüncüsü, Şövalye’ye yaklaştı:

— “Efendim, üstünüz başınız paralanmış; eliniz yüzünüz kan içinde... Bu görünüş bana gerçeği anlatır gibi oluyor. Bakınız şu genç, Mösyö de Chalabre’dir... Yirmiiki yaşındadır. Şu öteki yirmi yaşındadır ve adı Mösyö de Montsery’dir. Ben de yirmidört yaşındayım ve adım Marki de Sainte - Maline’dir. Biz, krala sâdık kaldığımız için Dük de Guise tarafından idama mahkûm edilmiştik. Ölümü beklediğimiz bir anda bizimle alay etmeyiniz. Bizi nereye götürüyorsunuz, söyleyin!”

Pardaillan, bu üç gence acımişti. Ağabeyce bir tavır takındı:

— “Serbest kalacaksınız!” Dedi.

— “Af mı edildik? Kim affetti bizi? Dük de Guise mi?”

— “Hayır, affedilmediniz... Sizi ben serbest bırakıyorum!”

Üç delikanlı, heyecan içinde haykırdılar:

— “Adınız? Adınız ne?..”

— “Ben, Şövalye de Pardaillan’ım!. Yalnız, acele ediniz!..”

Üç delikanlı göz açıp kapayıncaya kadar giyinmişti. Pardaillan her birine birer tüfek verdi. Marki de Sainte - Maline adındaki genç:

— “Şövalye!” Dedi. “Size yalnız hürriyetimizi değil, hayatımızı da borçluyuz! Demek oluyor ki size üç hürriyet ve üç hayat borcumuz var. Ne zaman isterseniz geliniz, bizden bu alacaklarınızı alınız. O anda öderiz... Öyle değil mi, arkadaşlar?”

Chalabre ile Montsery:

— “Evet... Hemen o anda borcumuzu öderiz!” Dediler.

Pardaillan bu teklifi kabul ettiğini göstermek üzere eğildi. Bu asıl gençlerin üçü de Kral Üçüncü Henri’nin «Kırkbeşler» dedikleri özel muhafızlarındandı. Kralın bir emriyle öz babalarını bile öldürmekten kaçınmaz, fedâilerden sayılırlardı.

Pardaillan zındancıya:

— “Düş önüme!” Dedi.

Böylece kalabalıklaşan kafile, daha üst kata ulaşarak zındancının açtığı bir başka odanın kapısı önünde durdu. Ötekiler dışarıda beklerken Charles ile Pardaillan da içeri girdiler. Burada saçı sakalına karışmış, zayıf yüzünde gözleri çılgın bir ısıltıyla parlayan biri vardı. Pardaillan sordu:

— “Kimsiniz?”

— “Benim adım Onbir Numara’dır... Başka bir ismim olduğunu hatırlamıyorum!..”

Şövalye derin bir üzüntüyle titreyerek:

— “Çoktandır buradasınız galiba?” Dedi.

— “Bilmem... On yıldır mı desem... Yirmi yıldır mı desem... Kral Dokuzuncu Charles tahta çıktığı zaman sevmediği bir şarkıyı söylediğimiz için beni dört arkadaşımla beraber yakalatıp buraya attırmıştı...”

— “Öteki arkadaşlarınız nerede?”

— “Öldüler!..”

Adam, kendi kendine konuşur gibi uzun ve acıklı bir macerayı anlatmaya koyulmuştu. Pardaillan:

— “Haydi gelin! Artık şarkının sonu geldi!” Dedi. “Serbestsiniz!..”

Mahpus önce ağladı, sonra güldü. Nihayet sırtına yırtık pırtık bir örtü atarak peşlerine düştü. Pardaillan, hemen bu odanın karşısındaki bir odaya girmişti. Burada, önünde kâğıtlar bulunan ve kendi kendine birtakım plânlar yapan bir ihtiyar oturuyordu. Şövalye’yi görünce:

— “Büyük Catherine’nin Bernard de Palissy’e bağışladığı bu odaya şeref verdiniz!” Dedi.

Pardaillan mırıldandı:

«Bernard de Palissy!..»

Bu, Kraliçe Catherine’nin gözünden düşen, ünlü ressam ve mimardı. İhtiyar sordu:

— “Mösyö, eğer saraydansanız, lütfen krala, bana kandil yağı, pergel ve kurşun kalem gönderilmesi için yazdığım şu dilekçeyi vermenizi rica ederim... Daha önceleri bunları veriyorlardı, ama sonradan...”

Şövalye, ihtiyarın sözünü keserek:

— “Hayır, saraydan değilim!” Dedi. “Size, artık serbest olduğunuzu bildirmeye gelmiştim!”

İhtiyar, önce alıktı, sonra kendini toparladı ve

kâğıtlarını toplayıp dışarıda bekleyen kafiye karıştı. Şövalye ise bundan sonraki kata kadar çıkmış, oradan da üç protestan kurtarmıştı. Artık bu kulede kurtarılacak kimse kalmamıştı. Merdivenlerden inmeye koyuldular. Küçük dehlize henüz varmışlardı ki ileride demir bir parmaklığın arkasından, sallana sallana gelen bir fenerin ışığını farkettiler. Kafilenin başında giden Pardaillan hemen durdu. Anlaşılan, demir parmaklığın öbür yanında on-oniki kişilik bir devriye geçiyordu. Arkadan bir ses:

— “Saat üç devriyesi!” Dedi.

Şövalye şimşek gibi geriye döndü. Tam bu sırada zındancı:

— “İmdat!..” Diye bağırdı.

Bunun üzerine Pardaillan’ın balyoz gibi inen yumruğu, herifi bir un çuvalı gibi yere serdi. Fakat devriye herifin sesini duymuştu. Üstelik, alt katta Bussileclerc de zindanın kapısını gümbür gümbür dövmeye koyulmuştu. Pardaillan’ın peşindekiler, durum tehlikeli olduğunu hemen anladılar. Chalabre, Sainte - Maline ve Charles d’Angoulême ellerindeki arkebüz tüfekleriyle ateşe hazır, bekliyorlardı. Devriyeye komuta eden subayın seslendiği duyuldu:

— “Kimdir o? Ne var?..”

Aynı anda Pardaillan’ın sesi gürledi:

— “Ateş!..”

Devriye, demir parmaklıktan içeriye girdiği sırada dört tüfek birden patladı. Ortalık birden karıştı ve bu arada Pardaillan’ın, devriye komutanı subayı yakalamasıyla hançerini gırtlığına dayaması bir oldu. Şövalye gür sesiyle:

— “Mösyö!” Diye haykırdı. “Karşınızda otuz kişi var... Siz ise topu topu on kişisiniz. Teslim olun, yoksa...”

Neye uğradığını şaşırın subay, Pardaillan'ın sözünü bitirmesini beklemeden, adamlarına:

— “Teslim olun!” Dedi.

Muhafızlar silâhlarını atıverdiler. Pardaillan bütün devriyeyi demir parmaklıklı kapının arkasındaki boşluğa hapsederek kendi adamlarını dış tarafa çıkardı. Sonra da kapıyı güzelce kilitledi. Şövalye, arkadaşlarına, yerde duran silâhları göstererek:

— “İşte, hepinize bol bol yetecek kadar silâh...”

Yerde dört muhafızın ölüsü yatıyordu. Şövalye bunların göğüslerinde, Dük de Guise'nin adamlarında bulunan beyaz haçtan işaretleri gördü. Yanındakilere, peşinden gelmelerini söyledikten sonra ileriye atıldı ve dar bir dehlizden ilerlemeye başladı. Bastille'nin bir köşesindeki gürültü, öbür köşesinden zor duyuluyordu. Fakat tam yolun dönemecine gelince nöbetçilerden biri:

— “Kim o?..” Diye seslendi. Nöbetçi cevap almayınca:

— “Silâh başına! Silâh başına! Dikkat!”

Diye bağırdı. Bu alârm bildirisi uzaktan uzağa boyuna tekrarlanıyordu. Pardaillan güç durumda bulunduklarını farkederek arkadaşlarına döndü:

— “Arkadaşlar! Hürriyeti seviyor musunuz? Benimle beraber gelecek misiniz? Yalnız, işin ucunda ölmek de var...” Diye bağırdı.

Kafiledekiler hep bir ağızdan:

— “Ya hürriyet, ya ölüm!” Diye haykırdılar.

— “Öyleyse ileri! Bastille'yi zaptedelim!..”

Pardaillan bu sözleri söyler söylemez ok gibi ileri fırlamıştı. Ön tarafta alârm bildirisi durmadan tekrar ediliyordu. Fakat Şövalyenin peşindekiler sessiz sadasız yürüyorlardı. Birden, az ileriden bir ses yükseldi:

— “Heey... Bana bakın!.. Kimsiniz siz?.. Durun bakalım!”

Pardaillan buna cevap olarak gür sesiyle:

— “Hücum!” Emrini verdi.

Şövalye bu emri verir vermez, karşısındaki askeri birliğin subayının üstüne atılarak kendisini kısıyarak yakaladıktan sonra:

— “Çabuk, adamlarına teslim olmalarını söyle, yoksa seni gebertirim!” Dedi.

Fakat bu arada Şövalye subayın ses çıkarmasına fırsat vermeden kafasına öyle bir yumruk vurmuştu ki adam, külçe gibi yere yığılmıştı. Askerler, komutanlarının esir olduğunu görünce kaçmaya yeltendiler. Bir çavuş, onları durdurarak:

— “İleri! Ateş!” Diye bağırdı.

Silâhlar patladı. Serseri kurşunlar dörtbir yana uçtu. Ne var ki arkebüz tüfekleri, ağızdan dolar, çakmaklı silâhlardı. Bir atıştan sonra tüfeği yeniden doldurmak iki dakika sürerdi. Halbuki böyle bir iş için vakit yoktu. Askerler, zifirî karanlıkta neye uğradıklarını anlayamadılar. Büyük bir kalabalığın hücumuna uğradıklarını sanarak dipçikle birbirlerine saldırmaya ve birbirlerinin kafalarını kırmaya koyuldular. Elindeki hançerle ölüm saçan Pardaillan da bunlara katılınca içlerinden ayakta kalanlar kapıya doğru koşup binadan dışarı sıvışmaktan başka çare kalmadığını kestirdiler... Bu arada Bastille zindanının alârm çanları da çalmaya başlamış, kısa zamanda Paris’in bütün kiliseleri bu çan seslerine cevap vererek şehrin göğünü uğultularla doldurmuştu.

Kale muhafızlarından, kala kala yirmi kişi kalmıştı. Bunlar da dışarıdan, büyük kapıyı çevirip muhafaza altına almışlardı. Herkes, neye uğradığını şa-

şırmıştı. Bastille'dekiler bu amansız saldırının, gizlice şehre girerek her nasılsa Bastille'ye sokulan kral askerleri tarafından yapıldığına inanıyorlardı. Kalenin içi, inleyen yaralılarla dolmuştu...

Bu sırada Pardaillan, Charles, Montsery, Sainte-Maline ve Chalabre çabucak bir plân kurarak birlikte kalenin kapısına doğru seğırtmişlerdi. Öteden beriden tek tük silâh sesleri geliyor, arada bir:

«*Kahrolsun Guise! Yaşasın Kral!..*»

Haykırışları duyuluyordu. Pardaillan bir dirsek vuruşuyla kapının camını kırarak başını öte yana uzattı:

— “Kral adına!” Diye bağırdı. “Derhal teslim olun! Bastille, Kralın ikibin askeri tarafından zaptedildi!..”

Muhafızlar:

— “Yaşasın Kral!” Diye bağırıştılar.

— “Silâhlarınızı bırakın!..”

Muhafızlar, kırık camın aralığından silâhlarını içeriye attılar. Bu arada Chalabre, Sainte-Maline ve Montsery de kaleyi şehre bağlayan asma köprüyü indirmiş, kapıyı açmışlardı.

Pardaillan arkadaşlarına:

— “Haydi siz gidin!” Dedi.

— “Ya siz?..”

— “Nenize lâzım?.. Siz gidin!..”

— “Allahaismarladık, Şövalye de Pardaillan!.. Sizde borçlu olduğumuzu, bizim gibi siz de unutmayınız!..”

Üç delikanlı, köprüden hızla geçerek şehrin karanlık sokaklarında gözden kayboldular. Charles d'Angoulême, hayretler içinde Şövalye'nin neden hâlâ kaçmadığını ve burada daha ne beklediğini dü-

çilintirken Pardaillon biraz önce ateş emrini veren çavuşa yöneldi:

— “Demin kralın askerlerine karşı hücum emrini sen vermiştin, değil mi?” Dedi. “Senin cezan ölümdür. Fakat Kralın emrini hemen yerine getirirsen, bu cezadan kurtulabilirsin!”

— ‘Yâni nasıl?..’

— “Kral, bu akşam, Bastille’deki mahpusları görmek istedi. Derhal anahtarları getir, hepsini zindanlardan çıkar... Yalnız Kuzey kulesinde bulunanlara dokunma!..”

— “Çok doğru, monsenyör... Onları çıkarmalı... Çünkü en azılı haydutlar oradadır.”

— “Aferin! İşini iyi biliyorsun!..”

Çavuş ortadan kaybolup verilen emri yerine getirmeye koşarken Bernard de Palissy, üç Huguenot ve çılgın mahpus, kaleyi şehre bağlayan köprüden geçerek karanlık sokaklara dalmışlardı.

Şehirde de hummalı bir faaliyet vardı. Çan seslerini duyan halk silâhlanarak evlerinden fırlamıştı. Ortada binbir söylenti dolaşıyordu: Sözde Kral Henri; Navarre Kralıyla anlaşmış, ikisinin orduları Paris üzerine yürüyüp şehri kuşatmışlardı... Ve Paris’liler, sevgili şehirlerini savunmaya koşuyorlardı.

Aradan az bir zaman geçince kalenin avlusunda, beti benzi sapsarı, avurtları çökmüş, üstleri paramparça bir insan kalabalığı birikti. Pardaillon’la Charles d’Angoulême, bunların geri kalan onsekiz mahpus olduğunu hemen anladılar. Nihayet çavuş, Şövalye’nin karşısına dikilerek:

— “Emirleriniz yerine getirildi komutanım!” Dedi.

Şövalye ve Charles, bu sırada kaleyi şehre bağlayan köprünün üstünde bulunuyorlardı. Onsekiz mah-

pus ise önlerinden geçip teker teker şehrin sokaklarında gözden kayboluyordu. Pardaillon çavuşa:

— “Komutanım, diye bana mı sesleniyorsun?” Dedi.

— “Siz, Bastille’nin yeni komutanı değil misiniz?”

Pardaillon elini dizine vurarak bir kahkaha attı:

— “Hay Allah kahretsin! Komutan dedin de aklıma geldi. Çabuk Kuzey kulesine koş. Sizin komutan Bussi-Leclerc, orada zındanda kilitlidir. Hemen onu kurtar!..”

Çavuş iyice aptallaşmıştı. Ağzından şu kelimeler döküldü:

— “Ya siz kimsiniz?..”

— “Allah Allah! Bu da sorulur mu? Ben de, şimdi salıverdiğim mahpuslardan biriyim işte...”

Çavuş, bu sözleri duyunca saçını başını yolmaya ve:

— “Silâh başına! İsyan var!..”

Diye bağırmaya başladı. Ne yazık ki Bastille’de mahpus kalmamıştı. Üstelik Pardaillon’la Charles de Paris’in alacakaranlığında gözden kaybolmuşlardı.

Ortalık yavaş yavaş ağarıyor, güneşin doğacağını müjdeliyordu.

Şehir halkı büyük bir telâş içindeydi. Halk surları koşuşmuştu, ama ortaklıkta ne bir düşman askeri, ne de bir savaş veya kuşatma belirtisi görmüştü.

İNTİKAM KORKUSU

Paris, gerçek sebebini bilmediği bu çan sesleriyle allak bullak olup halk, öteye beriye koşuşurken Dük de Guise'nin sarayında da herkes yatağından fırlanmış bulunuyordu. Herkesten erken davranan Guise, büyük bir askerî kabileyle birlikte surlara kadar gitmiş, Paris çevresine keşif kolları göndermişti. Gerek Dük de Guise, gerek keşif kolları, olağanüstü hiçbir durum görmemişlerdi. Bunun üzerine Dük de Guise de, boşu boşuna telaşlandığı için kendi kendine kızarak gerisin geriye döndü. Sabahın saat beşiydi. Dük, Chartres'e yapılacak yolculuk için hazırlanılmasını emretti. Dük'ün yanında bu sırada Maurevert de bulunuyordu. Guise, ona dik dik baktı:

— “Sakın gelmemezlik etme!” Dedi.

Maurevert şaşaladı:

— “Gelmemem için bir sebep var mı, Monsenyör?..”

— “Ne bileyim? Belki Montmartre manastırında görülecek önemli bir işin vardır da...”

Maurevert bu sözleri duyunca sapsarı kesildi. Guise eliyle onun alnına dokunarak kısık bir sesle:

— “Yüzbin altın alacağın ve Montmartre manastırını ziyaret edeceğin bir sırada belki bu Chartres yolculuğuna katılmak işine gelmez!.. Haa, ne dersin?..”

Maurevert, hiç sesini çıkarmadı. Guise, dişlerini gıcırdatarak söylendi:

— “Hele tam da yeni evlenmiş olduğun bir sıra-

da... Öyle değil mi?.. Bana bak, o kıza bakmanı bile yasaklıyorum sana!..”

Maurevert’in beti benzi attı:

— “Monsenyör, emin olunuz ki...” Diye kekeleydi.

— “Sus! Daha fazla zırvalama!.. Eğer şu başının cellât satırıyla kopmasını istemiyorsan, yanımdan ayrılmayacaksın, anlaşıldı mı? Pardaillan’ın işini bitirdikten sonra hareket edeceğiz...”

Maurevert, konuyu değiştirmek için bir fırsat ele geçirdiğine inanarak:

— “Monsenyör!” Dedi. “Bu sabah beni de Bastille’ye götüreceğinizi vaadetmiştiniz!..”

Dük de Guise, tekrar dik dik onun yüzüne baktı:

— “Biliyorum!.. Daha fazlasını da biliyorum! Bana sâdık kalırsan, sana vaadedildiği üzere muhafız kıtası komutanlığına da getirileceksin!.. Bastille’de can düşmanın, işkence sehpasında nasıl inim inim inlediğini de göreceksin, merak etme!..”

Sonra Maineville’ye döndü:

— “Sen de gelecek misin?..”

— “Gelmez olur muyum Monsenyör?.. Değirmen olayının acısını Pardaillan’dan çıkarmam lâzım!.. Hattâ işkenceden önce...”

Maineville sözünü tamamlayamadı. Birdenbire dışarıda müthiş bir gürültü koptu. Bulundukları odanın kapısı ardına kadar açıldı ve tanınmayacak kadar perişan bir adamın, gülle gibi odaya girerek kendisini Guise’nin ayaklarının dibine attığı görüldü. Hepsi bir an şaşalamış, sonra çabucak kendilerini toplamışlardı. Dikkatle bakınca gireni tanıdılar. Dük de Guise, bu saygısızlığa fena hâlde kızıp:

— “Ne oluyor? Buraya paldır küldür girmek de ne demek?..”

Diye bağırdıysa da, aceleci ziyaretçi:

— “Ah Monsenyör!” Diye inledi. “Beni öldürün! Beni gebertin!..”

Maineville ve Maurevert şaşkın şaşkın bakiştikten sonra:

— “Bussi-Leclerc!.. Bu ne hâl?..” Diye mırıldandılar.

Guisse büyük bir öfkeyle:

— “Ne oluyorsun? Ne var?” Diye sordu.

Maurevert’in yüzü, içine düşen kötü bir şüpheyile buruştu. Bussi, soluk soluğa:

— “Ah efendim!..” Dedi. “Biliyor musunuz, Bastille’de ne oldu?”

Guisse’nin sabrı tükenmişti:

— “Söyle be sersem! Ne oldu?..”

— “Ah efendim, Pardaillan... Pardaillan kaçtı!..”

— “Ne?.. Kaçtı mı?”

Bu soruyu, Guisse, Maineville ve Maurevert hep birlikte sormuşlardı. Dük de Guisse, kızgınlığından morardı:

— “Allah seni kahretsin!..” Diye söylendi.

Elini kaldırdı. Bussi’nin yüzüne okkalı bir tokat yaptıracaktı... Fakat sonra caymış olacak ki elini indirdi:

— “Nasıl kaçtı? Nasıl oldu bu iş? Anlat!..” Dedi.

Bussi-Leclerc, Pardaillan’a ikinci defa nasıl yenildiğini anlatacak kadar açık kalpli değildi. Bir hikâyeye uydurdu:

Sözde Bussi zindanı teftiş ederken Pardaillan ona kancıkça saldırmış ve kendisini bayıltmıştı. Bundan sonra Leclerc çavuştan öğrendiği kadar Pardaillan’ın Bastille’yi nasıl boşalttığını da anlatınca hikâyeyi

dinleyenlerin hepsi dehşetten donakaldı. Kapının dışındaki gürültüyü işiten Guise, acaba Pardaillan mı içeri girecek diye kılıcına sarıldı. Maineville zırhını giyip giymemiş olduğunu unutarak üstünü yokladı. Nihayet Guise:

— “Bu alçağı, kanun dışı bir haydut olarak takip ettireceğim!” Dedi. Ve masasına oturup bir emir yazmaya başladı. Bitirince imzalayıp mühürledikten sonra:

— “Bastille’yi boşaltmış olması affedilmez bir suçtur! Bu emri halka ilân ediniz! Pardaillan baksın bakalım, Dük de Guise şakaya gelir miymiş?..” Diye söylendi.

Maurevert’in hiç sesi çıkmıyordu. Yüzü buruşmuş, gözleri dalgınlasmıştı. Korkunç şeyler düşündüğü belliydi. Dük de Guise tekrar konuşarak:

— “Bussi, seni affediyorum!” Dedi.

Ve elini öpen Bussi-Leclerc’i bir tarafa iterek yüksek sesle:

— “Bundan böyle hepimiz, bu müthiş haydudun intikamından korkmalıyız!..” Dedi. “Bu korku, bizi birbirimize daha çok yaklaştırmalı, dostluğumuzu perçinlemelidir!... Bütün kuvvetimizi ve zekâmızı Pardaillan belâsından kurtulmak ve kendisini altetmek uğrunda birleştirip harcamalıyız! Bu adam ölmelidir efendiler!.. Pardaillan sağ kaldıkça ne sizin, ne de benim huzura kavuşmamıza imkân vardır...”

Dük de Guise’nin üç arkadaşı, her an karşılarına çıkmasından çekindikleri müthiş düşmanın verdiği korkudan sapsarı, konağın her yanını dolaştılar. Nöbetçilerin sayısını iki misline çıkardılar.

«PRESOIR-DE-FER» LOKANTASI

Dört adam, bir yanda intikam hırsıyla tir tir titrer ve Pardaillan'ı ele geçirmek için bir çâre düşünürlerken acaba Şövalye ne yapıyordu? Bu sorunun cevabı, umulmayacak kadar basitti. Çünkü Pardaillan o sırada Pressoir-de-Fer lokantasının sessiz bir köşesinde, harıl harıl karnını doyuruyordu.

Pardaillan'la Charles d'Angoulême, birlikte Bastille'den çıktıkdan sonra sokakları dolduran telâşlı kalabalık arasından sıyrılmışlar ve Barrés sokağındaki eve yollanmışlardı. Yolda Pardaillan'ın bir duvara yaslanarak dinlendiğini gören Charles:

— “Neniz var Şövalye?” Diye sordu. “Kan kaybindan zayıf düştünüz galiba?..”

— “Ondan değil kardeşim... Sadece açlıktan...”

Ve genç dükün hayretle baktığını görünce ilâve etti:

— “Neden şaşırıyorsunuz? Kırksekiz saattir ağzıma bir lokma koymadım...”

Herşeyden önce üstlerindeki parçalanmış ve kanlı elbiseleri çıkarıp kimsenin dikkatini çekmeyecek bir kılığa girmeleri lâzımdı. Ancak, yanlarında beş paraları yoktu. Bu bakımdan, Barrés sokağındaki eve gidip kıyafet değiştirmeleri ve hem de biraz para almaları lâzımdı. Öyle yaptılar. Fakat Şövalye'nin heybetli vücuduna uyabilecek bir elbise bulmak pek güç oldu. İyi kötü giyindiler, silâhlandılar ve yanlarına bir miktar da para aldıktan sonra bir lokantaya doğ-

ru yollandılar. Yolda Charles, içini kemiren derdi Şövalye'ye açtı:

— “Violetta'nın sağ olduğunu söylüyordunuz galiba?..” Dedi.

Pardaillan:

— “Duyduğuma göre öyle,” dedi.

Charles d'Angoulême, derin bir nefes aldı. Sonra soru:

— “Peki şimdi nerede?”

— “Hele siz bana önce başınıza gelenleri anlatın da, Violetta'nın ne olduğunu daha sonra öğreniriz. Şimdi bana söyleyin bakayım, Maurevert adlı birini tanır mısınız?”

— “Dük de Guise, Orléans'tan geçerken yanında bu isimde birini görmüştüm, sanırım.”

— “Âlâ! Bu muhterem zatı görürseniz, yakalamaya bakın.”

— “Şişleyip geberteyim mi?”

— “Sakın ha! Katiyen canına dokunmayın. Benim kendisiyle görülecek bir hesabım var... Bu yüzden onu sağ salım yakalamaya çalışmalısınız. Violetta'yı bulamazsak bile Maurevert'i bulalım yeter. O Violetta'nın yerini yurdunu bilir. Şimdi bana, şu başınızdan geçenleri kısaca anlatın bakayım.”

Charles d'Angoulême, Pardaillan'dan ayrıldıktan sonra Barrés sokağındaki evde cellât Claude Usta ile neler konuştuğunu uzun uzun anlattı. Pardaillan, bu anlatılanları hiç sesini çıkarmadan dinledi. Daha sonra Dük, Madam d'Aubigné'nin ziyaretinden söz etti. Şövalye, Madam d'Aubigné bahsine gelince gülümseyerek:

— “Sizi mükemmel bir şekilde aldatmışlar azizim,” dedi. “Ben, Grève meydanından kaçtıktan sonra Devinière'ye gittim ve iki saat sonra da orada tu-

tuklandım. Bu bakımdan size randevu vermeme imkân yoktu. Madam d'Aubigné'ye gelince onun bu adı sahtedir. Asıl adı Prenses Fausta'dır. Bakınız kardeşim, bu kadın Borgia ailesindendir. Borgia'ların kimler olduklarını bilir misiniz?..”

Charles d'Angoulême:

— “Bilmez olur muyum?” Dedi. “Asıl utandığım şey, ailemizde Lucrece Borgia'dan daha zalim bir kadın bulunduğudur, Şövalye... Bu kadın, Kraliçe Catherine de Médicis'dir.”

Pardaillan:

— “Bilirim,” dedi. “Onun ne mel'un karı olduğunu pek iyi bilirim. Fakat azızım, ben size bir şey söyleyeyim mi? Sizin Catherine de Médicis bu prensesin yanında küçük okul öğrencisinden daha toy kalır. Ben o kadınla konuşmak şerefine ulaştım. O zaman asıl maksadının ne olduğunu pek kestirememiştim. Şimdi düşündükçe daha iyi anlıyorum. Violetta'yı kaçırtan, Fourcaud adı altında idam ettirmeye kalkışan hep bu kadındır, azızım...”

Charles dişlerini gıcırdattı:

— “Öyleyse bu kadını ellerimle boğmak, boynumun borcu olsun... Fakat Maurevert'in bu işteki rolü nedir, anlayamıyorum.”

Pardaillan, delikanlıya acıyarak baktı. Zavallı, eğer Violetta'nın Maurevert'le evlenmiş olduğunu bilseydi, kimbilir ne hâle gelirdi. Şövalye sözüne devamla:

— “Maurevert bu kadının elinde âlettir,” dedi. “Sizin için bu kadını öldürmek bir gaye olmamalıdır. Bu kadın çok tehlikelidir. Siz, sevgilinizi kurtarıp yaşatmaya bakmalısınız. Bu kadının Fransa'da Üçüncü Henri'den ve Paris'te de Guise'den fazla sözü geçiyor. Her yerde casusu ve elinde de din gibi

yenilmez bir silâhı var. Bütün cinayetleri din uğrunda işlediğini söyleyince akan sular duruveriyor. Onunla başetmek çok güç... İki saat önce neredeydik, biliyorsunuz ya?.. Kimbilir, Claude'yle Farnèse de şimdi neredeler?..”

Konuşa konuşa epeyce yürümüş, şehrin göbeğine kadar gelmişlerdi. Pardaillan birdenbire eliyle esrarengiz görünümlü bir konağı gösterdi. Charles titreyerek:

— “Ne korkunç yer... Neresi burası?..”

— “Fausta'nın sarayı!..”

Charles d'Angoulême fırlayıp konağa koşacakmış gibi bir hareket yaptı. Pardaillan kendisini durdurdu:

— “Yoo,” dedi. “Oraya giren bir daha zor çıkar. Nitekim öyle sanıyorum ki Farnèse'yle Claude de oradalar. Onları kurtarmak çok güç olacak.”

— “Öyleyse karnımızı doyurup hemen işe koyulalım, Şövalye...”

Pardaillan güldü:

— “İşte ben de bunun için şu yandaki lokantaya girelim, diyorum ya...”

Pardaillan, böyle diyerek esrarengiz görünümlü konağın bitişiğindeki Pressoir-de-Fer otelini gösteriyordu. Charles d'Angoulême, Şövalye'nin sözlerindeki anlamı kavrayamamakla birlikte peşinden yürüdü. Tam lokantaya girecekleri sırada yan sokaklardan birinden, yanında dört muhafız bulunan atlı bir tellâhın çıktığını gördüler. Tenha olan cadde, tellâhın gelmesi üzerine insanla doluvermişti. Şövalye, genç d'Angoulême'ye:

— “Yanlarında muhafızları bulunan tellâllar, daima mühim haberler okurlar,” dedi. “Dinleyelim.”

Tellâl, borusunu bir kere öttürüp halkı susturduktan sonra bağırdı:

— “Ben Paris şehrinin resmî tellâhı, Guillaume Guillaumet, majeste kralın, yolculukta bulunması yüzünden kendisine vekâlet eden Dük de Guise hazretlerinin şu emrini, burada bulunan ve bulunmayan bütün Paris’lilere ilân ederim: Bundan önce Margency kontu olan Pardaillan adlı şövalye, kilise ile Kutlu Birliğe hıyanet etmekle suçludur. Kendisini yakalayan, din mahkemesine teslim edecek ve buna karşılık, beşbin düka altını mükâfat alacaktır. Pardaillan’ın görünüşü şöyledir...”

Tellâl, bundan sonra Şövalye’nin tam bir tarifini yaptı ve bir daha borusunu öttürerek çekip gitti. Sokakta toplanan halkın gözleri büyü müştü. Herkes birbirine şüpheyile bakar olmuştu. Beşbin düka altını mükâfat, koskoca bir servet demekti.

Şövalye’ye gelince peşinde Charles olduğu hâlde sâkin adımlarla Pressoir-de-Fer’in lokanta salonunu bir baştan bir başa geçti. Burasını gayet iyi biliyordu. Fausta’nın evinden fırlayıp kaçtığı sırada bu lokantadan geçmişti ve şimdi de arkasında Charles olduğu hâlde iki evi birbirine bağlayan geçit kapısının yanındaki bir bölmeye doğru gidiyordu. Böylece hem karnını doyuracak, hem de Fausta’nın evine geçit veren kapıyı göz hapsine alacaktı. Salondaki müşteriler, beşbin dükalık mükâfattan başka bir şeyden bahsetmez olmuşlardı. Herkes aynı konuyu konuşuyordu. Pardaillan’la arkadaşı, geçit kapısının bulunduğu yere yakın bir bölmeye girerek bir masanın başına oturdular. Pardaillan, yaklaşıp ne emrettiklerini soran garson kadına:

— “Öğle yemeği,” dedi. “Guillaume ustanın lâfları pek iştahımızı açtı...”

İki arkadaş, gelen nefis yemeklere ve şaraba, aç

kurtlar gibi saldırdı. Pardaillan, bir yandan yemeğini yerken bir yandan da artık hayli kartlaşmış olan lokanta sakibi Roussotte'nin cilvelerine cevap veriyordu.

Tam bu sırada küçük odaya, siyah elbiseli, zayıf bir müşteri daha girmişti. Roussotte, onu ağırlamak üzere gitti. Müşteriye, ne istediğini sorunea adam, Pardaillan'la Charles'in içtikleri şarabı gösterdi:

- - "O şaraptan isterim!"

Roussotte, yeni müşterinin istediğini getirip masasına yerleştirirken Pardaillan da Charles'e bakıyor ve yüksek sesle:

— "Azizim, bu ne dalgınlık?" Diyordu. "Sizin bu dertli hâlinizi gören, Guillaume ustanın bahsettiği şu Şövalye de Pardaillan olduğunuzu sanacak!.. Fakat şu beşbin düka altını da harcamakla tükenecek para değil hani!.. Keşke, Şövalye'yi ben tanısaydım..."

Roussotte'nin hâlinde bir durgunluk belirmişti:

— "Ben Şövalye'yi tanırım," dedi.

Charles d'Angoulême az kalsın yerinden fırlayıp kadının gırtlığına sarılacaktı. Şövalye, delikanlının ayağına şiddetle bastı ve istifini bozmadan, kadının yüzüne dikkatle baktı:

— "Madenki kendisini tanıyorsunuz, bâri bana tarif edin de şu beşbin düka altını ben kazanyım!"

Siyah elbiseli yabancı, bu sırada söze karıştı ve Şövalye'ye bakarak:

— "Ben de on altın bahse girerim ki onu siz de tanırırsınız," dedi.

Charles fenâ hâlde irkildi. Pardaillan, kılıcının yerinde durup durmadığına baktı ve gerekirse odanın kapısını hızla kapayıp kapayamayacağını hesapladı.

Fakat siyah elbiseli adam, az önce söylediği sözü unutmuşçasına dalmış şarabını yudumluyordu.

Pardaillan sordu:

— “Demek siz de tanıyorsunuz, öyle mi möş-yö?..”

— “Evet, tanıyorum!”

O sırada kapıdan giren, Roussotte gibi kart ve onun gibi cilveli bir kadın da Roussotte'nin yanına sokularak seslendi:

— “Onu ben de tanıyorum möşyö!..”

Charles d'Angoulême, hançerini çekmiş, masanın altında hazır tutuyor ve bu tuzağa nasıl düşmüş olduklarına şaşıp duruyordu. İlk hücumda, siyah elbiseliye saldırıp onup yere serecekti. Halbuki siyah elbiseli müşteri, hiç oralı değildi ve yine kendi keyfine dalmış, gitmişti.

Pardaillan, yemeğini bitirmiş ve bu işin nereye varacağını merak ederek iki kadına dönmüştü:

— “Siz kimsiniz? Pardaillan'ı nereden tanıyor-sunuz?”

Şövalye, bir yandan bu iki kadının yüzünü hatırlamaya çalışıyor, hafızasını yokluyor, kim olduklarını bir türlü bulup çıkaramıyordu. İki lokantacı:

— “Biz, Roussotte'yle Pâquette'yiz,” dediler. “Şövalye'yi nereden tanıdığımıza gelince bunu size anlatabiliriz.”

Şövalye, kesesinden iki düka altını çıkarıp masaya atarak:

— “Yemek üstüne böyle güzel bir hikâye, iki dükaya değer,” dedi.

İki kadının gözleri parıldadı. Sonra birbirlerine baktılar ve razı olmuş olacaklar ki birer iskemleye çöktüler. Roussotte:

— “Madem ki asilzademiz bu hikâyeye bu derece değer veriyorlar, anlatalım,” dedi.

Pardaillan merakla dinliyordu. İki kadın, bazan teker teker, bazan birlikte bazan da birbirlerinin sözünü tamamlayarak anlatmaya koyuldular. Roussotte:

— “1572 yılı Ağustos’unun 24’üncü gecesi idi...”
Dedi.

Pâquette de arkadaşının sözünü tamamladı:

— “Yâni, Huguenot’ların öldürdükleri, o meşhur gece...”

Sözü tekrar Roussotte aldı:

— “O zamanlar bizim Catho adlı bir dostumuz vardı...”

Pardaillan meseleyi anlamıştı. Catho, sadık ve vefakâr Catho...

Roussotte sözüne devam etti:

— “Catho’yu kardeşimiz gibi severdik ve isteseydi, uğrunda ölürdük. Catho da Şövalye uğrunda hayatını feda etmekten çekinmezdi. Zaten o uğurda öldü ya...”

Pardaillan heyecanla:

— “Öldü mü?” Dedi. “Catho öldü mü?”

— “Pardaillan’la babası, Temple zindanında demirden bir cendereye sokulmuş ve bu cendere içinde exilmeye mahkûm edilmişlerdi. Catho, bunu her nasılsa haber almıştı. Paris’te ne kadar serseri, hırsız, kaatil, fahişe, dilenci, sakat varsa hepsini toplayıp Temple zindanına bir baskın verdi.”

Pardaillan, bu sözleri dinlerken dalmıştı. Gözlerinin önünde, yıllarca önce geçen o müthiş olay canlanmıştı. Bu olayı diğerleri ve nihayet babasının, en

sonunda da sevgili Loise'sinin ölümü izlemişti. Şövalye sinirli sinirli gülererek kederini dağıtmaya çalıştı. Sonra birdenbire siyahlı müşteriye sordu:

— “Nasıl, mösyö, beşbin düka altını kazanmak ister misiniz?”

Adam, Şövalye'den tarafa baktı:

— “Hayır!” Dedi. “Sizi haber vereceğime, dili mi koparırım! Yüreğimi kendi elimle sökerim! Anlıyor musunuz, Şövalye de Pardaillan?..”

Roussotte'yle Pâquette çığılığı bastılar. Demek bu adam Şövalye de Pardaillan'dı!.. Nasıl olmuş da kendisini tanıyamamışlardı?.. Siyahlı müşteri esrarengiz bir tavırla Şövalye'ye bakıyordu. Pardaillan ona döndü:

— “Siz kimsiniz, mösyö?.. Beni nereden tanıyor sunuz? Niçin beni haber vermiyorsunuz?” Diye sor du.

Yabancı, iki kadını gösterdi:

— “Bakınız Şövalye,” dedi. “Şu iki fakir kadın bile sizi ele vermektense ölmeyi tercih edecekler... Bende onlar kadar da mertlik göremediniz mi?”

Roussotte:

— “Paris'in bütün fakirleri ve kimsesizleri Par daillan'ı severler,” dedi. “O, herkese elinden geldiği kadar yardım eder. Kimseye kötü söz söylemez.”

Sonra Pardaillan'a doğru eğildi:

— “Ah, Şövalye, siz karşımızdaymışsınız da biz farkına varamadık. Halbuki biz, sizin kahramanlık larınızı, efsane anlatır gibi kulaktan kulağa fısıldar dururduk.”

İki eski fahişe, sevinç gözyaşları döküyorlardı. Pardaillan, bu yürekten sevgi gösterisi karşısında ne yapacağını şaşırarak Roussotte'yle Pâquette'nin elle

rini tuttu ve dudaklarına götürerek öptü... O zaman siyahlı adam, Pardaillan'a yaklaştı:

— “Şimdi sıra bende,” dedi. “Bana kardeşçe bir ilgi göstermiş olan size neden ihanet edemeyeceğimi söyleyeyim: Ben Jacques Clément'im!..”

Pardaillan hayretle baktı:

— “Yâni, Alice de Lux'un oğlusunuz!..” Dedi.

— “Evet, sizin o kadar koruduğunuz ve kurtarmaya çalıştığınız Alice de Lux'un oğluyum. Ne yazık ki annem mel'un Kraliçe de Médicis'in kurbanı olup gitti. Fakat sabredin. Ben de o kanlı kraliçeyi felâketlerin en korkuncuna mahkûm ettim. Onu öldürmeyeceğim. Fakat onun canından çok sevdiği oğlu Henri'yi öldüreceğim! Böylece ondan anamın, sizin ve birçok mâsumun öcünü alacağım. Böylece Tanrı'nın dileği de yerine gelmiş olacak. Zira, Henri'yi öldürecek silâhı da bana Tanrı gönderdi!..”

Jacques Clément, sözlerini bitirince iki otelci kadına dönüp gizlice bir işaret yaptı. Sonra da:

— “Allahaismarladık. Şövalye” dedi. “Sizin geleceğinizi parlak görüyorum. Bildiğiniz yolda yürüyünüz. Benim kaderim ise karanlık ve korkunç. Haydi, kadınlar, bana şu ara kapıyı açın!”

Roussotte'yle Pâquette rahibin verdiği işareti görünce kalktılar. Arkalarında rahip olduğu hâlde gittiler. İki dakika sonra da kadınlar tekrar Pardaillan'ın yanına dönmüş bulunuyorlardı.

Şövalye kendi kendine mırıldandı:

«Ara kapısı... Yâni Claude'yi Farnèse'yi, hattâ belki de Violetta'yı saklayan konağa açılan kapı!..»

CROASSE, PICOUC VE PIPEAU

Hikâyesinin iki önemli kahramanı daha var ki buracıkta onlardan da söz etmemiz yerinde olacak. Okuyucularımız, iki gün önce Pardaillan'ın Devinière otelinde Guise'ye teslim olduğunu ve Huguette'nin de:

— “Şimdi de seni kurtaracak olan benim...”

Dediğini hatırlayacaklardır. Huguette, bu sözleri söyledikten sonra çabucak giyinmiş ve çıkıp gitmişti. Dışarıda kalmış olan aşçılar, aşçı yamakları ve garsonlar, açılan kapıdan içeriye girmiş, darmadağınık olan ortalığı toplamaya başlamışlardı. İşlerini bitirince de mutfığa girmişler ve orada, karnını adamakıllı doyuran Croasse'nin dinlenmekte olduğunu görmüşlerdi. Croasse'yi tanımıyorlardı. Kepçeleri ve maşaları kaptıkları gibi zavallıya öyle bir giriştiler ki adamcağız yıldırım hızıyla önce mutfaktan, sonra otelden fırlayıp soluğu sokakta aldı. Aynı hızla bir süre de Paris sokaklarında koşuktan sonra nihayet yorulup bir kaldırımın kenarına oturdu. Kendi kendine:

«Allah kahretsin!» Dedi. «Eskiden cesur olduğumu bilmiyordum. O zamanlar ne rahattım!»

Birden, ayaklarına bir şeyin süründüğünü hissederek dehşetle irkildi, baktı ve Devinière lokantasının mutfığında gırtlak gırtlığa geldiği köpeği, Pipeau'yu gördü. Fakat köpekte hiç düşman hâli yoktu. Hayvan, güdük kuyruğunu sallayıp yaltaklanıyordu.

Croasse, köpek de olsa bir arkadaşa sahip bu-

lunmanın verdiği güvenle ağır ağır, fakat nereye gideceğini bilmeden yürümeye koyuldu. Birkaç saat böyle gezindiler ve karanlık basınca da bir konağın kapı girintisine çöreklenip uyumaya koyuldular. Bir ara Croasse, Pipeau'nun hırıltısıyla uyandı. Uyku sersemliğini henüz üzerinden atamamıştı ki bir ses:

— “Ya keseni, ya canını,” Diye gürledi.

Croasse canı sıkkın:

— “Kesem tamtakır,” dedi. “Canıma gelince o da beş para etmez!..”

Haydut, arkadaşını tanıyarak:

— “Croasse!” Diye bağırdı.

Beriki de:

— “Picouic! Sen miydin?” Dedi.

İki ahbap çavuşlar, hemen sarmaş dolaş oluverdiler.

— “Burada ne yapıyorsun Croasse?”

— “Ya sen ne yapıyorsun, Picouic?”

— “Ne yapacağım? Şövalye de Pardaillan tutuklandıktan sonra aç kaldım, adam soymaya çıktım.”

Croasse, hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi:

— “Yok canım? Şövalye de Pardaillan tutuklandı mı?” Dedi. “Bilseydim imdâdına koşar, kendisini kurtarırdım!”

— “Ben gözümle gördüm. Hemen kaçıp Barrés sokağına geldim.”

— “Eee, bâri orada karnını doyurabildin mi? Bak, benim hiç aklıma gelmedi... Bilseydim, ben de oraya giderdim...”

— “Bırak canım... Bir de oraya gittim, baktım ki ne göreyim?.. Evin, etrafını bir sürü atlı asker çevirmiş!.. Herhâlde Şövalye'nin genç arkadaşını da yakalamak istiyorlardı. Oradan hemen tüydüm... Neme lâzım?..”

Croasse:

— “Şimdi ne yapacağız?” Diye sordu.

— “Bilmem... Adam soyalım, diyorum ama ya kalanırsak!..”

— “Doğru, en iyisi biz yine gözbağcılığına başlayalım azizim... Ben yine taş yutarım, sen de alev yalarsın, geçinir gideriz. Haa... Söylemeyi unuttum... Şimdi bir de köpek ahababım var!”

Croasse'nin gözbağcılık yapmak teklifine Picouic açlıktan cevap verecek hâli olmadığı için sesini çıkarmadı. Sabaha kadar orada uyudular. İki ahbap çavuşlar, ertesi gün Grève meydanında, hünerlerini göstermeye çabaladırlarsa da, kısa zamanda iplikleri pazara çıktı. Sarhoş bir asker, Picouic'e zorla kılıç yutturmaya kalkınca bizimkiler taşı tarağı toplayıp meydandan sıvışmak zorunda kaldılar.

O günü ve ertesi günü Paris'ten çıkıp şehir dışındaki bostanlardan sebze aşırıp çiğ çiğ yiyerek açlıklarını biraz olsun giderdiler. Hattâ bir ara civarda buldukları meşe palamutlarını bile kemirdiler. Bir öğle üstü güneşin sıcaklığında, yorgun argın dinlendikleri bir sırada Picouic, eliyle karşılarında duran bir binayı gösterdi:

— “Hatırlar mısın, buraya ne zengin adamlar olarak gelmiştik?..”

Croasse, isteksiz başını çevirip baktı. Gözleri birdenbire ışıldadı:

— “Vay canına!” Diye bağırdı. “Neden daha önce aklıma gelmedi?..”

Picouic hayretle arkadaşına baktı:

— “Ne gelecekti aklına? Oynatıyor musun?”

— “Hayır, hayır!.. Burası Montmartre manastırı değil mi?.. Orada bizim karnımızı doyuracak biri var.”

— “Haydi canım saçmalama!..”

— “Sahi söylüyorum yahu! Philomène orada... Rahibe Philomène...”

Croasse hemen kalkıp manastıra doğru koşmaya başladı. Picouic arkasından yetişmeye çabalayarak seslendi:

— “Canım, Philomène orada ama, bizim karnımızı neden doyursun?..”

Picouic:

— “Philomène beni deli gibi sever,” dedi.

GİZLİ KAPININ SIRRI

Rahip Jacques Clément, Pâquette'yle Roussotte tarafından, dayalı döşeli bir odaya götürülmüş-tü. İki kadın, kendisini orada bırakıp çıkmak istedikleri vakit rahip:

— “Bana kapıyı da gösteriniz,” dedi.

Kadınların duraksadıklarını görünce bir işaret daha yaptı. O zaman Roussotte bir perdeyi kaldırdı. Perdenin arkasında bir kapı göründü.

— “İşte burası... Kapının nasıl açılacağını biliyorsunuz tabii...”

— “Biliyorum...”

Roussotte'yle Pâquette, odadan çıkıp Pardaïllan'ın yanına döndüler. Jacques Clément de özel bir işaret-le kapıyı tıkırdattı. Sanki onun gelmesini bekliyor-larmış gibi kapı hemen açıldı. Rahip, lambayla ay-dınlatılmış bir odaya girmişti. Burada hiç pencere olmadığı için gündüzleri de lamba yakılıyordu. Oda-nın loş bir köşesindeki koltukta, beyazlar giyinmiş bir kadın oturuyordu. Papaza eliyle yaklaşmasını işaret ederek:

— “Jacques Clément sizsiniz, değil mi?” Diye sordu.

— “Evet, efendim. Jacobin manastırından Jacques Clément benim. Beni buraya başrahibimiz Bourgoing gönderdi. Size itaat etmemi ve yüreğimi sıkın günah-lardan sâyenizde kurtulabileceğimi söyledi...”

Fausta, gayet yumuşak bir tavırla ve âhenkli bir sesle:

— “Bana herşeyi söyleyebilirsiniz,” dedi. “Çünkü günahlarınızı Tanrı adına affedebilecek bir kimsenin karşısında bulunuyorsunuz!”

Rahip, ürkek bir tavırla gözlerini kaldırarak Fausta'ya baktı. Bu güzel gözlerin hükmeden bakışlarında, âdeta tanrısal bir kuvvet vardı. Jacques Clément eli, ayağı titreyerek:

— “Kimsiniz?” dedi. “Tanrı'nın gönderdiği bir peygamber misiniz? Yoksa bir melek misiniz?”

— “Hayır. Ben ne meleğim, ne de peygamberim!.. Ben, Papa Sixte-Quint'in keyfî idaresinden bezerek onu görevinden atmak için harekete geçen gizli kardinaller meclisinin papalığa seçtiği ve Fransa'yı dinsizlerden kurtarmak üzere buraya gönderdikleri bir insanım.”

Jacques Clément, Fausta'ya hayret ve dehşet içinde bakarak:

— “Başrahip Bourgoing bana bundan biraz bahsetmişti de inanmamıştım,” diye mırıldandı. “Tıpkı kilisede gördüğüm meleğe de inanmadığım gibi...”

Fausta, kaşlarını çatarak:

— “Çabuk tövbe et, rahip!” Dedi. “Bütün bunlara inanmalısın!..” Dedi ve belinden bir hançer çıkartıp rahibin ayaklarının dibine fırlattı. Jacques Clément hançeri aldı, baktı:

«*Aman yarabbi!*» Diye söylendi. «*Meleğin bana getirdiği hançerin aynı...*»

Jacques Clément, bu esrarengiz kadının karşısında öyle büyük bir korkuya kapılmıştı ki dudakları titremeye, dişleri takırdamaya başlamıştı. Rahip, birdenbire odanın karanlığa gömüldüğünü ve uzaktaki köşede hafif bir sarı ışığın belirdiğini gördü. Bu ışığın ortasında son derece güzel bir melek, yâni Düşes de Montpensier, yarı çıplak bir hâlde göründü.

Jacques Clément, diz çökmüştü. Kendinden geçer gibi bir hâli vardı. Melek, rahibe yaklaştı ve fısıldar gibi:

— “Jacques Clément,” dedi, “bugün, yeryüzünün gerçek hâkimi, Tanrının seçtiği asıl papa, sana nasıl bir ölümle şehit olacağını anlatacak. Onu dinle...”

Melek tekrar kaybolmuştu. Sarı ışık sönmüş, oda yeniden aydınlanmıştı. Rahip, saçları dimdik, sarhoş gibi doğruldu. Meleğin çıktığı köşeye fırladı. Orada bir halı geriliyordu. Halıyı kaldırıp altına baktı. Hiçbir kapı göremeyince iyice şaşırdı ve Fausta'ya dönerek:

— “Madam,” dedi, “Allah aşkına söyleyiniz, şimdi bu odada bir melek görünmedi mi?”

Fausta, ciddi bir tavırla ve azarlar gibi:

— “Rahip efendi, kendinize geliniz!” Dedi. “Burada melek filân görünmedi!”

— “Peki, oda hiç karanlıklaşmadı mı?”

— “Hayır!..”

Jacques Clément, yüksek sesle:

«*Aman Allahım, aklımı alma!..*» Diye yalvardı.

Fausta:

— “Tanrıya sadık kalır ve hizmet ederseniz, aklınızı almaz,” dedi.

— “Bana acıyınız madam. Söyleyiniz ne yapmam lazım?”

Fausta ağır ağır ve her kelimenin üzerine basarak söylendi:

— “Size acımak ne demek! Size gıpta etmeli... Çünkü Tanrı, sizi önemli bir iş için seçti. Tanrı tarafından size bir hançer gönderildiğini biliyorum. O hançerle Henri de Valois'i vuracaksınız!”

— “Nasıl olur, madam? Cana kıymayı, hele bir kralı öldürmeyi Tanrı emreder mi hiç?..”

— “Eğer o kral suçlu ve dinsizse, yaşayışı ve davranışlarıyla Tanrı’ya hakaret ediyorsa evet...”

— “Bu emri yerine getirecek olursam Tanrı beni affedecek demek!..”

Jacques Clément, şüphelerinden sıyrılmaya ve gerçekten de Tanrı tarafından Üçüncü Henri’yi öldürmek üzere seçildiğine inanmaya başlıyordu. Fausta:

— “Tanrı sizi çoktan affetmiş ki böyle kutsal bir ödevle görevlendirdi,” dedi.

— “Yanılmıyorum, değil mi madam? Üçüncü Henri’yi öldürmek üzere seçildim, değil mi?”

— “Yanılmıyorsunuz.”

— “Öyleyse ne yapayım?”

— “Yarın Chartres’e gidecek olan büyük alaya katılırsınız... Fakat kimsenin gözüne çarpmamaya çalışın!”

Rahip, heyecanlı bir sesle:

— “Orada ne yapacağım, madam?” Dedi.

— “Orada, eğer Tanrının gönderdiği melek size bir daha görünmezse beni bulursunuz.”

— “O melek bana bir daha görünür mü madam?”

— “Bir melek olarak görünmezse bile insan olarak görünür. Siz ne sanıyorsunuz, rahip? Tanrının size ne emirler verdiğini ben de biliyorum!”

— “O meleğin insan hâlini tanıyor musunuz, madam?..”

— “Tanımaz olur muyum? İşte size de bunu söylemek istiyorum ya... Meleği göremezseniz bile Düşes de Montpensier’i görürsünüz. Düşes orada olacaktır!”

Papazın dudaklarından, içindeki ateşi açığa vuran bir isim döküldü:

«Marie!..»

Fausta, hafifçe gülümse-di:

— “Yalnız, onun size bir daha günah işletmesinden kaçınınız,” dedi. “Hatırlıyorsunuz ya, şu yandaki otelde ne büyük bir günah işlemiştiniz...”

— “Fakat nasıl oluyor? Nasıl oluyor da siz herşeyi biliyorsunuz?..”

— “Tanrı, bana herşeyi bildirir. Üstelik ben, Marie'nin de sizi çılgınca sevdiğini biliyorum.”

Rahip, yüreğini kemiren aşk ve kanını kaynatan şehvetle titreyerek diz çöktü. İnilder gibi:

«Beni seviyor! Beni seviyor!» Diye mırıldandı.

Başını kaldırdığı vakit Fausta yok olmuştu. Kısa boylu bir kadın, rahibi, bu odayı Pressoir-de-Fer otele bağlayan gizli kapıya kadar götürdü. Rahip, heyecanlı bir rüya görüyorken ansızın uyandırılmış bir insanın şaşkınlığıyla otele girdi. Arkasındaki kapı, tekrar kapandı...

Jacques Clément diz çöktüğü sırada Fausta yavaşça odadan çıkıp yandaki odalardan birine girmişti. Burada sarı saçları omuzlarına dökülmüş, son derece güzel bir kadın duruyor ve giyinmesini henüz tamamlamış bulunuyordu. Vücudunun, elbiseden seçilen hatları o kadar çekiciydi ki rahip, onu şimdi görmüş olsaydı şüphesiz dinden, imandan çıkardı. Fausta, bu kadının alnından öptü:

— “Ne güzel kadınsın, Marie!” Dedi.

Düşes de Montpensier şaşkınlıkla:

— “Sahiden melek olduğuma inanıyor mu?” Diye sordu.

— “Nasıl inanmasın? Melek kadar güzelsin!”

Marie söylendi:

— “Zavallı rahip!.. Bu gidişle aklını oynatmasın da...”

Fausta ciddileşti:

— “Bundan böyle bir süre ona melek suretinde görünme... Kendisine bu kadar acıdığına göre bütün işi bozmandan korkarım...”

— “Merak etmeyin, madam. Ben bir melek olarak da, insan olarak da bu rahibe sözümü geçiririm!”

Marie de Montpensier, Fausta'nın duymazlıktan geldiği bu sözleri söyleyerek odadan çıktı ve koridor-
dan geçerek konağın kapısına doğru yürüdü. Fausta'ya gelince yine deminki küçük odaya dönmüştü. Bu sırada kendisine, Maurevert'in gelmiş olduğunu haber verdiler. Az sonra Maurevert huzurundaydı. Fausta sordu:

— “Ne o? Siz hâlâ burada mısınız? Yüzbin altı-
nı kâhyamdan almadınız mı?.. Yoksa muhafız ko-
mutanlığına tâyininizi istemeye mi geldiniz? Eğer
bunun içinse en aşağı bir ay beklemeniz lâzım...”

— “Hayır madam, bunun için gelmedim.”

— “Peki, niçin Montmartre manastırına gitmedi-
niz?”

— “Violetta'ya gidecektim. Fakat Dük de Guise,
Violetta'yı müthiş surette kıskanıyor. Montmartre
manastırının semtine bile uğramamamı sıkı sıkı tem-
bih etti.”

Fausta, öfkeyle dişlerini sıktı:

— “Ben bu kıza kıymak istemiyordum ama Gui-
se, onu bana zorla öldürtecek,” dedi. “Ölürse ölsün,
ne yapalım!..”

— “Doğrusu, ben Guise'nin kıskanmasına da al-
dırmaz, giderdim ama hiç umulmadık bir şey oldu,
madam.”

Fausta hayretle baktı:

— “Ne oldu?..”

— “Şövalye de Pardaillan, Bastille'den kaçtı!”

Maurevert, Fausta'nın, Pardaillan'ı sevmiş olduğundan şüphe etseydi bile şimdi o şüphesi yıkılıverirdi. Çünkü Fausta, bu haberi alınca hiç umursamamış göründü. Hattâ alay etti.

— “Vah zavallı Maurevert... Şimdi ne yapacaksınız?..”

Bütün mesele bu soruda düğümleniyordu. Maurevert, şimdi ne yapacaktı? Onaltı senedir sürüp giden o korkunç tâkip, o bitmez tükenmez korku, yine devam edecek miydi? Hayatı ona yine zehir mi olacaktı?

Maurevert, ağlamaklı gözlerle Fausta'ya baktı:

— “İşte ben de size bunu sormaya geldim madam!.. Guise, Maineville, Leclerc ve ben, dördümüz de Pardaillan'a diş bilemekteyiz. Fakat aynı zamanda dördümüz de ondan korkuyoruz!..”

— “Korkuyor musunuz? Guise de mi korkuyor? Biraz mübalâğa ediyorsunuz gibime geliyor.”

Fakat, Fausta da şimdiye kadar ilk olarak hissettiği bir endişeyle titredi. Kimseden korkusu olmayan bu müthiş kadın da birdenbire korkmuştu. Maurevert:

— “Guise korkuyor, madam,” dedi. “Guise aslında çok cesur bir adamdır. Maineville de, Bussi-Leclerc de öyledir. Bana gelince herkes benim Allahtan bile korkmadığımı söyler, madam... Fakat doğrusu ya, hepimiz korkuyoruz. Hattâ Guise, korkusunu açıkça söyledi, madam: «Dördümüz de Pardaillan'ın eliyle öleceğiz!» Dedi. Ben zaten onaltı yıldır bu korkuyla yaşadım. Şimdi hazır kendime dert ortağı arkadaşlar bulmuşken buralarda kalamam, madam... Ben de Guise ve ötekilerle beraber Chartres'e gideceğim!”

Fausta, sâkin görünmeye çalışarak:

— “Peki, Pardaillan’ı tekrar yakalamak çarelerini araştırmadınız mı?..” Dedi.

— “Kellesini getirene beşbin düka altını vaadettik. Arkasından süvariler gönderdik. Fakat hâlâ hiçbir şey elde edilemedi...”

Maurevert’in gitmek için acele ettiği belli oluyordu.

Fausta:

— “Şu hâlde Dük’ün yanına dönünüz,” dedi. “Ancak sizler bu Şövalye’nin hakkından geldikten sonra eski işlerimize devam edebiliriz.”

Maurevert, girdiği kapıdan çıkmak üzere ilerlerken Fausta kendisine arka kapıyı işaret etti:

— “Buradan, otelden çıkınız!”

Maurevert, Fausta’yı selâmlayarak otelin salonunu geçti. Koridorda yürürken Pâquette’nin aceleyle bir kapıyı kapattığı görüldü. Fakat, Maurevert hiçbir şeye dikkat etmeden ve kendisine ne içmek istediğini soran garsonlara bakmadan sokağa fırladı.

Roussotte’yle Pâquette, Şövalye de Pardaillan ve Charles d’Angoulême’yle birlikte hâlâ aynı odada oturup dertleşiyorlardı. Eski hâtıralarını anlatırlarken bu oteli nasıl kurduklarını da söylemişlerdi. Çünkü Pardaillan, yandaki konakta kimin oturduğunu bildiğini açıklamış ve iki iyi yürekli fahişeye, neden bu müthiş kadına hizmet ettiklerini sormuştu. O zaman Pâquette’yle Roussotte, şiddetle itiraz etmişlerdi. Roussotte:

— “Biz bu işe bilmeden girdik,” diyordu. “Oteli kuracağımız sırada bize üzgün yüzlü bir rahip başvurup yardım etmeyi teklif etmişti.”

Pâquette, arkadaşının sözünü tamamladı:

— “Bu rahip, Monsenyör Farnèse’ydi. Kendisi bize sekizbin franklık yardımda bulundu. Sonra bu

binayla bitişik konak arasında bir kapı açmaya razı olursak, her ay ikiyüz lira vereceğini de söyleyince biz de kabul ettik.”

Sözü yine Roussotte aldı:

— “Fakat, gel zaman git zaman iş acayipleşti. Bizim eve bitişik olan salonda rezalet âlemleri aldı yürüdü. Bin kere pişman olduk, ama...”

Pardaillan sordu:

— “Peki, ara kapıyı açıp öteki binaya hiç girmediniz mi?”

İki kadın korkudan titreyip sarararak haç çıkarttılar. Roussotte:

— “Girdik ama, az kalsın korkudan ölüyorduk,” dedi. “Kapının öte tarafında tavandan aşağıya sarkan, yağlanmış ve ilmiklenmiş, insan asmaya yarar iki ip gördük!.. Kaçalım dedik, fakat beceremedik... O iki ip birdenbire boğazımıza geçip de bizi tavana doğru çekmeye başlamaz mı?.. Kendimizi asılmaktan kurtarıncaya kadar akla karayı seçtik. O zaman kulahımıza bir ses çalındı. Bu ses bize: *‘Yaptığınıza pişman oldunuz mu?’* Diye sordu. Biz ağlaşarak: *‘Evet!’* Deyinince aynı ses: *‘Tanrı sizi bu seferlik bağışladı. Haydi gidin. Bir daha da Tanrının sırlarının bulunduğu bu eve girmeye kalkışmayın!’* Dedi.

Pardaillan’ın yüzü birdenbire gerilmişti. Roussotte’ye dik dik baktı:

— “Kapıyı açıp içeriye girdiğinize göre demek ki kapının nasıl açılacağını da biliyorsunuz!..”

— “Biliyoruz, ne olmuş?..”

— “Şunu bize de söyleyin bakayım.”

Roussotte’yle Pâquette hemen ayağa kalkıp odadan fırlamak istedikleri sırada Şövalye birdenbire hançerini çekti. Roussotte’nin göğsüne dayadı:

— “Eğer bu sırrı söylemezseniz, sizi kendi elimle öldürmek zorunda kalırım, şekerim!” Dedi.

Roussotte’de şafak atmıştı. Fahişe, bir an arkadaşı-
na baktı. Sonra:

— “Kapının üstünde beş çiviyle yapılmış bir haç
vardır,” dedi. “Bu beş çivinin her birine sırayla birer
defa vurursanız, kapı, kendi kendine açılır!”

Pardaillan, Roussotte’yi bıraktı. İki kadın hüngür
hüngür ağlıyor, bu sırrı ele verdiklerinden dolayı
başlarına gelecek felâketleri sayıp döküyorlardı. Par-
daillan’la Charles bellerindeki kemerleri çıkararak
içlerindeki altınları masanın üstüne boşalttılar. Şö-
valye:

— “İşte, bu parayla otelinizi sizden satın aldık,”
dedi. “Artık buradan gidebilirsiniz.”

Gözleri parlayan iki kadın sordular:

— “Neden gidecekmışiz?”

— “Canım, size kötülük edileceğinden korkuyor-
sunuz ya!..”

Roussotte güldü:

— “Aman asîlzadem, onun kolayı var. Demin içe-
riye giren rahibin, bu sırrı size söylemiş olduğunu
iddia ederek suçu üstümüzden atarız... Bize inan-
mazlarsa, kaçmanın yolunu ararız!”

Pardaillan’la Charles, birlikte ara kapının bulun-
duğu salona yöneldiler. Şövalye, duvara asılı halıyı
kaldırınca haçlı kapı meydana çıktı. Pardaillan par-
maklarıyla çivilerin üstüne vurunca beşinci vuruş-
ta kapı açıldı.

Otuzdokuzuncu Bölüm

PARDAILLAN VE FAUSTA YİNE KARŞI KARŞIYA

Maurevert gittikten sonra Fausta odada yalnız kalmıştı. Bir an ayakta şaşkın şaşkın durdu. Sonra yavaş yavaş köşedeki geniş koltuğa oturdu ve yüksek sesle söylendi:

«Bu adam, yapmak istediklerime engel olacağını söylemişti. Sözünde duruyor. O işlerime karıştı karışalı neye niyet ettiysem başaramadım. Fakat acaba sahiden öyle mi? Gerçekten bu işlerde onun parmağı mı var, yoksa Kutlu Birliğin ve bizim beceriksizliğimiz mi durumu bu hâle soktu?»

Fausta, sâkin olmaya gayret ettiği hâlde bunu bir türlü başaramıyor, hırsından kendini yiyordu.

«Maurevert, hepsinin korktuğunu söyledi,» diyerek kendi kendine konuşmaya devam etti. *«Yoksa ben de mi korkmaya başladım? Hayır, Fausta aşkı tanımadığı gibi korkuyu da bilmez.»*

Fakat gerçekten içinde bir korku yer etmişti. Bu hâlimden utanarak haykırdı:

«Onun kuvveti, benim zayıflık göstermemden doğuyor! Ben, bütün varlığım üstüne yemin etmiştim. Ruhum bile bâkire kalacaktı. Ne yazık ki bu yeminimde duramadım.»

Fausta'nın yüzü kıpkırmızı kesildi. Gözlerinde, kendini bu kadar güçsüz bir hâle getiren adama beslediği kinin ışıkları yanıyordu:

«Onu tekrar elime geçirmeliyim. Tekrar avucumun içine almalıyım,» diye söylendi.

Birden, kapıda bir tıkırtı duydu. Bu zamanda kim gelebilirdi? Fakat Fausta dördüncü takırtıda gidip bir sürgü sürebilir ve kapıyı açılmaz bir hâle getirebilirdi. Nitekim buna karar vermiş, hızla ilerlemişti. Ne çare ki beşinci çiviye de bu sırada vurulmuş, kapı açılıvermişti. Fausta, put kesilmişti. Karşısında Pardaillan duruyordu!

Şövalye, arkasından gelen Charles d'Angoulême'ye döndü ve sâkin bir tavırla:

— “Monsenyör,” dedi, “mahpusu bir an bile gözden kaçırmayınız!”

Charles, afallamıştı. İçinden: «Ne mahpusu?» Diye söylendi. Pardaillan devam etti:

— “Eğer, ben bir saate kadar dönmezsem, mahpusu hiç acımadan öldürün ve hemen onun atına binerek Chartres'e gidip Krala meseleyi haber verin.”

Charles, Pardaillan'ın bir oyun oynamakta olduğunu sezdi. Fakat Şövalye'yi yalnız bırakmamaya da kesinlikle karar vermişti. Onunla birlikte yürümeye kalktı. Pardaillan, kendisini kolundan tuttu. O zaman Charles, Pardaillan'ın dediğini mutlaka yapacağını anladı ve:

— “Merak etmeyin,” dedi. “Bir saate kadar dön-

mezseniz, onu öldüreceğim ve yarın sabah, belki de bu akşam, Üçüncü Henri meseleyi öğrenecektir.”

Pardaillan kapıyı açık bırakmıştı. Fakat kapı, arkasından kendi kendine kapandı. Şövalye, şapkası elinde olduğu hâlde Fausta'ya doğru yürüdü. Kadının önünde saygıyla eğildi ve:

— “Böyle geç bir vakitte gizli bir kapıdan gelmemi affediniz madam,” dedi. “Sizinle konuşmak istiyordum. En kısa yoldan hareket etmek zorunda kaldım. Acaba huzurunuzda böyle haber vermeden girişimi bağışlayacak mısınız?..”

Bu söz, alayla söylenmişti. Fakat Fausta cevap yerine elindeki tokmakla bir gonga vurdu ve içeri giren adama sordu:

— “Konakta ne kadar muhafız var?”

— “Yirmidört tüfekli var, efendim. Emir buyrulursa istirahatte bulunan mızraklıları da çağırırız.”

— “Bu gece ne kadar asîlzade nöbete kalıyor?”

— “Oniki...”

— “Âlâ! Onlar da derhal hazırlansın. İlk düdük sesinde, hemen buraya koşsunlar.”

Adam selâm vererek çıktı. Pardaillan ise gülümsedi. Dövüşecekse hiç değilse erkeklerle dövüşecekti. Bu düşüncesini açıkça söylemekten çekinmedi:

— “Çok iyi oldu madam... Hepsi hazırlansınlar ki dövüş tatlı olsun. Geçen akşam sizin kadın olduğunuzu bilseydim, kılıcımı kırardım... Kadınlara silâh çekmem, madam... Bilseydim sizi alnınızdan da yaralamazdım!..”

Fausta, şüphesiz çok güzel bir kadındı. Fakat Pardaillan da şu andaki görünüşüyle eşi bulunmaz bir erkek güzeli idi. Fausta, bu adamın kendisinden her alanda üstün olduğunu sezdi:

— “Buraya izinsiz girişinizi affediyorum. Beni alnımdan yaralayışınızı da affediyorum,” dedi. “Fakat buradan sağ sâlim çıkmanıza imkân olmadığını da biliniz. Verdiğim emirleri duydunuz...”

Pardaillan, başını eğerek:

— “Evet,” dedi.

Fausta, soğuk bir gülümsemeyle:

— “Nasıl olsa ölüme mahkûmsunuz,” dedi. “Benim sırlarımı öğrenmiş olmanızın önemi yok. Plânlarımı bozmaya kalkışmanızı da bağışlıyorum.”

Pardaillan eğildi ve şakacı bir tavırla sordu:

— “Canım, mademki benim her suçumu affediyorsunuz, ne diye beni öldürmek istiyorsunuz?”

Fausta'nın yüzü sapsarı kesildi ve gayet soğuk bir sesle:

— “Çünkü sizi beğeniyorum,” dedi. “Sizi öldüreceğim, çünkü siz beni alnımdan değil, yüreğimden yaraladınız. Eğer sizden hoşlanmasaydım, tiksinsedim, canınıza dokunmazdım. Fakat sizin ölmeniz lâzım. Çünkü sizi seviyorum!”

Pardaillan irkildi. Fausta'nın son sözleri idam fermanından çok daha korkunçtu. Fakat ölümün ne çeşidinden olursa olsun, Şövalye'nin korkusu yoktu. Pardaillan, bu müthiş rakibi, sükûnet ve soğukkanlılıkla yere sermenin doğru olacağını düşündü:

— “Madam,” dedi. “Öyle dayanılmaz bir güzelliğiniz var ki eğer başka birini sevmemiş olsaydım, onun hâtırası kalbimde gömülü bulunmasaydı, bu güzelliğinizle sizi sevmemek elimden gelmezdi...”

Fausta'nın yüzü birdenbire değişmişti. Korkunç bir soğukkanlılıkla:

“Demek seviyorsunuz?” Diye sordu.

— “Evet, madam! Bir ölüyü seviyorum! Hem de onaltı yıldır seviyorum!”

— “Bir ölüyü mü?..”

Fausta'nın bu sorusu, hayret mi yoksa sevinç mi ifade ediyordu? Burasını bilmek güçtü. Pardaillan:

— “Belki benimkisi bir deliliktir,” dedi. “Ne yapayım?.. Bu aşk beni hayatımdan o kadar bezdirdi ki şurada, perdenin arkasında bekleyen haydutlarınızın beni öldürmesi, benim için bir kurtuluş olurdu. Fakat yaşamam lâzım... Bir zaman daha yaşamam lâzım... Onun için yaşayacağım!”

Bu sözler, Fausta üzerinde garip bir etki uyandırdı. Şurada bu kadar silâhlı adam bulunsun da, Pardaillan, herşeye rağmen yaşayacağını iddia etsin... Bu olacak iş değildi. Fausta bir an düdük çalıp adamlarını Şövalye'nin üzerine saldırtmayı düşündü. Fakat Pardaillan'ı daha iyi tanımak için bundan vazgeçti. Şövalye konuşuyordu:

— “Madam,” diyordu, “adamlarınızla karşılaşip onlara derslerini vermeden önce...”

Fausta, bu cesaret karşısında hayranlıktan ve hayretten neredeyse küçük dilini yutacaktı:

— “Adamlarıma ders vermek sizin için bu durumda, o kadar kolay mı?” Diye sordu.

— “Evet, öyle madam. O dersin nasıl verileceğini de arzu ederseniz hemen göreceksiniz. Fakat ben, buradan, istediğimi elde etmeden çıkmam madam...”

Pardaillan, kendisine gizli kapının sırrını vermiş olan Pâquette'yle Roussotte'yi de kurtarmayı düşünerek:

— “Benim iki düşmanım var, madam,” diye sözüne devam etti. “Bu, Jacques Clément adlı bir papazdır. Bu papaz, Üçüncü Henri'yi öldürmekle görevlendirilmiştir. Bu işi ona veren de sizsiniz, madam!

Kendisini çok eskiden tanırım. Elinize müthiş bir silâh geçirmiştir. Bu papaz, Henri'yi vuracak ve istediğiniz gibi Dük de Guise de kral olacaktır, madam...”

Pardaillan'ın bildiği tek şey, Papazın, Üçüncü Henri'yi öldürmek istediğiydi. Onun buraya girip çıktığını görünce bu işle Fausta'nın da ilgisi olduğunu kestirmişti. Fakat bildiği başka bir şey yoktu ve sadece boş atıp dolu tutmaya çabalıyordu. Ağır ağır sözüne devam etti:

— “Jacques Clément'in bu işi başarabilmesi için ne lâzım?... Herşeyden önce serbest olması... Sonra da Üçüncü Henri'nin bir suikasta uğrayacağını bilmemesi lâzımdır, değil mi?”

Fausta titremişti. Pardaillan bunu gördü. Silleyi tam yerine vurmuştu. Derin bir nefes aldı ve kendi kendine: *«Galiba ölmeyeceğim!»* Dedi.

Fausta heyecanla sordu:

— “Demek bunları size Jacques Clément söyledi?”

— “Ben öyle bir şey söylemedim, madam... Yalnız bunları bildiğimi söyledim. Bu işe engel olmak istediğimi için onu yakaladım. Eğer beni serbest bırakır ve sizden isteyeceğim şeyi yaparsanız, Jacques Clément de serbest bırakılacak, ödevini yapacaktır. Henri de Valois ölmüş veya ölmemiş, benim umurumda değil... Bu adam, birçok kimseye acı çekti. Elbette bir gün bunların öcü kendisinden alınacaktı. Fakat onun ölmesi, Guise için önemlidir. Henri yaşarsa Guise ölüme mahkûmdur. O, bunu gayet iyi bilir madam...”

Fausta hayran hayran dinliyor ve *«İşte, her yüzyılda bir-iki tane gelen ve tarihin gidişini değiştiren adamlardan biri...»* Diye düşünüyordu. Ah, ne-

den bu adamın adı Dük de Guise değildi, neden?.. Karşısındaki adama karşı ister istemez duyduğu hayranlık, onu utandırdı. Bembeyaz kesildi ve hiddetini zor zaptederek sordu:

— “Benden ne istiyorsunuz?”

— “Pek az şey, madam... Jacques Clément’in hürriyetine karşılık iki kişinin canını istiyorum.”

— “İki kişinin mi?..”

— “Evet madam... Size şunu da söyleyeyim... Ben bu iki kişiyi tanımam bile... Fakat demin yanımda bulunan ve beni bir saate kadar görmezse Jacques Clément’i öldürecek olan delikanlının, Marie Touchet adlı bir annesi vardır. Bu kadın, babamı ölümden kurtarmıştı. Marie Touchet’in oğlu, benim her türlü yardımıma hak kazanmıştır. Onun sevdiği kız da benim için çok değerli bir varlıktır. Hani şu, sizin diri diri ateşe attırmak istediğiniz kız...”

— “Yoksa benden Violetta’yı mı istiyorsunuz? Ben onun nerede olduğunu bilmiyorum ki...”

— “Hayır, ben sizden Violetta’yı istemiyorum. Onun babası Kardinal Farnèse’yle arkadaşı Claude Ustanın hürriyetini istiyorum. Onlar buradalar, madam!..”

Pardaillan, yine boş atıp dolu tutuyordu. Fausta, dikkatle Şövalye’nin yüzüne baktı ve karşısındaki’nin çok kesin söylediği bu sözler üzerine yakınlarından birinin, konakta olup biten herşeyi dışarıya yetiştirdiğine hükmetti. Yoksa Pardaillan’ın. Farnèse’yle Claude’nin burada bulunduklarını bilmesine imkân mı vardı?

— “Demek buraya, tanımadığınız iki adamı kurtarmak için kendi canınızı vermeye geldiniz?” Diye sordu.

— “Biraz yanıliyorsunuz madam. Benim canımı

vermem söz konusu değil. Ben yaşamak istiyorum ve yaşayacağım!... Ben size, Jacques Clément'in hayatına karşılık, sizin için hiç de önemli olmayan iki kişinin hürriyetini istemeye geldim..."

Fausta:

— "Peki," dedi, "bu iki adımı serbest bırakacağım!"

Pardaillon, çarçabuk tasarladığı plânın bu kadar kolayca sonuç vermesine hayret ediyordu. O kadar hayret ediyordu ki bir türlü kulaklarına inanamıyor ve tetikte, silâhını çekmeye hazır bir hâlde bekliyordu. Fausta, tekrar gonga vurdu. Kapının perdesi kalktı. Dışarıda bir sürü silâhlı adam görüldü ve içeriye biri girdi. Fausta:

— "Mahpuslar ne yapıyorlar?" Diye sordu.

— "Hiçbir şey yapmıyorlar, madam. Farnèse uslu uslu oturuyor... Cellâtsa inleyip durmakta..."

Pardaillon, «cellât» sözünü duyunca titredi. Bu, herhâlde Claude Usta olacaktı. Fakat, Violetta'nın bir cellâtle ne işi vardı? Bu cellât onun nesi oluyordu?"

Fausta gülümsedi:

— "Hâlâ ölüm hâlinde değiller mi? Açlık ve susuzluk onlara tesir etmedi mi?"

Fausta, açlık ve susuzlukla ölmek gibi korkunç bir felâketten öyle sâkin bir şekilde ve duygusuzca bahsediyordu ki Pardaillon'ın tüyleri diken diken oldu.

Adam cevap olarak:

— "Epeyce hâlsiz düştüler, madam," dedi. "Fakat henüz ölüm hâlinde oldukları söylenemez."

Fausta bir an durdu. Pardaillon'ın bakışlarındaki nefreti göremedi. Adama:

— "Onları hemen dışarı çıkarın! Yedirip içirdik-

ten sonra da serbest bırakın! Kendilerine Şövalye de Pardaillan sayesinde kurtulduklarını da bildirin. Sonucu da haber verin!”

Adam gitmişti. Odaya derin bir sessizlik çökmüştü. Pardaillan da, Fausta da bir tek kelime konuşmuyorlardı. Böylece uzun bir süre geçti. Birden, az önce gelen adam tekrar odaya girdi:

— “Mahpuslar kendilerine geldiler, efendimiz. Onları sokağa salalım mı?”

Fausta, Pardaillan’a döndü:

— “Şövalye, bana güveniniz yoksa onları sokağa kendi elinizle çıkarın. Fakat sonra da buraya gelin. Ben de benim adamımın hayatının bağışlandığından emin olmak isterim.”

Pardaillan, adamın peşine düşerek odadan çıktı. Bir-iki koridordan, birkaç salondan geçti ve nihayet yanyana birer koltukta oturan iki adamın karşısına geldi. Arkasına dönüp bakınca kendisini getiren adamın uzakta durduğunu gördü. Pardaillan hemen Farnèse’ye yaklaştı ve:

— “Buradan çıkınca yandaki otele gidin,” diye fısıldadı. “Dük d’Angoulême oradadır. Birlikte Saint-Denis sokağındaki Devinière lokantasına giderseniz.”

Yüksek sesle de ilâve etti:

— “Eee, nasılsınız bakalım?”

İki adam cevap vermiyor, alık alık bakınıyordu. Pardaillan:

— “Çabuk olun! İşin ucunda Violetta’nın kurtulması söz konusu...” Diye fısıldayınca adamlar ayağa kalktılar. O zaman Şövalye, ikisini de ellerinden tutup koridora çıkardı:

— “Kutlu Fausta, ikinizi de affetti,” dedi.

Önde Fausta’nın adamı gidiyor, arkadan da üçü yü-

rüyordu. Bomboş salonlardan geçerek yirmi kadar muhafızın beklediği taşlığa vardılar. Kapı açıktı. Pardaillan iki adamı sokağa çıkardı. İstese kendisi de fırlayabilirdi. Fakat bu yirmi silâhlı da hiç şüphesiz arkasından seğirtecekti ve iki mahpus, yeniden çabucak yakalanacaktı.

Kapı kapanınca Pardaillan tekrar adamın arkasına düşerek Fausta'nın yanına çıktı. Kibar bir selâmla eğilerek:

— “Teşekkür ederim, madam. İki mahpus serbest bırakıldı,” dedi. “Belki bir gün size bu borcumu öderim.”

Fausta bir an düşünceli kaldı. Sonra sordu:

— “Şimdi bana söyleyin bakalım... Rahip Jacques Clément nerede!..”

— “Serbest madam... Tıpkı Farnèse ve Claude gibi serbest... Gösterdiğiniz lütuf, doğruyu söylememi gerektiriyor, madam... Zaten Jacques Clément, hiçbir vakit benim mahpusum olmadı ve hiçbir zaman Charles d'Angoulême'nin muhafazasında değildi!”

Fausta'nın verdiği soğuk cevap şu oldu:

— “Demek oluyor ki sizi tehlikesizce öldürtebilirim!”

— “Yapabilirsiniz madam!..”

— “Öyleyse ölüme hazırlanınız, Şövalye!..”

Bu söz, en gözüpek adamı bile titretecek bir kesinlik ve soğuklukla söylenmişti. Şövalye'nin cevabı da aynı kesinlikle oldu:

— “Hazırım madam!..”

Fausta, bir süre gözlerini Pardaillan'a dikti. Bu anda Fausta, insanlara baş eğdiren zalim ve müthiş kadın değildi. Hayır, bu anda kadınlığının bütün

güzelliği, bütün çekiciliği üzerinde olan ve Pardail-
lan'a karşı duyduğu aşkın büyüklüğü, yüzünden belli
olan bir Fausta'ydı. Kara elmaslar gibi ışıldayan göz-
lerinde, bir kadının hissedebileceği sevgi ve tutkun-
luğun en şiddetlisi okunuyordu, dökülen yaşlar, ya-
naklarından aşağı ip gibi süzülüyordu.

Pardaillan, kılıcına dayanmış, hayretle onu seyre-
diyordu...

Fausta, onun yanına gelince düzgün ve güzel kol-
larını havaya kaldırdı. Göğsü hızlı hızlı inip kalkı-
yor, aşk heyecanı ile bütün vücudu titriyordu. Faus-
ta Pardaillan'ı kucakladı, kendine doğru çekti ve
hüngür hüngür ağlarken titreyen kızıl dudaklarını,
Pardaillan'ın dudaklarına yapıştırdı.

Pardaillan kendini çekmedi. Bu öpücük, onu da
yüreğine kadar titretmişti. Fakat Şövalye, soğukkan-
lılığı elden bırakmadı. Bakışlarını, bir anda melek-
likten kadınlığa dönüveren bu, sözle anlatılmaz de-
recede güzel varlığın gözlerine dikmişti. Fakat Faus-
ta kendisini öptüğü hâlde Pardaillan onu öpmemiş-
ti. Öpemezdi de... O ancak Loïse'sini sevmişti ve on-
dan başka kimseyi sevmek niyetinde değildi.

Fausta, gönlünü ele geçiren bu erkeğin aşkına
karşılık vermeyişinden duyduğu müthiş kinle bir
hamlede odanın ucuna kadar gitmişti. Orada geriye
döndü, Pardaillan'a baktı ve zalim bir gülüşle:

— “Pardaillan!” Dedi. “Pardaillan! Öleceksin!
Fakat plânlarıma engel olduğun için değil, hayır!..
Violetta'yı elimden kaçırdığın için öleceksin!”

Pardaillan hâlâ kılıcına dayanmış duruyor, karşı-
sındaki bu müthiş kadının, öfkeli olduğunda artan ve
durmadan değişen güzelliğini seyrediyordu. Fausta
sözlerine devam etti:

— “Sen, şimdiye kadar aşk nedir bilmemiş olan

bir kadın tarafından seviliyorsun. Yaşadığı sürece bükire kalmaya ant içmiş bir ruh, seni severek alçaldı. Fakat sen ortadan kalkarsan, o zaman ben de senin gibi bir ölüyü sevmiş olacağım. Yalnız zihnimdeki hayalin yaşayacak... Sana verdiğim öpücük, aşkı-
mın olduğu kadar ölümlünün de habercisidir, Parda-
illan!”

Fausta bu sözleri söyledikten sonra çekip gitti. Pardaillan hemen kılıcını yokladı. Kendi kendine:

«O, öleceksin dedi diye, hemen öbür dünyaya gö-
çecek değiliz ya!» Dedi. «Ben postumu kurtarmanın
çâresini bilirim. Şu ölüm gelsin de kiminle karşılaşa-
cağını görsün bakalım...»

Fakat bu ölüm, ne biçim bir ölüm olacaktı? Şö-
valye çevresine bakındı, ölüm tehlikesi belirten hiçbir
şey göremedi. Odadaki sessizlik canını sıkmaya baş-
lamıştı:

«Eh, artık buradan gitmeli,» diye mırıldandı.
«Haydi bakalım Pardaillan! Yolcu yolunda gerek...»

Odadan çıktı. Birtakım koridorlardan geçti. Oda-
ları, salonları dolaştı ve ona öyle geldi ki Fausta, ka-
sıtlı olarak bazı kapıları açmış, kendisini belirli bir
yere doğru götürmek istiyordu. Bazan kapalı bir ka-
pı, görünmeyen bir elle açılıyor, Pardaillan geçince
tekrar kapanıyordu. Şövalye böylece epey zaman ge-
zindikten sonra çıplak duvarlı bir odaya girdi.

Girmesiyle beraber odada bir kalabalıkla yüz yüze
gelmesi de bir oldu. Bu, tepeden tırnağa silâhlı bir
kalabalıktı...

Fakat Şövalye bu görünüşe âdeta sevindi. Derin
bir nefes aldı. Hemen kılıcını çekip kendisini koru-
maya hazırlanarak:

— “Hay Allah kahretsin! Yalnızlık, kimsesiz-
lik ne kötü şeymiş,” dedi. “Âdeta kendimden kork-
tum!”

Fakat asıl korkuyu burada duyması lâzımdı. Çünkü karşısında, otuz kişi kadar vardı ve hepsi de hançerli ve kılıçlıydı. Adamlar bir halka meydana getirmişler, sessiz sadasız duruyorlardı. Bu halkanın ortasında koskocaman bir delik görünüyör, alttan da, akmakta olan bir suyun sesi geliyordu. Pardaillan, arkasında, «Güm!» Diye ses duyunca baktı: Kapı kapanmıştı! Odada, ortadaki delikten başka bir çıkış yeri yoktu.

Aynı anda zil sesine benzer bir ses duyuldu. Karşındaki yalın kılıç adamlar, ortada bulunan deliğe doğru yürümeye başladılar.

Şimdi Pardaillan ya bu otuz kılıçla delik deşik olacak ya da deliğe düşüp sesi duyulan sularda boğulacaktı...

Kılıcını, en fazla yakınına gelen adama uzattı. Hayret! Adam hiçbir şey olmamış gibi yürümesine devam etmişti. Şövalyenin sırtından soğuk terler boşandı. Anlıyordu: Bu heriflerin hepsi zırhlıydı...

Fakat Şövalye, zırhların yalnız belden yukarısını koruduğunu pek iyi bilirdi. Hançerini çekmesiyle yere eğilmesi ve düşmanlarına alttan saldırması bir oldu. Adamlar, bu hücumu görünce çil yavrusu gibi dağılmış, Şövalye de açılan boşluktan öte yana fırlamıştı.

Duvar da birtakım ipler, zincirler ve cellât âletleri vardı... Şövalye bunlardan bir tanesini gözüne kestirdi. Bu, ucunda üstü çivili, kocaman bir topuzdu. Pardaillan, bir hamlede topuzu kaptı ve bununla üstüne doğru yürüyen kalabalığı durdurmak için havada çemberler çizmeye başladı. Topuz, düşmanlarından birkaçının kafasına rastlamış, adamları cansız yere sermişti. Şövalye artık kendisinden geçmiş, düşmanlarını beklemeden saldırmaya, topuzu rastgele kaldırıp indirmeye başlamıştı. Bağrılar, inilti-

ler, feryatlar birbirini takip ediyordu. Kalabalıktan birçoğu, kafalarına ve omuzlarına inen topuz darbesiyle ya ölmüş ya da ağır yaralanmıştı. Sağlamlardan beşi de can havliyle kaçarken ortadaki koca deliğe yuvarlanmış, bağıra çağıra kaybolup gitmişti.

Şövalye, darmadağın ettiği düşmanlarının arasından topunuzu savura savura, hışım gibi geçerek odanın karşı duvarına varınca bir an durup nefes aldı.

Bu dinlenme sırasında yerde oniki kadar adam yattığını ve ortalığın kan içinde kaldığını gördü. Dışarıdan birtakım ilâhiler, org sesleri geliyor, ölüm havaları çalınıyordu. Odada sağ kalanlar, dehşet içinde kapıyı dövüyor, imdat istiyorlardı. Fakat kapının açıldığı yoktu. Belki de dışarıdakiler, bu gürültüyü Pardaillan'ın yaptığını düşünüyorlardı.

Zaten odadaki kalabalık da bunu anlamış olacak ki kapıyı dövmekten vazgeçerek tekrar toplanıp Şövalye'ye hücumla kalkıştı. Pardaillan'ın ağır topuzu yeniden havalandı, korkunç ölüm daireleri çizmeye başladı. Bunun üzerine kalabalık, yine çil yavrusu gibi dağılıverdi. Bu seferki kaçışta da birkaçı delikte kaybolup gitti.

Böylece, odayı üç defa bir baştan bir başa geçen Pardaillan, nihayet yorulup da mola verdiği zaman odada, nyakta kimsenin kalmamış olduğunu hayretle gördü.

Fakat yerler, kafaları patlamış, beyinleri dağılmış, kemikleri kırılmış insan cesetleriyle doluydu.

Şövalye topuzu elinden bıraktı. Sonra onu tekrar alıp şöyle keyif için bir savurmaya kalkınca topuzun ağırlığını hissederek şaşaladı ve:

«Ben bunu nasıl kaldırıp da savurdum?» Diye söylendi.

Bu işi, herhâlde korkusundan doğan güçlü tepki ile yapmıştı.

Gerçi şimdi düşmanı kalmamıştı, ama buradan çıkmak lâzımdı. Bakındıkça ölüleri görüyor, bu kadar kan dökülmesine yol açan Fausta'ya gittikçe öfkeleniyordu. Şövalye, bir kurtuluş yolu, bir çıkış yeri görmek ümidiyle çevresine bakındı. Hayır, böyle bir çıkış yeri, kaçmaya imkân verecek bir kapı yoktu.

Gözüne tekrar ortadaki delik ilişti:

— «Başka çâre yok. Buradan gideceğiz.» Diye düşündü.

Hemen deliğin kenarlarına elleriyle tutunarak vücudunu aşağıya sarkıttı. Ayaklarını öteye beriye sallayarak tutunacak bir yer ararken bir kalasa dokundu. Aslında bu, vaktiyle Violetta'nın Claude'yle birlikte kapatılıp Seine nehrine atlayarak kaçtıkları odaydı. Nehrin üstüne kalaslardan iskeleler kurulmuş, oda da onların üstüne yapılmıştı. Pardaillan bu kalaslardan birine oturup bacaklarını suya sarkıtarak dinlendi. Tam ayağa kalkacak, kaçacak bir yer arayacaktı ki birdenbire, ayağına yumuşak bir nesnenin değdiğini hissetti. Eliyle yokladı. Bu, az önceki dövüşte suya düşen heriflerden biriydi. Kendi kendine:

«Allah Allah! Bu ceset neden sulara kapılıp gitmemiş?» Diye söylendi.

Pardaillan bu arada, daha başka insan ölüleri de gördü. Demek ki yukarıdan yuvarlananlardan hiçbirinin ölüsü gitmemiş, hepsi burada takılıp kalmıştı. Bunun neden böyle olduğunu düşünürken tepesinde bir konuşma duyarak sindi ve kulak kabarttı. Konuşanlardan biri Fausta'ydı:

— «Kimseler yok,” diyordu. “Acaba mahkûm ne oldu?”

Bir ses, kendisi cevap verdi:

— “Kutlu efendimiz görüyorlar işte... Adamlarımızı öldürmüş ama kendi de gebermiş, gitmiş... Fakat buraya şu ağı attırdığımız iyi oldu efendim. Artık buradan düşenlerden hiçbiri, vaktiyle Claude’yle Violetta’nın kaçtıkları gibi kaçamaz.”

Konuşma bir an kesildi. Sonra yine Fausta:

— “Yarın ağı açtırın,” dedi. “Ölüler akıntıya kapılıp gitsin... Fakat şimdi deliğin kapanması lâzım...”

Şövalye, tepesindeki deliğin kapandığını ve artık aşağıya hiç ışık sızmadığını gördü. Artık tırmanıp delikten yukarı çıkmaya da imkân kalmamıştı. Bulunduğu yerin etrafı da bir ağ çevirdiğine göre buradan kurtulmak, ancak bir mucizeyle gerçekleşebirdi.

Birbirini izleyen dövüşler, Şövalye’yi öyle yorgun düşürmüştü ki bunun üstüne ümitsizlik de eklenince adamcağızın parmağını kımıldatacak gücü kalmamıştı. Bir direğin üstüne oturdu. Sırtını da başka direğe dayadı. Bitkin bir hâlde kendi kendine konuşmaya başladı:

«Ağın içinde kaldık. Balık gibi yakalandık, ves-selâm!.. Bu hiç aklıma gelmezdi. Tıpkı bir balık gibi... Tıpkı balık... Tıpkı...»

Pardaillan’ın sesi kesilmişti. Düzenli soluk alıp veriş i suyun şırıltıları arasında belli belirsiz duyuluyordu. Bazı bazı etrafında yüzen insan ölüleri, suyun akıntısıyla yerlerinden kımıldıyor, direklere çarpıyor, anafolar içinde dönüyorlardı.

Ve Pardaillan, mışıl mışıl uyuyordu.

ÜÇÜNCÜ CİLDİN SONU